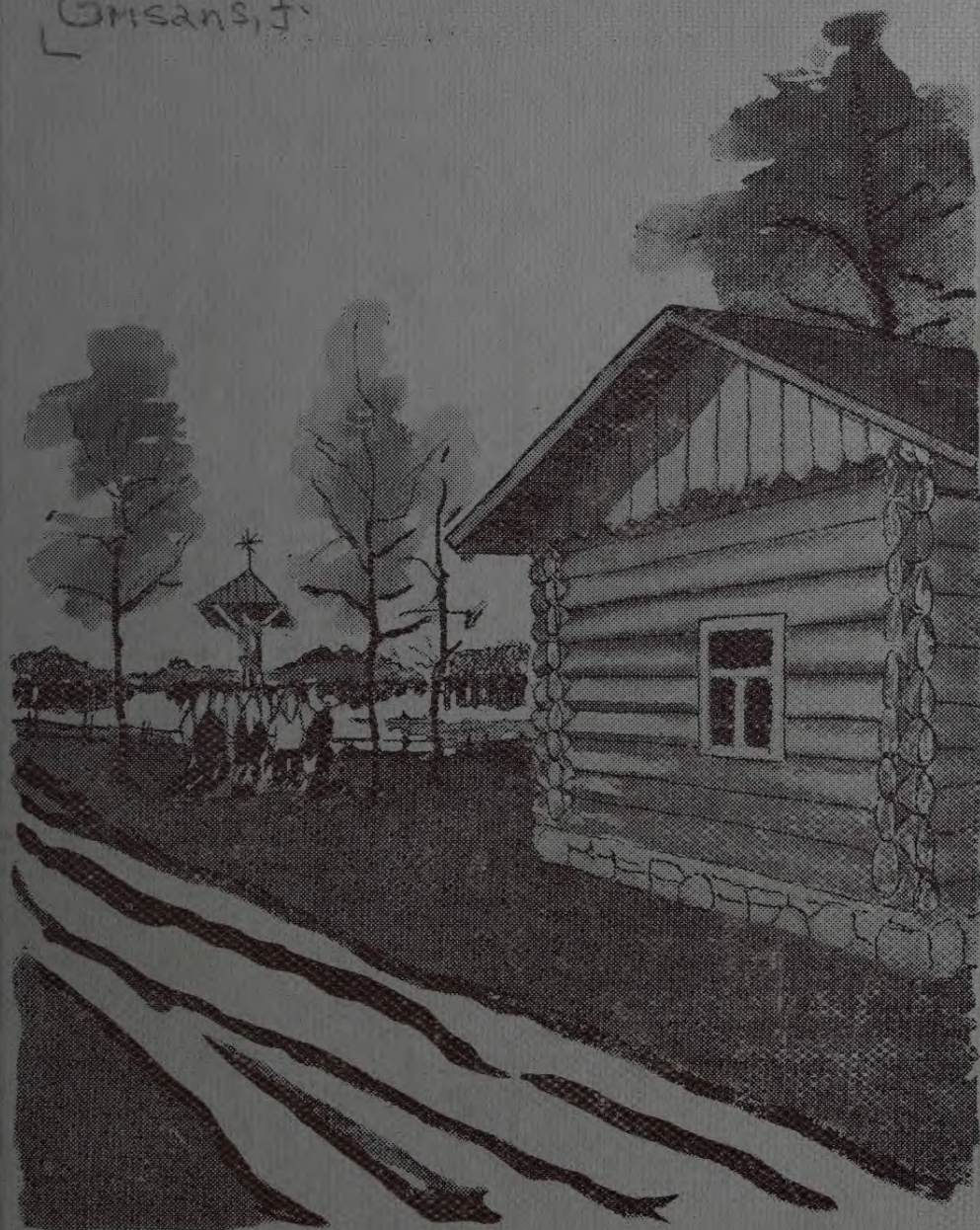
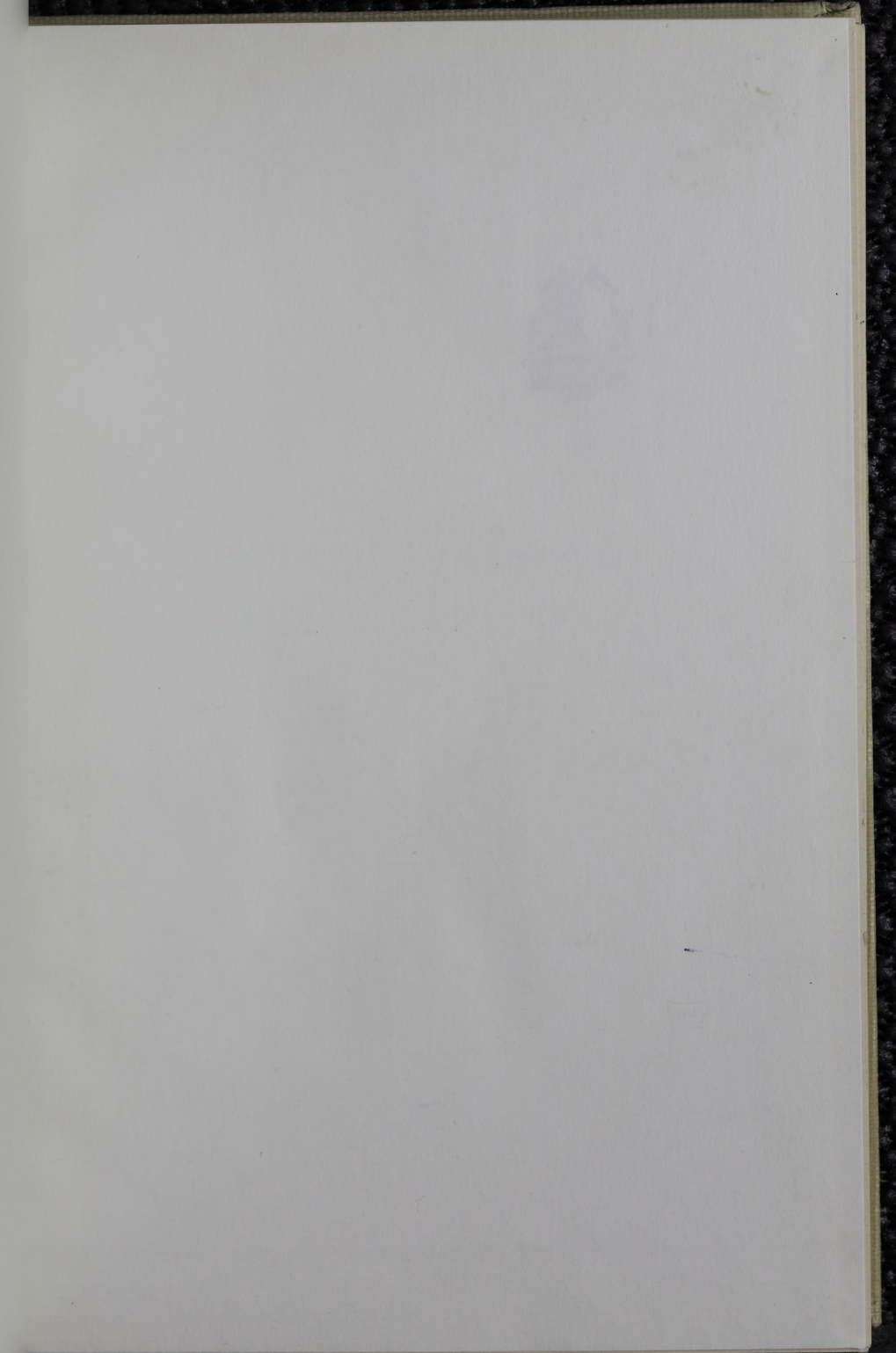

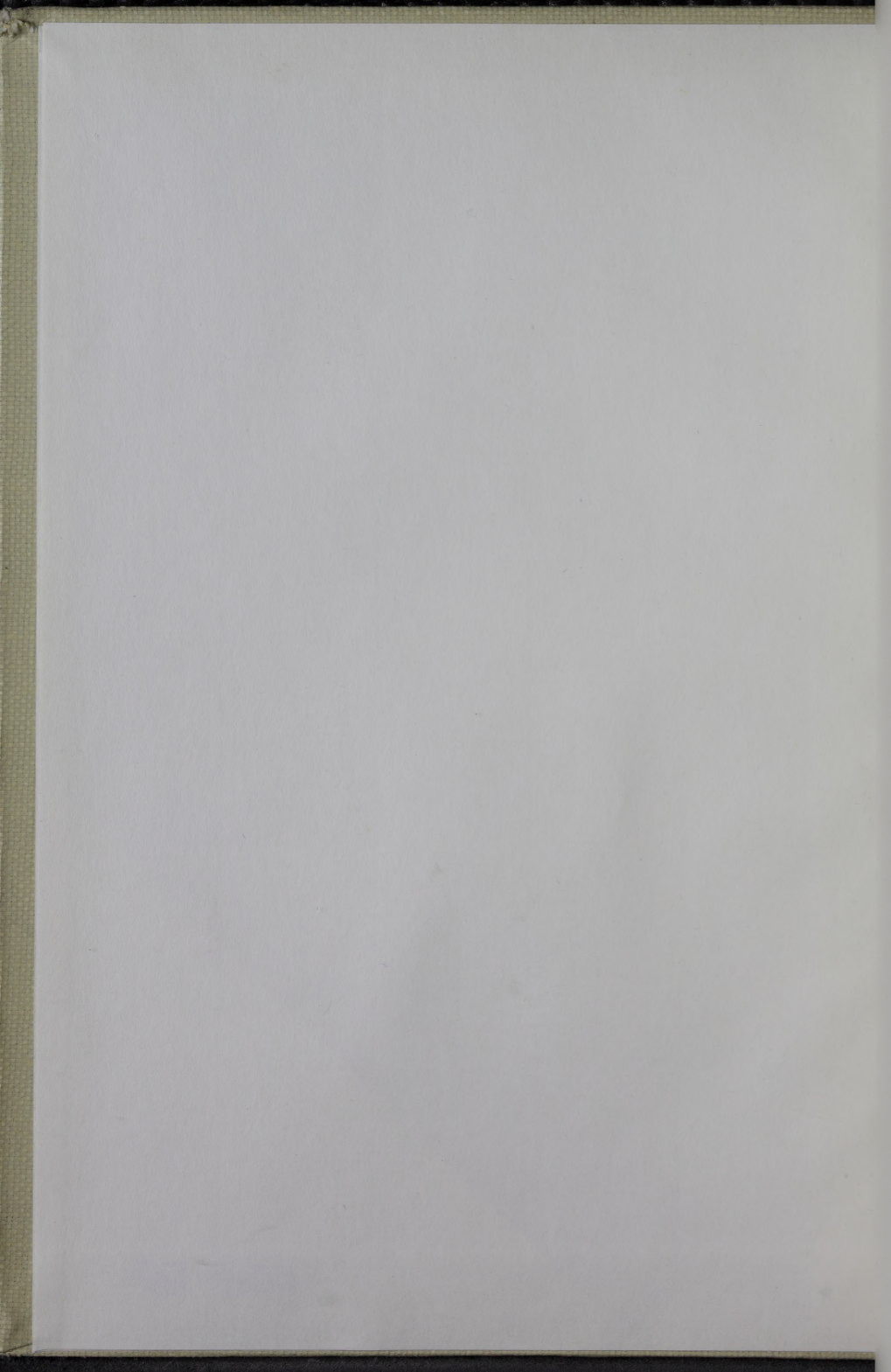
B
2

Grišāns, J.

90-309

WIKIPEDIA
DER ERINNERUNG

Latvian Publishing House

Latvian Publishing House

J. Grišāns, M.I.C.

**DURCH DIE SPUREN
DER ERINNERUNG**

I

Memoiren

Latgalischer Verlag

1 9 6 8

B
2

B

J. Grišāns, M.I.C.

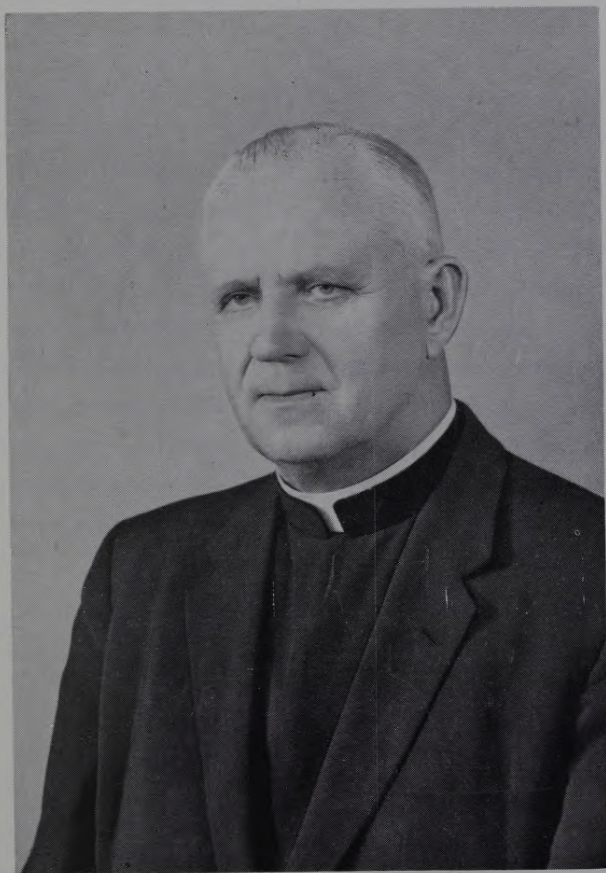
PA ATMINU STYGOM

I

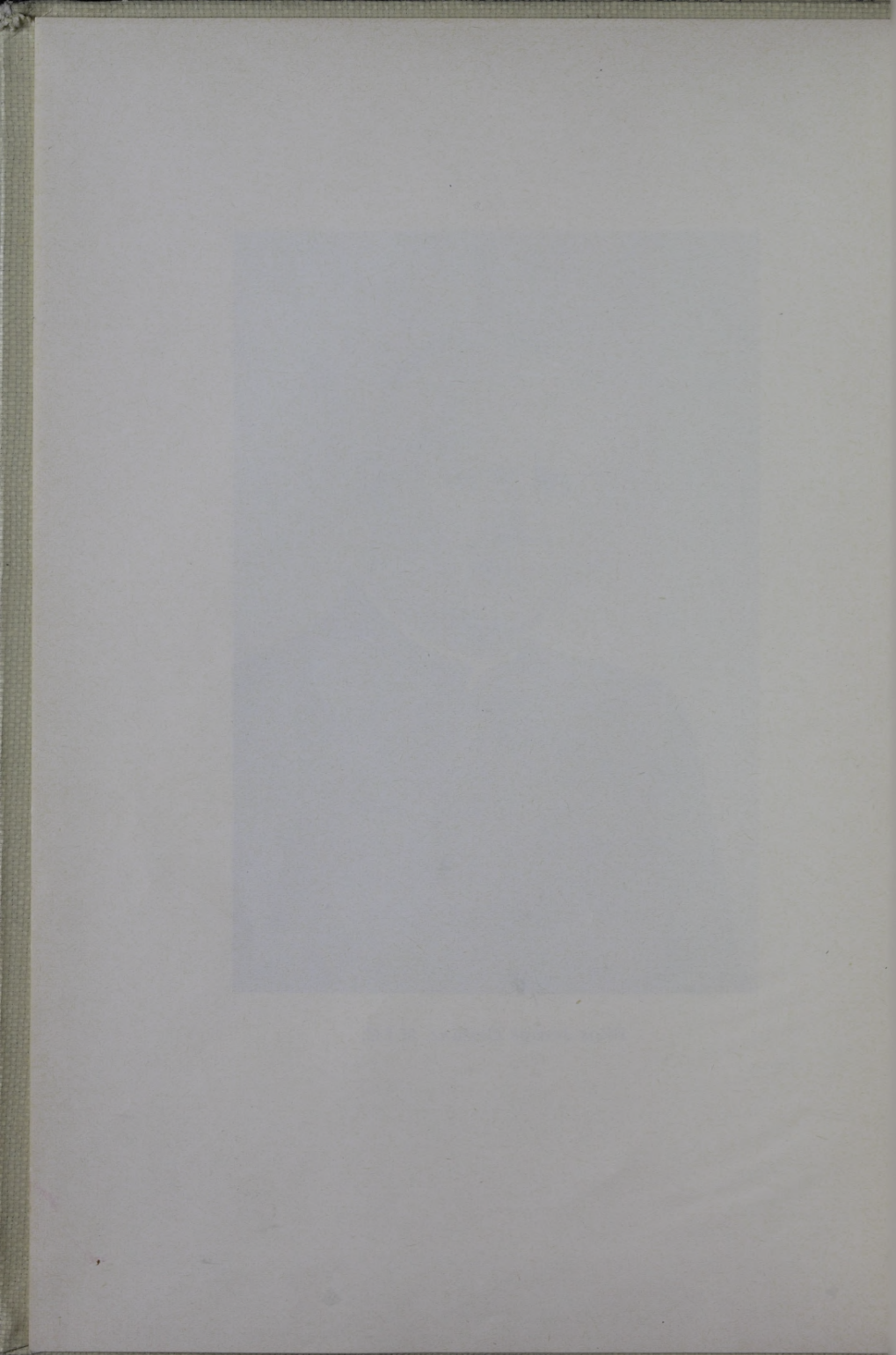
P/s Latgaļu izdevnīceiba
1 9 6 8

Latv.
VALSTS BIBLIOTĒKA

2 20 - 309

Bkgs Jezups Grišāns, M.I.C.

VEĻTEJUMS

Dārgajai tāvu zemei, munai nūmīļotai Latgolai, kur muns šyupeļs beja kōrts un kur muni seņči dus Dīva mīrā, Latgolas mūceklim un varūnim, kuru vōrdi vīneigi Dīvam ir zynomi, Latgolas tāvim un mōtem, kas, gūdeigi dzeivōdami, kūpe sovu sātu un audzynōja kritnus dālus un meitas, sovim tautīšim dzimtinē, emigracijā un vōrgstušajim Sibirijā, vysim nanūgurstušajim latgaļu gora darbinīkim un latgaļu lītas aizstōvim, un kotram vīnam, kam kryutīs pukst latgaļa sirds un kurā vēļ ir dzeiva mīlesteiba uz sovu volūdu un seņču atstōtū montōjumu, veļteju šū grōmotu kai mīlesteibas, atzineibas un pateiceibas aplīcynōjumu nu sovas sirds dziļuma.

Tāvs Jezups Grišāns, M. I. C.

1967. goda 25. oktobrī
Stockbridgē

PATEICEIBA

Dārgajam skolotōjam Juram Placinskam sirsneiga pateiceiba par ryupeigom korekturom; prof. Leonardam Latkovskam par padūmim, mōkslinīkam Ontōnam Zvīdram par grōmotas vōku un ilustracijom un pōrejim Latgaļu izdevnīceibas darbinīkim par īguļdeitū dorbu sirsneiga pateiceiba.

Autors

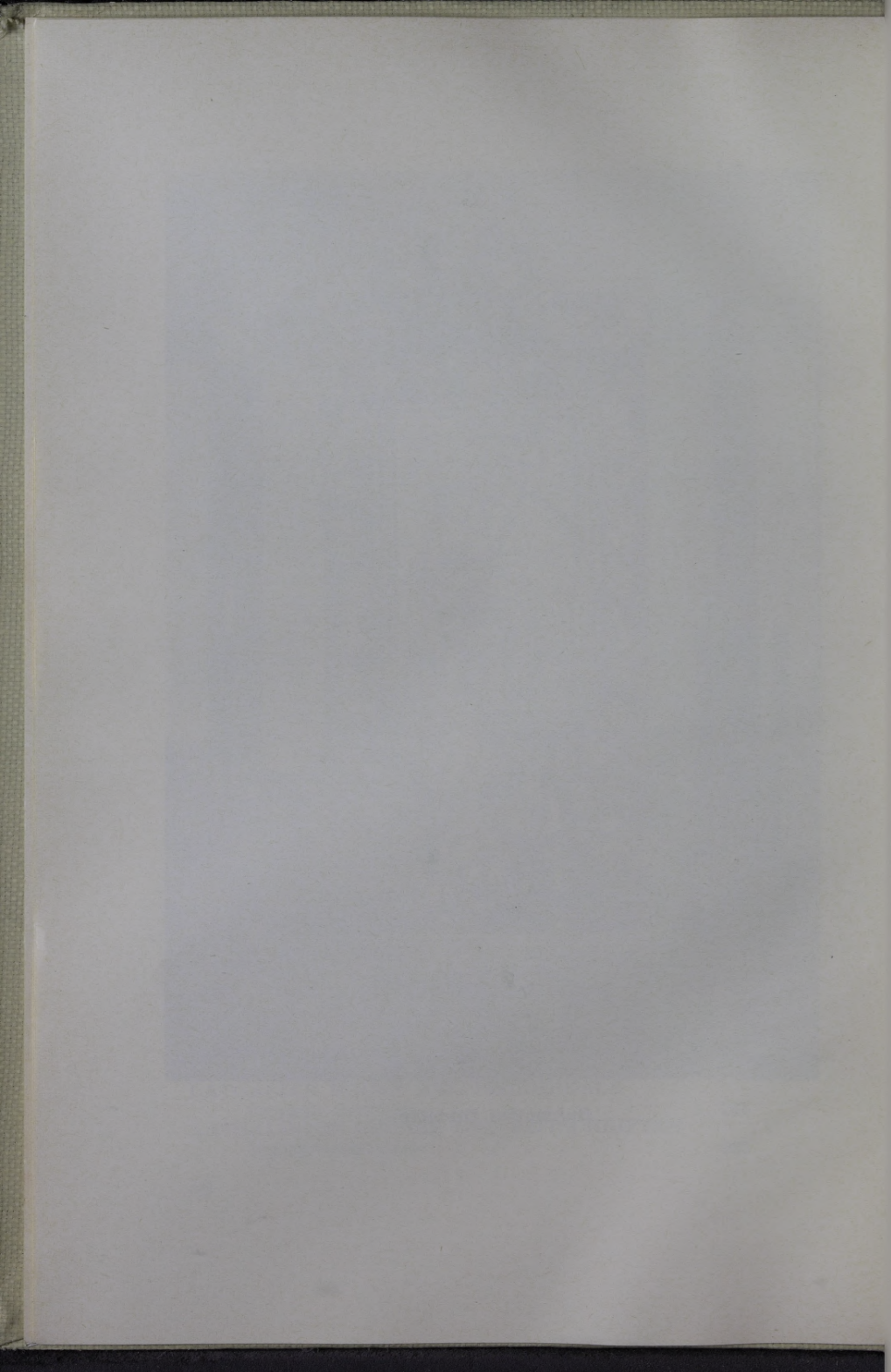
S A T U R S

	Lp.
Veļtejums	7
Pateiceiba	8
Bukmuižas Divmōte	11
Bukmuižas bazneica	13
Eža azars	15
Muni vacōki	17
Bērneibas godi	30
Pogosta ūkola	65
Rēzeknes piļsātas ūkola	74
Piterpiļs	94
Seminars	121
Latgolas katōļu vojōšona krīvu caru laikūs	151
Latvišu katōļu goreidznieku vacōkō paaudze Latgolā	188
Bkgs Andrekus	226
„ Pīters Apšiniks	214
„ Eduards Bekers	221
„ Bikšis	207
„ Voicechs Cērciņs	220
„ Jezups Čamāns	209
„ Ontōns Čamāns	223
„ Daugelovičs	226
„ Mikeļs Dukaļskis	201
„ Bronislavs Dyura	223
„ Pīters Dzeņs	207
„ Aļoizs Gabrišs	213
„ Pīters Gadzāns	212
„ Gari — Jōņs	225
„ Jezups Grišāns	220
„ Boleslavs Jagellovičs	226
„ Dominiks Jaudzems	214
„ Kazimers Kalinka	206
„ Aļoizs Kaļve	224
„ Konstantins Kangars	213
„ Andryvs Kantiniks	190
„ Jurs Karkle	216
„ Jākubs Kindzuļs	205
„ Bronislavs Kivrāns	220
„ Pīters Koroševskis	224
„ Felikss Laizāns	204
„ Jōņs Leitāns	215
„ Izidors Livčāns	213
„ Ontōns ūachs	211
„ Martinenass	226
„ Stanislavs Mateiss	223
„ Michasionoks	210
„ Aleksandrs Novickis	225
„ Aļfonsss Pastors	214
„ Aleksandrs Platpīrs	189

	Lp.
Bkgs Jōns Plōns	225
„ Dominīks Pujats	223
„ Ontōns Puncuļs	208
„ Jōns Putāns	210
Veiskups Jezups Rancāns	211
Bkgs Nikodems Rancāns	192
„ Andryvs Seipuļniks	188
„ Benedikts Skrynda	209
„ Kazimers Skrynda	197
Veiskups Boleslavs Sloskāns	215
Bkgs Pīters Smeļters	202
„ Smilgevičs	226
Archiveiskups Antonijs Springovičs	198
Bkgs Vincents Strelevičs	214
Veiskups Pīters Strods	215
Bkgs Andryvs Sviklis	205
„ Jezups Svikļa	210
„ Šikur — Kalvani	225
„ Ontōns Šlachota	216
„ Ļudviks Štagars	224
„ Tomašunas	226
„ Francis Trasuns	190
„ Vitalijs Treipša	226
„ Vitalijs Trepša	218
„ Pōvuls Tukišs	202
„ Seimaņs Tukišs	201
„ Ontōns Tūmāns	212
„ Alberts Uļjāns	224
Veiskups Antonijs Urbšs	225
Bkgs Stanislavs Vaikuļs	211
Veiskups Julijans Vaivods	221
Bkgs Bronislavs Valpītrs	224
„ Ontōns Vecēls	212
„ Jōns Veļkme	206
„ Virketis	226
„ Jōns Višnevskis	188
„ Odums Vyzuļs	213
„ Gregors Začs	210
„ Vladislavs Zunda	220
Latgališu stōja tautyski saimnīcyskā un goreigi moraliskā ziņā	227
Latgališu stōja saimnīcyskā ziņā	233
Latgališu stōja goreigi moraliskā ziņā	244
Latgališu morale	255
LATGALIAN BOOKS AND PERIODIKALS	
General Cataloge	265
LATGALISCHE BÜCHER UND ZEITSCHRIFTEN	
Verlagsverzeichnis	265

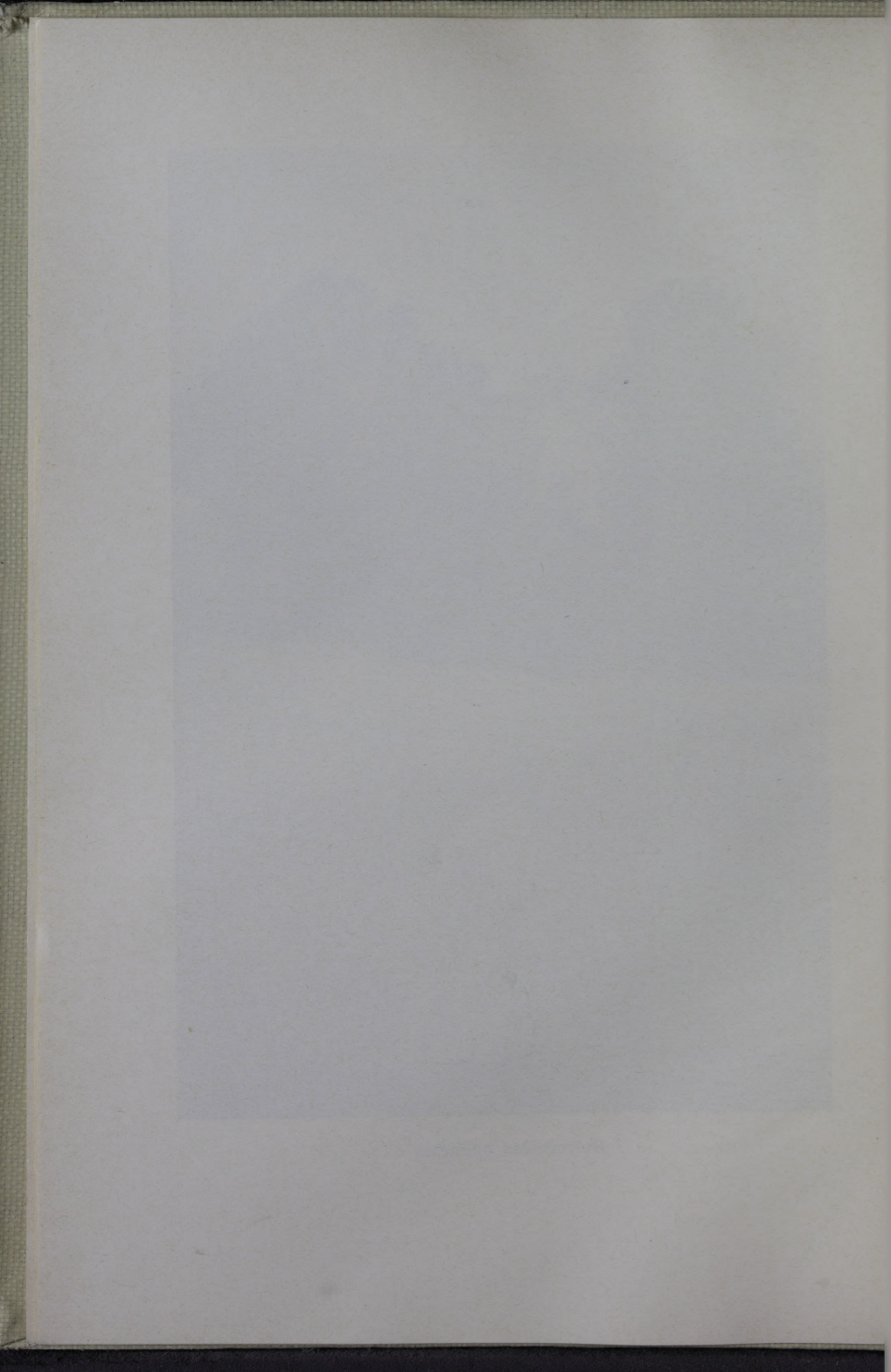

Bukmuižas Dīvmōte

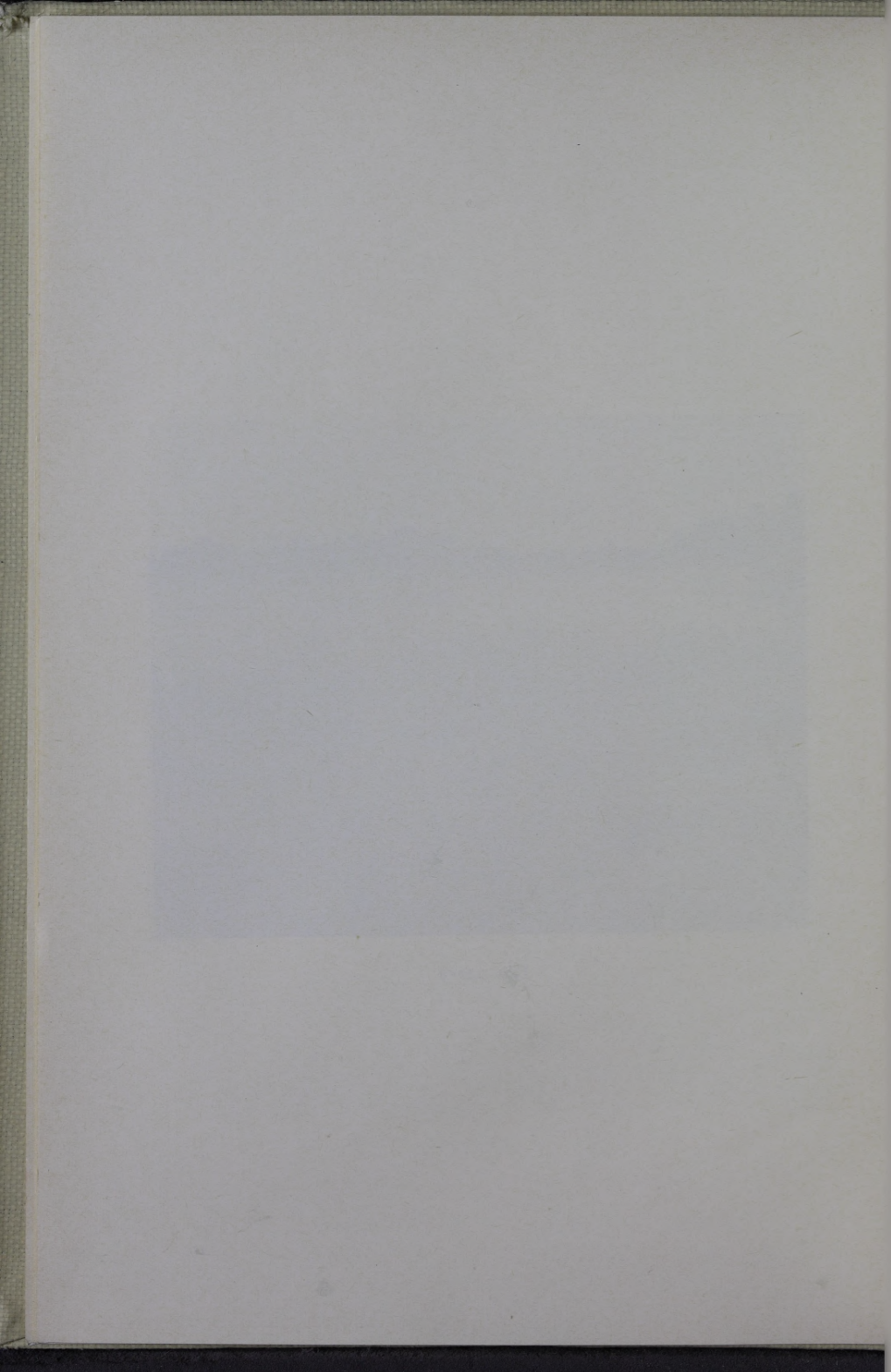

Bukmuižas bazneica

Eža azars

MUNI VACŌKI

Muns tāvs stōsteja maņ: „Asu dzimis Pontogu sādžā, Bukmuižas draudzē un pogostā. Muns tāvs voi vacaistāvs ir cēlīs nu Grišānu sādžas, Dagdas draudzes un pogosta, 7 km nu Dagdas, uz lelō ceļa, braucūt nu Dagdas uz Ondrupini. Grišānu sādžas idzeivōtōju vairōkums beja Grišāni. Nu turīnes ir cālušīs ari Jōņa un Dr. Pītera Grišāna vacītāvi. Muns tāvs Pōvuls ar sovu brōli Ignatu beja īceļōjuši Pontogu sādžā un tur īgyvuši kotrys pa „učastkam“ zemes, un beja tureigōki un krītnōki saiminīki nu pōrejim pontogīšim. Munam tāvam Pōvulam beja 6 dāli un 4 meitas (daži vēļ beja myruši). Tāva brōļam Ignatam beja ari na mozōka saime. Cikom mes dzeivōjom kūpā, vīnā saimē, tikom bejom „spravni“ saiminīki. Bet ar kotru godu bārni palyka lelōki, un tyvōjōs laiks, kod vajadzēja dūmōt par nōkūtni: ka vajadzēs daleitīs un kotram dybynōt sovu patstōveigu dzeivi. Jo sadaleit šū „učastku“ uz desmit daleņom, tod izīs kotram moza saimesteiba un kotrys byus vōjs saiminīks.

Es kai vacōkais dāls, maņ tod beja 16 godu, īsōku dūmōt par šū lītu. Vīnu reizi pīgōju pi tāva un soku:

„Tēt, cik ilgi mes, 10 cylvāku, sēdēsīm mōjōs, un kū mes sagaideisīm? Kaida myusu nōkūtne? Laid mani burlakūs! (Burlaki: vosoras laikā braukšona uz Krīvijū zemes dorbūs: rakt grōvus ar lōpstu).

Tāvs, izklausējis mani, soka: „Voi dēleņ, tu vēļ jauns! Voi tu varēsi ar lōpstu strōdōt gryutu zemes dorbu?“

Es tūmār palyku pi sova. Beigōs tāvs pīkryta un ļōve maņ braukt burlakūs.

„Bet, dēleņ, es naturu naudas, kū dūt tev ceļam,“ soka tāvs.

Tod tōlōk es soku: „Es aizišu pi krysttāva un palyugšu, lai jys aizdūd maņ naudu.“

Aizgōjis pi krysttāva, izstōsteju jam sovas bādas un lyudžu, lai aizdūd maņ pīcus rubļus ceļam. „Rudinī es atvesšu tev porōdu un vēl „gastiņcus“ klēt.“

Krysttāvs padūmōja, paņūrdēja, pakaseja pakausi un beigōs saceja: „Ej šur, krystdāls!“

Mes aizgōjom aiz klāva, lai nivīns myusu naredz, un krysttāvs saceja: „Es īdūšu tev pīcus rubļus, tikai tu nivīnam nasoki, ka es tev devu, a to cytu reizi nadabōsi.“ Jys izvylka nu „šņaptuka“ pīcus zalta rubļus un īdeve maņ. Es nūbučōju krysttāvam rūku un prīceigs atgōju da sātai.

Iztaiseju sev lōpstu, sagatavōju „katomku“ (ceļa kuli), īlyku tur pōrs kraklu, bikšu, mōte īdeve gobolu gaļas, cibeni svīsta ar bīzpīnu, kukuli maizes; pajēmu lizeiku, salīcini (nazeiti), un vēl šū un tū, un „katomka“ beja gotova.

Atgōja breidis, kod vajadzēja škērtīs nu saimes un sātas un laistīs nazynomā svešumā. Pi atsavadeišonas aizlyuza maņ sirds, palyka bēdeigi ap dūšu, un osoras kai pupas byra maņ nu acim. Ap-saraudōja ari vysa saime, seviški mōte; jei apkēre mani un, gauži raudōdama un bučōdama mani, saceja:

„Voi, dēleņ, dēleņ, kur tu brauksi, kas tur tevi gaida? Mīlū bērneņ, paklausi tu mani, mōtes: kur tu na byusi, nikod naaizmērsti Dīva, turīs pi ticeibas, kotru dīnu nūskaiti pōtareņus, un Dīveņš tevi sorgōs, paleidzēs, un ari mes te sātā lyugsimēs par tevi. Kai aizbrauksi, atlaid vēstuli!“

Beigōs es nūsamešu ceļus, un tāvs ar mōti „bogoslaveja“ mani (deve svēteibu). Atsavadejis nu mōjinīkim, uzlyku „katomku“ un lōpstu uz placim un ar osorom un sirdssōpi laižūs tōlejā un nazynomajā ceļā.

Burlaki tū vosor maņ veicēs: dabōju lobu dorbu un labi nūpeļneju. Rudinī atbrauču uz mōjom, atvežu kotram nu saimes „gastiņču“ (dōvonas) un tāvam īdevu prōvu summu naudas. Vysi beja prī-

ceigi un laimeigi. Nūnešu krysttāvam porōdu un vēļ idevu „gastiņču“.

Ūtrajā pavasarī, kod vajadzēja braukt burlakūs, jau nivīns maņ nalidze, bet skubynōja, lai braucu. Aizbraucis ūtrū vosoru burlakūs, es jau beju gudrōks, jo maņ jau beja prakse un pīdzeivōjumi nu pyrmōs vosoras. Mes, vairōki burlaki, sovas puses cylvāki, sasaorganizējom un nūdybynōjom sovu arteli — puļceni, un sōkom strōdēt uz sovu rūku, bet na pi dorba uzjēmēja (podriadčika), krīva, kurs izmontōja strōdnikus. Mes tū vosoru nūpeļnejom trejskōrt vairōk nakai pi uzjēmēja, krīva. Braukdams nu burlakim mōjōs, es īsōku dūmōt par atsadaleišonu nu saimes un sovas patstōveigas dzeives dybynōšonu.

Kod beju pōrbraucis mōjōs un izdalejis saimei dōvonas, mes ar tāvu aizgōjom uz atsevišku ustobu, un es izstōsteju tāvam sovus nūdumus par atsadaleišonu nu saimes.

„Labi, dāls, es parunōšu ar mōti un saimi,“ soka tāvs. Pēc pōrs dīnom tāvs soka maņ: „Zyni, dāls, vysa saime napikreit, ka tu škērtūs nu saimes un ītu prūjom, tu vēļ jauns.“

Es atbīldeju tāvam: „Tēt, voi to mes myžu dzeivōsim kūpā, vīnā saimē? Jo na šūgod, tod cytu god vīns ūtrys gribēs precētīs un dybynēt sovu natkareigu dzeivi. Es nivīnam nikaidas pōresteibas nadoru. Es pat atsasoku nu sovas daļas zemes un monta, kas maņ pikreit, nikō nagrybu jimt nu mōjom, lai palik cytim! Lai cyti brōli arī mēģinoj braukt burlakūs tai kai es un lai meklej sovu laimi!“

„Zynoms, dāls, tev taisneiba, es tev pikreitu,“ soka tāvs, „bet kū lai doru, ka vysa saime premtim? Es vēļ mēģinōšu runēt ar saimi.“

Saime nagribēja, lai es eju prūjom, tōpēc ka es burlakūs peļneju lobu naudu un vysu nūdevu saimei. Brōli pīrunōja tāvu, lai maņ naļauņ škērtīs nu mōjom, bet, jo es īsatīptu un palyktu pi sovom dūmom, tod lai tāvs nadūd maņ tāva svēteibas, lai eju prūjom nu mōjas kai pazudušais dāls. Tī pā-

deji vōrdi mani gon uztrauce, es nagribēju škērtīs nu mōjom bez vacōku „bogoslavēšonas“ (svēteibas). Pēc ilgōkom pōrrunom mes ar tāvu vīnōjomēs: es pikrytu izmoksōt saimei zynomu summu naudas, lai tikai ar mīru un vacōku svēteibu aizītu nu mōjom. Beigōs ari saime tam pikryta. Taitod jautōjums par munu atsadaleišonu nu saimes jau beja galeigi izlamts, un es ar mīreigu prōtu un sirīdi varēju gatavōtis patstōveigas dzeives dybynōšonai.

Trešajā vosorā burlakūs maņ veicēs vēl lobōk. Rudinī, pōrbraucis mōjōs, es izmoksōju tāvam apsūleitū naudu un pōrejū nūguļdeju bankā uz sova vōrda. Pa zīmu es palyku vēl tāva sātā kai gosts.

Pēc catūrtas burlaku vosoras maņ jau beja prōvs krōjumeņš, un es īsōku meklēt atteiceigu zemes gobolu pērķsonai. Uzgōju nalelu foļvarku „Orechovka“ natōli nu Kaunotas, un ar vīnu krīvu mes uz pusem tū nūpērkom. Tod es apsaprecēju. Muna sīva, Anna Vējtko, beja nu Landskoronas draudzes un pogosta. Pēc preceibom es vēl dažas vosoras braukōju burlakūs, un sīva ar bārnim dzeivōja pa mōjom. Zemi atdevu uz rentes. Ar sovu kaimini krīvu, pusdaleibniku, es nabeju apmīrynōts. Jys kai krīvs gribēja valdeit un reikōtis ar īpašumu pēc sovas patykas. Es ari nasaļōvu vodōt sevi aiz daguna, un tai pamosam myusu storpā cēlēs streidi un pōrprotumi. Vyss tys galeigi maņ apnyka, un mes ar sīvu nūlēmēm atsakrateit nu krīva. Es pīdōvōju jam atpērkt munu daļu foļvarkas. Krīvs pīsūleja maņ mozu moksu, bet, kod es pasaceju, ka pōrdūšu cytam, tod jys palyka meikstōks, un galeigi mes saleigom. Krīvs atpērka munu daļu. Pōrdavuši „Orechovku“, mes ar sīvu pōrsacēlem uz Mukōnim, pōrs km nu Kaunotas. Mukōni beja lela foļvarka, pīdarēja vīnam pūlu muižinīkam. Mukōnus nūpērkt maņ nabeja pa spākam, un ari krīvu valdeiba naatļōve latvīšim pērkt vairōk kai 20 desetīnu zemes. Mukōnus, es pajēmu uz rentes uz dažīm godim. Un tai kai īres naudu varēju samoksōt īpašnikam par dažīm godim uz

prišku, tod jys īres moksu aprēkinōja maņ za-
mōku. Mukōnus mes nūdevem uz rentes. Nu, a tō-
lōk tu jau pats zyni, kai mums gōja," tai nūbeidze
sovu autobiografiju tāvs.

Izklausejis tāva stōstu, es lyku jam priškā da-
žus jautōjumus. „Pasoki, tēt, kai tu, naprozdams
ni raksteit, ni rēkinōt, varēji tikt golā pi leiguma
slēgšonas ar dorba devēju? Kai tu varēji pīminēt,
cik vosoras laikā esi īdevis strōdnīkim naudas?“
(Kotrys strōdnīks pa vosoras laiku gribēja nūsyu-
teit uz mōjom dažus rubļus.)

Tāvs maņ atbiļd: „Redzi, dāls, gryuši gon gōja
ar tom litom. Es nivīnas dīnas naasu bejis školā.
Laseit latvyskā grōmotā īmōceja mani mōte pa zī-
mas vokorim pi skola, sprāzdama kūdeli, bet rak-
steit mōte poša naprota, un ari nikas cyts mani
napamōceja. (Muns tāvs prota runōt labi krīvyski
un runōja ari pūliski.) Byudams burlakūs, es ar
lelom gryuteibom īsalauzeju paraksteit sovu vōrdu
un uzvōrdu, tōpēc ka leigumu beja jōparoksta. Bet
kas beja raksteits tymā leigumā, vajadzēja ticēt
voi lyugt lītpratēju, lai maņ izlosa. Kas atsateic
uz rēkinu vesšonu ar strōdnīkim, es lītōju tai sau-
camas „birkas“ (vēzeņa voi gaļdenš). Dēļ kotra
strōdnīka maņ beja sova birka, un tamā birkā es
īgrīžu tik rūbeņu, cik rubļu beju devis strōdnīkam,
un saceju strōdnīkam, lai ari jys tikdaudz rūbeņu
īgrīž sovā birkā. Pēc dorba pabeigšonas un galei-
gas nūsarēkinōšonas mes saleidzynōjom myusu rē-
kinu „grōmotas“, un myusu rēkinu rūbeni saska-
nēja. Tūreiz cylvāki beja taisneiģi un gūdeigi un
nagrōpe vīns ūtra. Tagad leigumi un vekseli nikō
naleidz. Tod golvonais leigums beja: „Nivīnam na-
soki, ka es tev aizdevu naudu!“ Gryušōk maņ gōja,
kod pēc pabeigta dorba vajadzēja vysu smolki
aprēkinōt un apmēreit: cik padareits dorba un cik
maņ nōkās par dorbu. Bet tur es pīlītōju sovus pa-
jēmīņus un sovu „matematiku“. Īpriķš nakai inžē-
ners gōja uz laukim un ar sovīm instrumentim
mēreja, un uz papeira rēkinōja, es ar sovu „rule-
ti“ (mārs) un sūlim jau beju izmērejis, cik pada-

reits dorba, un sovā golvā aprēkinōjis, cik maņ nōkās par dorbu. Kod inženers, pabeidzis mēreišonu un rēkinōšonu, pīgōja pi manis un vaicōja: „Nu, kungs, pasoki maņ: cik ir padareits dorba un cik tev nōkās par dorbu?“ es jam uz reizes atbiļdēju, cik maņ pisanōk. Inženers par tū navārēja nūsabreinet: kai es, vīnkōršs strōdnīks, naprozdamš ni rēkinōt, ni raksteit, varēju tik precizi vysu izmēreit un aprēkinōt?

Dorba dēvēji vysod beja apmīrynōti ar pastrōdōtū dorbu un pēc nūpeļneitōš naudas samokšōšonas deve maņ vēļ dažus rubļus gratifikācijas, un lydze, lai ari nōkušu godu braucu dorbā.“

„Tēt, pasoki maņ vēļ vīnu lītu: kur jyus, burlaki, dzeivōjot? Taču jyusu dorba vīta beja tōli nu apdzeivōtom vītom. Kas jyusim gatavōja pušdīnes, kas mozgōja veļu un t. t.?”

„Voi, dēleņ, tymūs laikūs burlaku dzeive beja ļūti vīnkōrša! Mes dzeivōjom barakōš (škyuni, sasyti nu dēlim). Barakōš beja ītaiseitas „naras“ (klōja) nu dēlim. Uz narom beja uzlyktas cysas, un mes tur vysi gulējom. Barakōš beja izmyurāš lels ceplis un plita, tur mes cepem maizi un poši gatavōjom sev ēst. Veļu ari mes poši mozgōjom. Dīveņ, pīdūd grākus! — mozgōšona gon nūtyka svātdīnem, tōpēc ka dorba dīnom vysu dīnu vajadzēja byut dorbā, a, pōrejūt nu dorba, vajadzēja gatavōt, pušdīnes, vakareņas, vyss reizē. Myusu ēdīņš beja „murcovka“. Kas tei beja „murcovka“? Mōla blūdā ilējom soltu yudini, lykom tur gabalenim sagrīztu maizi, bērem sōli klōt, seipulus, pīlējom eļļu, vysu samaisejom un vysi nu vīnas blūdās strēbem. Un burlakim tei „murcovka“ patyka. Vōrejom ari putru ar taukim un kōpustus. Gaļas leidz seitam mes nadabōjom. Piktdīnōš, mes naēdem ar gaļu. Tod nōce siļčas, kartupeli, zali kōpusti ar eļļu. Mes bejom pīroduši pi taidas maļteites, un myusim tei garšōja. Katōļu bazneica nu myusim beja tōli, bet tūmār pa vosoru mes nu laika da laikam aizbrauceim uz bazneicu izklauseit svātū Misi un daīt pi spovedis. Kotru dīn, reitūs

un vokorūs mes nūskaitejom pōtorus un vokorūs nūdzīdōjom „Loba nakts, o Jezu . . .“ voi koronku. Svātdīnōs, kod bejom mōjōs, mes par svātō Miša laiku nūskaitejom garōkas lyugšonas un nūdzīdōjom: „Ok Tu, svāts Dīvs . . .“ Mes turējomēs pi sovas ticeibas un vedem gūdeigu dzeivi, tai kai nazkod izmōceja myusus myusu mameņa.

Krīvu burlaki, kuri dzeivōja ar myusim kūpā, natraucēja myusu un nasasmēja par mums, kod mes lyudzemēs, bet saceja: „O, latyši chorošij narod!“ (o, latviši lobi cylvāki!) Krīvu burlaki sastdīnes vokoru un vysu svātdīni pavadeja krūgā un pōrdzēre daudz naudas. Rudinī, pēc pabeigta dorba jī sajēme uz rūkom nadaudz un par tū nūpērka sev speidušus zōbokus (lakirovannyje sapogi), „garmošku“, mōjinīkim dōvonas un naudas tikai dažus rubļus aizvede uz sātu. Aizbraukuši sātā, jī sataiseja „večerinku“: doncōšona, dzeršona, un vālōk, dzeivōdami pusbodā, gaideja pavasara, kod otkon varēs īt burlakūs.

Myusu latviši beja gudrōki: jī pa vosoras laiku taupeja naudu, lai vairōk varātu aizvest uz sātu. Zynoms, beja daži i nu myusejim, kuri ar krīvim staigōja pa krūgim.“

„Tymūs laikūs,“ saceja tāvs, „es pazynu vairōkus uzjēmeigus cylvākus nu myusu latvišim, kuri, byudami burlakūs, nūpeļneja naudu un nūpērka sev lobus īpašumus. Taidus vālōk myusu pošu ļaudis sauce par „kuņdzenim“. Beja ari taidi, kuri piļsātōs, seviški Pīterpilī, tyka fabrikōs, palyka vālōk par meistarim. Daži īreikōja sev nalelas darbeneicas. Daži otkon īgyva lobas vītas uz dzeļžcelim voi tyka par mōju pōrvaļdnīkim. Daži tyka pi sovom mōjom voi turēja sovus veikalus. Zynoms, vyss tys beja atkareigs nu poša cylvāka stōjas, apkēreibas, pyļu un gūdeiguma. Tymūs laikūs cylvāki beja lobōki, gūdeigōki kai tagad, beidōs Dīva, tōpēc ari Dīvs jim paleidzēja, un ļaudis jūs cīneja un atbaļsteja.“

*

„Pastōsti, tēt, kai tev gadejōs vīnu reizi Sibirē, kod banditi beja uzbrukuši? Tu nazkod stōsteji par šytū, bet es tod beju mozs un naizprotu, kai tei lita nūtyka.“

„Vīnu vosoru,“ saceja tāvs, „mes, vairōki latvīši, gribējom izmēginōt sovu laimi Sibirē, — mums stōsteja, ka tur varūt labi nūpeļneit. Nu vot, mes daži sasarunōjom un aizbraucem laimes maklātu. Ilga un gryuta beja tei braukšona, bet tūmār tykom golā.

Vīnā sastdines vokorā, kod mes, atgōjuši nu pērts, sādādami pi golda, dzērem teju, uzreiz ar lelu trūksni īsalauze barakā četri banditi ar garim nažim rūkōs un saklīdzē: „Ruki vverch!“ (Rūkas augšā!) Izmeklēja myusu kabatas un pīpraseja naudu. Mes nūsabeiduši sokom:

„Myusu nauda pi dorba devēja un podrjadčika (kurs dzeivōja atseviški). Mes, naboga strōdnīki, turim tikai dažus rubļus.“

Banditi saseja mums rūkas un lyka guļtīs uz greidas. Pēc tam jī izkrateja myusu „sunduceņus“ (koferus) un pajēme, kas jim patyka. Mes gulim uz greidas un gaidom, kas te nūtikš tōļōk. Tod vīns nu banditim pajēme bazvānu, aptyna tū ar lupotu (lai ašņa lases naapšļakstynōtu svōrku), pīgōja pi manis pyrmō un soka:

„Vstavaj!“ (celis!)

Es radzu, ka jys ar tū bazvānu grib sist maņ par golvu. Šārpas pōrskrēja maņ pa mugoru.

„Dīveņ, Dīveņ, glōb mani! Jaunova Marija, izpestej mani!“ šveikstēju kluseņom.

Bandits vēļ aizbļōve: „Es tev soku: celis!“

Es īsōku raudōt un lyugt jō, lai nasyt: maņ sātā sīva un mozi bārni.

„Jā, es zynu,“ soka bandits, „atstōj jyusus dzeivus, vālōk nūdūsit myusus!“

Myusu sarunas laikā izdzērdom stypru klauvīni durovōs un bolsu: „Bēdzit, bēdzit!“ Bandits, kurs beja ōrā par sorgu, deve zeimi, lai bāg, ka draud brīsmas. Banditi, dzēržūt pōrsorgōjumu, sasatryuka un laidēs bēgt, pavālādami mums gulēt un na-

kustēt, tōpēc ka jī izlykuši minas: tikkū mes išūt pa durovom, mōja uzlidōšūt gaisā. Apdzēse lampā guni un poši kai troki pa durovom. Mes gulim tym-sajā barakā un gaidom, kas te byus. Pa tū laiku muns plemennīks, lels, dūšeigs un styprys veirīts, šņōkdams un krōkdams, vōļōdamīs pa greidu, tyka vaļā nu vērvem, tryukōs kōjōs un nu vysa spāka cērta ar mugoru durovōs, — tōs ar vysom eņdžem izlēce ōrā. Izskrējis pa durovom, jys na sovā bolsā aizablōve:

„Lauteni, glōbit! — banditi myus kaun!“

Tyuleņ nu vysom barakom saskrēja strōdnīki, bet banditi jau beja aizbāguši. Vālōk izaskaidrōja, kai tys beja nūticis: daži nu myusu strōdnīkim, idami nu krūga, sasastreidējuši sovā storpā, un vīns nu strōdnīkim aizklīdzis:

„Es išu uz policiju!“

Bandīts, kas beja pi durovu par sorgu, dabōjis dzērdēt vōrdu: „policija“, pīklauvēja pi durovom, dūdams zeimi, lai bāg, un taidā veidā mes izaglōbem nu nōves. Te jau pats Dīvs myusus izglōbe.

Vālōk policija nūkēre tūs banditus vīnā krūgā un atvede pi myusim, lai mes dūdam liceibu: voi tī poši ir? Mes uzreizi pazynom, ka tī poši ir, kuri beja pi myusim. Muns plemennīks naizcīte un nu vysa spāka cērta vīnam banditam ar dyuri par vaigu.

Byudami Sibirē, mes satykom vairōkus latvīšus, kuri dažus godus atpakaļ beja atstōjuši sovu dzimtini un atbraukuši uz Sibiri uz pastōveigu dzeivi. Tūs vydā beja pat myusu radinīki un kaimini. Pabeiguši sovu dorbu, mes palykom Sibirē uz dažom nedēļom, lai varātu apmeklēt sovus cylvākus. Dzeivoj jī na slikti. Vaļdeiba davuse jim zemi bez moksas, cik kurs gribējis. Zeme bejuse zam meža, vajadzējis pošim izkuļtivēt. Zeme aogleiga. Vyss auga labi . . . Meži leli — cērst varēja, cik vīn pateik. Myusu latgališi sacēle lelas, skaistas mōjas. Molkas apkurei da vaļai. Saimestibas nūstōdeitas labi, lūpu varēja audzēt, cik pa-

teik. Vairōkas latvīšu saimes beja apsamatušas tyvu vīns pi ūtra. Zīma gara un solta. Snīga bez sova māra. Tōli nikur navarēja tikt. Pa zīmu dareja olu, kova veprus un gōja vīns pi ūtra cīmā.

Vālōk latvīši, katōli, sasazynōja ar tōļōk dzeivojušim katōlim, sasaorganizēja un izcēle sovu kapleicu. Vīnu reizi godā uz turīni atbrauce sovs bazneickungs, latvīts, kurs dzeivōja Sibirē, lelōkā centrā, un palyka tur uz vairōkom dīnom: nūkristeja bārnus, salaulōja, nūturēja dīvkolpōjumu, izspovedeja un brauce tōļōk. Ilgōkus godus Sibirē nūdzeivōja latvīts, bazneickungs Michasionoks, Rudzianis un Silinskis.

Materialā ziņā dzeive Sibirē nabeja slykta, bet tūmār klimats borgs. Seviški ilgas, skumes pēc dzimtines un sovim cylvākim bīzi izspīde jim osoras nu acim. Dažas saimes pēc kaida laika tūmār naizcīte un atsagrīze atpakaļ uz dzimtini. Taitod materialais lobums navar atvītōt dzimtines mīlestību. Mes, burlaki, arī nagribējom vairōk braukt dorbā uz Sibiri.

Pēc gara un gryuta ceļa nu Sibires mes tykom Pīterpilī un apstōjom tur uz dažom dīnom, lai varātu atsapyust un šū tū īsapērkt. Vīnu vokoru mes ar draugu gōjom pa golvonū Pīterpiļs īlu „Sadovaja“. Skaisti apgaismōti bogōtu veikalu lūgi. Mes apsastōjom pi vīna taida lūga, kur beja izstōdeitas dōrgas zalta un sudobra lītas. Es vaicōju sovam draugam:

„Jōņ, kū tu jimtu, jo tev dūtu?“

„Es, brōleit, siļčas jimtu, pībōztu pylnu maisu, ka tik varātu panest, un stīptu da sātai.“

Vīns muns draugs, burlaks, pastōsteja maņ taidu gadejumu:

„Vīnu vosoru mes ar švagri Mikeli labi nūpeļnejom burlakūs. Pirms braukšonas uz sātu es soku švagram:

„Zyni kū, Mikeļ? Davai, aizīsim pi Palkina un

kaut vīnu reizi sovā dzeivē paēssim kai kungi!“
(Palkinam beja slovons un bogōts kungu restorans
Nevas prospektā, kur varēja īt tikai kungi, labi
gārbusīs un ar cilindrim golvā.)

„Es ni proč (na nūst),“ atbīld Mikeļs, „davai,
īsim!“

Pīgōjom pi lelom restorana durovom un taiso-
mēs īt īškā, bet te, brōleit, šveicars mums pre-
tim un klīdz:

„Stoi, kuda prjoš? Tut mužikam neļzja ...“
(Stōt, kur līni? te mužiki nadreikst ...)

Mikeļs tyuleņ šveicaram rubli dalnā. Šveicars
palyka meikstōks, rubli kabatā un myusim pa-
skaidroj:

„Es nadreikstu jyusu te laist, bet jyus ejit nu
aizmugures, pa čornū chodu, caur kukni, un tur
jyus tiksit restoranā. Tikai nasokit, ka es jums
īteiču!“

Aizgōjom. Uzķōpem pa trepem ūtrajā stōvā un
tykom vyrtuvē. Te mums uzbruka bōbas, kukar-
kas, un dzan myusus prūjom, bet mes bōbu na
dyžan nūsabeidom, atgryudem nūst un poši īškā
restoranā. Īgōjuši īškā, mes aš apstulbom. Nūstō-
jom pi durovom un veramēs. Kas par zāli! Kaidi
lukturi pīsīti pi grīstim un nūlaisti leidz vyds zā-
lei! Mozōki lukturiēši pa sīnom. Vysa zāle laistōs
vīnōs gunīs. Leli kai durovas spīgeli pa sīnom.
Vysa greida izklōta ar meikstim, skaistim tepikim,
vēļ skaistōkim, kai pi mums paklōj aiz dīvagolda
jauničim, kuri īt da lauleibom. Zāle pylna ar gaļ-
denim, i lelōkim, i mozōkim. Pi goldim sēd kungi,
ād, dzer, peipej rasnas sigaras. Lakeji ar podnosim
(paplatem) skrīn apkōrt, nosoj vysaidus ēdīņus un
dzērīņus. Mes stōvim pi sīnas, veramēs un nazy-
nim, kū tōļōk dareit. Uz myusu laimi pīit pi myu-
sim lakejs, vad tōļōk pi vīna gaļdeņa, sādynoņ, pa-
snādz mums nazkaidu bīzu papeiru un vaicoj: kū
mes vālātūs ēst un dzert? Mes ni bū, ni mē, ni la-
seit prūtam, ni zynim kū papraseit. Tod Mikeļs kai
drūšōks sajēme kuražu un soka:

„Dava! nam to čto i panam!“ (Dūd mums tū pošu, kū i kungim!)

Lakejs atnese mums uz škeiva mozas zivteņas (austeres), tod klōt citronus, grafinu nazkaida kundzyska dzērīņa, mozus, sausus peirēdzeņus, vysu nūlyka uz golda un pats aizgōja prūjom. Mes sēdim un veramēs vīns uz ūtru. Tod es soku draugam:

„Mikeļ, tu kai drūšōks kerīs pi tom zivteņom!“

Paprišku izmetem pa glōzeitei. Tod Mikeļs pajēme vīnu zivteņu un ībōze mutē. Kod jys īkūde, zivteņa aizpeikstēja. Mikeļs uzatrauce un izspļōve tū nu mutes, nūsačortova un soka:

„Vot valni! — dzeivas zivs padeve.“

Natōli nu myusu gaļdeņa skraideja suneits: tys pīskrēja pi izspļautōs zivteņas, paūde un aizgōja prūjom. Lakejs, radzādams myusu „kundzyskū“ uzavēsōnu, pīgōja klōt un soka:

„Kungi, nadreikst spļaut uz greidas!“

Mikeļs pacēle aiz astes zivteņu un nūlyka tū atpakaļ uz škeiva. Tod Mikeļs soka lakejam:

„Kūža tu dzeivas zivis atnesi?“

Lakejs garšeigi nūsasmēja, bet nikō nasaceja, tōpēc ka redzēja, kas te par „kungim“. Tod Mikeļs prosa nu lakeja:

„Voi pi jyusim nav siļču, buļbu, maizes un vodkas?“

„Vyss ir, tikai kartupeļu nav,“ atbiļd lakejs.

„Nu to nes šur, kas ir!“ pavēlēja Mikeļs.

Kod mes dabōjom siļkes, maizi, vodku, tod jau mes sōkom justīs omuleigōk.

Natōli nu myusu gaļdeņa sēdēja vīns oficers (vērsniks) un tai žēleigi vērēs uz myusim.

„Dava! papraseisim pi sevis šū oficeri!“ soka Mikeļs.

„Labi,“ soku, „prosi!“

Mikeļs laipni palyudze oficeri pi myusu gaļdeņa. Vērsniks labprōt pikryta un atsasāda pi myusu gaļdeņa. Mes pīdōvōjom jam dzeivas zivis un kundzysku dzērīni. Vērsniks izdzēre glōzeiti, pajēme zivteņu, izlēja tai uz golvas citrona sulas, ībōze

mutē un dzeivu nūreja. Ni tei peikstāja, ni skrēja nu mutes ārā.

„Vot kai kungi ād!“ soku Mikeļam.

Vērsniks apēde vysas zivteņas, ari tū, kuru Mikeļs beja izspļōvis un suns naēde, izdzēre vysu grafinu veina, pasateice mums un prīceigs aizgōja. Mes ar Mikeli garšeigi nūsasmējom par tū, kai kungi ād.

Apāduši vysas siļkes, izdzāruši vodku, samok-sōjom un īdevem lakejam rubli uz „čaja“. Izgōjom nu restorana jau pa „paradnom“ durovom. Šveicars pasaklaneja mums, atvēre durovas, a mes jam „calkovū“ rūkā un kai leli kungi izgōjom nu slovonō Palkina. Vālōk maņ Mikeļs soka:

„Zyni, švagrok, myusu Rēzeknē pi Jankeļa lobōki un gordōki ēdīni nakai pi Palkina. Pi Jankeļa var dabōt gordus captus „snetkus“ un cytu gordumu. — Nu, tūmār vīnu reizi sovā dzeivē paēdem kai kungi! Tagad byus kū stōsteit bārnim.“

Ar tū muns tāvs izbeidze stōsteišonu par sovu burlaku dzeivi.

BĒRNEIBAS GODI

Asmu dzimis „Orechovkas“ foļvarkā 1891. gada 18. novembrī. Nūkristēja mani Kaunatas bazneicā. Par krysta tāvu beja jaunākais tāva brōļs Jōņs un par krystamōti — Eleonora Vejtko, mōtes brōļa sīva. Maņ beja apmāram kaidi 2 godi, kod mes pōrsacēlem uz Mukōnim.

Nu bērneibas laikim „Orechovkā“ maņ palykuši atmiņā divi gadejumi. Vīns: pi myusim beja lels sīnas stuņdinīks, kas stypri un skaisti syta stuņdes. Maņ ļūti patyka klauseitīs, kai tys syt. Vīnu reizi, kod tāvs ar cīmeņu sēdēja vyrtuvē un runōjōs, es pa tū laiku aizgōju uz tū ustobu, kur beja stuņdinīks. Pajēmu slūtas kōtu, pīstyumu krāslu, uzkōpu uz krāsla un ar slūtas kōtu styumu rōdeitōju. Kod stuņdinīks sōka sist, es apstōju un klausējūs, kai syt. Kod pōrstōja sist, es otkon dzynu rōdeitōju tōļōk un tai vairōkas reizes. Te uzreiz at-sadora durovas un pasarōda tāvs.

„Ak tu sovvaļņiks! A kū tu te dori?“ aizklīdze tāvs un klōt pi manis, nūrōve mani nu krāsla, uzlyka uz ceļa un sadeve pa meikstū vītu. Pēc „pērts“ es bļaudams uz ceļa. Nu tō laika, kai tik stuņdinīks syta, es vysod pīminēju sovu nalaimi.

Ūtrys gadejums. Kaidā rudiņa reitā, kod es tik kū beju pīnacēlis, dzēržu, kai tāvs stōsta mōtei:

„Šūnakt Pents atgōja nu burlakim.“

Pents beja myusu kaimiņs. Es padūmōju: labi byutu aizskrīt pi Penta — dabōtu klingeri. (Burlaki parosti atnese klingerus un deve bārnim.) Saceit mōtei, ka es grybu aizīt pi Penta? Mōte nūteikti naļaus. Gaideišu atteiceiga breiža. Mōte izgōja nu ustobas, un es tyuleņ pa durovom un pi Penta. Īgōjis ustobā, nūstōju pi ceļa un stōvu. Pents, zynoms, saprota, kō šys gosts atgōja, ideve maņ vīnu baranku, un es pīceigs da sātai. Sātā

es navarēju nūcīst, napasacejis mōtei, ka maņ ir baranka:

„Mama, verīs, maņ ir baranka!“

„Ak tu palaidnis — tu jau beji pi Penta! Kai tev kauna nav!“ un išļopneja maņ par dybnu.

Es uzķōpu uz ceļā un breinōjūs, nu kurīnes mōte dabōja zynōt, ka es beju pi Penta, — nivīns taču naredzēja! Un kōpēc mōte dusmojās, ka maņ ir baranka? Nu, kai tur beja, nabeja, bet baranka maņ ir, un es, sādādams uz ceļā, tū grauzu.

Pīmiņu, ka myusu mōja beja lela un stōvēja kolnā. Lejā beja ryuceits, uz turīni es bīži skrēju un plonckōjūs pa yudini. Kod mes pōrsacēlem uz Mukōnim, tur nūsarysynōja vysa muna bērneibas dzeive. Vysi, pat seiki atgadejumi pa šudiņ dīnai stōv maņ prōtā.

Mukōnūs beja vīna lela, gara ustoba, kurā dzeivōja trejs saimes. Tāvs pa vosoru brauce bur-lakūs un Mukōnus nūdeve uz rentes divejim rent-nīkim. Vīns beja Onupris Apaļs (rakstnīka Mei-kula tāvs) un ūtrys — Skrebeļs. Onupris Apaļs tod beja vēļ jauns, nasaprecējis. Vīnu dīnu dabōju dzērdēt, ka Onupris reit išūt pi Skrebeļa vacōkōs meitas Anastazijas svōtūs. Es jau vairōkas reizes beju dzērdējis, ka puiši braucūt svōtūs, bet maņ nabeja saprasšonas, kas tī svōti taidi ir. Maņ ļūti gribējōs redzēt, kai nūteik tei svōtōšona, un tōpēc, dabōjis zynōt, ka Onupris reit īs svōtūs, es vysu laiku tīkōju un uzmanēju, kod jys īs.

Nōkušā dīnā, pīvakarē verūs: Onupris laižās pi Skrebelim. Es pakaļ. Pīgōjom pi Skrebeļa ustobas durovom. Vacais Skrebeļs Onupri īlaide ustobā, bet manis nulaiž, stum atpakaļ. „Dzelas švokas“, dūmōju. Sasaliču un ar spāku īsaspraužu vydā. Nūstōju pi ceļā un verūs, kas nūtiks. Onupris izvylka nu kabatas buteli brandīņa, pa-stateja uz golda un soka:

„Gars ceļš beja kū īt — pīkusu, nūsolu, vajaga pasasiļdeit, atsapyust.“

Anastazija tyuleņ atnese glōzeites, sīru, un vysi sōka dzert un aizkūst ar sīru. Klausūtis Onupra volūdā, ka tōli bejis kū īt, ka jys pīkuisis un nūsalis, es padūmōju: kū to jys maloļ? Cik te tōli beja īt: nu ustobas da ustobai, un kai jys varēja pīkust un nūsaļt vosoras laikā? Es stōvu mīreigi pī cepļa un verūs, kai vysi dzer un ād sīru. Uz mani nivīns nagrīze vēreibas, un pat gabaleņa sīra nīkas maņ napīdōvōja. Apnyka maņ stōvēt, kauns palyka, un es dūmōju: kū es te stōvēšu kai duraceņš? — īšu lobōk da sātai! Pamozam, pamozam sōku šļyukt gar sīnu uz durovu pusi, tyku ōrā un prīceīgs aizskrēju da sātai. Vajadzēja gadeitīs, ka mōte beja pamanejuse, kai es izskrēju nu Skrebeļa ustobas, nūkēre mani aiz motim un ar žogoru. — Vot tev i svōti! — padūmōju. Pēc goda Onupram ar Anastaziju pīdzyma dēleņš Meikuleņš (nōkušais rakstnīks).

Kai dzeiva stōv maņ atmiņā māslu tolka. Kod dabōju zynōt, ka dreīž pī Onupra byus māslu tolka, es aizskrēju pī jō un soku:

„Onupri, tu aizej pī munas mōtes un palyudz, lai palaiž mani pī tevis tolkā par pavožniku (māslu vedēju)! Tikai verīs, ka maņ dūtim lobu zyrgu, peicku un ka pī lūka byutu zvaneņš!“

„Labi, labi!“ atbiļdēja Onupris.

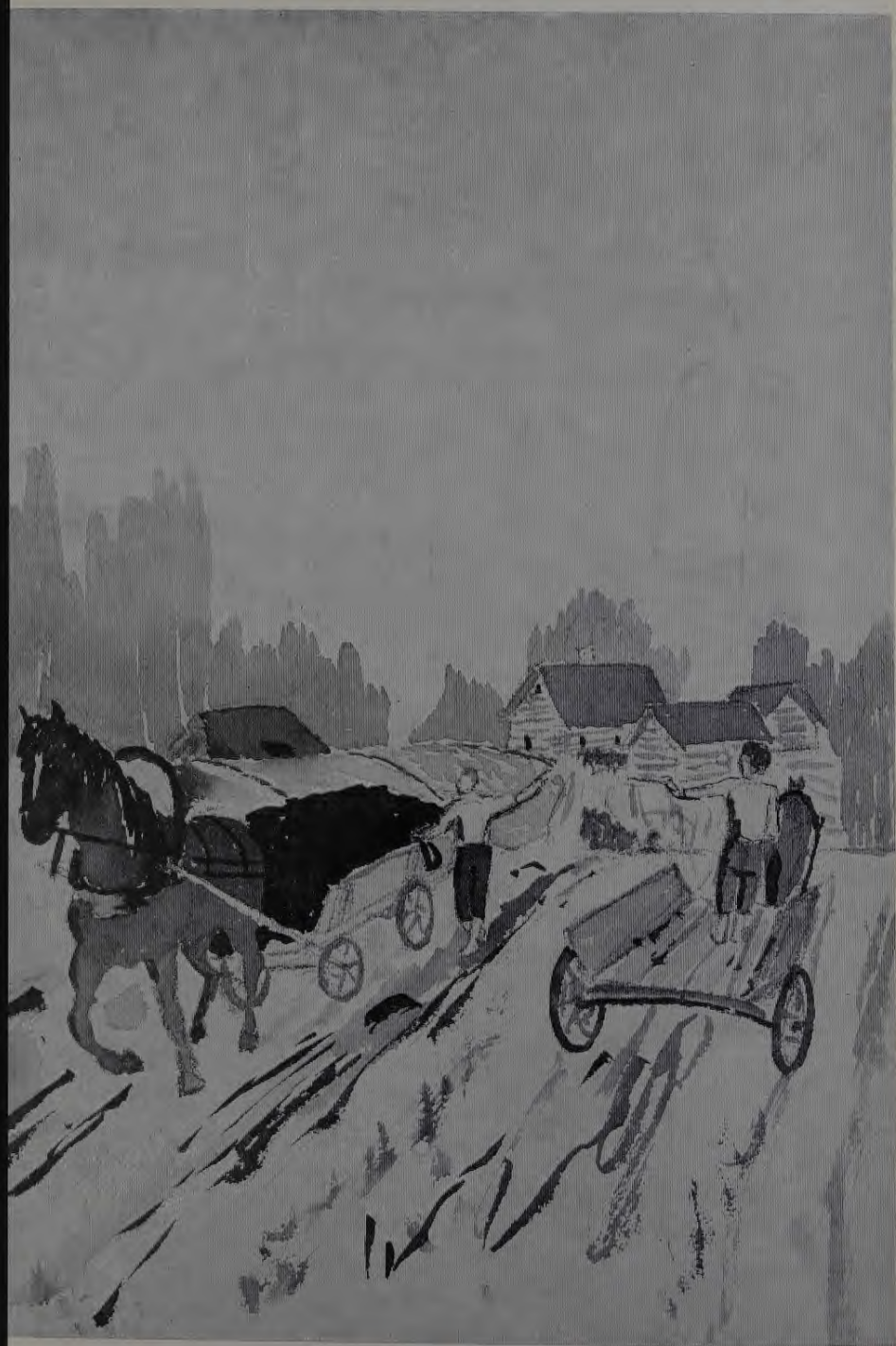
Maņ beja bailes, ka mōte var napalaist manis tolkā.

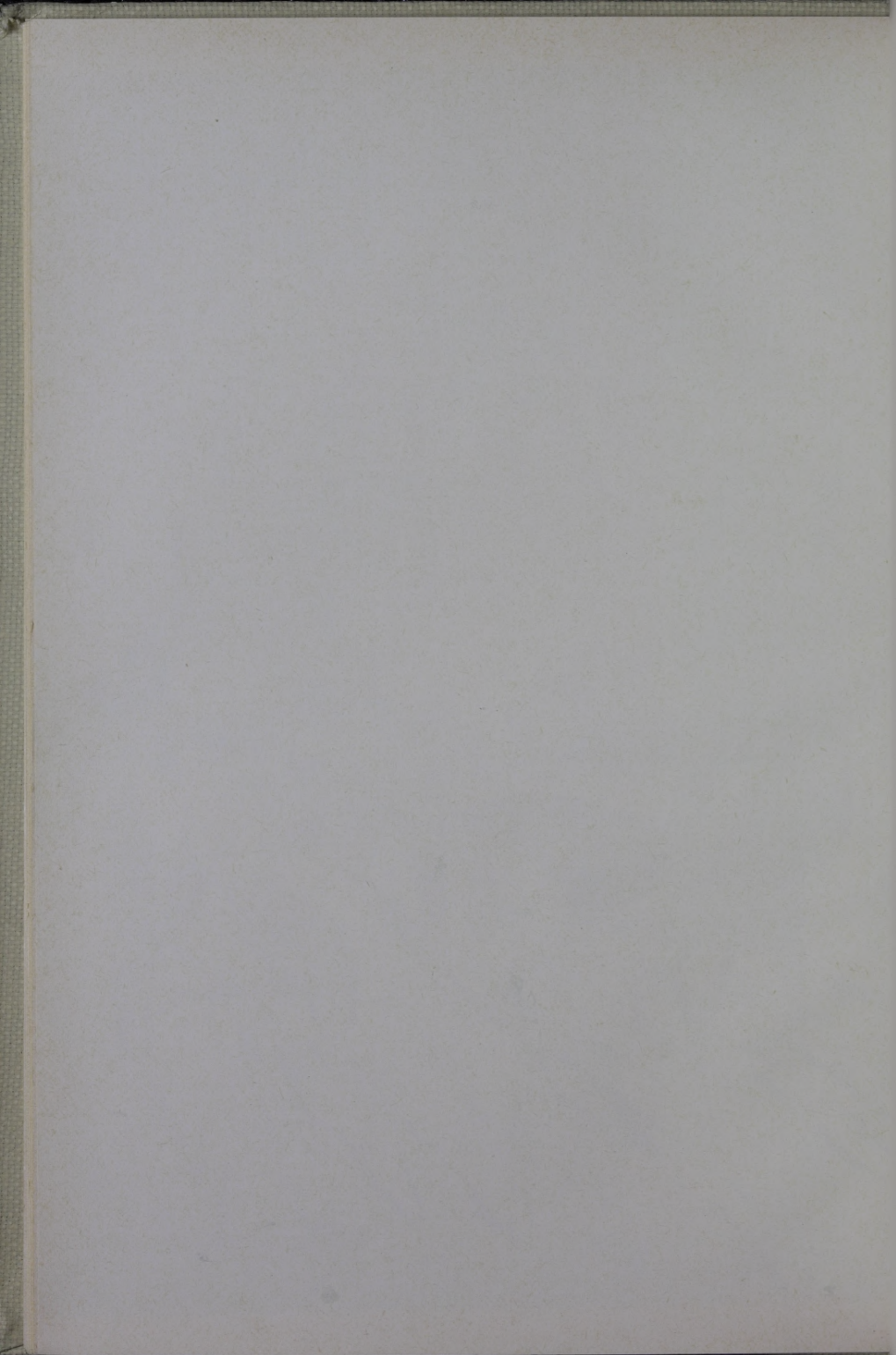
Vīnā pīvakarē verūs: Onupris īt pī myusim. Es tyuleņ aiz skapa un klausūs, kū saceis mōte. Onupris soka:

„Kuņdze, lyudzu, palaidit Juzi pī manis tolkā par pavožniku!“

Mōte atbiļd: „Voi, Onupreit! Juze vēļ bārns, jys naprūt braukt — vēļ tiks zam zyrga.“

Onupris mīrynoj mōti, ka jys dūšūt maņ vacu.

lānu zyrgu un vyss byušūt labi. Klausūtīs mōtes sarunu ar Onupri, mani sajēme dusmes: uz mōti, ka jei soka, ka es vēl bārns un naprūtu braukt, un uz Onupri, ka jys dūšūt maņ vacu, lānu zyrgu. Beigōs mōte pīkryta palaist mani tolkā. Es nu prīcas pat palēču uz augšu. Kod Onupris izgōja, es tyuleņ pi mōtes:

„Mam, kūža tu soki, ka es vēl bārns un naprūtu braukt? Es jau cik reižu asu braucis un naizkrytu nu rotim.“

„Labi, labi,“ atbīldēja mōte, „redzēsīm, kaidš tu braucējs!“

Tod aizskrēju pi Onupra un uzbruku tam: „Onupri, kaiža tu saceji mōtei, ka dūsi maņ vacu un lānu zyrgu?“

Onupris apmīrynōja mani, ka dūšūt lobu rysaku.

„Verīs, ka byutu zvaneņš pi lūka un loba peicka!“ atgōdynōju Onupram.

„Vyss, vyss byus, esi mīreigs!“ saceja Onupris.

— Nu — paļdis Dīvam! — vyss labi, — padūmōju un prīceigs aizskrēju da sātai. Gaidu tolkas.

Uz tolku sabrauce daudz puišu, meitu un pavožnīku. Īsarodu arī es. Onupris pīvede mani klōt pi vīna aizjyuga un soka:

„Verīs, šys tev byus rysaks! Še tev peicka! Jo naskrīs, tod īper ar peicku un skrīs kai troks, ka nasaturēsi.“

Apsavēru — zvaneņš arī ir. Zyrgs nu paskota na vysai maņ patyka: stōv, golvu nūlaidis, un snauž.

Sōcēs tolka. Lela bāda beja tam pavožnikam, kuru draugs, braukdams tukšā nu teiruma, apskrēja voi kuram kryta pādejais vazums (podskrobošnīks).

Pušdīņu atpyutas laikā, kod puiši aizgōja gulātu, mums, pavožnikim, vajadzēja jōt ar zyrgim uz pļovu voi kryumim un tur ganeit zyrgus. Cik prīcas! Kaida laime! Koleidz zyrgi ganejōs, mes spēlējom, skrējom sacīkstēs, peļdejōmēs.

Tolkas laikā nūtyka laisteišonōs ar yudini. Da-

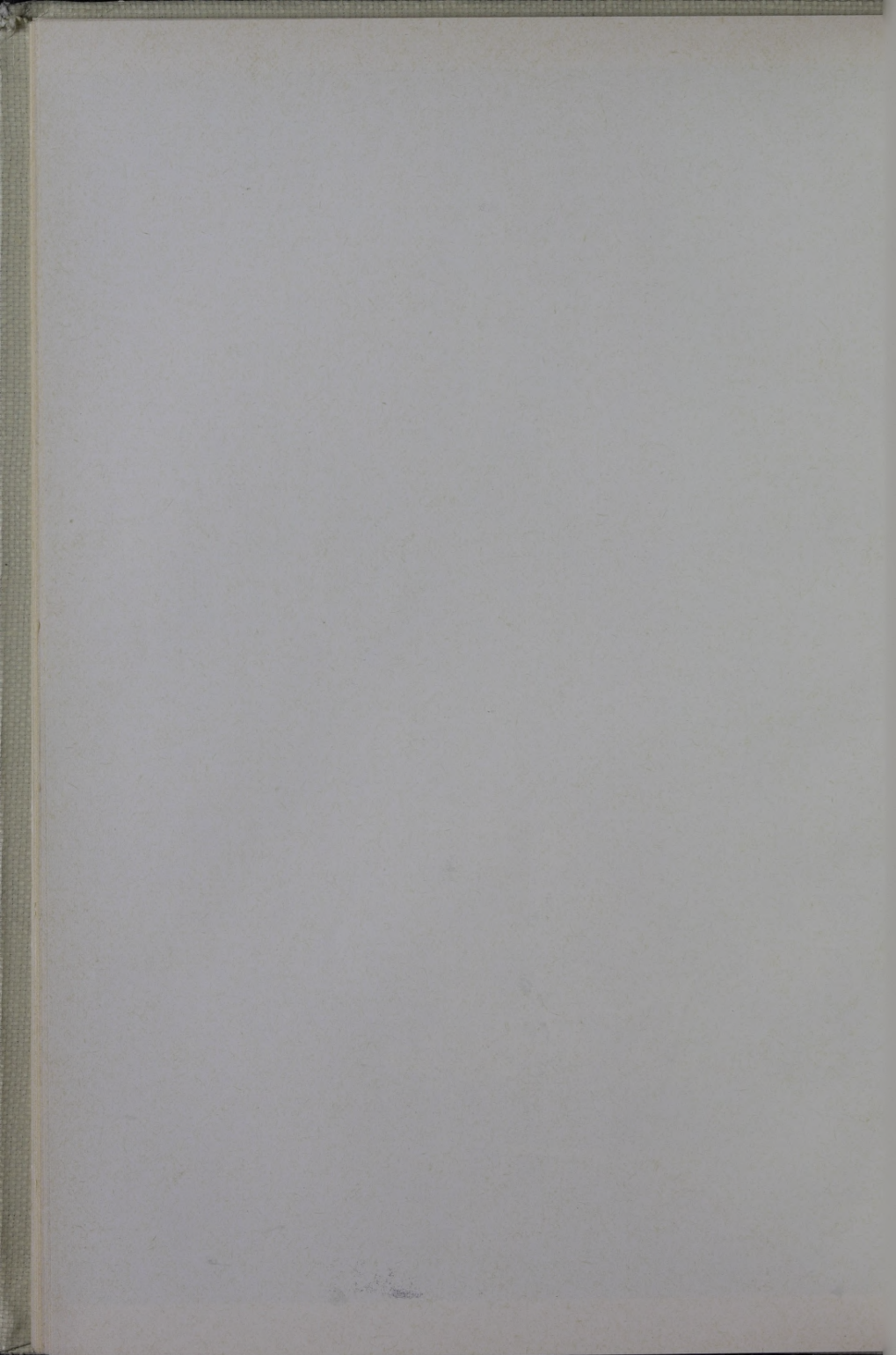
žu reizi meitas, sagrōbušas kaidu puisī, ar vysom drēbem īgryude tū mōrkā.

Puiši, māslu mēzēji, kod pamaneja klāva dybynu, sōka maurōt kai vērši un ar sokumim badeit klāva sinas. Saiminīks tyuleņ nese slauktivi ols un saimineica — sīru. Kod pavožniki nūvede uz teirumu pādejūs vazumus, tod, braukdami atpakaļ, pībrauce pi kryumim, sapyna nu kūku zarenim vaiņukus, uzlyka tūs zyrgim uz kokla, izpuškōja rotus un tod ar dzīsmem un bravuru brauce uz mōjom — skrēja, cik tik zyrgs varēja nest, jo kotrys gribēja pyrmais tikt mōjōs. Nadūd Dīvs, jo kuram nūmuka skrytuļš voi grūži īsapyna skrytuli — tys tod atstōja teirumā zyrgu un pats ar lelu raudōšonu skrēja da sātai, un tur nu kauna pasaslēpe, lai ni vīns jō naatrūn. Tam pazuda vysa ļuste.

Lelu prīcu bārnim sagōdōja jōšona pīgulē. Vosoras laikā pa nakti zyrgus ganeja kaidā pļovā voi mežā, tōļōk nu sātas. Tyuleņ pēc vakareīnom puikas salaseja kaidus vacus dečus (lobu mōte nadeve), kažukus, uzmete tūs zyrgam uz mugoras, poši uzlēce vērsā un ar klīgšonu un dzīsmem jōja pīgulē. Aizjōjuši uz zynomu vītu, sapyna zyrgus un palaide ganeibōs. Kotram zyrgam pi kokla beja zvaneņš voi „balabaika“ (nu misiņa skōrda, leidzeīga zvonam), lai varātu dzērdēt, kur zyrgi ir. Tod izmeklēja lobu, sausu vītu, parosti meža molā, uz kaļneņa un tur sataiseja guļamvītu. Pēc tam salaseja žogorus un sanese kūpā dēļ gunkura. Sakyure lelu gunkuri, vysi apsāda apkōrt un sōka stōsteit pōsokas un vysaidus atgadejumus, parosti baileigus. Kod gunkurī jau beja palni, tod lyka tymūs kartupeļus. Palnūs capti kartupeli beja ļūti garšeigi, un kotrys „tīsōja“ tūs ar lelu apetitu. Tod turpynōja pōsokas, meikles; beigōs vysi jutōs nūguruši un leida zam kažukim; dreiz īsasōce nažēleīga krōkšona.

Nailgi dagōja gulēt. Reitā, tikkū blōzmeņa, jau kaidis vacōks puiss klīdze:

„Celītēs, puīši, meklejit zyrgus! Jōsim uz sātu! — jau laiks sīnu pļaut.“

Ak, cik gribējōs gulēt, cik soldons beja mīgs! Līkās, atdūtu vysu, lai tikai drusku varātu pagulēt. Bet par tū sastdines vokors beja pateikams. Vokorā varēja sēdēt pi gunkura un runōt, cik pateik, tōpēc ka reit svātdine un varēs gulēt, cik gribi.

Pīmiņu vīnu taidu svātdines reitu: pasamūdu, izbōžu golvu nu kažuka, verūs — nivīna nav, vysī jau prūjom. Pasarūzeju, pasakaseju, pažōvōju, tod lyku deči un kažuku uz placim un lānim sūlim pa teiruma celeņu laižūs uz sātu.

Cik jauks un skaists reits! Sauleite jau augši, pīceigi smaida. Putneni dzīd, rosa uz zōleites atspeid kai dzeivais sudobrys. Uz sirds tik pīceigi un pateikami! Sātā mameņa īdeve ūlotnīka un plōciņa gobolu (tū tikai svātdinēs daboj).

Pi pateikamim, lai gon dažu reizi ar lelom gryuteibom saisteitim bārnu pīnōkumim pīdarēja gonūs īšona. Agri ceļtis un leitaiņs laiks — tōs beja napateikamas lītas. Nu reita tai gribējōs gulēt, bet mōte cēle augšā:

„Celīs, dēleņ, celīs! Jau sauleite augši, cyti gonī jau aizadzyna. Celīs, bērneņ! — pušdīņu laikā pagulēsi.“

„Mam, vēļ drusceņ, drusceņ pagulēšu!“ un gryuta golva atkryta uz spylvyna.

Kaidu šaļteņu pagaidejuse, mōte otkon klōt:

„Jōneit, celīs, celīs! — jau gūteņas mauroj, prosōs ōrā. Jau vuškeņas vēkš, un Žučiks (suneits) te stōv un gaida tevis — celīs!“ Šytū reizi mōte jau naatsalaiž, bet valk deči nūst, jam aiz rūkas un ceļ nu gultas. Škūbeidamīs uz vysom pusem, ņūrdādams un kaseidamīs, Jōneits grib otkon krist gultā, bet mōte nalaiž.

„Ej dēleņ, nūsamozgoj soltā yudinī! — byus

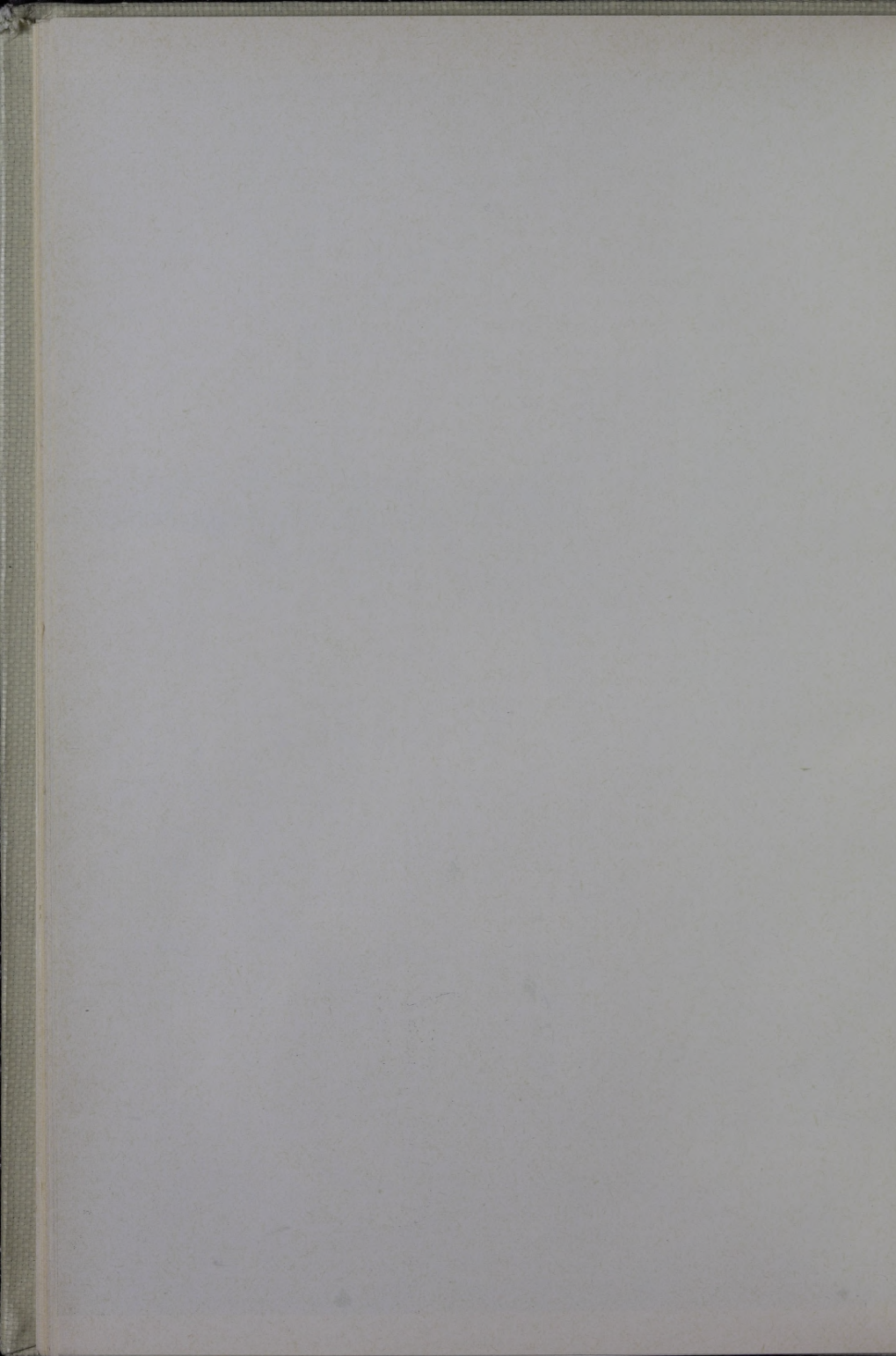
vīglōk, pōrīs mīdzenš. Nūsametis ceļūs, nūskaiti pōtareņus! Es jau sagatavōju tev kuleiti: ilyku mai-zeiti, cibeņu ar svīstu un bīzpīnu. Tur gonūs pa-ēssi, byus lobōka ēstgryba. Apveļc kuleceņu! Skrīņ! Es paleidzēšu tev izdzeit nu klāva lūpeņus. Dzenīs tur pi ezereņa! Uz pļovas, pi azara gūteņas mīrei-gi staigoj, plyuc svaigu zōleiti; vuškeņas palākda-mas skrīn nu vītas uz vītu. Skaists reits. Jaukō sau-leite speid nu augšīnes, apgaismoj, sylda un prīcy-noj zemeiti. Augši, augši, ka pat navar saredzēt, ceiruleits trailynoļ sovū reita dzīsmeiti. Mežā kyu-koj dzagūze. Tur, aiz mežeņa ganeite Stefa dzīd. Jai skaists un styprys bolss. Jei prūt daudz vysai-du dzīsmu — i svātu, i kōrklu — un pastōveigi dzīd, vīnu beidz, ūtru sōc. Pateikami klausētīs, kai jei dzīd: „Muna tu prīceiba, o Jezu muns!“ — „At-ej, Jezu, muna prīca!“ un vysu nu golvas. Tod pasauleigas dzīsmes: „Moza beju, naredzēju, kai nūmyra tāvs, mameņa . . .“ (Stefa beja bōrineite.) Jōs dzīsmes beja dzēržamas tōli, tōli un vysim cyl-vākim ļūti patyka.

Kod es beju jau atspērdzis nu mīga, tod stōjūs pi brūkastim. Nūsādu uz lela akmiņa un pajēmu kuleiti rūkā. Žučīks tyuleņ klōt, mīdzās pi manis, maļ ar asti, uzlik sovas depes maņ uz celim un tik žēleigi verās maņ acīs. Īdevu jam gabaleņu maizes — nūreja kai nabejis un vēļ gaida. Nu i kai tu na-dūsi! Vīnu gabaleņu sev, ūtru Žučīkam. Verūs — atīt vuška ar mozu jēreņu. Pīgōja tyvu, nūstōja un verās. Jōdūd vysmoz jēreņam. Īdevu gabaleņu mai-zes. Ar lelu patyku apēde, apsalaizeja, stōv un ve-rās. Untai munai porcijai atsaroda jau trejs ādōji. Tai mes i dalejomēs: vīnu gobolu sev, ūtru Žučī-kam un trešu jēreņam. Lelō vuška ari vysu laiku leidōs tyvōk, lai dabōtu.

„Ej, ej, nakaune! Tu jau lela, ej prūjom!“ sty-mu lelū vušku nūst. Napamaneju, ka jau muna ku-leite tukša. Izkrateju nu tōs pādejōs drupaneņas, un Žučīks vysu salaseja. Jēreņš vēļ stōv un gaida.

„Redzi, ka nav vairōk!“ soku, „kū es tev dūšu? Skrīņ da mamai, plyuc zōleiti!“

Pēc brūkastim mes ar Žučiku īsōcem sacikstes: kas otrōk nūskrīs, kas pōrlēks plotōku grōvi. Žučiks paleidzēja maņ ganeit: jo kura gūvs voi cyuka aizalaide pōrōk tōli, es tyuleņ syuteju Žučiku, un jys skrēja un atgrīze, un tai mums gōja labi. Mes bejom leli draugi, vīns bez ūtra ni sūļa.

Pušdīņu laikā lūpus dzynu uz sātu. Mama soka: „Nu, tagad, dēleņ, ej, aizēd un tod varēsi pagulēt.“

Bet kas tev deve dīnas laikā gulēt! Gribīs vysur apskrīt un apsavērt, kas kū dora. Jōnūskrīn da cytim gonim, jōpaspēlej bleikas, jōapsarunoj, kur svātīņ īsim, kū dareisim . . .

Lela prīca gonim beja rudiņa laikā, kod la-beiba nu laukim jau beja nūvōkta, palyka tikai vēļ kartupeli un dōrzōji. Tod vysi goni sadzyna lūpus kūpā un poši stōjōs pi ceļļa myurēšonas. Kod ceplis jau beja izmyurāts, tyuleņ sameklējom žogorus, skaidas un sōkom kurynōt cepli.

„Verīs, verīs! — jau dyumi īt pa škūrstini!“ klīdz golvonais meisters.

Cik prīcas! Vysi aizjimti ar ceļļa myurēšonu un kurynōšonu, bet par lūpim aizmērsa. Nagon-tas cyukas pa tū laiku sagōja dōrzūs un stōjōs pi kartupeļu rakšonas. Te ūmai dzērdim nažēleigu klīgšonu un lomōšonūs:

„Ak jyus palaidni! A kur jyusu cyukas?“ Saiminīks, izdzinis cyukas nu dōrza, ar lelu žogoru steidzās pi myusim. „Es tyuleņ izmyurēšu ceļus uz jyusu dybynim!“

Mes redzim, ka „dzelas švakas“, un cik spāka laižamēs kur kurais.

„Pagaidit jyus maņ, razgali! Atīsīt vokorā uz sātu, tod es jums parōdeišu lobus ceļus!“ Saiminīks dagōja pi myusu ceļļa, spēre tam ar kōju, sajauce un izmātōja pa lauku. Pēc kaida laiceņa, kod saiminīks jau beja prūjom, mes izleidom nu paslāptuvem, sagōjom kūpā un veramēs: myusu skaistais ceplis un myusu dorbs pagolam. Nu, cyukas gon dabōja nu myusim lobu pēriņi.

Vīnu svātdīni, pēc pušdīnem (tōpēc ka pušdīņu laikā nikur nadreikst īt, jo ir Sv. Miša laiks) mes, puīši, sarunōjom īt maudōtūs. Saleidom upeitē leidz jūstas vītai. Nivīns naprūt maut. Vīns puika, atsagulīs uz vādara tepat pi krosta un aizakēris ar rūkom aiz zōles, syt ar kōjom pa yudini un klīdz:

„Pasaverit, cik es tōli aizpeļdēju!“

„Jau naredz tevis. Grīzīs atpakaļ, a to nūsleiksi!“ klīdz jam draugi.

Pēc maudōšonōs skrīnam sacīkstēs, lācam par grōvim. Tod uz mežu meklēt vōrnu perekļus. Kōpdams nu egles, es aizmešu kraklu aiz zora un pōrplēšu. Nūkōpis zemē, verūs uz krakla un dūmoju: a kas ža tagad byus? Saskrēja draugi, cyti smejās, cyti leidzjyut, bet nikō navar paleidzēt. Baist īt uz mōjom. Mikrēsli īgōju ustobā un, turādams sauajā saplāstū kraklu, beistūs īt tōļōk. Mōte, radzūt mani taidu nadržusu un turūt rūku uz vādara, saprota, kas te ir, un vaicōja:

„A kōpēc tu turi kraklu, sajēmis rūkā?“

Es kai māms nasoku nikō.

„Palaid rūku vaļā!“ soka mōte.

Nu reizes nagribēju laist, bet, kod mōte vēļ reiži pavēlēja, tod beja jōlaiž. Saplāstais kraklys izaškeire uz divom pusem, un plyks vādars paspeida kai mēnesneica. Mōte, īraugūt plyku vādaru, navarēja sasavaļdeit nu smīkla. — Nu, paļdis Dīvam, ka mōte smejās! — nabyus tik slikti, — padūmoju.

„Ak tu sovvaļņiks, a kur ža tu saplēsi kraklu?“ vaicōj mōte.

„Pats sapleisa“, nadržūši atbiļžu.

„Redzi, kaidš šelma tys kraklys! — pajēme i sapleisa!“ soka mōte. „Ej šur!“ Baileigs piģōju klōt, mōte sajēme mani aiz auss un išļopneja pōrs reizes par dybynu; ar tū izabeidze muna strōpe. „Nu, staiģōsi plyku vādaru, lai vysi smejās! Es jau tev krakla našyūšu un cyta nadūšu.“

Kod jau pōrgōja strōpe, es palyku drūsōks un soku: „Mama, es pats sašyūšu, — es prūtu šyut.“

Gadejōs maņ cyta nalaime. Mes ar draugu spēlējom bleikōs (kas ar vēzeņu aizsiss tōļōk mozōku vēzeņu). Es skaitejūs vuiklys bleikōtōjs un vysod apspēlēju sovu pretinīku. Es kai cērtu pa tū bleiku, tai muna bleika taišni Apaļa ustobas lūgā. Styklys vīn nūskanēja, un bleika ikryta ustobā. Radzūt šaidu nalaimi, es pat bōls palyku nu bailem. Kū tagad dareit? Kur bēgt? Aizskrēju aiz ustobas un stōvu, ni dzeivs, ni miris. Pēc nagara laiceņa dzēržu mōtes bolsu:

„A kū ža tu te stōvi?“

Nu bailem navaru atbildēt ni vōrda.

„A kas ža Apaļa lūgu izsyta?“ vaicoj mōte. Klusums. Mōte, radzūt mani ļūti uztrauktu, soka: „Ej da sātai! Cik reižu es tev saceju: naspēlejit tyvu pi mōjom!“ Pabōre, pabōre, un ar tū rōjīņš iza-beidze.

— O, šudiņ loba mōte, — padūmōju, — a es gaideju lelu pērīni. — Apsajēmu, ka uz prišku myužam naspēlēšu tyvu pi mōjom.

Cytā reizē mes, puīši, sataisejom skrīšonōs saticīsti: kas ōtrōk nūskrīs zynomu atstotumu. Kai tur beja, nabeja, es, skrīdams nu vysa spēka, icērtu ar kōju osā akminī.

Nu sōpem aizabļōvu na sovā bolsā un atsasādu uz zemes. Asnis syta kai nu stryuklas. Nūsabeidu un padūmōju, ka tagad jau mēršu, un sōku stypri raudēt. Saskrēja draugi un sōka mani mīrynōt un ōrstēt. Vīns nas smīļtis un ber cērtumā, ūtrys pītur pērstu, cyts komandej: „Smīļšu! Vairōk nesit smīļšu!“

„Jau natak asnis!“ kaidz klīdz. „Jau byus labi, namērsi!“

Asnis gon pōrstōja tecēt, bet, kod palaide pērstu vaļā, tys vairs nastōvēja taišni, bet karinēja. Es sōku raudōt, ka tagad maņ nabyus pērsta. „Doktori“ mīrynōja mani: jo asnis natecēs, tod otkon pīaugš. Bet es navaru īt — pērstš matās! Draugi sameklēja gobolu vacas lupotas, apseja pērstu un soka:

„Nu, tagad kaut uz Reigu! Tikai mōtei nasoki, a to siss!“

Tai šai atsavylku da sātai. Pērstš nažēleigi sōpēja, bet es, sakūdis zūbus, turējūs, ka naraudōt. Pamazeņom īgōju ustobā un nūstōju pi sīnas — bailes īt tōļōk. Mōte dreīži pamaneja, ka ar mani kaut kas nalabi.

„Juze, kas tev ir?“ vaicoj mōte. Klusums. Mōte pajēme mani aiz rūkas, īvede tōļōk un īraudzeja malnu lupotu, apsītu ap pērstu. Mōte pakēre mani, uzcēle uz krāsla, nūrōve lupotu nūst un, īraudzējuse lelu cērtumu, pylnu ar smīļtim, aizaklīdze: „O Jezu, Jezu, kas tev ir? Kū tu padareji pērstam?“

„Drusceņu īsytu ap akmini, bet asnis jau natak, maņ nasōp,“ sakūdis zūbus nu sōpem, atbiļžu mōtei.

Mōte atnese lelu bļūdu ar yudini, īmērce tur munu kōju un sōka mozgōt. Asnis spruka par jaunū. Izmozgōjuse īvaiņōjumu, mōte īlēja tur kaut kaidu škidrumu (jodu) un apseja ar teiru lupateņu. Sajutu nažēleigas sōpes, bet, sakūdis zūbus, cīšu, cik varādams. Pēc tam mōte nūguļdeja mani gultā, saceidama:

„Tagad tu maņ gulēsi gultā un nikur vairs naskrīsi.“

Maņ jau beja na da skrīšonai, — maņ beja bailes, ka naatkrystu pērstš un ka nanūmērt.

„Dīveņ, Dīveņ, ratavoj mani! Jau vairōk naskraideišu un klauseišu mōtes!“ pakluseņom šveikstēju gulādams. Pēc dažom dīnom jau beju vasals.

Gryušōk gōja mums, puišim, ar peipēšonu. Va-
cōki tū mums styngri līdze un globōja nu myusim
avīzes un sārķuceņus, bet tabāka mums beja pa-
pylnam: syunas ap ustobas sīnom cik gribi. Gō-
jom kur uz mežu voi da gonim, kur nikas naredz,
un tur peipējom leidz „vamtam“.

Apnyka syunas. Es redzēju, ka pi myusim uz
ustobas grīstīm beja izsukōti lyni. — Vot labi byu-
tu pamēginōt sataiseit papirosku nu lynim, — pa-
dūmōju. Sameklēju gobolu avīzes, dabōju sārķū-
ceņus un gaidu izdeveiga breiža, kod mōte aizīs
kur.

Vīnā pēcpusdīnā verūs: mōte aizīt pi kaiminim.
Es tyuleņ, pajēmis papeiru un sārķuceņus, uzķōpu
pa trepem uz ustobas, atsasādu uz ustobas sejas un
stōjūs pi papiroskas taiseišonas. „Nu i peipēšu nu
loba tabāka da vaļai! — mōtes nav, nikas naredz.“
Atplēšu gobolu nu avīzes, izrōvu piceņu nu lynim,
īlyku papeirā, sagrižu, molas samērcēju ar slikom,
saleimēju, un izgōja rasna un gara papiroska. Ībō-
žu mutē, aizdedžu un vylku dyumus. Papiroska
dag ar guni. Apdzēšu guni, valku tōļōk. Dyumi īt
kai nu škūrstyna. Vairōkas reizes aizareju ar dyu-
mim, osoras bērst nu acim, bet turūs un valku dyu-
mus, kōseju un īsadūmoju, ka es tagad asmu eists
peipņiks. Ūmai dzēržu, ka siņču durovas taisōs vaļā
un nazkas īt vydā.

„O Jezu, Jezu, guņsgrāks!“ dzēržu uztrauktu
bolsu un pazeistu, ka tys mōtes bolss. Maņ šārpas
pōrskrēja pa mugoru. — Nu, — dūmoju, — ta-
gad beigas! ... — Verūs — mōtes golva pasarōda
uz trepem, un vīnā ocumirklī mōte jau klōt pi ma-
nis. Izrōve maņ papirosku nu mutēs, samaidzeja,
apspardeja spaļus ar kōjom, aptausteja lynus, ap-
savēre vysapkōrt, voi kur nadag. Es sēžu ni dzeivs,
ni miris un dūmoju: nu tagad to jau slikti byus!
Tod mōte dusmeigā un borgā bolsā pavēlej maņ:

„Kōp tyuleņ zemē un ej ustobā!“

Kod beju ustobā, tyuleņ ari mōte īgōja, pīgōja

pi manis, pakāre mani aiz motim un nūstōdeja uz celim. Mōte beja ļūti uztraukta, bōla, bolss jai drebēja, nikod vēļ jōs taidas nabeju redzējis. Styprā un drabušā bolsā jei aizklidze uz mani:

„Voi tu zyni, razgaļs, ka tu varēji nūdadzynōt vysas trejs ustobas: myusu, Onupra un Skrebeļu un vysus klāvus, un lūpus, un pats varēji sadegt? Voi tu saprūti, kū tu varēji izdareit? Ak Jezu, Jezu! . . . vēļ laime, ka es otri atgōju uz sātu un nūkēru tevi pi nadorbim, cytaidi vyss byutu pagolam.“ Tod mōte pajēme syksnu un sōka mani pērt. Nu sōkuma es klusēju, naraudōju, bet vālōk jau naravarēju izcist un sōku raudōt un lyugtis mōtes:

„Mameņ, dōrgū mameņ, vairōk jau nikod napeipēšu! Pīdūd, nasit! — dyžan sōp.“

Tod mōte pōrstōja mani pērt un soka: „Nu pīzvērej, ka tu myužam vairōk najimsi mutē papiroskas!“

„Mameņ, dōrgū mameņ, myužam, myužam vairōk napeipēšu, tikai dāravoj! . . .“ Un patīši, radzūt mōti tik uzbudynōtu un dzēržūt mōtes pōrmatumus, ka es varēju nūdadzynōt vysas ustobas, klāvus, ka varēja sadegt lūpi un pats varēju sadegt, es ļūti nūsabeidu, sōku raudōt, bučōt mōtes rūkas un saceit: „Mameņ, nikod vairs napeipēšu, nikod, nikod! . . .“

Un nu tōs reizes gon maņ beja peipēt! Lai gon draugi na reizi gribēja mani pīrunōt uz peipēšonu, tūmār es stypri turējūs pretim un saceju, ka myužam vairs napeipēšu.

*

Maņ beja apmāram 4 godi, kod mōte sōce mani mōceit latvyskā grōmotā. Tymūs laikūs nabeja nikaidu lementaru, vīneigi piļneigō (pōtoru) grōmota. Vokorā, kod vysi saime beja mōjōs un kotrys strōdōja sovu dorbu: tāvs šķēle skulus voi veja vērvēs, pynaklus, meitas šyva voi adeja, mōte sprēde kūdeli, tod mes, divi vacōkī brōli, stōvējom klōt pi mōtes, tyvōk pi skola, ka lobōk redzēt, un, turādāmi grōmotu rūkā, „slibizavōjom“. Napazeidami burtu, mes kai popugaili atkōrtōjom, kū saceja

mōte. Kod myusim tei „slibizavōšona“ apnyka, tod sōcem raudōt. Mōte tyuleņ pōrtrauce „studijas“ un isōka kaidu Dīva dzīsmi. Vysa saime pisabidrōja, un ustoba skanēja nu dzīdōšonas. Tāvs un mōte, radzādami, ka taidai mōceišonai moza nūzeime, nūlēme dabōt „dyrektorku“ (sīvīti, kura mōceja bārnus grōmotā).

Vīnā dīnā īsarūn pi myusim vacōka sīvīte, un mōte stōda jū mums priškā, saceidama: „Šei cioce mōceis jyusus grōmotā. Klausot jū un mōcotēs!“ Reitā pi myusim īsaroda vēļ divi puikas, kuri tai pat gribēja mōceitis laseit grōmotā. Mes dūmōjom, ka tei mōceišona byus sovaidōka kai pi mōtes, tōpēc ar interesi gaidejom .

Pēc brūkastim myusu „dyrektorka“ soka: „Ejte šur, bērneni! Ar Dīva paleigu stōsimēs pi dorba.“ „Dyrektorka“ izraiseja nu skusteņa vacu, bīzu grōmotu, nūskupsteja un nūlyka uz golda, tod saceja: „A tagad, bērneni, pasalyugsim Dīveņa, ka Svāts Gors apgaismōtu jyusu prōtu, ka tei mōceišonōs vīgli dūtūs.“

Pēc lyugšonas nūsādynōja myusus uz beņča, pi golda, nūlyka grōmotu uz golda, atvēre un isōka laseit, rōdeidama, kū losa, un lyka mums runōt pakaļ. Mes kai popugaili atkōrtōjom jōs vōrdus, vārdamīs vīns grōmotā, ūtrys lūgā un dažs ar pērstu knibynōdams goldā. Napatyka mums taida mōceišona, un mes pazagšus sōkom taiseit vysaidus jūkus: vīns īknīb draugam sōnā, dažs ar kōju zam golda īsper cytam, cyts vēļ kū . . . Školōtōja, radzūt myusu nadorbus, palyka dusmeiga, sōka bōrtīs uz mums un dažam īsyta par pērstim. Nūsēdējuši kaidas divi stuņdes, mes vairōk navarējom izcīst un laidem vaļā sovas „stabules“ (sōkom raudōt). Mōte, dzēržūt, ka mes raudim, nōce mums paleigā un saceja:

„Cioceit, palaid bārnus, lai atsapyuš! Jau tyuleņ byus pušdīnes.“

Vālōk mes nūvārōjom, ka myusu „dyrektorka“ bīži pīit pi lūga un verās ōrā. Seviški, kod suņs īsarej, tod jei ōtrim sūlim skrīn pi lūga, dalīk dalnu

pi pīres un uzmaneigi verās pa lūgu te uz vīnu, te uz ūtru pusi.

Jo pogolmā ībrauce kaidis svešs cylvāks, tod „dyrektorka“ ōtri pakēre grōmotu, ībōze ozutī un saceja divim svešajim puikom: „Tu kōp uz cepļa un sēd mīreigi!“ ūtram: „Tu līņ gultā un ar deči apsedz golvu, un guļ! Tai palīcit kotrys sovā vītā, cikom es atļaušu jums izīt!“ Mums ar brōli kai mōjinīkim navajadzēja slēptīs. Tymūs laikūs uradnīks (policists) bīži braukōja pa sādžom un vērēs, voi kaidā sādžā nanūteik bārnu mōceišona latvyskā grōmotā. Mes nasaprotom, kū nūzeimoj tei slēpšonōs, un bīži pīmōnejom sovu školōtōju, saceidami: „Cioceit, jau suņs īsarēja!“

Cioce tyuleņ skrēja pi lūga vārtūs, kas tur ir. Vālōk jei apsakēre, ka mes jū pīmōnejom.

Gryuta beja myusu mōceišonōs: daudz osoru tyka izlīts, daudz žogoru sajimts, bet tūmār leidz Zīmassvātkim mes šū tū jau saprotom un dažas riņdeņas varējom izlaseit. Uz pavasara pusi mes jau protom pa druscēnai laseit. Kai tys nūtyka, ka mes varējom pēc taidas metodes īsamōceit, es ī pa šai dīnai nasaprūtu. Na cytaidi, kai Svāts Gors apsažālōja par mums.

Pēc Leldīnom, kod „dyrektorka“ aizgōja prūjom, mōte lyka mums kotru dīn laseit grōmotā, lai mes varātu īsavyngrynōt breivi laseit.

Nu agra pavasara tāvs brauce burlakūs, un sātā palyka mōte ar myusim, trejim puišim. Mōte pi audzynōšonas īturēja styngru kōrteibu un disciplīnu. Mums kotru dīn vajadzēja ceļtīs nūteiktā laikā, un tur nikō naleidzēja ni osoras, ni lyugšonōs, lai mōte atļauņ vēļ drusku pagulēt, — beja jōsaceļ, ī beigts! Pēc pīsaceļšonas vajadzēja sakōrtōt un aplōt gultu, tod nūsamožgōt. Pēc tam vysi nūsametom ceļūs un, salykuši rūceņas, bolsā padīveigi skaitejom reita pōtorus. Pēc lyugšonas brūkastis. Pēc brūkastim mōte atļōve kaidu laiceņu

paskraideit un paspēlēt ōrā. Tod gōjom ustobā un kaidu stuņdi lasejom grōmotā.

Pēc „studijom“ nōce dorba laiks. Mums vajadzēja pīlaseit cyukom zōles, izskolēt, sakopēt, sabērt kubulā un aplīt ar yudini. Mes ar vacōkū brōli staigōjom pa kartupeļu vogom un lasejom usnes un cytu zōli. Sastdiņ vajadzēja sagatavēt divi kubulus (vīnu dēļ svātdines). Kod zōles pītyka, beja labi, bet, kod pītryuka, tod vajadzēja lūžņot pa vysom molom un meklēt. Nikō naleidzēja myusu bažas un osoras, — mōte napīsakōpe. Mes mēginōjom dūt mōtei vysaidus padūmus: nadūt cyukom tik daudz zōles, turēt tikai vīnu cyuku etc. Bet nikō naleidzēja myusu padūmi! — mōte nūsasmēja un palyka pi sova.

Sastdinēs nōce klēt vēļ cyti dorbi. Mums vajadzēja izšaravēt un izmozgēt ustobas greidu, nūmozgēt goldu un sūlus, vajadzēja izteireit samovaru, izslauceit pogolmu, pīnest yudiņa un molkas pērtei un pi vokora izkurynēt pērti. Seviški, jo sastdines vokorā gaidejom cīmeņus, tod mes pyulējomēs izdareit vysur labi. Jo kačs mozgōjōs, tod nūteikti vīsi byus. Mes vēremēs, uz kuru pusi kačs mozgojās, — tod nu tōs puses atbrauks cīmeni.

Svātdiņ, kod mōte beja mōjōs, mes, vysa saime, pušdiņa laikā skaitejom pōtorus. Vasalu stuņdi: nu 11 leidz 12 vajadzēja byut mōjōs un lyugtīs, tōpēc ka tymā laikā, kai saceja mōte, vysā pasaulī tyka turāti svāti Miši. Beigōs vysi, nūsamatuši ceļūs, dzīdōjom: „Ok Tu, svāts Dīvs, ok Tu, svāts, vareigais Dīvs . . .“ Šei dzīsme mums ļūti patyka, un mes tū dzīdōjom ar lelu sajusmu.

Zīmas laikā, svātdiņa vokorūs mums patyka klauseitīs vacōsmōtes pōrsokas. Pēc vakareīnom mes apstōjam vacūmōti, valkam aiz lyndrakim pi šciteņa un lyudzam:

„Babeit, pastōsti mums pōsokas!“

Babeite navar tikt vaļā nu myusim, un mes vysi ejam un sāstamēs uz šciteņa, Babeite pa vydu, un kačeits ari tepat dzīd sovu dzīsmeiti. Šciteņš sylts. Ōrā solts, vējs gaudoj un sviļpoj, ar snīgu syt

lūgūs, ustobas pakši brakš nu soltuma, bet ustobā sylts, mōjeigi, klusums, moza guņteņa dag lampā. Babeite sōc:

„Seņ tys beja, seņ . . . Vīnam tāvam beja trejs dāli: divi gudri un trešais duraceņš . . .“

Beiguse pōrsoku, babeite pastōsta kaut kū nu Kunga Jezus voi Jaunovas Marijas dzeives. Mes uzmaneigi klausomēs, koleidz vīns ūtrys nūkar golvu un snauž. Babeite salosa myus vysus un nas uz gultu, nūguldynoj, apsadz, pōrkrysta, tod aizīt molā, nūsamat ceļūs un skaita vokora lyuģšonu.

★

Tyvōjōs lelais gavēns. Pirms Palnu dīnas, ūtardiņ — aizgavēņa dīna. Šei dīna bārnim beja lūti pateikama, tōpēc ka vysu dīnu varēja vyzynōtīs ar ragaveņom, braukt nu kolna voi slidōt pa ladu un divpadsmit reižu dīnā ēst. Aizgavēņa dīnā mūdē beja blīni ar taukim. Na tikai barni, bet ari pīauguši cylvāki jēme lelas rogovas, sādōs iškā, cik tik varēja sasēst, un ar lelu sporu laidēs nu augsta kolna. Un tai nu agra reita leidz vālam vokoram aizgavēņa dīnā vysi prīcōjōs.

Reit Palnu dīna. Vysim bēre uz golvas palnus un saceja:

„Pīmiņ, cylvāks, ka puteklis esi un par putekli paliksi!“ Ar Palnu dīnu sōcēs eistais Lelais gavēns. Kai šudiņ stōv maņ atmiņā taidis gadejums:

Mes ar brōli kotru dīn vedem nu škyuņa uz klāvu lelu kerzini sīna dēļ lūpim. Pyune beja zam kolna, un mes, braukdami uz pyuni, vysod sādōmēs ragaveņōs un braucem nu kolna leidz pošai pyunei. Palnu dīnā turpretim mes jau nabraucem ragaveņōs, bet vylkom ragaveņas nu kolna rūkōs, tōpēc ka gavēns, navar vyzynōtīs.

Lelajā gavēnī beja nūlīgtas vysaidas izpricas: doncōšona, spēlēšona, pasauleigu dzīsmu dzīdōšona, pat sviļpōšona. Lelajā gavēnī kotru vokoru vyssa saime dzīdōja gavēņa dzīsmes. Patyka maņ dzīsmes: skaisti vōrdi un žēleiga melodija atstōja dziļu īspaidu.

Lelajā gavēnī beja stypri jōgavej. Bārnī gon va-

rēja četras dienas nedēļā ēst ar pīnu, bet pīaugu-
ši nadreikstēja ēst ar pīnu vysu gavēni. Pīmiņu tai-
du gadejumu: Vīnu svātdīni tāvs, atgojis nu baz-
neicas, saceja:

„Nu pastōsteišu jums prīceigu jaunumu: jau ta-
gad Lelajā gavēnī pīauguši ari var ēst ar pīnu
četras dienas nedēļā.“

„Nu kurīnes ža tu taidu gudreibu izrōvi?“ vai-
cōja vacōmōte.

„Pats probošcs nu mōceibas saceja,“ paskaidrō-
ja tāvs.

„Ej jau ej, napļukš! Natycu, ka probošcs varā-
tu taidas lītas saceit,“ saceja vacōmōte.

„Taisneiba, taisneiba, mameņ! Na es vīns, bet
vysa bazneica dzērdēja,“ taisnōjōs tāvs.

„Nu kurīnes ža probošcs pajēme taidu
gudreibu?“

„Probošcs saceja, ka Romas Tāvs atļōve katō-
lim vysā pasaulī ēst ar pīnu Lelajā gavēnī četras
dienas nedēļā.“

Babeite, radzūt, ka tāvs namaloj, paklusēja, pa-
klusēja, pakaseja pakausi un tod naapmīrynōta sa-
ceja: „A jau i Romas Tāvs sasamaitōja. Lai sev
koč vys pasauļs ād ar pīnu gavēnī, bet es, cikom
dzeivōšu, naēsšu! Kur tys dzērdāts? . . .“

Kū pasaceitu Babeite tagad, kod cylvāki Lelajā
gavēnī na tikai ar pīnu ād, bet ari ar gaļu? Kod es
beju mozs, tod gavēņa ēdīni beja maize, vōreiti un
zali kōpusti ar eļļu, putra ar zērnim, aizbalynōta
ar eļļu, kartupeli. Siļčas un zivis beja ratums, —
tū varēja atsaļaut tikai bogōti cylvāki. Kaidu reizi
tāvs atvede nu mīsteņa dažas mōrceņas siļču, un
mōte īdeve kotram pa pussiļcai. Tei beja lela prī-
ca. Kuram datyka siļčas gobols ar golvu, tod nu
tōs golvas moz kas atlyka — izsyuce vysu, kū tik
varēja, un pērstus aplaizeja. Kas gavēnī āstu ar
gaļu, tū Leldīnas reitā bōztu zam kubula — taida
beja paruna myusu pusē. Gavēņa laikā kotrys sai-
minīks nu lynsāklom izspīde eļļu, un tei kai aizleja
aizvītōja pīnu nu taukus.

Vīnu reizi mōte atnese mums, bārnim, brūkas-
tim blūdu korstas mīžu putras un saceja: „Īlejit vī-
nu lizeiku eļļas, samaisit un ēdit!“ Es beju par tū
lējēju un vacōkais brōls — par lizeikas turātōju.
Es, līdams eļļu lizeikā, ar nūdumu pōrlēju pōri.
Brōls klīdz:

„Mama, mama, Juze īlēja vairōk kai lizeiku!“

„Klusi, duraks!“ soku brōlam, „putra byus
gordōka!“

Lai gon gavēņš beja styngrys, bet tūmār cylvāki
beja vasali kai ruduki, stypri kai ūzuli, un
byudi jīm sorkoni kai buraki, — taida beja paruna
pi myusim. Tagad nav nikaida gavēņa, cylvāki
ād vysu, bet tūmār ir slimeīgi un vōji — skaidrys,
ka na nu gavēņa, bet nu pōrsaēsšonas.

Pēc styngra gavēņa nōce jaukī Leldīnas svātki.
Agrā Leldīnu reitā bazneicā sōcēs Resurrectio. Nū-
skanēja pi zakristijas durovom zvaneņš, un prīs-
ters pīgōja pi Kunga Jezus kopa. Nūsametis ceļūs,
jys kaidu laiceņu klusumā lyudzēs, tod nūsvēte-
ja kopu, pakōpe augšā, nūjēme veļumu nu mons-
trancijas, pajēme tū rūkā, atsagrīze pret ļaudim
un styprā bolsā īsōce:

„Jauka dīna mums atgōja . . .“

Vysa bazneica turpynōja: „Kuras ikvīns seņ
gaideja, Alleluja, Alleluja . . .“

Sōcēs procesija. Nu bazneicas procesija izgōja
ōrā un gōja apkōrt bazneicai. Jauks reits . . . Sau-
leite rōdejōs aiz meža un meili smaideja. Bazneicas
zvoni dunēja. Vysi ļaudis sajusmynōti dzīdōja:
„Jauka dīna mums atgōja . . . Alleluja, Alleluja . . .“
Procesijas prīškā krysts. Tod veiriši nese karūgus
un lukturus ar aizdagtom svecem; tod jaunovas,
gārbusōs boltōs drēbēs, nese karūgus un altarikus.
Tod pasarōdeja baldachins, zam kura prīsters ne-
se Vyssvātōkū Sakramentu. Meitines kai eņge-
leiši, boltōs drēbēs, kaiseja Kungam Jezum zīdus.

Mīļzums cylvāku nu vysom pusem kai bišu

spīts apleņce sovu Karali un svineigi, sajusmynōti dzīdōja: „Šudiņ Kristus augšancēlēs . . . Eļnes spākus salauzeja . . . Inaidņikus sameideja. Alleluja, Alleluja, Alle . . . luja!“ Vairōkas sivītes ar golvas lakateņa styureiti un veirīši ar capuri nūsauceja pīcas osoras. Procesija trejs reizes gōja apkōrt bazneicai un tod devēs bazneicā. Sōcēs svātō Mise. Miša laikā vysa bazneica dzīdōja Leldīnu dzīsmes. Pēc svātō Miša prīsters nūsvēteja maizeiti, nūsvēteja sovu gonomū pulku, un nūvēlēja vysim liksmus Leldīnu svātkus. Pēc tam vysī cylvāki ar steigu devēs uz mōjom.

Mōjiniki napacīteigi gaideja bazneicōnu. Kod bazneicōni īsaroda, tod sōcēs tei seņgaideitō atsa-gavēšona. Vyspyrms vysa saime metēs ceļūs un nūskaiteja eisu lyugšonu. Atsagavēšona sōcēs ar svēiteibu, atvastu nu bazneicas. Kotrys dabōja gabaleņu svēiteitas ūlas un nu cytim pasvēteitim ēdīnim. Tod jau nūtyka tei eistō Leldīnu maļteite. Pēc maļteites nūdzīdōja dažas dzīsmes un nūskai-teja pateiceibas lyugšonu. Tod tāvs jēme sītu ar Leldīnu ūlom un kotram izdaleja pa divi ūlas. Laimeigī bārni laksteja nu pīcas un tyuleņ devēs uz pyuni, uz leigačom. Cik tur jautreibas un pīcas! Bet jo gadejōs kuram nalaime: leigojūtīs samaidzeja ūlu, tod vysa jō pīca un jautreiba pōrsavērtē bādōs un osorōs. Nalaimeigais atstōja ī leigačas, ī draugus un raudōdams skrēja pi tāva, un izstōsteja tam sovu nalaimi. Tāvs apmīrynōja nalaimeigū un īdeve jam cytu ūlu, saceidams:

„Šei byus vēļ skaistōka un cītōka nakai tei.“

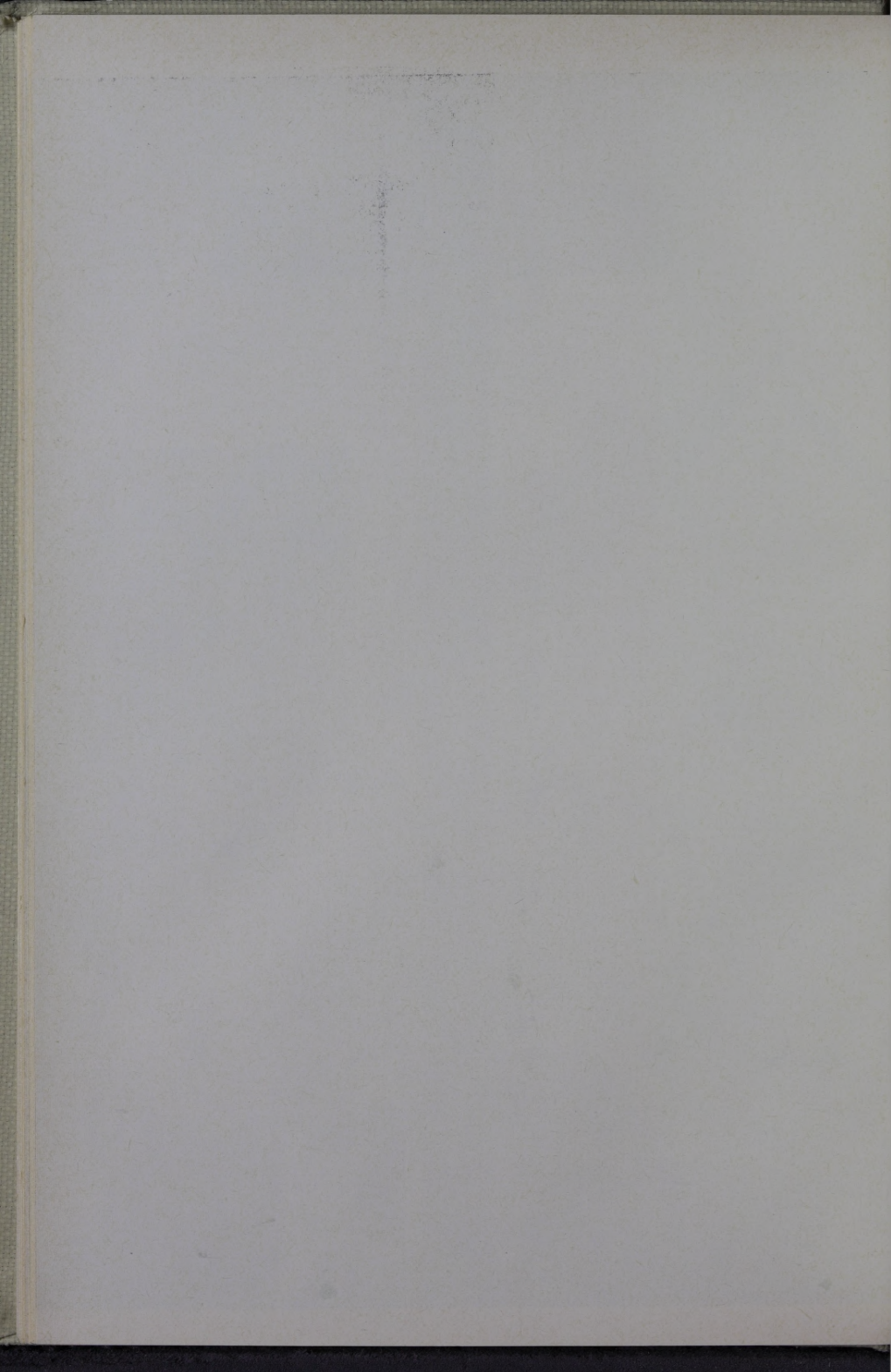
Dīnas laikā sabrauce cīmeni, un kotrys atvede bārniņim pa sorkonai ūlai. Sōcēs gastēšonōs, mīlasts, un sīrsneiga sadzeive. Un cik vysš tys beja mīls, sīrsneigs un pateikams! Sōcūt nu mozim bārniņim un leidz sērmim večukim, vysī beja jautri un lai-meigi. Leldīnu svātkūs aizamērsa vysas bādas.

Dreiži pēc Leldīnom nōce skaistais maja mēnesis. Doba, pasamūduse nu gara zīmas mīga, nūkrateja nu sevis lada un snīga atlīkas. Jauka sauleite meili speidēja nu dabasim un siļdeja mōmuļeņu zemeiti, īnasdama dobā dzeiveibu un pīcu. Vysapkōrt zaļš, pučaites un izplaukuši kūceni ar breiniškeigu smaržu piļdeja gaisu. Padebesīs dzīdōja ceiruleits, meženā kyukōja dzagūze, un vysaidu putneņu bori lidōja pa kryumim un kūkim, dzīdōdami sovu dzīsmeiti. Vyss tys dareja pateikamu īspaidu un piļdeja sirdi ar pīcu un mīru. Gribējōs ar psalmistu saukt:

„O Kungs muns un Dīvs muns, cik ir breiniškeigs Tovs vōrds vysā universumā! . . .“ Maja mēnesī Latgolā kotrā sādžā nūtyka maja mēneša dīvkolpōjums. Pirms saules laišsonōs cylvāki nu sādžas (vālōk nu kotras vīnsātas) puļcējōs pi vīna lauku krysta un tur nūturēja maja lyugšonas. Vyspirms, nūdžīdōja: „Marija, Marija, par sauli spūdrōka . . .“ tod vīns nu daleibnīkim, kuram beja skaidrōks un styprōks bolss, nūlaseja gabaleņu nu svātūs dzeives — kaidu nūtykumu. (Beja speciala grōmota maja mēnešam.) Pēc tam vylka zeimeites (značkas). Zeimeites beja dīvejaidas: vīna vasalam mēnešam un ūtra — kotrai dīnai. Zeimeitēs beja raksteiti dažaidi lobi dorbi un pīnōkumi, kurus beja jōpylda. Pīmāram: par vysu maja mēnesi kotru dīn beja jōskaita Dīva Mōtes litanija voi jōdora cyti kaidi lobi dorbi. Dīnas zeimeitē: par vysu dīnu nasaver uz tū pusi, kur tev ciši gribēsīs vērtīs, voi sasavaļdeisi nu dusemem, jo kas tevi apvaiņoj, un nasaceisi slykta vōrdi. Kotrys turēja par svātu pīnōkumu, izpiļdeit tū, kas beja raksteits tamā zeimeitē, kuru jys izvylka. Pēc „značku“ vilkšonas nūdžīdōja Dīva Mōtes litaniju un beigōs. „Loba nakts, o Jezu . . .“

Vysim ļūti patyka maja dīvkolpōjumi. Kai sīvītes, tai veirīši, vaci un jauni, vysī ar pīcu steidzēs pi krysta. Pat „atsoluši“ (kuri napraktizēja

katōļu pīnōkumus) labprōt pīsadaleja ūymūs dīv-
kolpōjumūs. Uz naticēigim voi svešticeibnikim tī
dīvkolpōjumi ari atstōja lobu īspaidu. Pīmiņu tai-
du gadejumu. Vīnā maja mēneša vokorā es sēdēju
uz līveņa pi tāva mōjom. (Myusu mōja stōvēja uz
kolna.) Breiniškeigs vokors; klusums, mīrs, sau-
leite lēni slēpēs aiz meža, putneni pōrstōja dzīdōt,
skaistais dobas koncerts apklusā, vysī taisejōs uz
nakts mīru. Ūmai dzērzu jauku dzīdōšonu, kas
plyuda pōri mežeņam nu kaimiņu sādžas, kur cylvāki
pi krysta nūturēja maja dīvkolpōjumu. Veirīši,
sīvītes un bārni skaisti dzīdōja: „Marija, Ma-
rija, par sauli spūdrōka, mēnesi skaistōka.“ Šī
skaistī vōrdi, meļdiņš un maigō dzīdōšona dzīli ūr-
bēs klauseitōju sirdīs un sakustynōja leidz osorom.
Sēdēju, ar sajusmu klausejūs un tai gribējōs, lai
tei dzīdōšona turpynōtūs bez gola. Pacēļu acis un
īraudzeju, ka lejā, pa lauku celeņu gōja vīns veir-
rīts. Izdzērdīs dzīdōšonu, jys apsastōja, nūjēme
capuri un, nūlaidīs golvu, klausejōs. Es ar interesi
nūvārōju šū cylvāku, tōpēc ka pazynu jū kai „so-
vaidniku“ (ļaudīs jū sauce par „bezdīvi“). Mani in-
teresēja, kaidu īspaidu atstōs uz jū šei dzīdōšona.
Varēja redzēt, ka jam tei dzīdōšona ļūti patyka un
jū sajusmynōja. Skaisti vōrdi, meļdiņš un jauka
dzīdōšona sakustynōja jō sirdi. Jys stōvēja, nūlaidīs
golvu, un beja īgrimis dūmōs. Kū jys dūmōja, tū
vīns Dīvs zynōja, bet varēja saprast, ka jys beja
uzbudynōts un pōrdzeivōja. Beja radzams, ka šei
dzīsmē dareja uz jū lelu īspaidu. Kod dzīdōšona
apklusā, jys palyka vēļ stōvūt uz vītas (dūmojams,
ka gaideja, ka vēļ dzīdōs). Bet klusums. Tod jys
pacēle golvu, apsavēre apkōrt, pōrmete krystu, uz-
lyka capuri un lānim sūlim laidēs uz mōju pusi. —
Ot, tev ī bezdīvis! — padūmōju. Kai radzams, Dī-
va Mōte uz mūdynōja jū nu goreiga mīga. Nasa-
prosti Dīva celi!

Maja mēnesī ikreit skaistī Vosorassvātki. Sast-
diņ, pyrms Vosorassvātkim mes, bārni, vysu dīnu
jēmēmēs pi pogolma teireišonas un slauceišonas. Ar
ratenim vedem nu kolna sorkonas smīltis un kaise-

jom pa pogolmu. Pēc tam gōjom uz mežu, pīcērtom bērzeņu, nesem uz mōjom un stōdejom pogolmā. Myusu pogolms pōrsavērtē par skaistu dōrzu. Nesem bērzeņus ari uz ustobu un tur kotrā koktā un pi svātbiļdem statejom bērzeņus.

Vosorassvātkūs Latgolā vairōkōs draudzēs beja atlaidas. Seviški slovoni beja Aglyunas Vosorassvātki. Uz turīni cylvāki brauce un gōja nu vysom molom. Procesijas, mozōki puļceni un atseviški cylvāki gōja pa 50, 100 un vairōk kilometru. Vysi celi beja pylni nu svātceļōtōjim. Ļauteni nasabeida garō ceļa, gryuteibu, nūguruma, gōja uz Aglyunu pi sovas Mameņas ar vysaidom vajadzeibom un bādōm. Daži palyka Aglyunā vysas trejs dīnas. Pa nakti turpat bazneicas dōržā pasnaude kaidu stuņdeiti un otkon lyudzēs. Taida beja myusu cylvāku ticeiba un uzauperēšona.

Pēc Vosorassvātkim nōce Sakramenta dīnas — jaunōtnes un bārnu īmīļōti svātki. Bazneicā kotru reitu svīneiga sv. Mise un vokorā vesperes ar procesiju. Ar kaidu prīcu un sajyusmu jaunōtne steidzēs uz „nešporim“ (vesperem)! Veikšeits (kurā beja bazneicas drēbes un kūrpes) uz vēzeņas par placim, jaunōtne vairōkus kilometrus bosom kōjom, ar dzīsmem sūļōja uz bazneicu. Pīgōjuši pi bazneicas dōrza, apova kūrpes, gōja pi „miščonkom“ (sīvītes, kuras dzeivōja pi bazneicas) un ap-sagērbe bazneicas drēbēs. Kod sazvaneja, vysi steidzēs uz bazneicu un dzīdōja vesperes. Pēc vesperem svīneigō procesija ōrpus bazneicas. Ar sajyusmu jaunōtne dzīdōja procesijas laikā: „Muna Tu prīceiba, o Jezu muns, muna Tu liksmeiba, o Jezu muns! Mīļoju es Dīvu ar vysu sirdi, cytaidas mīleibas lai es nazynu!“ Nalelas meitines, boltōs drēbēs, kai-seja Kungam Jezam zīdus. Īdamas ar vaigu pret Kungu Jezu, jōs nūmete dažus zīdeņus, pasavēre uz Kungu Jezu (monstrancijā), tod zamu nūlice gaļveņas, saceidamas: „O Jezu, es mīļoju Tevi!“ Paspēre pōrs sūļu, otkon nūmete zīdus, pacēle acis pret Kungu Jezu, nūlice gaļveņas saceidamas: „O Jezu, es mīļoju Tevi!“ Jūs acteņas speidēja kai pār-

les, nu vaiga storōja prīca un laime. Cylvāki, verūtīs uz šim enģeleišim, navarēja savaļdeit osoru.

Vosoras laikā svātdines un svātku dīnas vairōk pīdarēja jaunōtnei un bārnim. Tī nasabeida gara ceļa, najuta nūguruma, bet ar prīcu, dzīdōdami sūļōja uz bazneicu. Rudinī un zīmas laikā vairōk pīauguši apmeklēja bazneicu, braucūt ar zyrģim.

Nōce dryumais rudiņa laiks. Latgolā nu seņ seņejim laikim pastōvēja taidis īrodums, ka novembra mēnesī nūtyka aizlyugumi par myrušim, tai saucamōs atbēres voi pīminēšonas. Kotrys saimīnīks ceņtēs, ka jō mōjōs kotru godu nūtyktu pīminēšonas lyugšonas par myrušim jō saimes lūceklim. Vokorā puļcējōs mōjōs vairōki veirīši un sīvītes, parosti ar lobōkim bolsim, un tod sōcēs psalmu dzīdōšona. Skaisti psalmu un laseišonu (lekciju) vōrdi, un žēleigais meļdiņš sakustynōja cylvāka sirdi leidz osorom. Na kotrys prota tū meļdīni, un na kotrys varēja ar taidu saįysmu tū izdzīdōt.

Nabeja jim nikaidu notu, ni ari jī prota dzīdōt pēc notim, bet dzīdōja vysu nu golvas, nu atmiņas, kai jūs beja īmōcejušas mameņas. Un tai tys gōja nu paaudzes uz paaudzi. Šudiņ nivīns komponists navar saraksteit dzīsmi taidā skaistā un religiozā meļdinī, kaidas beja pi myusu seņčim latgalīšim. Es breinojūs, nu kurīnes jī jēme taidu mōkslu. Šudiņ trymdā vēļ var satikt vīnu ūtru mameņu, kura prūt dzīdōt „pa vacam“, bet pamozeņam vys īt uz izmēršonu: vacōkī aizīt myužeibā, jaunōkūs tys nainterešej. Pominkas, lobu un audzynojušu īspaidu atstōja uz jaunū paaudzi: jūs sirdī un dvēsēlē uz mūdynōja religiozas įyutas un goru, jūs prōtā atgōdynōja tū patīseibu, ka dreīži vajadzēs atstōt vysu laiceigū un pōrīt uz myužeibu, atgōdynōja cylvākam jō dzeives golvonū mērki un uzdavumu. Dzīžūt ekzekvijas voi klausūtīs, cylvāki

beja pōrjīmti ar tamōs izsaceitom svātom patīseibom un dzeivē pyulējōs byut lobōki.

Cik pateikami beja klauseitīs ekzekvijū dzīdōšonu, braucūt voi ejūt caur sādžu, kur dzīdōja psalmes! 1921. godā Kōrsovā (tur beju par prāvestu) Vysu Svātūs dīnā, tikkū gaismeņa, aizgōju uz bazneicu. Garas cylvāku ryndas stōvēja pi krōteņa, vysī pi grāku syudzēšonas. Uzmetis acis, nūsabeidu: „Dīven, Dīven, kod es tikšu ar jim golā?“ Mozōkais, 5 stuņdes nūsēdēju krōteņā bez pōrtraukuma, tod svātō Mise, Komunija, mōceiba. Pēc tam aizgōju uz plebaniju, izdzēru glōzi tejas (paēst nabeja laika). Vairōki bārni beja da kristeibai. Atlaidis cylvākus, otkon uz bazneicu; vesperes, ūtras vesperes par myrušim, procesija, mōceiba un otkon uz krōteņu. Vēļ dažas stuņdes nūsēdēju, koleidz beidžu. Izgōjis nu krōteņa, dzili un pateikami nūsapyšu: paļdis Dīvam, beidžu! Atsametis ceļus pret Vyssvātōkū Sakramentu, uperēju Dīvam sovu dorbu un atvēlēju Dīva žēlesteibai un gōdeibai sovu gonomū pulku. Izgōju nu bazneicas, jau beja mikrēslis. Atgōjis uz mōjom, sēžūs pi pušdinem un reizē pi vakareīnom. Jutu lelu nūgurumu, un nasagribēja ēst. Aizgōju uz sovu klusū ustabeņu, nūsasēžu krāslā, un pēc gryuta dīnas dorba tai pateikami beja klusumā un mīrā vīnam pošam pasēdēt un atsapyust. Najutu, kai aizmygu. Kai sapnā dzēržu žēleigu dzīdōšonu: „Nu dziļuma es saucu uz Tevi, Kungs . . . Apsažāloj par mani, o Dīvs, Tovā lelā žālsirdeibā! . . .“ Aiz sīnas dzīdōja ekzekvijas. Sēžu un ar patyku, sajusmu klausūs: „Izpestej mani, Kungs, nu myužēigōs nōves tymā brīsmeigā dīnā . . . Apsažālojit par mani, apsažālojit par manim kaut jyus, muni draugi! . . .“ un tamleidzeigi žēleigi vōrdi un meļdenš dzili ūrbēs dvēselē. Sēžu, nasakustu, klausūs, un tai baist, ka napōrtrauktu dzīdōšonu. Pēc kaida laika dzīdōšona apklusā (pōrtraukums, vakareīnas). Pīnacēju nu krāsla, īdedžu lampu, verūs stuņdinīkā: jau 12 stuņdes naktī. Es zynōju, ka dzīdōšona vēļ turpynōsīs, un tōpēc gaidēju. Nōce mīgs. Atsastīpšu drusku gultā, padū-

mōju un ar vysu sutanu un zōbokim lykūs gul-
tā . . . un dreīži pazudu . . .

Stypra tūrksēšona (zvaneišona). Tryukūs nu
gultas. Izarōdeja, ka muns stuņdinīks-mūdynōtōjs
cēle mani augšā. Beja 5 stuņdes reitā. Golva reiba,
škūbejūs, gribējōs gulēt, bet nikō navarēja leidzēt;
beja jōit uz bazneicu; šudiņ Dvēseļu dina, dorba
na mozōk kai vakar. Un tai es pōrgulēju skaistū
ekzekviju dzidōšonu. Nūžālōju, ka atsagulu gultā.
Jau 45 godi pagōja nu tō laika, bet tei zēleigō un
aizkustynojušō dzidōšona pa šai dīnai skaņ maņ
ausīs.

Tyvōjōs Zīmassvātki ar sovu īpatnejū prīcu.
Pyrms Zīmassvātkim parosti nūtyka draudzes ap-
meklēšona. Kotru godu prāvests adventā vizitēja
sovu draudzi. Kod saime dabōja zynōt, kuramā dī-
nā prāvests atbrauks, tod sōcēs gatavōšonōs: ustobu
mozgōšona un teireišona . . . Bārni vysu dīnu
nosōjōs ar katechismu rūkā un bubinēja sev zam
daguna atsaceibas.

Tys, kurs lobōk mōcēja atsaceibas, beja
drūsōks, bet vōjōkais beja namireigs. Mōte īdeve
kotram svātdines drēbes un lyka labi izmozgōt
ausis, koklu un sasukōt motus. Beigōs īsaroda prā-
vests. Tāvs gōja jū satikt. Ar lelu kažuku mugorā
prāvests, pōrkōpdams ustobas slīksni, styprā bolsā
saceja:

„Lai byus pagūdynōts Kungs Jezus Kristus!“

Atbīldēja vysa saime:

„Myužeigi myužam. Amen.“

Nūjēmis kažuku, prāvests nūlyka kaladas
(oplates) uz golda, tod nūsvēteja ustobu un vysu
saimi. Saime, nūsamatusē uz celim, skaiteja: „Tāvs
myusu . . .“ Ar vysīm sasasveicynōjis, prāvests gō-
ja pi bārnim. Bārni sastōjuši ryndā: pyrmā vitā
vacōkais, tod jaunōkī pēc kōrtas. Pīgōjis pi pyrmō,
prāvests vaicōja: „Nu puis, cik tev godu? Kai tevi
sauc? Voi tu klausī tāvu un mōti? Voi tu skaitī rei-
tā un vokorā pōtorus? Voi mōki atsaceibas? etc. . .“
Un jo vyss gōja labi, tod prāvests palīleja puiku,
paglaudeja, īdeve svātbīdi, cukerkū un gōja pi

ūtra, treša . . . Beidzis ar bārnim, prāvests eksaminēja arī pīaugušūs: kai uzavad, kai pylda sovus pīnōkumus pret Dīvu, bazneicu, vacōkim, kai bīži īt pi svātīm sakramentim un t. t. Dažus palīlej, dažim aizrōda, pamōca etc. . . . Pēc tam vysa saime gōja pi golda uz vakareīnom. Vysi jutōs prīceīgi, laimeīgi . . . Beidzis ar šū saimi, prāvests brauce pi ūtra saiminika. Pēc prāvesta apmeklēšonas, beja taida sajjuta, ka dreīži vajaga byut Zīmassvātķim, tōpēc ka kaladas jau skapī.

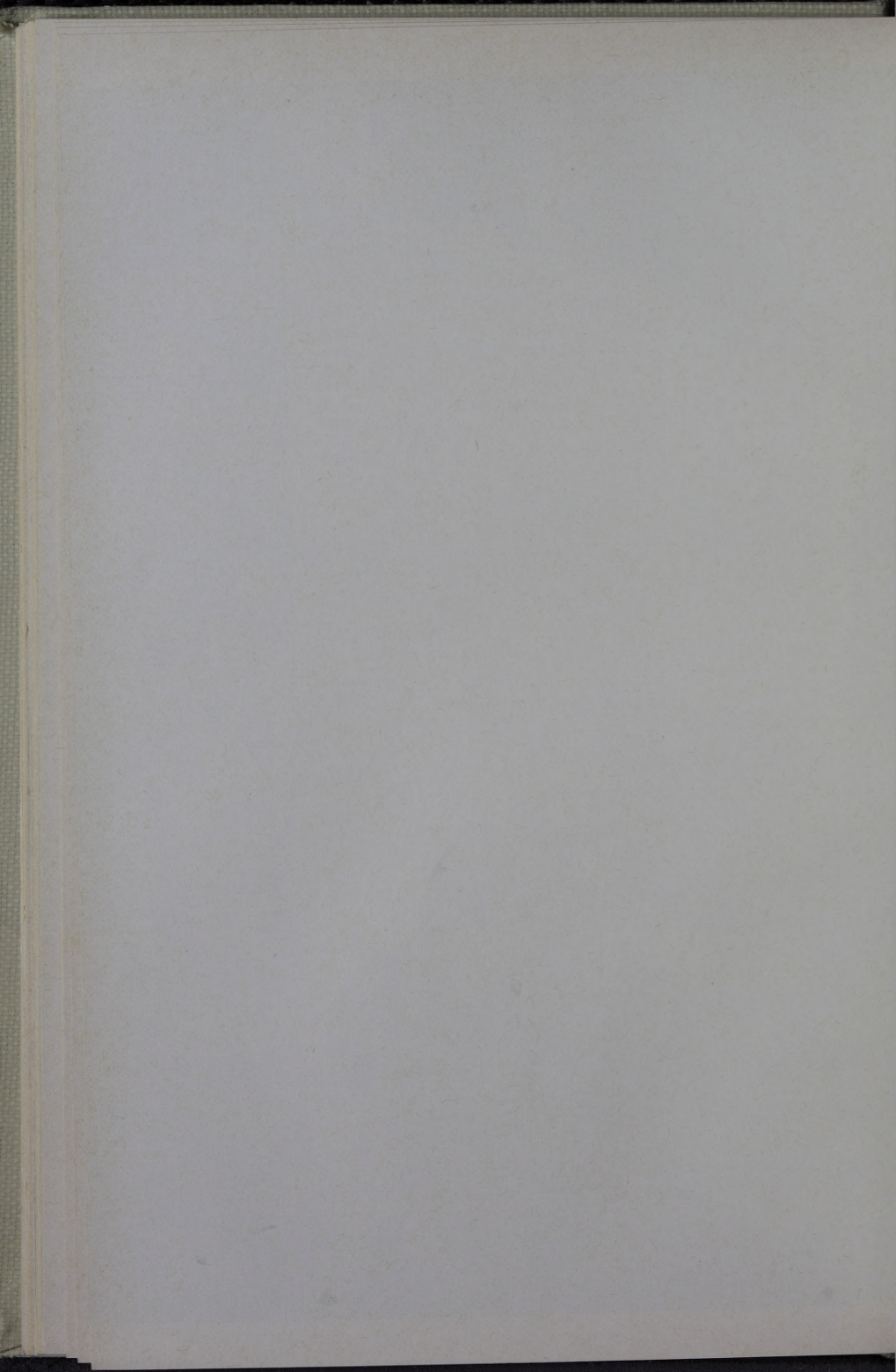
Golvonō dīna pyrms Zīmassvātķim beja „kūču dīna.“ Kūču dīnā nivīns naēde vasalu dīnu, gaideja kūču vakareīņu. Vysa tei dīna pagōja dorbūs: veirīši strōdōja pa ōrīni, sīvītes — pa ustobu: mozgōja, teireja, vōreja, cepe. Puikas paleidzēja veirīšim, meitines — sīvītem. Pēc pušdīņu vysi gōja uz pērti, paprišku veirīši, pēc tam sīvītes. Kūču vakareīņas sōcēs tikai tod, kod uz debesim pasarōdeja pyrmo zvaigzneite. Bārni vysu vokoru beja namīreīgi: gaideja, kod pasarōdeis zvaigzneite. Daži bīži gōja pi lūga un vērēs uz dabasim, cyti otkon pastōveīgi skrēja ōrā un uzmaneīgi pēteja dabasus: voi nav kaidā styureitī zvaigzneites?

Beigōs ar lelu trūksni bārni īskrīn ustobā un styprā bolsā paziņoj: „Zvaigzneite jau pasarōdeja pi dabasim.“

„Nu tod jau var sōkt kūčas. Vysi pi golda, nūskaitēsim lyugšonu!“ svineīgi paziņōja tāvs.

Vysa saime metēs ceļūs un padīveīgi nūskaitēja lyugšonu. Pēc lyugšonas tāvs pajēme oplati, lauze un deve kotram pa gabalenam, kotru nūbučōja, un saceja: „Lai Bērnešs Jezus tevi svētej!“ Kotrys nu bārnim, ģimdams nu tāva oplati, nūbučōja ģam rūku, tod arī mōtei. Apāduši svēteitas oplates, vysi sādōs pi golda, un tod sōcēs svineigas kūču vakareīņas. Šam vokoram saimineicas beja pagatavōjušas dažaidus specialus ēdīņus, kuru goda laikā nabēja. Vyspyrms ēde kūčas vōreiti (sutynōti) kvīšu gryudi ar soldonu yudini un madu), tod nōce vysaidi gordumi. Bārni ēde ar lelu apetitu, ka ausis vīn tricēja, un līleja mōti, ka dyžan gords. Vaka-

reiņu laikā kotrys bōze rūku zam goldauta un vylka nu turīnes sīna smylgu. Kuram smylga tyka garōka, zeimojās, tam dzeives myužs byus garōks. Pēc vakareīnom nūdžidōja dažas Zīmāssvātku dzīsmes. Bārnim ļūti patyka dzīsme: „Tricēja, skanēja Betleju molā, nabeja, nabeja Jezupa mōjā . . .“ Mes dzīdōjom šū dzīsmi ar lelu saījysmu un nu vysa spēka.

Nōce laiks braukt uz bazneicu uz „Ganeņu Miša“. Vysim gribējōs braukt. Vīns īt pi mōtes un lydžās, lai jū pajam, ūtrys — pi tāva. Beigōs tāvs ar sovu autoritāti izškeire kas brauks un kas paliks mōjōs. Vacōmōte nōce „nalaimeigim“ ar īprīcynōšonu: „Unuceni, kas paliks mōjōs, tīm es pastōsteišu par Kunga Jezus dzīmšonu.“

Kai tikai bazneicōni izbrauce, mes tyuleņ lykomēs pi babeites, un vylkom jū pi ščiteņa, lai pastōsta. Sasāduši uz sylta ščiteņa: babeite pa vydu un kačeits nu molas, mes uzmaneigi klausejomēs babeites stōstu.

„Otož, — īsōce babeite, — Jaunova Marija un svātais Jezups laidēs garā ceļā nu Nazaretes uz Jerozolimu un tōļōk uz Betlejom. Ceļš beja gars un gryuts, pa kolnim. Kod jī atgōja uz Betlejom, jau beja vāls vokors . . . Nikas jim nadeve naktsmōju, vysi dzyna prūjom . . . Tod jī gōja uz laukim un tur atroda vīnu mōzu, vacu lūpu staleiti un tur palyka par nakti.“ Tod babeite vysu seiķi izstōsteja par dobas breinumim, par eņģeļu dzīdōšonu, ganeņu atnōkšonu etc. . . . Mes klausejomēs, mutes īplātuši. Klusums, mīrs ustobā, dzērdējōs tikai babeites bolss un kačeiša maigō dzīsmeite. Ōrā solts, ustobas pakši trakšēja, vējs gaudōja un ar snīgu syta lūgūs. Babeite prota „īpeit“ pa storpom sovā stōstā atteiceigas pamōceibas: par Kunga Jezus mīlesteibu uz ļaudim, par Jō cīsšonom, par cylvāku grākim. Mums rodōs daudz vysaidu nasaprasšonu, jautōjumu: „A kōpēc? A dēļ kō? etc.“ Babeite vysu izskaidrōja mums. Jōs pamōceibu mērķis beja: lai mes byutu lobi bārnī, lai mīļōtu Kungu Jezu un lai pēc šōs dzeives aizītu pi Kunga Jezus uz daba-

sim. Taidas babeites pamōceibas dareja lelu īspaidu uz bārnim un palyka jūs sirdīs uz vysu dzeivi.

Beja jau pōri 12 stundem naktī. Babeite pamaņeja, ka jōs klauseitōji, nūkōruši gaļveņas, snaude. Jei aiznese sovus mīļulus uz gultu, apsedze un pōrkristeja. Bērneni soldī gulēja un sapņōja par Bērneņu Jezu, par ganenim, dzērdēja eņģeļu dzīdōšonu . . .

Babeite palyka vīna poša. Jei pīgōja pi lūga, pasavēre: ōrā beja gaišs kai dīnā; mēnesneica kai lels lukturs, pakōrts pi dabasim, speidēja un apgaismōja zemi. Ustobā klusums, svātais Dīva mīrs. Babeiti apjēme sovaidōka, pateikama sajuuta. Jei nūsamete ceļus un īgryma dziļōs pōrdūmōs, sirsneigā sarunā ar Dīvu, un prīcas osoras ritēja pa jōs grumbaiņū vaigu, — jei jutōs laimeiga.

Bazneicōni jau tyvōjōs bazneicai. Nu kaļneņa vārēja redzēt mozu, boltu Bukmuižas bazneiceņu, pa lūgim speidēja gaisma. Atbraucem. Tāvs nūvītōja aizvējā meļneiti, apsedze, nūlyka jam ōbuleņa, un mes aizgōjom uz bazneicu. Nalēlō bazneiceņa jau beja pylna cylvāku. Pi sōnejō oltora beja īreikōts Kunga Jezus staleits. Egleitēs daga sveceites. Apkōrt staleišam bārni vīn. Vacōki cylvāki tur navarēja datikt: bārni okupēja vysas vītas. Staleitī beja nūlykta sileite, un tamā sileitē uz sīna gulēja Bērneņš Jezus, izstīpis rūceņas, smaideidams, it kai aicynōdams bārnus pi sevis: „Nōcit, bērneni, pi Manis!“ Jō acteņas speidēja kai dzeivas. Bārni ar sajjusmu vērēs uz Bērneņu Jezu. Jī it kai saprota un izjuta Bērneņa Jezus vēlēšonūs un mīlesteibu, tōpēc mīdzēs tyvōk un tyvōk pi sova Drauga. „Lau nit bārnim nōkt pi Manis! — jo taidim pīdar dabasu vaļsteiba . . .“

Sōcēs Ganeņu Mišs. Vysa bazneica dzīdōja: „Jezus Bērneņš pīdzims ira, lai vyss pasaulš prīcu bauda . . .“ Pēc dīvkolpōjuma vysī steidzēs uz mōjom.

Zīmāssvātkūs rodi un kaimini cīmōjōs vīns pi ūtra. Prīceiga savīseiga dzeive, maļteite, sirsneiga saruna, dzīsmes. Latgali parosti svinēja Zīmāssvāt-

kus 2 voi 3 dīnas. Jim laika pītyka, nabeja kur steigtiis. Latgali beja mīrmīleigi un nūsvārti cylvāki, nabeja montkōreigi, gūdkōreigi un beja apmīrynōti ar tū, kas jim beja un kas jī beja. Latgali beja pacīteiga, pazemeiga un vīsmīleiga tauta. Vysod jī beja sirsneigi un prīceigi, tōpēc ka jūs sirdsapziņa beja teira un jūs dvēselē dzeivōja Dīvs. Taidā gorā jī audzynōja ari sovus bārnus. Nu sovas bērneibas laikim pīmiņu taidus audzynōšonas pajēmīņus.

Myusu mōjas ūtrajā golā (vīsu ustobā) stōvēja skreine, kuramā mōte globōja vysaidus gordumus: kringeļus, madu, īvōrejumu etc. Tei skreine vysod beja aizslāgta. Es nabeju vīnaļdzeigs pret tom litom, kas tur globōjōs, un kotrā ziņā gribēju tikt pi tom. Es zynōju, ka mōte nanosōja atslāgu nu tōs skreines leidza, bet kaut kur globōja. Ilgi es meklēju atslāgu, cikom atrodu. Atslēdzis skreini, es īraudzeju tur vērtini kringeļu, maiseņu capumu, pūdu mada un īvōrejumu. „Nu i padzeivōšu kaidu laiku!“ padūmōju.

Nūlaužu pōrs kringeļus, dabōju mada un īvōrejuma (zynoms, ar pērstu) un, apmīrynōjis sovas kōreibas, otkon aizslēdžu skreini un atslāgu nūlyku sovā vītā. Pēc dažom stuņdem „ļaunais gors“ otkon vylka mani pi tōs skreines, un tai es baudeju tū „laimi“ vairōkas dīnas. Beigōs apsakēru, ka nabyus labi: jau skaidri varēja redzēt, ka te bejis zaglis. Es mēginōju nūslēpt pādus, izškeiru palykušōs barankas, ka byutu vērtine, bet nikō tys naleidzēja. Nūlēmu vairs najimt.

Vīnā dinā, kod vysa saime sēdēja pi golda pušdīnēs, mōte grīžās pi tāva un sōka: „Tāvs, tu ap-saver tū skreini, kura stōv gostu ustobā! — tur beja tykuse pele un daudz kū apāduse.“

Izdzērdis šūs vōrdus, es palyku i sorkons, i zyls; acīs palyka tymss, golva sōka reibt; nūkōris golvu, sēdēju ni dzeivs, ni miris. Es jutu, ka uz mani vysi vērēs kai uz nūzidznīku. Brōli sōka smītīs. Nu lela kauna es nazynōju, kur liktīs. „O, ka zeme pasaškertu un es varātu izkrist cauri!“ padūmōju.

Tāvs, radzādams, ka es ļūti pōrdzeivoju, nōce maņ paleigā un soka mōtei: „Es natycu, ka tur byutu pele, tu varbyut pōrsaskateji.“

Mōtei ari palyka žāl manis, un jei soka: „A var byut, ka i pōrsaskateju. Kur jei varēja tikt, ka skreine beja vysu laiku aizslāgta?“

Dzēržūt šūs vōrdus, maņ kai gryuts akmiņš nūsavēle nu golvas. Kai tik pīsacēlem nu golda, es tyuleņ izskrēju ōrā, nūschrēju uz pyuni, nūsaglobōju un palyku tur leidz vālam vokoram. Jau tym-sā īsarodu mōjōs un tyuleņ gultā. Vysa saime jau beja pēc vakareīnom.

Mōte soka: „Juze, tu apēd kaut kū!“

„Nasagribīs,“ atbiļdēju nu gultas. Vēļ vairōkas dīnas es navarēju nūsamīrynōt nu taida pōrdzeivōjuma un kauna. Un nu tō laikagon maņ vairs zag! Tōs pamōceibas pītyka maņ vysai dzeivei.

Beja ari daudz cytu audzynojušu pajēmīņu, kaidus pīlītōja vacōki. Vīnu reizi izgōja maņ kaut kaidas dusmes (napīmiņu, uz kō). Beja pušdīņu laiks. Vysi sagōja pī golda, nūskaiteja lyugšonu un sōce ēst. Es stōvēju aiz skapa.

„Juze, a kōpēc tu naej āstu?“ vaicōja mōte.

Es ar dusmem atbiļdēju: „Nagrybu!“

Mōte vēļ atkōrtōja: „Nakaprizej, ej āstu! — vā-lōk nadabōsi.“

Tod īsamaiseja tāvs un saceja: „Kam tu spīd bārnu? Jo nagrib ēst, navajag ar spāku spīst. A mo-ža jys grib pagavēt, lobu dorbu padareit? Tikai pēc pušdīnem ka vysas ādamlītas byutu nūsłāgtas! Nivīns leidz vakareīnom nadreikst ēst.“

Es, klausūtīs tāva vōrdus, saprotu, kū tys zeimoj. Pēc Pušdīnem brōli pīskrēja pī manis un sōka zūbōtīs: „Vot i nadabōsi ēst tagad leidz vakareīnom!“

Maņ i kauns, i dusmes, zynoms, uz sevi. Ēst gribējōs, bet kauns beja praseit nu mōtes. Tai es pagavēju leidz vokoram un vairs sovā dzeivē natkōrtōju taidu kaprižu.

Jo kurs nu bārnim pušdīņu laikā nakōrteigi izaturēja pī golda, tyuleņ dabōja nu tāva ar lizei-

ku par pīri „poukš!“ Vysi smējās, bet cītušajam beja kauns un pōrejim pamōceiba uz prišku.

Myusu tāvs daudz nasabōre un naklīdzē uz bārnim, bet kū jau pasaceja, tys beja „svāts“. Ar mōti varēja pasastreidēt, „papeikstēt“ un sovu panōkt, bet ar tāvu lobōk i nāisalaidi! Tāvs mīreigi izklausēja bārna lyugumu un, jo atroda tū par pama-tōtu, tod pīkryta.

Bārnim cīši gribējās aizīt pi kaimiņa uz večerinku (doncōšonu), bet tāvs principā beja pret. „Kū tu tur pakersi?“ beja jō parosta atbilde. Tod mes gōjom pi mōtes un lyudzem jās aizbildeibu. Kod mōte deve atļōvi, tod tāvs saceja: „Tikai uz divom stuņdem! Jo pēc divom stuņdem naatīsīt, ustobas durovas byus cīti.“

Uz večerinku mes gōjom ar prīcu, bet nu večerinkas — skumeigi, tōpēc ka ustobas durovas jau beja cīti. Mes nūvālōjom. Mums stuņdinīka nabeja, un ari pi tō saiminīka, pi kura beja večerinka, stuņdinīka uz sīnas nabeja, un kai tu, cylvāks, varēji zynōt, kura ir stuņde? Jo nūvālōjom kaidu pusstuņdi, vēļ nikas, bet, jo nūvālōjom vasalu stuņdi, tod jau ustobas durovas beja cīti. Tāvs pasaceja mōjinīkim: „Nadreikst laist ustobā, jo naatīs uz mōjom laikā.“ Jo tei nūvālōšona nūtyka vosorā voi rudinī, tod moza bāda, — gōjom uz pyuni un tur pōrgulējom, bet jo zīmā? ... Mēginōjom ar kaidu dzeļzi atmest kōsi, ar kuru beja aizkrampātas durovas, un, jo navarēja, tod gōjom pi lūga un pakluseņam pīklauvējom. Mes zynōjom, ka mōte apsažālōs un īlaiss.

Latgolas sātōs beja svēteigs īrodums: reitūs un vokorūs kūpejas saimes lyugšonas. Jo dorba dīnōs, seviški vosorā, reitā navarēja vysi kūpā nūskaiteit pōtorus, tod vokorūs un svātđiņu un svātku dīnōs vysi skaiteja reizē.

Vinā vosoras dīnā, sīna pļōves laikā beja ļūti daudz dorba; vajadzēja vysu izkaltātū sīnu savest škyunī. Dorbs aizavylka leidz tymsam. Vysi beja ļūti nūguruši. Vakareīņas ēde pusaizsnauduši.

Pēc vakareīnom tāvs soka: „Nu, bārni, nūskai-

tit kaidu „Tāvs myusu“, pōrmetit krystu un ejit gulātu!“

Bārni „nūmurmulēja“ Tāvs myusu“ un kai nadezeivi kryta gultā. Bet vīns padīveigs strōdnīks atsamete ceļūs un īsōka skaiteit pōtorus. Vysi soldi galeje, tikai jys, Jōņs, stōvūt uz celim pi beņča, „skaiteja“ pōtorus.

Pēc kaida laika saimineica sauc: „Jōneit, Jōneit, beidz skaiteit pōtorus! — jau laiks īt sīnu pļaut.“

Jōneits pasamūda, tryukōs kōjōs, paplēte acis, saule jau spīde lūgā, un soka: „Ot, ka tevi lyga, beju drusku aizsnaudis, dāravoļ, Dīveņ!“ Pōrmetis krystu, pajēme capuri un nūgōja uz pļovu. Dūmoju, ka Jōneiša lyugšona patyka Dīvam lobōk par vysom lyugšonom.

Nivīns bārns nabeja atbreivōts nu pōtoru skaitēšonas. Bez lyugšonas nadabōja brūkasts. Vīnu reizi, byudams pi tāva gostūs, pīdzeivōju taidu gīmines idili:

Es gulēju vīsu ustobā un agri pasamūdu (barni raudōja ūtrā ustobā). Saimes ustobas durovas bīži taiseja vaļā (saimineicai pastōveigi vajadzēja īt uz pilīkamū kambari piņcēs), un varēja vysu dzērdēt, kas tur darejōs. Brōļa sīva vōreja brūkasts, cepe blīnus, tāvs kaut kū dareja un dzīdōja „godzinkas“, bārni jam pīpaleidzēja.

Dzēržu mozō Jōneiša raudōšonu: „Mama, dūd blīnu!“ Jōneits pīsacēle, tyuleņ lykōs pi mōtes un „peikstādams“ (raudōdams) prosa blīnu.

Vacaistāvs soka: „Jōneit, ej šur, nūmozgōsim muteiti, nūskaitēsīm pōtareņus, tod dabōsi blīnu.“

Jōneits naīt, bet, turādamis pi mōtes lyndrakim, peikst un prosa blīnu.

Mōte jam soka: „Jōneit, tu dzērdēji, kū tev „dzēdeņš“ saceja? Ej, nūmozgoj muteiti un nūskaiti pōtareņus, tod dabōsi blīnu.“

„Nā, naišu, dūd blīnu!“ čiekst Jōneits.

„Ak, tu naiši, to še tev blīnu!“ un „īšlopneja“ Jōneišam pa dybynu.

Pīgōja vacaistāvs, pajēme Jōneiti aiz rūkas un nūvede. „Tyuleņ, Jōneit, nūmozgōsim muteiti, pa-

skaitēsīm pōtareņus, tod dabōsi blīnu, un es vēļ idūšu tev cukerkū," soka tāvs.

Nūsametis ceļūs, Jōneits rauduleigā bolsā skaita pēc vācōtāva: „Tāvs myusu . . . Tāvs myusu . . . Kurs esi debesīs . . . Kurs esi debesīs . . . „Dzedeņ, a cukelka byus?“ pōtrauc Jōneits. „Byus, byus, skaiti vīn!“ mīrynoj dzedeņš.

Nūskaiteja lyugšonu, pōrmete krystu, un Jōneits smīdamīs aizskrēja pi mōtes un soka: „Mameit, jau nūskaiteju pōteļanus, dūd blīnu!“ Apēdis blīnu, skrīn pi vacōtāva un lyudz apsūleitū cukerkū. Dabōjis cukerkū, Jōneits palyka pavysam prīceigs un jautrys.

„Nu redzi, Jōneit, kai paklauseji mameņas un dzedeņa, tai dabōji i blīnu, i cukerkū, a nabyutim paklausejis, nadabōtu ni blīnu, ni cukerkū, bet dabōtu žogoru!“ pamōca vācaistāvs.

Dzēržūt vysu šū proceduru, es padūmōju: redz, kai tī vīnkōrši ciļvēceni prūt audzynōt bārnus, kaidas pīlītoj audzynōšonas metodes! Bet inteligeņce pavysam cytaidi audzynoj sovus bārnus. Jī ļaun dareit bārnām vysu, kū tys grib, pylda vysas jō kaprizes. Un vālōk, kod bārnī paaug lelōki, tod vacōki navar tikt ar jim golā; tod jau na bārnī klausu vacōkus, bet vacōki klausu un beistās bārnū. Myusu tāvi turējōs pi tūs principu: „Mōci bārnū, cikom tys mozs! Kod izaugs, byus par vālu mōceit.“ Nu mozom dīnom vacōki pyulējōs īsēt bārna dvēselē lobu sāklū — Dīva baimi. Uz kotra sūļa vacōki pamōceja bārnus, kas ir lobs un kas slykts, kū vajaga dareit un kō nadreikst dareit, ka Dīvs ir kotrā vītā un vysu redz, un zyna. Skaidrōja bārnim, ka nadreikst īt svešā dōrzā, nadreikst lautz kūceņus, nadreikst mūceit dzeivīnikus, nadreikst jaukt putneņu perekļus, nadreikst saceit slykta vōrda, nadreikst mest maizi zemē, bet, jo nūkreit, tyuleņ paceļt un nūbučōt. Sveši cylvāki vysod dreikstēja pōrsorgōt bārnu, jo tys dareja kaut kū slyktu, un pat dreikstēja nūstrōpēt (un bārns beidōs, ka tik napasoka jō vacōkim, cytaidi dabōs ari nu jim strōpi). Bārnus mōceja, ka vacōku cylvāku jōklausa,

nadreikst pret jū pasaceit slyktu vōrdu. Bārni pi sasasveicyņōšonōs ar vacōkim cylvākim un seviški rodim bučoja tim rūkā. Pat pīaugušō jaunōtne vīnmār bučoja rūkā krysttāvim un krysttamōtem, tāva brōlim un mōtes mōsom, un vyspōri vacōkim cylvākim. Tāvs un mōte, kod beja vaci un dorba naspējeigi, vysod beja cīnā un gūdā, un pyrmajā vītā. Inteligeņce bučoja rūkā tikai „vāžnom“ dāmom (nu kungu ciļts, bogōtom, vuiceitom), voi jōs beja tū peļņejušas, voi nā; voi jūs dzeive beja kōrteiga, voi nā, tys nabeja svoreigi.

Inteligentas dāmas parosti nagribēja bārnu un, jo gadejōs kaidis, tod tū lutynōja; parosti nu taida „mīluļa“ nikas lobs naizgōja. „Vāžnom“ dāmom nabeja laika audzynōt bārņus, jom vajadzēja ryupētis par sovu kundzyskū stōju: vasalom stuņdem jōs sēdēja pi frizera un sprūgōja motus, krōsōja un balsynōja seju, pulirēja nogus, ryupējōs, ka kleita byutu moderna, gatavōjōs uz ballem, uz vīseibom . . . Pēc ballem voi vīseibom jōs vālā naktī īsaroda mōjōs un reitā ilgi gulēja, pyutēs.

Myusu mameņas audzynōja pa desmit, divpadsmīt bārnu: dorba leidz koklam i sātā, i teirumā (labi, ka beja vacōmōte, kas auklēja bārņus), vysur tryukums, gryuteibas, bet tūmār jōs prota izaudzynōt sovus bārņus par lobim cylvākim. Taidom mameņom nōktūs gūds un cīns, pyrmō vīta un bučošona rūkā, tōpēc ka jōs beja tōs varūnes, kas, ceineidamōs ar dzeives gryuteibom, deve vaļstei un tautai cylvāku pīaugumu un nūpītņus piļsōņus.

Tagad pasaulis līlejās ar sovu gudreibu, kulturu un sasnāgumim, bet tymā pošā laikā slovonī profesori lauza golvas, prōtoj un meklej leidzekļus un metodes, kai glōbt jaunōtni nu būjā īšonas, bet nikō navar leidzēt, — jaunōtne arvīnu dziļōk grymst bezdibinī. Es dūdu padūmu šim slovonajim profesorim grīztīs pēc padūma pi myusu vacajom mameņom. Jōs pamōceitu un aizrōdeitu leidzekļus un metodes, kai vajag audzynōt bārņus, un panōkumi byutu drūši.

POGOSTA ŠKOLA

Krīvu cara laikūs Latgolā, uz laukim, kotrā pogostā beja tikai vīna škola; tei saucēs „narodnoje učilišče“. Tei parosti atsaroda pogosta noma tyvumā. Lai pogosts cik lels na byutu, bet škola beja tikai vīna. Dažim bārnim leidz skolai beja 15 un pat vairōk kilometru. Pogosta škola beja trejsgadeiga: 3 klases voi „otdelenija“, kai tūlaik sauce. Tur beja tikai vīns skolōtōjs, zynoms, krīvs; jys strōdōja vīnā telpā ar vysom trejom klasem.

Bāрни, kurim nu sātas leidz skolai beja tōli, dzeivōja školās kūpdzeivē vysu nedēļu; tikai sastdinēs pēc pušdīņu jī brauce uz sātu un pyrmudiņ nu reita otkon īsaroda školā. Bāрни, kurim leidz skolai beja kaidi 3 voi 4 kilometri, kotru dīn gōja uz sātu, voi leits, voi snīgs, voi soltums, voi vējputni. Tī, kuri dzeivōja školās kūpdzeivē, gulēja vīnā lelā ustobā uz narom (klōjs nu dēlim). Kotram školānam beja sovs cysu maiss, spylvyns, dečs, un vysi gulēja aileņā.

Sešōs stuņdēs reitā beja zvons, — tys cēle vysus augšā. Tyuleņ vajadzēja sakōrtōt sovu guļamvītu, izslauceit ustobu, nūsamozgōt, apsaģērbt; tod vysi nūsamete ceļūs un kūpā nūskaiteja reita lyugšonu. Pēc lyugšonas gōja uz vyrtuvi brūkastīs. Kotram školānam beja sova skreineite (sunduceņš, kai tod saceja), kurā globōjōs vyss jō monts: maize, svīsts, gaļa, dvīļs, skrūzeite, lizeika un tai tōļōk. Tei skreineite stōvēja guļamustobā zam narom. Nu reita kotrys izjēme nu sovas skreineites ādamū un skrūzeiti un gōja uz vyrtuvi. Tur uz plītas stōvēja lels kotlys ar vōrušu yudini. Kotrys školāns ar sovu skrūzeiti smēle nu kotla yudini, lyka tur teju voi kafeju — kas kam beja — un, nūsasēdis pi golda, brūkastēja. Pēc brūkastim kotrys nese sovu skrūzeiti uz skreineiti un aizslēdze.

Pušdīņu laikā ari vysi gōja uz vyrtuvi, un kotrys vōreja sev pušdīnes. Vyrtuvē beja lela plīta, uz tōs kotrys lyka sovu pūdeņu un vōreja, kas kam beja: parosti putrōmi voi kartupeli, gaļas gobols voi svīsts. Vacōku klašu školānim beja privileģijas un pyrmō vīta vysā ūskolas dzeivē. Kū jī saceja, tam ūskolōtōjs ticēja un tai nūtyka, kai jī saceja. Pi plītas jī ijēme lobōkas vītas un varēja izvōreit sovu putru, bet jaunōkūs, kurim beja pasaukšona „novički“, — tūs styume molā.

Pyrmū godu ūskolā es beju pats jaunōkais un mozōkais. Nivīns ar mani nasarēkinōja un stumdeja mani kai „skongola“ bārnū. Mōte deve maņ uz ūskolu reizē ar cytom ādamom litom gūvs gaļu. Taidu gaļu vajadzēja vōreit uz korstas guņs un ilgi. Pušdīņu laiks beja tikai vīna stuņde. Vacōkī ūskolāni, ijāmuši uz plītas lobōkas, korstōkas vītas, vōreja sovu virīni, bet taidus kai es styume molā. Nūlicis sovu pūdeņu plītas molā, kura beja tikai drusku sylta, es stōvēju un gaideju, koleidz varēšu tikt lobōkā vītā. Jo kurs, izvōrejis putru, aizgōja prūjom, es tyuleņ styumu sovu pūdeņu tōļōk, bet te kaidis lelōks ūskolāns, gryuzdams munu pūdeņu nūst, klīdze:

„Kur bōzīs? Voi naredzi, ka muns pūds tur stōv?“

Tikai tod, kod vacōkī ūskolāni beja aizgōjuši nu plītas, es varēju pastumt sovu pūdeņu korstōkā vītā, bet dreīži vajadzēja byut zvonam uz klasi. Vajadzēja steigtīs, nadreikstēja nūvālōt. Pamēginōju ēst sovu vyrumu — putrōmi cīti, gaļa cīta, sorkona. Iznešu ōrā un izlēju sovu putru snīgā, apmeideju ar snīgu, lai naredz. Apēdis gobolu maizes, steidzūs uz klasi. Tai es mūcejūs ar pušdīnem vysu laiku. Tikai brūkastīs un vakareīnōs varēja iēst kōrteigōk: tod beja korsts, vōreits yudiņs, — pi tō vysi varēja vīgli tikt.

Es mōcejūs Bukmuižas pogosta ūskolā, lai gon mes dzeivōjom vēļ Mukōnūs, 2 kilometri nu Kautnotas, kur ari beja ūskola. Es nazynu, kaidi beja tāvam aprēkini syuteit mani uz Bukmuižas ūskolu,

leidz kurai beja 12 kilometru. Varbyut Kaunotas školā nabeja kūpdzeives? Kotru sastdini es braucu voi uz Pontogim pi tāva brōļa, voi uz Žogotovu pi tāva mōsas un tur palyku leidz pyrmudinei. Tāvs vede maņ produktus nu sātas apmāram pēc kotrom divom nedēļom. Pa tū laiku maize jau sapelēja, svists sasabūjōja, tōpēc ka skreine stōvēja syltā vitā, guļamustobā zam narom, un gaļas nikod navarēja izvōreit. Pasaceit tāvam, kai maņ it ar pušdīnem, maņ beja kauns. Radzūt, kai cyti školāni ēde izvōreitu cyukas gaļu, maņ tecēja slikas, jēme skaudeiba un beja dusme uz gūvim. — Ka tūs gūvu nabyutu pasaulī, nabyutu maņ bādas! — dūmōju sovā prōtā. Tikai sastdinēs un svātdinēs pi tāva brōļa voi tāva mōsas es varēju atžērgt un labi paēst.

Myusu školōtōja uzvōrds beja Savčenko. Jys beja lels, dūšeigs, borgs krīvs, sorkonu bōrzdū. Školāni jō beidōs kai guņs un drebēja pret jū. Par kotru nīku jys borgistrōpēja. Stuņžu storpbreižūs vysī školāni gōja ōrā; jo kurs, nadzērdādams zvona, nūvālōja kaut pōrs minutes, tū tyuleņ lyka uz celim, ar vaigu pret sīnu, un tai vajadzēja tupēt vasalu stuņdi. Par kaidu cytu pōrkōpumu syta ar linealu par dalnu voi plēse aiz auss, aiz motim, voi syta ar knipsti par pīri, ka dzērktis vīn pabyra nu acim un golva apsagrīze.

Vīnu reizi mes, vairōki školāni, garajā pušdīņu storpbreidī skrējom pa upes ladu un nadzērdējom zvona. Veramēs — jau nivīna školāna ōrā nav. Mes cik spāka uz klasi. Alsynādami īskrējom klasē un, stōvādami pi durovom, drebim nu bailem. Školōtōjs dusmeigi pasavēre uz mums, borgi aizklidze un tod, pīgōjis klōt, kotram deve sovu porciju: kam parōve aiz motim, kam aiz auss, dažam deve pļauku par muti un vēļ cytam syta ar knipsti par pīri; tai „apdōvynōjis“ vysus, lyka mums tupēt uz celim leidz stuņdes beigom.

Školā mōceibas mums sōcēs nu reita ostoņōs stuņdēs un ar mozim pōrtraukumim turpynōjōs leidz divpadsmī. Školōtōjs strōdōja ar vysom tre-

jom klasem reizē, vīnā telpā. Vīnai klasei uzdeve kaut kū raksteit, ūtrai — rēkinōt un trešai kaut kū skaidrōja. Stuņžu laikā klasē vaļdeja kopa klusums: nikaida trūkšņa, nivīna vōrda. Jo kam gadejōs vajadzeiba izīt ōrā, tod tys, pacēlis rūku, gaideja, koleidz skolōtōjs jū iraudzeis un atļaus izīt. Gadejōs, ka skolōtōjs, stōvādams ar mugoru pret tū skolānu, kurs, pacēlis rūku, gaideja, nimoz jō naredzēja, un tys bēdeigais skolāns vysu laiku turēja pacēlis rūku un klusēja. Kod jam pīgōja pādeja is breidis un jys vairs navarēja cīst, tod jys sōka raudōt. Vysa klase, radzūt, kai tys bēdeigais cīš, sōka smītīs. Tod tikai skolōtōjs, izdzērdis smiklu, pasagrīze, iraudzeja cītēju un atļove izīt.

Školas telpōs saruna storp skolānim nūtyka tikai krīvu volūdā, latvyski nadreikstēja runōt. Školōtōjs pasnēdze mums krīvu ticeibas mōceibu (bazneickungs nadreikstēja iit skolā) un ari mōceja krīvu pōtorus. Es pa šudiņ dīnai naasmu aizmērsis krīvu pōtorus un laseit slavu volūdā (cerkovnoslavjanskij jazyk). Školōtōjs mōceja myusus ari dzīdōt krīvu religiskas un tautas dzīsmes. Labi protom nūdzīdōt krīvu vaļsts hymnu: „Bože, carja chrani!“

Aprīnka školu inspektors vīnu reizi godā apmeklēja myusu školu un pōrbaudeja, kū skolāni mōk. Latviši, katōli, mōcēja krīvu ticeibu un pōtorus lobōk par krīvalānim. Inspektors kaunēja krīvalānus:

„Smotrite! — latyši, katoliki lučše umejut čem vy, russkije! Kak vam ne stydno?“ (Veritēs! — latviši, katōli lobōk prūt nakai jyus, krīvi! Kai jums nav kauna?)

Školā kotrys skolāns dabōja vīnu grōmotu, burtneicu, zeimuli, spolvu un buteleiti tiņtes. Par tū vysu vajadzēja moksōt; tikai daži pavysam tryuceigi skolāni dabōja tū par breivu. Vysu šū montu vajadzēja sorgōt kai aci pīrē. Nadūd Dīvs, jo kuram kas pazuda voi kas „nūspēre“ (nūzoga), — tod jau bāda! Jo skolānu nūkēre pi zagšonas,

tod jū tyulen izmete nu školā bez kaidas žēlesteibas. Tōpēc pi myusim školā nasagadeja zagšonu.

Dzeive skolā beja dīzgon interesanta, un palyka lobas atmiņas. Rudinī voi agrā pavasarī vysī gōjom uz lauka spēlēt „laptu“ (moza bumba nu lupotom, kuru syta ar vāzu. Eistu bumbu mums nīkas nadeve, — vajadzēja pošim taiseit.) Tod spēlējom bleikas. Reikōjom sacīkstes skrīšonā, lēkšonā utt. Zīmas laikā pykōjomēs ar snīgu — partija pret partiju, taisejom „zīmas večukus“. Ustobā zīmas vokorūs spēlējom spolvōs, lai gon šū spēli školōtōjs lidze. Beja vēļ dažas cytas spēles.

Dažu reizi gadejōs storp školānim pōrprotumi, streidi, pat sasaplēse vīns ar ūtru. Tod vīneigō glōbšona beja skrīt pi školōtōja un žalōtīs, bet, kod atgōja školōtōjs, tod nabeja vīgli ni vīnam, ni ūtram; tōpēc mēginōja izleigt pošī, lai školōtōjs nazyna. Vacōkajim školānim vysod beja taisneiba, bet jaunōkī, kaut i navaineigi, cīte.

Vīnu reizi maņ gadejōs tai: vacōkais školāns pōrskrēja par munu maizi, kū beju izjēmis nu skreineites. Es aizklīdžu uz jū, saceidams:

„Pojdu, skažu učiteļu!“ (Išu, pasaceišu školōtōjam!)

„Ach ty budeš žalovatsja učiteļu?“ (Ak tu žālōsīs školōtōjam?) un pats tyulen aizskrēja pi školōtōja un apsyudzēja mani. Atgōja školōtōjs un mani nūstrōpēja. Maņ nīkas cyts naatlyka, kai nūsaraut kōktā un sirsneigi izaraudōt.

Kai tur beja, nabeja, bet treju godu laikā mes izamōcejom krīvyski labi laseit, raksteit, rēkinōt un zynōjom svoreigōkōs litas nu vēstures un geografijas. Pēc treju godu studijom beja eksamens. Vairōku školū školānim, kuri nūbeidze 3 klases, vajadzēja īt uz vīnu školū uz eksamenim. Mums bukmuizišim, vajadzēja īt uz Ondrupines školū. Eksamenā parosti īsaroda školū inspektors un kotras školā školōtōjs, tai ka baiļu beja pa pylnam. Pīmiņu, ka eksamenu dīnā mes ar brōlānu gōjom uz Ondrupini; ceļš beja gars: 14 kilometru.

Agri nu reita mes laidemēs ceļā. Īdami bādōjom: voi mums izadūs nūlikt eksamenus?

Pēc eksamenim školū inspektors palileja myus, bukmuizišus, ka mes asam lobōki par cytim školānim. Školāni, kuri nūlyka eksamenus, dabōja apliceibu par školas nūbeigšonu. Sajāmuši „diplomus“, mes prīceigi un laimeigi gōjom uz mōjom kai vuceiti cylvāki.

Kod es gōju školā, par Bukmuizās (tod vēl sauce: Vaivodovas) pogosta „staršini“ (pogosta vacōkū) beja muna tāva brōls, Aļoizs Grišāns, nu Pontōgu. Jys ilgus godus (leidz nōvei) nūbeja par „staršini“. Cylvāki jū cīneja un klauseja, pat apriņka priksņiceiba jū īvārōja un respektēja. Myusu skolōtōjs ari laipni izaturēja pret „staršini“, tōpēc ka nu tō daudzējaidā ziņā beja atkareigs školas materialais stōvūklis.

Vīnu reizi, vēl īdams školā, es dabōju dzērdēt, ka reit uz „valasnū“ (pogosta nomu) atbrauks „sprauņiks“ (apriņka varas veirs) un tīsōs vīnu puiku — gonu. Maņ brīsmēigi gribējōs redzēt, kas tys ir „sprauņiks“ un kai nūteik tīsa. Es zynōju, ka skolōtōjs manis nūteikti napalaiss uz tīsu, tōpēc nūgōju pi tāva brōļa („staršinas“) un palyudžu, lai jys parunoj ar skolōtōju, ka tys atļautu maņ aizīt uz pogosta nomu, uz tīsu. Kod tāva brōls beja parunōjis ar skolōtōju, tys bez vōrda runas atļōve maņ aizīt uz tīsu. Beju priceigs un gaideju reita kai Leldines.

Reitā agri pīnacēļu un tyuleņ devūs uz pogosta nomu. Sorgs vēl gulēja, un pogosta telpas vēl beja slāgtas. Kod sorgs pīnacēle, es vaicōju:

„Kod atbrauks „sprauņiks“, un kod sōksīs tīsa?“

„Ō, vēl na dreizi, na agrōk kai ap 12 stundem, pušdīnēs,“ atbīldēja sorgs.

Īgōju pogosta zālē, izlaseju lobōkū vītu, nu kurīnes varātu lobōk vysu redzēt; gaideju kaidas 4 stundes. Cylvāku pīgōja pylna zāle. Es stōvēju pi pošas balustrades un pi lūga.

„Jau, brauc! Jau brauc!“ dzērdēja bolsus.

Pasavēru pa lūgu: 2 skaisti malni zyrgi, ījyugti

karītē, pibrauce pi pogosta noma. Nu karītes izkōpe muižiniks Targonskis, Beresnes muižas kungs, un pēc jō „sprauņiks“. Pi gaņkom cimeņus satyka „pīsars“ (pogosta sekretars) un īvede sovā dzeivūkli. Vēļ, mozōkais, stuņdi gaidejom, koleidz šī kungi „styprynōjōs“ pi golda. Beigōs sekretars iskrēja pogosta zālē un nūklidze:

„Sprauņiks nōk, celitēs kōjōs!“

Vysi cylvāki tryukōs kōjōs. Pa prišku gōja sekretars, tod muižiniks Targonskis un beigōs „sprauņiks“. Sekretars nūvede vysus uz kanceleju. Storp kanceleju un ļaužu ustobu nabeja sīnas, tikai balustrade. Kungi kancelejā ījēme jim nūrōdeitas gūda vītas. Es pīnacēļu uz pērstu golim, lai lobōk radzātu „sprauņiku“. Lels, nūpītņys kungs, gērbīs malnā frakā, sēdēja un nakustēja. Muižiniks Targonskis, ar vīnu aci (ūtra beja nu stykla), sēdēja klōt pi „sprauņika“.

Targonskam pīdarēja lela un skaista muiža Beresne Bukmuižas pogostā. Targonskis beja ļūti borgs un nažēleigs pret zemņikim. Nivīns nadreikstēja spert sūli jō mežā. Jo meža sorgs nūkēre kaidu bārnu kunga mežā, tū tyuleņ nūpēre uz vītas un vede uz muižu. Kungs vaineigū nūdeve tīsā. Apkōrteji zemņiki sauce šū muižinīku par plēseigu zvēri un beidōs jō kai guņs. Pošlaik gribēja tīsot vīnu puiku, gonu, kurs beja iskrējis kunga mežā.

Kod jau vyss dēļ tīsas beja sagatavōts, tod „sprauņiks“ lyka atvest vaineigūs: tāvu un dālu. Pogosta sorgs īvede šūs „nūzidzņikus“ un nūstōdēja pi kancelejas durovom. Nūvōrdzis un nūskumis zemņiceņš, gērbīs vacā, salōpeitā sveiteņā, apsaļūzis ar jūstu, veizem kōjōs, stōvēja, nūkōris golvu. Pi jō sōna stōvēja jō dāls, ostoņu godu puika, gons, vacā kuļoceņā, bosom kōjom; jys turējōs pi tāva sveiteņas stērbeles un kluseņom raudōja, kai radzams, beja ļūti nūsabeidis. „Sprauņiks“ uzlyka sev uz kryutum zalta medaļu ar lelom kēdem, tod pīnacēle un styprā bolsā nūklidze:

„Lyudzu pīsaveļt! Tīsas sēdi pasludynoju par atklōtu.“

Vysi tryukōs kōjōs. Pēc tam „spraunīks“ deve vōrdu muižinīkam Targonskam. Tys pīsavele kōjōs, nūsaklaneja „spraunīkam“ un sōce:

„Augsti gūdōtais spraunīka kungs! Šū puiku, kurs te stōv jyusu priškā, muns meža sorgs nūkēre munā mežā. Bez šaubom, šys puika gōja uz mežu, lai jauktu putneņu perekļus. Es vairōkas reizes beju styngri nūsacejis apkārtejim zemnīkim, lai nalaiz bārnu munā mežā, bet jī naiivāroj munu aizlīgumu. Tōpēc laipni lyudzu, augsti gūdōtais tīsneša kungs, tīsōt šūs vaineigūs.“

Pēc sova paskaidrōjuma muižinīks pasaklaneja „spraunīkam“ un nūsāda krāslā. Pēc tam „spraunīks“ grīzēs pi apsyudzātō zemnīka:

„Kū tu pasaceisi sovā attaisnōjumā?“

Zemnīks paspēre pōrs sūļu uz prišku un kryta ceļus pi „spraunīka“ kōjom, grybādams tōs nūbučōt.

„Ne nado, ne nado!“ (Navajag, navajag!) sacēja „spraunīks“, „celīs kōjōs un stōsti!“

Zemnīks raudōdams stōsteja (jys beja boltkrīvs): „Daruj, panočik! Muns dāls, ganeidams sovu gūteņu natōli nu kunga meža rūbežim, iraudzeja kunga mežā sorkonas ūgas, īskrēja un nūrōve. Kur bejis, nabejis, meža sorgs čup jū aiz motim, pamateigi īpēre un nūvylka uz muižu; tur ari kungs vēļ lyka īpērt un vālōk nūdeve tīsā. Panočik, es cik reižu saceju sovam dālam: — Naliņ kunga mežā! Sorgojīs kai guņs! — bet redzi, panočik, bārns iraudzeja ūgas un naizcīte, īskrēja un tagad pītaiseja bādas. Es jam saceju: — Jo tu leissi kunga mežā, es tev ōdu nūmaukšu! — nu bet redzi! . . . Daruj, panočik, šytū reizi! Vairōk myužam naleiss . . .“ Te zemnīks raudōdams kryta ceļus, nūkēre „spraunīka“ rūku un sōka bučōt.

Kod zemnīks beja beidzis sovu runu, tod „spraunīks“ grīzēs pi puikas: „Pasoki, puis, kō tu gōji kunga mežā?“

Puika atbiļdes vītā sōka raudēt un mīgtīs pi tāva. Tāvs sōka mīrynōt daļu:

„Naraud, dēleņ, nasabeist! Kungs na vyļks — naapēss. Soki, kō tu gōji uz kunga mežu?“

Puika rauduleigā, baileigā bolsā saceja: „Iskrēju tepat pi molas un nūrōvu dažas ūdzenas.“

Tod „spraunīks“ sōce sovu apsyudzeibas runu: „Redzit, nav labi īt svēšā mežā zagt. Bez šaubom, puikas nūdūms beja atrast putneņu perekļus un izjimt putneņūs.

Tys ir ļauns dorbs. Tāvu pīnōkums uzraudzeit sovus bārnus etc.“ „Spraunīks“ ilgi runōja sovu „mōceibu“ un beigōs pasludynōja tīsas lāmumu:

„Par šū pōrkōpumu es vaiņoju tāvu, tōpēc ka jō pīnōkums ir audzynōt sovus bārnus un nest atbiļdeibu par jūs nadorbim. Šū mozgadeigū „nūzidznīku“ nūdūdu tāva uzraudzeibā ar styngru nūsacejumu, ka tys vairōk naatsakōrtōtu. Tāvam uzlīku strōpi: par kungam Targonskam izdareitū zaudējumu nūstrōdēt muižā trejs dīnas. Ar šū pasludynōju tīsu par izbeigtu.“

Sekretars tyuleņ pīgōja pi „kungim“ un nūvede tūs otkon uz sovu dzeivūkli „pasastyprynōt“ pēc tik smoga dorba. Zemnīks pajēme aiz rūkas sovu „nūzidznīku“ un, prīceigs izīdams nu tīsas zāles, saceja:

„Labi vēļ, ka nanūpēre ar žogorim un naiļyka „cjurmā“ (cītumā), a kungam atstrōdēt par „škodi“ maņ na pyrmō reize.“ Lykdams sovu „ausaini“ golvā, zemnīks aizčāpōja uz mōjom.

Tai izabeidze tei slovonō tīsa, ar kuru beja apmīrynōti vysi: „spraunīks“, ka iztīsōja tik „taisneigi un gudri“ kai Salomons, Targonskis, ka dabōja atleidzeibu par izdareitū „škodi“, un vysvairōk zemnīks, ka nadabōja žogoru un cītuma par tik lelu „nūzygumu“.

Īdams uz školu, ceļā es vysu laiku dūmōju sovā prōtā: tagad es zynu, kas tys ir „spraunīks“, kas ir muižinīks, kas tys ir tīsa un kaidi ir „nūzidznīki“. Tys gadejums atstōja maņ ļūti slyktu īspaidu uz vysu dzeivi.

RĒZEKNES PIĻSĀTAS ŠKOLA

Munūs skolas godūs Rēzeknē un Ludzā nabeja gimnaziju, bet beja tai sauktas piļsātas skolas (gorodskoje učilišče). Daugovpilī laikam beja realškola. Myusu zemņiki pi jūs gryutim materialim apstōklim nabeja spējeigi syuteit sovus bārnus uz augstōkom skolom. Jī apsamīrynōja ar tū, jo dāls izgōja „narodnoje učilišče“ (pyrmōs pakōpes pamatškolu), — jys tod jau skaitejōs „vuiceits“ cylvāks.

Par meitiņu mōceišonu nabeja i runas. Labi, jo kurai izadeve kaidu godu paīt skolā un īsamōceit krīvyski skaiteit un raksteit, — tō jai pītyka.

„Auklēt bārnus varēs i bez skolas!“ runōja zemņiki.

Jo kurs tureigōks zemņiks pēc pogosta skolas nūbeigšonas gribēja mōceit sovu dālu tōļōk, tod parostī syuteja tū uz piļsātas školu ar nūdūmu mōceit par bazneickungu.

„Jau Pīters aizvede sovu dālu uz Rāsni — vui-cēs par bazneickungu!“ runōja cylvāki.

Mōceit sovu dālu par skolōtōju, ōrstu voi inženeri myusu cylvākim nabeja īspējams, vyspyrms, tōpēc, ka nabeja leidzekļū; ūtrkōrt, krīvu cara vaļdeiba lyka vysaidus škēršļus, lai Latgolas katōli natyktu pi izgleiteibas. Izamōceit par bazneickungu beja vīgļōk, tōpēc ka Goreigō Seminarā priķsnīceiba ļūti atbaļsteja tūs, kas īsastōja Seminarā: navajadzēja moksōt ni par mōceišonu, ni par uz-turu, tikai sovas drēbes un grōmotas. Rodi ari paleidzēja tam, kas mōcejōs par bazneickungu, un tāvs lyka pādejū kapeiku, lai tikai dāls sasnāgtu spraustū mērki. Tōpēc tymūs laikūs vairōki nu Latgolas pasauleigōs inteligeņces beja dažus godus mōcejušīs Seminarā, pīmāram: Vl. Rubuļs, Fr. Kemps, Krops, Kōtāns, Kambala u. c.

Myusu saimē mes bejom 5 dāli. Tāvs pasaceja:

„Es likšu vysus spākus, lai kaut vīnu dālu mōceitu tōļōk!“ un tei laime kryta maņ. Zynoms, vacōki beja nūdūmōjuši un gribēja, lai es mōceitūs par bazneickungu, bet maņ tymūs godūs nabēja nikaidas jāgas un dūmu it taidu ceļu, kai tāvs ar mōti gribēja. Mōcejūs tōpēc, ka tāvs syuteja.

Atgōja rudiņš, laiks braukt uz školu. Vīnu dīnu mōte maņ soka:

„Nu, dēleņ, reit brauksim uz Rāsni da inspektoram, lai iroksta tevi skolā.“

Agri nu reita mes ar mōti laidemēs ceļā. Tei beja muna pyrmō braukšona uz Rēzekni. Braucem gar Rāznas azaru. Jauka reita sauleite meili smaideja nu dabasim un apgaismōja azaru. Plašais Rāznas yudiņš izavēre kai lels spīgeļš. Es navarēju nūsabreinōt, ka varēja byut taidš lels azars. Izkōpu nu rotim un bosom kōjom goju pa meikstom smiltim azara krostā. Natōli nu azara, prīdeitēs mes apstōjom, lai atpyutynōtu zirdzeņu un poši iāstu brūkastis. Es vysu atpyutas laiku staigōju pa azarmali un vērūs, kai naleli viļneiši ar putom syta pi molas.

Ap pušdīņu laiku mes ībraucem Rēzeknē. Ploatas īlas, brugātas lelim akminim. Rotu skrytuli laksteja pa akminim un nažēleigi krateja rotus. Es vysu laiku vērūs pa īlas molom un apbreinōju skaistōs mōjas. Nu tōlīnes īraudzeju, ka pretim mums pa īlu it nazkaidš „načaļnīks“ (prīkšnīks). Gars „šīneļš“ (mēteļš) ar „paletim“ (uzplečim) uz placim, skaista capure ar speidušu zeimi golvā, pi vīna sōna „šaška“ (zūbyns), pi ūtra — revolvers. Es pīsastyumu tyvōk pi mōtes un kluseņom soku:

„Mama, pasaver, kas tur īt! Varbyut kaidš generals?“

Mōte pasasmēja un soka: „Nā, dēleņ, tys ir „gadavyjs“ (policists).“

Pībraukuši pi mōjas, kur mums beja paradzāts apsastōt, izjyudzem zyrgu, padevem jam ēst un poši nūkratejom putekļus, nūsamozgōjom un laidemēs uz školu. Pīgōjom pi lelas boltas myura mōjas, — tei beja piļsātas škola. Mōte pīzvaneja pi

durovom. Dīnasts meita atdareja mums durovas, ivede kancelejā un lyka drusku uzgaideit.

Dreiži isaroda inspektors. Mes tryukomēs kōjōs. Mōte zamu nūsaklaneja inspektoram, un es pīskrēju jam klōt un pabučōju rūkā. Mōte izstōsteja inspektoram, ka grib mani nūdūt školā. Inspektors izvaicōja vysu seiki par mani un īraksteja grōmotā, tod pīgōja maņ klōt, uzsyta uz placa un saceja:

„Chorošo, chorošo, budem učītsja!“ (Labi, labi, mōceisimēs!) Pasaceja, kod sōksīs mōceibas un kod vajag isarast školā. Mes atsavadejom nu inspektora un aizgōjom uz piļsātu.

Īdams pa piļsātas īlom, es vērūs uz vysom pusēm, seviški uz veikalu lūgim, un breinōjūs, cik piļsātas cylvāki ir bogōti. Kas par veikalim! Cik vysaida monta, vysaidu lītu, kaidu vēļ sovā dzeivē nabeju redzējis! Kod mōte sapērka vysu, kas jai beja vajadzeigs, mes laidemēs ceļā uz sātu. Braucūt pa ceļu, es izvaicōju mōti par vysu, kū piļsātā beju redzējis. Beidzūt sōku snaust. Vālā vokorā ībraucem mōjōs. „Nikur lobōk nav kai mōjōs!“ kōpdams gultā, padūmōju.

Nimoz namaneju, kai atgōja laiks, kod vajadzēja jau braukt uz Rēzekni, uz školu. Mōte sōka taisēt maņ ceļa kuli, likt produktus un skaidrēt, kai vajag tūs sorgōt nu sasamaitōšonas. Mōte pasyuteja maņ jaunu uzvalku, jaunus zōbokus.

„Capuri, dēleņ, nūpērksi Rēzeknē, taidu, kaidas pērks cyti školāni, ar gerbu.“

Tys gon maņ patyka.

„Reit agri brauksim, — ej, dēleņ, gulātu!“ saceja mōte, bet kaida te gulēšona, kod golva vysaidu dūmu pylņa!

Skumeigi un bēdeigi palyka ap dūšu, kod vajadzēja škērtīs nu sātas. Izbraucūt nu mōjom, apsaraudōju. Rēzeknē dzeivūklis maņ beja paradzāts pi vīnom „devotkom“.

„Te dzeivōs pi mani vēļ divi puikas, školāni,“ paskaidrōja saimineica.

Mōte, braukdama prūjom, īdeve maņ vīnu su-

dobra rubli un saceja: „Dēleņ, nūpērksi capuri, grōmotas, kaidas pasaceis školōtōji, burtneicas, spolvas kōtu, zeimuli un cytu kū, kas byus vaja-dzeigs. Napērc nikō lika, sorgoj naudu un saroksti vysu, kū nūpērksi! Kod es atbraukšu, nūdūsi maņ nūrēkinu.“ Tod mōte atsasveicynōja nu manis un ikōpe rotūs. Mani apjēme lels žālums un skume, un es sōku bolsā raudōt. Mōte glausteja mani un mīrynōja, ka jei dreīži atbraukšūt pi manis cīmūs. Es ilgī stōvēju uz vītas, raudōju un vērūs, kai mōte brauce uz sātu. Izaraudōjis da vaļai, īgōju ustobā.

Saimineica mani prīcynōja un mīrynōja, ka vyss byušūt labi, ka atbraukšūt draugi un byušūt prīceigōks prōts. Jei saceja, lai es eju uz piļsātu pastaigōt, lai īeju bazneicā.

„Tikai verīs, naaizblūdej!“ pōrsorgōja jei mani.

Gōju pa īlu un tēmēju, kai atrast ceļu atpakaļ. Īgōju bazneicā — lela, skaista bazneica, kaidas vēļ nabeju redzējis sovā myuzā. Nūsamešu ceļūs, nūskaiteju pōtorus, apsavēru oltorus, obrozus un izgōju ōrā. Pagōju nalelu gabaleņu pa piļsātu, bet tōļōk īt beidūs, ka naaizamaļdeitu.

Nōkušā dīnā atbrauce divi puikas, kuri dzeivōs kūpā ar mani. Īpasazynom. Myusim trejim gōja prīceigōk.

Školā pyrmajā dīnā beja krīvu „molebens“ (dīvkolpōjums). Lelā zālē beja sagatavōts golds, uz tō stōvēja krysts un ikonas. Nūskanēja zvons. Vysi školāni sagōja zālē. Pēc breiža īsaroda inspektors, školōtōji un pops. Sōcēs „molebens“. Mes, školāni, katōli, kuru beja absolutais vairōkums, daži krīveni un pōrs žeideņu, jutomēs ļūti naērti un nazynōjom, kū dareit, kod myus styume pi oltora bučōt krīvu krystu un kod pops sōka svēteit myusus ar svēteitu yudini.

Nōkušā reitā sōcēs regularas stuņdes. Školōtōji mums pastōsteja, kaidas vajag sapērkt grōmotas, burtneicas un cytus pīdarumus. Nūpērkom školānu capures ar gerbu. Gōjom pa īlu un īsadūmōjom, ka mes tagad asam leli cylvāki un ka vysi uz myusim

verās. Sapērkom vajadzēigōs grōmotas, burtneicas un cytu, kas beja nūrōdeits, un es verūs, ka nu tō rubļa, kū maņ īdeve mōte, palyka jau tik dažas ka-
peikas.

Atgōjuši nu školās, mes vysi kūpā ēdem puš-
dīnes. Saimineica nu myusu produktim vōreja vy-
sim kūpā, vīnā kotlā. „Vot garšeigas pušdīnes! —
na taidas kai nazkod Bukmuižā, pogosta školā!“ pa-
dūmōju es.

Pēc pušdīnem mes gōjom ōrā pasarūtaļōtu un
tod uz ustobu pi dorba, pi mōceišonōs. Saimineica
uzraudzeja myus styngri. Beja nūsaceits laiks, kod
vajadzēja mōceitīs, kod atsapyust un kod īt gulātu.
Vokorā, pyrms īšonas gulātu vysi nūsametem ce-
ļūs, nūskaitejom vokora lyugšonu. Stunžu gatavō-
šonas laikā nadreikstēja runōt voi jūkus dzeit. Sai-
mineica vērēs pēc kōrteibas; jo kas naklauseja, tys
dabōja strōpi: voi aiz auss, voi ar „pļotku“ (eisu
pōtadzeņu). Nivīns nadreikstēja īt uz piļsātu bez
saimineicas ziņas un atļōves; gōjom parosti divejūs
voi vysi trejs. Tai mes dzeivōjom styngrā saiminei-
cas uzraudzeibā, un vēļ beja baist, ka napīsažālōtu
mōtei. Pēc mēneša atbrauce mōte un atvede maņ
produktus. Es nūdevu jai rēkinus par iztārātū
naudu.

Pēc dažim mēnešim es stypri saslymu (kar-
stiņš). Vairōkas dīnas gulēju bez samaņas, nōve be-
ja klōt. Pi manis atvede bazneickungu. Pīmiņu ti-
kai vīnu momentu: bazneickungs P. Tukišs (vi-
kars) īgōja ustobā, un es zaudēju samaņu; vairōk
nikō napīmiņu. Nabeja nikaidu cereibu, ka es dzei-
vōšu. Paziņōja mōtei, ka ar mani slikti. Vālōk mōte
maņ stōsteja, kaidas jai bejušas bādas, kod brau-
kuse pi manis uz Rēzekni:

„Dabōjuse zynōt, ka tu stypri slyms, es tyu-
leņ laižūs ceļā un Rēzekni. Zyrgs pēc dorba nabe-
ja pabarōts un atpyutynōts. Es braukdama steidžūs
un dzynu zyrgu ōtrōk. Natōli nu Rēzeknes zyrgs
galeigi pīstōja un nagribēja tōļōk īt. Es izkōpu nu
rotim, pajēmu rūkā sīna un gōju zyrgam pa prišku,
barōdama jū. Zirdzeņš tikkū kustēja un ēde sīnu

nu munas rūkas, beigās kryta gar zemi un sōka vōļōtis un krōkt. Es brīsmēigi nūsabeidu un nazynōju, kŭ dareit. Beja jau tymss. Nivīna cylvāka. Leidz piļsātai vēļ gobols. Krytu izmysumā, sōku raudōt un saukt Dīvu paleigā — cyta glōbīņa naredzēju . . . Pēc kaida breiža mani panōce divi veirīši, kuri brauce ari uz Rēzekni. Es sōku ar osorom lyugt jūs paleidzēt. Jī gōja maņ paleigā, un mes ar lelom mŭkom tykom Rēzeknē. Ībrauču pogolmā, un zyrgs otkon pakryta pi zemes. Es atstōju zyrgu un īskrēju ustobā. Tu gulēji bez samaņas un mani napazyni, ōrā zyrgs gaist . . . — O Dīveņ, kŭ dareit, kŭ īsōkt? — sauču es izmysumā. Beigās lobs kaimiņš atvede veterinarōrstu, un tys glōbe zyrgu. Uz reita atvedem tev ōrstu. Tys pēc pamateigas izmeklēšonas pasaceja: — Puika namērs, bet tŭmār ilgu laiku slymōs un nadreikstēs ceļtīs nu gultas. — Tyuleņ pīraksteju tāvam vēstuli, ka dāls mērst, lai tyuleņ brauc uz mōjom.“

Tāvs atbrauce uz Rēzekni. Ōrsts atļōve vest mani uz mōjom, tikai ļūti pīsardzeigi, ka napōrsaļdēt. Tāvs sataiseja uz rotim būdu (kai pi čyğōnu rotim) un vede mani uz mōjom, uz Mukōnim 30 kilometru garu ceļu. Ceļā uz mōjom es gulēju pussamaņā, un prōtā maņ palyka tikai rotu būda un nūsolušais ceļš. Mōjōs nŭgulēju vairōkus mēnešus.

Nōkušu godu školā vajadzēja palikt tamā pošā klasē. Mōceibas nu sōkuma gōja labi. Saimineica turēja myusus styngri. Na vīnu reizi dabōjom ar „pļotku“ par nakōrteibom. Cyti školāni, dabōjuši zynōt, kaidā „rigorā“ mes dzeivojam, sōka myusim apsasmīt. Muni draugi aizgōja uz cytu dzeivŭkli, un ari es sōku lyugt mōti, lai daboj maņ cytu dzeivŭkli. Mōte apsŭleja, ka tŭ dabōs rudinī, ar jauna mōceibas goda sōkumu.

Taisneiba, rudinī, kod atbraucem uz školu, jau maņ beja cyts dzeivŭklis. Tur mes dzeivōjom divejūs. Muns draugs, ar kuru dzeivōju kŭpā, beja Koļa Savčenko, Bukmuižas skolōtōja dāls. Jys beja izlutynōts, lels sliņkis un sovvaļņiks, bet īsadŭmōja, ka jys gudrys. Sastdinem, atgōjuši nu školas,

un arī vysu svātdīni mes skrējom apkārt, spēlējom. Zīmas laikā slidējom pa ladu. Stuņdes palyka nasagatavōtas. Reit īt uz ūkolu beja bailes. Koļa soka maņ:

„Zynī kū? Naīsim reit uz ūkolu, tōpēc ka, jo ūkolōtōjs izsauks stuņdē, mes nāprassim atbīldēt! Dabōsim kaunu cīst, un par atbīldi īliks divīnīku.“

Taids padūms maņ izalyka i baileigs, i vylynojūšs. Beigōs es pasadevu kārdynōjumam, un mes nanūgōjom uz ūkolu, bet blandejomēs pa apkōrtni. Kod ūkolāni gōja nu ūskolas, mes arī ap tū laiku īsarodom mōjōs. Saimineica nikō nazynōja. Reitā vēļ lelōkas bailes īt uz ūkolu, un mes nūlēmēm otkon nait. Beigōs es soku draugam: „Inspektors taču izslēgs myusus nu ūskolas!“

Ar lelom bailem īsarodom ūkolā un tur dabōjom pamateigu sutu. Inspektors pasaceja mums: jo mes naizalobōsim, tod jys paziņōs myusu vacōkim un izslēgs myus nu ūskolas. Pagōja kaidis laiks, un mes otkon sōkom izavaireit nu ūskolas. Nōce pavasars, eksameni, un tod pasarōdeja myusu slynkuma augli: mes obadivi krytom cauri — eksamenu nanūlykom. Kauns un bailes vacōkim saceit. Tāvs beja burlakūs, un mōtei es nasaceju, ka nanūlyku eksamenu. Nōce rudiņš, laiks braukt uz ūkolu, tod tikai es pasaceju mōtei, ka palyku tamā pošā klasē. Zynoms, dabōju pamateigu rōjīni, un mōte aizraksteja tāvam.

Mōceibas godam sōcūtīs, es saprotu, ka tōļōk tai navar īt kai leidz šam, ka jōpōrtrauc draudzeiba ar Koļu un jōsōc kōrteigi mōceitīs. Nu poša sōkuma, kod sōcēs stuņdes, es nivīnas dīnas nanūkavēju un arī mōjōs kōrteigi sagatavōju stuņdes. Gryuši maņ gōja, tōpēc ka īprikšējā godā nikō nabeju mōcejīs.

Vīnu dīnu, kod atgōju nu ūskolas, saimineica maņ paziņōja, ka muns tāvs atbraucis nu burlakim un sacejis, lai es aizītu uz veikalu pi Jankeļa — tur es satīkšūt tāvu. Nažēleiga baime un namīrs apjēme mani: kū tāvs saceis, ka es nanūlyku eksamenu un pazaudēju vīnu godu?

Aizgōju uz veikalu. Tāva vēl tur nabeja. Žeids, veikalniks, maņ saceja: „Tāvs saceja, ka dreizi byus atpakaļ; jys lyka, lai tu te pagaidi.“

Izgōju ōrā, nūstōju uz līveņa pi veikala un drabādams gaidu tāva. Verūs: atīt tāvs. Jys uzkōpe uz līveņa un, radzādams, ka es tepat stōvu, pagōja garam, nasaceidams nivīna vōrda, un īgōja veikalā. Maņ šārpas pōrskrēja pa mugoru; gōju pakaļ tāvam veikalā. Žeids, rōdeidams uz mani, tāvam soka: „Ekur tovs dāls!“ Tāvs pasagrīze un, ni vōrda nasaceidams, solti sasasveicynōja ar mani. Jys nikō nasaceja, ni ar vōrdu napiminēja par tū, ka es nabeju nūlicis eksamena, nabōre, napōrmete. Taida tāva izaturēšona maņ beja moraliska pļauka, lelōka un styprōka nakai fiziska strōpe. Es tod padūmōju: vīglōk maņ byutu bejis, ka tāvs byutu nūpēris mani ar žogorim. Taida tāva reiceiba, taida pamōceiba palyka maņ uz myžu.

Nu tō laika gon maņ pļāgurōt un slynkōt! Ar sovu draugu Koļu es pōrtrauču draudzeibu un sakarus, un jys aizgōja kaut kur cytur. Es palyku vīns. Kōrteigi apmeklēju školu un cīteigi mōcejūs mōjēs.

Školā beja styngra disciplina: školāni nadreikstēja peipēt, nadreikstēja vokorā pēc ostonom stuņdem rōdeitīs piļsātā. Jo školāns izdareja kaidu „grāku“, tod školōtōjs syuteja školānu pēc tāva, izstōsteja tam vysus dāla nadorbus un beigōs pīdraudēja: jo naizalobōs, tod izslēgs nu školas. Školōtōji bīzi apmeklēja školānu dzeivūkļus, kontrolēja, vai jī ir mōjēs, voi mōcōs; vaicōja nu saimineicas, kai školāns uzavad, voi mōcōs, voi svātdienem īt da bazneicai etc.

Nu školas laikim maņ palykuse atmiņā 1905. goda revolucija. Uz Rēzekni bīzi brauce „sociki“, kōpe uz bucas un nūturēja mitiņus — klidze, mātōja ar rūkom, lomōja caru un vaļdeību, sūleja „paradīzi“ etc. Tymūs laikūs beja vōja muna sapsras-

šona par revoluciju un „socikim“. Školotōji naļove mums it uz mitinim un klauseitīs „sociku“ runas.

Labi pīmiņu gadejumu, kod uz Rēzekni beja atbraucis kazaku pulkveža Volkova „karateļnyj otrjad“ (strōpātōju nūdaļa). Vīnu dīnu, kod mes īsarodom školā, dabōjom zynōt, ka Rēzeknē ir jau īsaradis pulkvedis Volkovs ar sovīm kazakim un ka 12 stuņdēs dīnā uz lelōs pļovas, kas atsaroda natōli nu myusu školas, nūtikš šaušona nu „puškom“ (lelgobolim), „sociku“ mōjas dadzynōšona un „sociku“ pēršona. Školotōji naļove mums it uz pļovu, bet mums brīsmēigi gribējōs redzēt, kai izaver „puškas“, redzēt, kai nu tom šaun, gribējōs redzēt kazakus un kazaku pulkvedi Volkovu, un vyspōri vysu, kas tur nūtikš. Mes gudrōjom sovā prōtā: taidš gadejums varbyut ir pyrmais un pādejaš myusu dzeivē, un tagad taidu izdeveibu palaist garam? Kas byus, nabyus, bet īsim! — un mes, daži drūšōki školāni, aizgōjom.

Pļova pylna cylvāku. Tur stōvēja divi „puškas“. Urjadnīku, pristavu un kazaku bez sova gola. Pa vydu uz bolta zyrga jōdelēja pulkvedis Volkovs. Jys beja nalela auguma, ar lelu kazaku capuri golvā, jōdelēja, grūzejōs uz vysom pusem un vysā bolsā kaut kū klīdze, komandēja.

Dvorjanskajā (Muižinīku) ilā beja „sociku staroveru“ (vacticeibnīku) mōja.

„Tyuleņ mōjā šaus un dadzynōs! Tyuleņ kazaki ar pļotkom pērs socikus!“ dzērdējōs runas. Cylvāku pi „sociku“ mōjas nalaide.

„O, jau per, jau per!“ runōja cylvāki, un patiši nu tōlīnes beja dzēržami pōtogu sitīni, „sociku lupcavōšona“. Varēja dzērdēt „sociku“ skaļū klīgšonu un vaimaņōšonu.

„Tyuleņ šaus nu puškas— aizbōzit auss un muti turit vaļā!“ blōve kaidš „gudrinīks“. Mes aizbōzem ausis ar pērstim un žōvōjom. Gaidejom brīsmēiga reibūņa, bet lela trūkšņa vītā izdzērdom divi pļoukšīni, it kai kas ar mītu byutu īspēris kaidā sīnā. Veramēs — „sociku“ mōja dag. Nikō naļove iznest nu mōjas, vysu sadadzynōja. Nūpārtūs „so-

cikus“ kaut kur aizvede. Dažos sādžos, kur dzeivōja „sociki“, jūs mōjas beja sašautas, bet nanūdadzynōtas, lai garumbraucēji radzātu, kur dzeivōja „sociki“, un zynōtu, kū jī sagaideja.

Pateikamas atmiņas par ceļojumu nu mōjom uz školu. Rudinī agri, kod vēļ tymss, mes ar tāvu sāstāmēs rotūs uz kešeļa (sīna maiss). Tāvs nūjam capuri, pōrmat krysta zeimi uz soka: „Dīveņ, nōc paleigā!“ tod saraun grūžus, zirdzeņš sōc sūļōt. Tāvs tyuleņ sōc dzīdōt „godzinkas“. Es klausūs un dūmoju: nu kurīnes tāvs taidu garu dzīsmi zyna nu prōta? Pēc kaida breiža sōku snaust. Sacēļu apakli, uzvyлку dziļōk uz ausim capuri un dreiz aizmygu. Laiku pa laikam dzērdēju tāva klīdzīni uz zyrga:

„Nu, i kur tu liņ, naredzi ceļa?“ tod jys turpyņōja dzīdōšonu: „Pasasteidzīs, Gaspaza! . . .“

Pasamūdu, izdzērdu sprygulu sitiņus. Paplēšu acis — braucem garum kulam, kas stōvēja natōli nu ceļa. Moza guņteņa speidēja kulā, cylvāki kyule labeibu. „Ta-ta-ta-ta . . . ta-ta-ta!“ dzērdējōs rytmiska sprygulu muzyka . . . Jau gobolu nūbraucem, bet sprygulu skaņas vēļ beja dzēžamas. Ībraucem ūtrā sādžā — ari tei poša sprygulu muzyka.

Jau nūbraucem pusi ceļa. Pi Rāznas azara, prižu mežeņā apstōjom atpyutynōt un ībarōt zirdeņu un ari pošim ikūst. Pībraucem pi Malnō Dyužgola. Natōli Janopoles lelais syls, muiža, un palyka tikai 7 kilometri leidz Rēzeknei. Ap pušdīņu laiku īsarodom Rēzeknē.

Interesants ceļojums uz Rēzekni pēc Zīmas-svātku breivlaika. Snīgs, soltums, lobs komonu ceļš, mēnesneica . . . Sasagārbuši syltūs kažukūs, voiloki kōjōs, ausaines golvā, mes ar tāvu sāstāmēs rogovōs, kas pylnas sīna; atsazvāluši ar mugu pret rogovu atzveļtni, mes laižamēs garā ceļā uz Rēzekni. Ceļš leidzons, gluds, vīglys. Snīgs

čirkst zam rogovom. Zirdzeņš, dabōjis auzu, prīceigi skrīn, laiku pa laikam nūsasprausļoj, pakrota ar golvu. Ībraucam sādžā. Suneits izskrīn nu pogolma, nagrybādams parej pōrs reižu un otkon — uz sovu syltū būdu. Braucūt pa sādžas uļņeicu, gar lūgim, radzams: vīnā ustobā dag skols, ūtrā — moza lampeņa. Kuris cepli, nu škūrstynim ceļās dyumi. Pa lūgim radzams, kai saimineicas grūzōs ap ceplim, cyļoj pūdus, gatavoj brūkastis.

Malnajā Dyužgolā pībraucem pi žēida krūga. Nūstōjom pabarōt un atpyutynōt zirdzeņu un ari pošim „pastaipeit kaulus“, pasasiļdeit, īdzert tejas. Krūgā jau beja daži tōļejī braucēji.

„Jau Sloskāns aizbrauce“, soka Movša, krūga īpašņiks. (Sloskāns, tagadejais veiskups, tod dzeivōja Kaunatūs.) Veramēs: krūgā pi golda sēd Trepša, Šlachota (nōkuši bkgi), osyunīši. Jim gars ceļš nu Osyunes leidz Rēzeknei — kaidu 60 kilometru. Pasyutejom ari mes teju, barankas ... Pēc kaida laiceņa kūpā laidemēs ceļā.

Atbraukuši uz Rēzekni, mes apstōjom pi Jankeļa — jam beja tejneica un ustabeņas ībraucējim. Tāvs tur vysod apstōja, kod ībrauce Rēzeknē. Tur beja ari sylts klāvs, kur nūvitōt zyrgu. Beja pušdiņu laiks, un tāvs pušdīnem pasyuteja captus snetkus — mozas zivteņas, kuras varēja zvejōt tikai Rāznas azarā. Tāvam tōs zivteņas ļūti garšōja. Mes gaidejom, kod žēidīte atness mums pasyuteitōs pušdīnes. Jankeļa sīva Sora prota labi izcept snetkus. Kod bejom nūgaidejuši kaidu laiku, tāvs saceja maņ: „Aizej uz vyrtuvi un pasoki Sorai, lai nas pušdīnes!“

Es aizgōju uz vyrtuvi un verūs: lela plīte, uz tōs daudz mozu panneņu — tamōs capās zivteņas. Rasnō žēidīte Sora, apsējuse ap vādaru plotu cīrātes priķšautu, grūzōs ap plīti un cap zivis. Turpat uz plītes stōv lela mōla bļūda ar lynsāklu eļļu, un bļūdā ilykts lels zūss spōrns. Sora jam tū spōrnu, mērceļ eļļā un aplacynoļ zivteņas, kas capās panneņōs, tod pajam vasalu seipulu, ībōž mutē, sakūdā un pēc tam splaun sakūdeitūs seipulus kotrā

panneņā. Šaida jōs reiceiba maņ beja preteiga. Ka es tū vysu radzu, tam Sora napīgrīze nikaidas vēreibas. Sajēmis panneņas ar izcaptim snetkim, es īnešu tōs ustobā pi tāva, bet nastōsteju tāvam, kai žeidīte cepe snetkus, kai spļōve seipulus . . . Es padūmōju: jo es pastōsteišu tāvam, kū es redzēju, jys saceļs skandalu un aizīs prūjom — pazuss snetki i vyss. Es nūlyku tāvam priškā panneņu ar zivteņom un sev — ūtru. Nu sovas panneņas es nūkaseju seipulus molā.

„Tev napateik seipuli?“ soka tāvs. „Dūd maņ!“ un salyka seipulus nu munas panneņas sovā, un garšeigi ād. — Ēd sev vasals! — dūmōju, — bet, jo tu zynōtu, ka tī seipuli ir pīspļaudeiti nu žeidītes mutes, tod naāstu tik garšeigi gon!

Kod sōcēs Leldines breivlaiks, tod nabeja ni lōga rogovu, ni rotu ceļa. Mes, daži školāni, kurim beja pa ceļam, sasarunōjom īt reizē uz sātu kōjom. Agrā reitā izalaidem ceļā. Sauleite . . . Prīceigi un jautri gōjom pa nūsolušū ceļu. Pīgōjom pi Malnō Dyuzgola. Teirs un gluds Rāznas azara lads speidēja kai spīgeļs, bet jau nikas ar zyrgu pa tū nabrauce: nu molas yudiņs, un lads nabeja drūšs. Mes „patolkavōjom“, pasprīdem un nūlēmēm īt pa azaru. Tai šai tykuši uz lada, mes ōtrim sūlim gōjom uz prišku.

Pīgōjom pi ūtras azara molas, veramēs, ka tur dīzgon plota yudiņa jūsla gar azara molu. Plōneņš lads, tikai nu reita aizsalis. Mēginōjom stōtīs ar kōju — lads natur, lyust. Kū dareit? Vīns nu myusu kompanijas saceja:

„Guļsimēs uz vādara un šļuksim leidz molai!“
„Mēginoj!“ mes atbīldējom.

Jys atsagula uz vādara un mēginōja šļyukt uz prišku. Lads turēja, bet navarēja pašļyukt, tōpēc ka lads gluds kai styklys un nabeja pi kō turētīs. Jys izjēme nu kabatas mozu nazeiti — salīcini, ar nazeiti idyure ladā un pašļuka uz prišku. Tod mes

vysi gulomēs uz vādarim un darejom taipat. Tai pamazam mes pīšļyucem natōli nu molas. Dažus sūļus nu molas jau beja teirs yudiņs, un mums vajadzēja stētīs yudinī un brist leidz molai. Tai голу golā mes tykom uz sausas zemes, leidz jūstas vītai slapni, bet tūmār saeisyņōjuši sovu ceļu par dažim kilometrim. It apleik azaram pa sausu ceļu byutu daudz tōļōk.

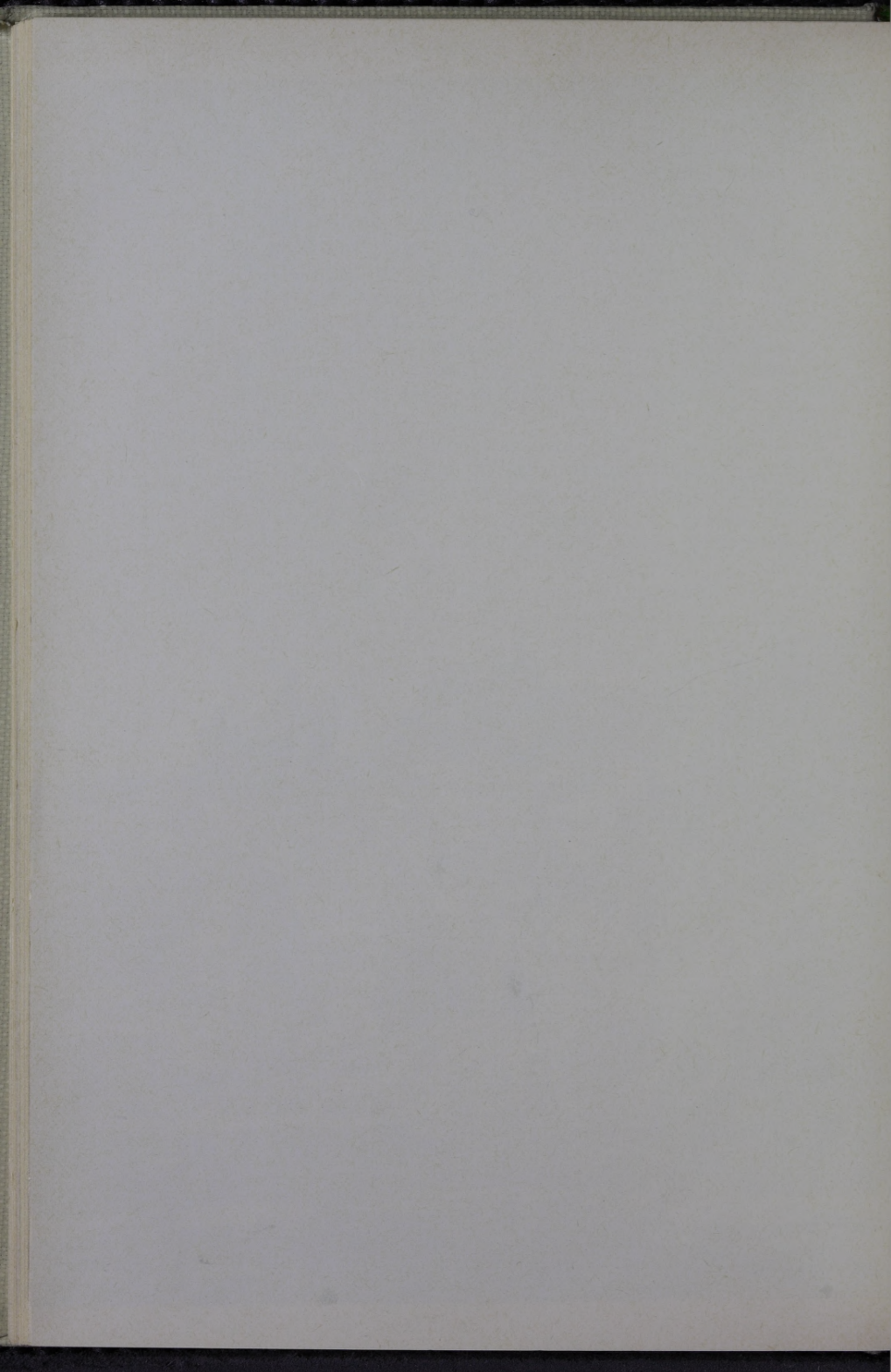
Dreiz myusu kompanija izaškeire: vīni nūgōja pa vīnu ceļu, ūtri pa ūtru. Mes palykom divi. Leidz mōjom mums beja vēl 7 kilometri. Muns draugs beja tik nūguris, ka navarēja paīt tōļōk ni sūļa, at-sasāda uz snīga pi ceļa un raud. Es tai šai vēl varēju kustēt, bet kū dareit ar draugu? Mēginōju jū pītūrēt, vest, bet ari pošam nabeja spāka. Mums par laimi gadejōs vīns zemņiks, kas brauce uz myusu pusi — tys apsažālōja par mums un aizvede leidz myusu mōjom.

Tykuši mōjōs, mes navarējom paspert ni vīna sūļa. Kōjas nažēleigi sōpēja, rausteja krampi. Mōte lyka vysaidus kompresus, i sylvus, i soltus masēja mums kōjas, bet tys nikō naleidzēja. Mes sēdējom un obadivi raudōjom, un reizē smējomēs. Vysu nakti grūzejomēs pa gultu un peikstējom. Pēc vīnas dīnas un nakts mums palyka vīglōk, un kōjas pamazam palyka normalas.

Tamā pat reizē voi cytā godā — napīmiņu, — pēc Leldines vajadzēja tikt atpakaļ uz školu, uz Rēzekni. Nabeja nikaida ceļa: kur nakur snidzeņš, bet vairōk dubli. Navarēja braukt ni ar rotim, ni ar rogovom. Tāvs gudrōja, gudrōja: kū dareit? Bet uz školu jōteik! Beigōs tāvs nūlēme iyyugt zyrgu vīglōs komonōs, bez „padrezim“, un mes ar jau-nōkū brōli laidemēs ceļā.

„Vys da vokoram nūšļyuksit leidz Rēzeknei!“ saceja tāvs. Īlyka munu ceļa kuli (produkti, drēbes) komonōs, pōrkristeja myusus, un mes izbraucem nu pogolma. Kur beja snīgs, vēl varēja pabraukt, bet kur nabeja snīga un vajadzēja braukt pa dublim, tur komonu slīces nažēleigi drōze pa smīļtim, un zyrgs vylka nu vysa spāka. Mes kō-

pem ōrā un gōjom kōjom. Nūbraucem leidz Antropovas muižas kolnim, un tur mōlaina zeme. Zyrgs nu vysa spāka valk tukšas komonas pret kolnu, mes blokus ejam kōjom. Man galeigi apnyka taida braukšona, un es saceju brōļam:

„Zyni kū, Mikeļ? Grīz zyrgu apleik un brauc uz mōjom! Kaida jāga, kaidis lobums nu taidas myusu braukšonas? Mes komojam zyrgu, poši ejam kōjom. Tagad tu brauksi taidu gobolu un atpakaļ otkon. Lobōk es jimšu kuli uz placim un išu pamozeiteņam!“

Brōļs nabeja tai ar mīru, jys saceja: „Mani tāvs bōrs, kam es palaižu tevi vīnu.“

„Nu, pasoki tāvam, ka tei beja muna vaine, ka es īsatīpu un aizgōju!“

Es pīgōju pi zirdzeņa; jys tai žēleigi pasavēre uz mani un gryuši nūsapyute. Es paglausteju Meļneiti un saceju: „Ej da sātai, zirdzeņ, — es išu vīns pats!“

Pajēmu sovu ceļa kuli uz placim, atsasveicynōju nu brōļa un laižūs ceļā. Brōļs tai žēleigi un skumeigi pasavēre uz mani. Nu sōkuma beja vīgli, un es sviļpōdams gōju. Beju apmīrynōts, ka atbreivōju nu taida gryuta ceļa brōli un zyrgu. Nūgōju sešus kilometrus un pīgōju pi Vylka krūga, pi Rāznas azara; apstōju, verūs uz azaru. Skaista dīna, sylta sauleite speid, azars kai spīgeļs, snīga nav, lads gluds . . .

„A kas byutu, jo es pamēginōtu īt par azaru?“ dūmōju pats sevī. „Byutu daudz taišņōk, vīglōks ceļš . . .“

Pa azaru jau nivīns ni brauce, ni gōja, nu moļas beja yudiņs. Leidz ladam vajadzēja kaidu gobolu brist pa yudini. Stōvēju, dūmōju un nazynōju, kū dareit, kai izaškērt. Lels beja kārdynōjums īt par azaru. Tyvumā nabeja nivīna cylvāka, nu kō pavaicōt. — A kas byus nabyus, bet išu par azaru! — izaškeiru. Pasalyudžu, pōrsakristeju un ībrydu soltajā yudinī. Tyku uz lada un prīceigs sūļōju pa cītū ladu. Vyss azars speidēja kai spīgeļs, snīga nabeja, leidzons, vīglys ceļš. — Nu, — dūmōju, — la-

bi padareju, ka izaškeiru īt par azaru! Daudz tyvōks ceļš un navajaga brist pa dublim.

Nūgōju nu molas kaidus 3 kilometrus, verūs: lels pleisums ladā nu vīnas azara molas leidz ūtrai. Stōvu un dūmoju:

„A kas ža tagad byus? Vot tyku — ni uz prišku, ni atpakaļ!“

Pleisums beja apmāram 2 asis plots, aizputynōts ar snīgu, un snīgs drusku sasalis. Maņ nabeja nikaidas vēzeņas, ar kū paraudzeit, voi snīgs ir izturuigs. Stōvu un kosu pakausi: kū dareit? Taidu gobolu nūgōjis, un tagad ej atpakaļ un nu jauna sōc ceļu apleik azaram! Navaru izaškērt: nasagrib īt atpakaļ un bailes īt par pleisumu: išķuksi azarā, i suņš naazarīs. Golu golā izaškeiru mēginōt pōrīt pleisumu. „Dīveņ, paleidz!“ pasalyudžu Dīva. Mēginōju ar vīnu kōju imeideit snīgu pleisumā. Apmeideju apkōrt plotōku vītu un tod mēginōju tamā nūsastōt. Tur! Tod, stōvādams jau uz pleisuma, apmeideju vītu ūtram sūlam. Vēļ vajadzēja vīnu sūli uz pleisuma, un tod catūrtais sūls byutu jau uz lads. Meidu snīgu trešajam sūlam, un drudzis mani jam; palyka bailes, sōku nervozēt un, labi naimeidejis snīga, lēcu. Pastypri pīspīžu ar kōju, kas beja uz snīga pleisumā, un ar vysu spēku lēcu uz molu, uz ladu. Kōja, kura beja pleisumā, išķuka yudinī, bet ūtra kōja jau beja uz molas, uz lads. Es krytu uz vādara, bet ar rūkom aizačēru aiz lada un izrōpōju molā. Pisacēlis kōjōs, vysā bolsā aizaklīdžu:

„Paļdis Tev, Dīveņ, ka izglōbi duraku!“

Ilgi stōvēju kai māms, golva reiba, pīre slapņa, gryuši elpōju. Apsamīrynōjis nu uztraukuma, pasateiču Dīvam un sōku īt uz prišku. Natōli beja lels caurums ladā, caur kuru zvejnīki beja vyļušī teiklus. Pīgōju pi molas un pasavēru caurumā. Acīs palyka zyls, golva sōka reibt — baileigs bezdībiņš! . . .

— Vot, — dūmōju, — ka es īkrystu tymā pleisumā, vyss byutu pagolam . . . Amen! Nivīns ni radzātu, ni zynōtu, kur es palyku, tikai varbyut

vīna ceļa kule līcynōtu, ka es aizgōju bezdibinī. — Īdams es dūmōju: vīns Dīvs mani izglōbe nu nōves. Eņģeļs, sorģs, pōrnese mani par tū bezdibini. Jo muna kōja byutu išļukuse prikspādejā sūlī, tod — Amen! Lānim sūlim gōju par azaru un tyku pi Malnō Dyuzgola. Nu turīnes palyka jau tikai 17 kilometru leidz Rēzeknei.

Vālā vokorā tikkū dzeivs īgōju sovā dzeivūklī un tyuleņ krytu gultā. Nivinam nastōsteju par sovīm pīdzeivōjumim.

Munūs laikūs, kod es gōju Rēzeknes piļsātas školā, pēc 1905. goda pa laikam uz školū ticeibas mōceibas stuņdēs atgōja bazneickungs Pōvuls Turkišs — jys tod beja par vikaru Rēzeknē. Kaidu reizi beja īsaradis dekans Fr. Trasuns, vālōk dekans N. Rancāns, bet bižōk uz stuņdem pi myusim gōja bazneickungs J. Dyrgiallo, Rēzeknes vikars.

Dekans N. Rancāns vīnu reizi beja sareikōjis sovā plebanijā slāgtu teatra izrōdi latgališu volūdā: „Pādejī divi rubli“. Akteri beja studenti nu Pīterpiļs: Fr. Kemps, Ont. Laizāns, Al. Trasuns, Em. Bžezinska un cyti. Pymū reizi sovā dzeivē redzēju teatra izrōdi latgališu volūdā. Apmaklātōji beja sovi vīn cylvāki. (Cik tur, plebanijas zālē varēja saīt?) Vysi beja ļūti apmīrynōti.

Školāni, latgališi, kuri tymūs laikūs gōja školā, beja tryuceigi. Vacōki nabeja spējeigi dūt naudu sovīm dālim, lai nūpērktu grōmotas laseišonai. Školāni meklēja izdeveibas, lai varātu nūpeļneit kaidu kapeiku. Tymā laikā es pazynu Rēzeknē Jōni Laizānu, kurs beja par sekretaru pi notara Merkulova. Bīži vīn kōrtōt vysaidas dareišonas pi notara gōja cylvāki, kuri naprota raksteit. Jōņs Laizāns tod deve maņ ziņu, lai es tyuleņ īsarūnu pi notara pasaraksteit par naprūtušu raksteit. Es ar lelu prīcu tyuleņ aizskrēju, pasaraksteju un dabōju 20 kapeiku, kas tūreiz beja lela nauda.

Vīnu reizi nu reita gōju pa golvonū piļsātas īlu

un redzēju taidu skotu: pi bogōta manufakturas veikala stōv šō veikala īpašneica, rasna žeidīte, un sauc garumejušu lauku sīvīti.

„Kū tu tur nes?“ vaicoj žeidīte.

„Ūleņas, kuņdzeit, ūleņas nasu pōrdūt,“ atbiļd sīvīte.

„Cik tu gribi par ta ula?“ vaicoj žeidīte.

„Četvertaku (25 kapeikas), kuņdzeit,“ atbiļd sīvīte.

„Četvertaku par ta ula?“ saklīdz žeidīte. „Tu duraks, tu cjuika, še tev 10 kapeiki par ta ula!“

„Nā, kuņdzeit, navaru tik lēši! — svaigas ūleņas,“ atbiļd sīvīte.

„Nu, ka navari, to ej paceļu tu, cjuika!“ sabōre žeidīte sīvīti.

Sīvīte sasakaunēja, sasorka, nūlaide golvu un aizgōja prūjom. Es natōli stōvēju, klausejūs un vērūs. Žeidīte, rasnu vādaru, izabarōjuse, un bēdeiga sīvīte, bosom kōjom (beja solts, agrys pavasars), slikti apsagārbuse, salasejuse 12 ūlu, nese tōs vairōkus kilometrus uz Rēzekni bogōtai žeidītei, lai par dabōtom kapeikom nūpērktu sōļa un karasina (petrolejas). Tōs ūleņas varēja apēst poša un bārni, kas dzeivōja pusbodā, bet vajag karasina, sōļa, — jōnas tōs uz Rēzekni. Un te bogōta, bezkauneiga žeidīte pateiceibas vītā izbōre bēdeigū sīvīti! Taidas dusmes mani pōrjēme uz rasnū žeidīti ... un žālums par tū bēdeigū, salomōtū sīvīti! Kai šudiņ stōv maņ acīs tys skots: bogōta, rasna žeidīte un tai pretim bēdeiga sīvīte ar skalini rūkā. „Taida taisneiba pasaulī!“ padūmōju.

Gryuti un baileigi laiki školānim beja pavasara eksameni, kod vajadzēja stōtīs eksamena komisijas priškā un atbiļdēt, kū bejom mōcejušīs goda laikā, bet seviški baileigs beja pādejais gods, kod vajadzēja likt eksamenus vysūs priksmatūs, kū bejom izjāmuši četru godu laikā. Tod gon beja kaļ-

šona un drebēšona. Pirms kotra eksamena mums beja dūtas dažas dīnas sasagatavōšonai (podgotovka). Eksameni parosti nūtyka maja mēnesī un vyлкōs vasalu mēnesi.

Šymā mēnesī bazneicā kotru dīn nūtyka maja dīvkolpōjums reitā un vokorā. Nivīnu dīnu naizlaižu vokorā maja dīvkolpōjuma. Sirsneigi lyudžu Dīvu un Jaunovu Mariju, lai paleidz nūlikt eksamenus. Pēc dīvkolpōjuma, kod cylvāki izgōja nu bazneicas, es vēl palyku bazneicā, lai speciali izarunōtu ar Dīva Mōti, un vysod Dīva Mōte maņ paleidzēja. 1907. goda majā maņ beja jōlik pādeji eksameni par piļsātas školās nūbeigšonu. Mes divejūs ar draugu S. mōcejomēs un gatavōjomēs eksamenim kūpā. Jys beja apdōvynōts, lai gon sliņkis. Goda laikā mes vysod turējomēs kūpā un bīži streidējomēs par Dīvu un ticeibas lītom. Jys uzskateja sevi par sovaidnīku un Dīvu, un ticeibu saprota pa sovam. Jys daudz beja lasejis un pīsa-jēmis bezdīveibas gora. Es nabeju spējeigs atspā-kōt jō argumentus pret ticeibu, bet navarēju ari jam pīkrist.

Vīnu reizi, pavasara laikā, kod gatavōjomēs eksamenim, vokorā mes izgōjom pastaigōtu un aizgōjom leidz dzeļžceļa stacijai Rēzekne II. Beja jau tymss. Cylvāki sōka rōdeit uz piļsātas pusi, ka tur asūt lels guņsgrāks. Mes pasavērem un nūsabeidom: myusim izalyka, ka guņsgrāks ir myusu ilā un ka dag myusu mōja.

„Voi Dīveņ, voi Dīveņ! Sadegs munas grōmotas, sadegs munas drēbes! Kū es dareišu?“ vaimaņōja S. Sōkom cik spāka skrīt uz mōjom. Mes skrējom pa dōrzim, tōpēc ka tai beja taišņōk nakai pa ceļu apleik. S. beja mozōks un vōjōks par mani un natyka maņ leidzi; jys klīdze:

„Kū tu skrīņ tik dreīži? Pagaidi mani!“ pi tam zōboks sōka treit jam kōju.

„Mauc zōboku nūst un skrīņ ar bosu kōju!“ sa-ceju jam.

Jys nūrōve zōboku un — vīna kōja apauta, ūtra bosa — skrīn un vaimanej: „Voi Dīveņ, voi Dīveņ!“

Es soku jam: „A kūža tu, Stas, pīmiņ Dīvu? Tu saceji, ka Dīva nav!“

„Klus, duraks! Tagad na laiks par taidom lītom runōt!“ dusmeigi atbīld maņ Stass.

„Aha!“ soku, „pi tevis tai: — Kak trevoga, tog-da do Boga — (kod trauksme, tod pi Dīva). Taido tu esi gudrinīks: kod vyss labi, tod Dīva navajag, bet kod nalaime, bāda, tod da Dīvam!“

Pīskrējom pi dagušas mōjas. Izarōdeja, ka daga na S. saiminika, bet kaimiņa mōja, kur dzeivōja myusu draugi: Šļachota, Trepša, P. Strods, Zunda. Dōrzā uz izglōbta monta sēdēja Šļachota, Trepša un cyti. Šļachota soka maņ:

„Pavaicoj nu Vickas (Trepša), kur palyka jō jaunōs bikses!“

Es nasaprūtu, ap kū lita grūzōs, un vaicoju: „Vicka, a kurža palyka tovas jaunōs bikses?“

„Kur palyka? — sadaga!“ atbīld maņ Trepša. „Kod sōcēs guņsgrāks, mes vysi gulējom. Kod izdzērdom kļīgšonu: — Mōja dag! — mes tryukomēs un sōcem glōbt sovu montu. Tepat munā kambarī uz vadža karinēja jaunōs un vacōs bikses. Es pakēru vacōs bikses un apmauču. — Kūž, — dūmoju, — jaunas bikses vilksi pažarā, var vēļ sasmērēt, — lai karinej! — Kērūs pi lītu nesšonas ōrā, a jaunōs bikses palyka uz vadža un tai i sadaga,“ pastōsteja maņ Vicka.

Pabādōjom, pasasmējom par Vickas nalaimi. Muns draugs St. beja laimeigs, ka jō grōmotas un drēbes palyka dzeivas.

Ūtrā dīnā, kod mes ar draugu otkon gōjom pastaigōtu, es saceju jam: „Redzi, Stas, kaida ir tova gudreiba: kod vyss ir labi, tod i bez Dīva var apsait, bet kod bāda, nalaime, tod i Dīvs vajadzeigs!“

„Nu, narunōsim vairs par taidom lītom!“ dusmeigi atbīldēja maņ Stass.

Gola eksameni beidzēs laimeigi. Sajēmem ates-tatus par piļsātas školos beigšonu un jutomēs, ka mes tagad leli gudriniki. Pēc svineigō akta idams nu školos, es — pyrmō dareišona — īsagrižu baz-

neicā, lai pasateiktu Dīvam par paleigu. Kūpā ar mani školū beidze P. Strods, B. Sloskāns (veiskupi), Ont. Šlachota, Vit. Trepša, Zunda, Kambala, Cērciņs, Al. Bojārs, J. Svylāns, Mazurs un cyti.

PĪTERPIĻS

1907. godā, kod es beidžu Rēzeknes piļsātas ūkolu, muni vacōki gudrōja, kŭ ar mani dareit tōļōk. Mes tod dzeivōjom Noviku foļvarkā, kuru tāvs beja nŭpērcis. Noviki pīdarēja pi Bukmuižas pogosta un draudzes (7 kilometri nu Bukmuižas). Tāvs par vosoru beja burlakūs un raksteja mōtei:
„Parunoj ar Juzi, kŭ jys dŭmoj dareit tōļōk? Voi grib mōceitīs par bazneickungu?“

Vīnu dīnu mōte sauc mani pi sevis un soka:
„Tāvs raksteja, lai es parunoju ar tevi, kŭ tu dŭmoj dareit. Voi gribi mōceitīs par bazneickungu?“

Es, nikō napadŭmōdams, atcērtu kai ar cērvī:
„Nagrybu!“

Mōte mēginōja mani pōrlīcynōt, ka labi byutu, jo es mōceitūs par bazneickungu, bet es īsatīpu un saceju:

„Lobōk byut par lobu gonu nakai par slyktu bazneickungu.“ Nazynu, nu kurīnes es beju izrōvis taidu parunu. Beigōs mōte soka:

„Nu, jo nagribi, nikas naspīž tevi ar spāku.“

Vālōk es pōrdŭmōju sovā prōtā: kōpēc es tik kategoriski atsasaceju mōceitīs par bazneickungu? Agrōk taču maņ beja dŭma un gryba palikt par prīsteri!

Rudinī atbrauce tāvs. Pēc dažom dīnom mes ar tāvu izarunōjom par munu mōceiūonūs tōļōk. Es tāvam pasaceju:

„Pošreiz es navaru izaškērt, voi mōceitīs par bazneickungu, voi nā.“

„Nu to brauc uz Pīterpili pi sova krysttāva! — tur izlemsit, kŭ dareit. Es, cik varēšu, paleidzēšu tev mōceitīs,“ pasaceja tāvs. Muns krysttāvs, tāva brōļs Jōņs, dzeivōja Pīterpili un strōdōja drukōtovā.

Ar tāva gōdeibu sašyva maņ jaunu uzvalku (zy-

noms, nu pošautas vodmolās), zōbokus un iztaseja skreineiti (koferi), kur salikt montu. Sōkom sprīst, kod maņ braukt. Tāvs aizraksteja munam krysttāvam, lai aizbrauc uz staciju satikt mani.

Atgōja tei dīna, kod maņ vajadzēja škērtīs nu tāva mōjom. Skumeigi palyka maņ uz sirds: žāl beja škērtīs nu tāva sātas; atsasveicynōjis nu mōjinīkim, es atsamešu ceļūs, un tāvs ar mōti deve maņ vacōku svēteibu. Mōte, slauceidama osoras, saceja:

„Dēleņ, kur tu na byusi, nikod naaizmērst Dīva! Staigoj pa lobim celim! Sorgojīs slyktu draugu! Tod Dīvs sorgōs tevi un paleidzēs tovā dzeivē.“

Es aizraudōju un nūbučōju tāvam un mōtei rūku.

Agrā reitā mes ar tāvu sādomēs rotūs un izbraucem nu pogolma. Mōte stōvēja un slauceja osoras. Tys pat Meļneits, kurs pīcus godus beja vodōjis mani uz Rēzeknes školu, tagad pādejū reizi vede mani uz Rēzeknes dzeļžeļa staciju. Kod izbraucem nu sātas, vēļ beja tymss. Tāvs, kai parosti, nūjēme capuri, pōrmete krystu: „Dīveņ, paleidz!“ un tyuleņ īsōce dzīdēt „godzinkas“ (tagad soka: stuņdeites). Es nūskumis sēdēju rotūs un klu-sēju.

Ibraucem pyrmajā sādžā. Natōli nu ceļa kuls; moza guņteņa speidēja caur atdareitim vōrtim. Dzēržama beja ritmiska sisšona ar sprygulim — ļaudis kyule labeibu. Braucem pa sādžas uļneicu. Tys pat suneits, kai vysod, izskrēja nu pogolma, pōrs reižu aizarēja un atpakaļ uz sovu būdu. Nu ūtra pogolma jam atbiļdēja cyts suņs, it kai paziņōdams: „Es ari asmu nūmūdā!“ Nu kaidas paspōrnes gaiļs sasyta spōrnus un nūdzīdōja sovu reita dzismi. Tyuleņ jam atbiļdēja ūtrys, trešs. Braucūt gar ustobu lūgim, īškā beja radzama guņteņa: daga skols voi moza lampeņa. Ceplūs daga žogoru kyuli. Vīna ūtra saimineica grūzejōs ap cepli un ar skruči stumdeja pūdus. Cik meila un pateikama beja šei sādžas idille! Un tagad maņ vajag atstōt vysu, kas tik tyvs un meils, atstōt sovu dōrgū

dzimtinī un laistīs uz svešu molu, pi svešim cylvākim! Dīvs zyna, kas mani tur sagaida un kai maņ tur klōsīs! Skumes un žālums apjēme sirdi. Aizsnauzu.

Pibraucem pi īmīļōtō Rāznas azara, pa kuru tik daudz beja braukōts. Beigōs tykom Rēzeknes stacijā. Tāvs nūpērka maņ bileti leidz Pīterpilei.

„Še, dāls, īlic kešā, naizgaisynoj!“

Stacijā nūskanēja pyrmais zvons. Kōpem viļcīnī. Tāvs uzcēle munu skreineiti augšējā vagona plauktā.

„A kaiža es jū nūjimšu?“ soku tāvam.

Tāvs aizasmēja un saceja: „A voi, ņavož (voi patīši) maņ vajadzēs braukt da Pīterpilei, lai nūceļt tev sunduceni?“ Maņ palyka kauns.

Trešais zvons.

„Nu, dāls, brauc ar Dīvu! Lai Dīvs tevi svētej un sorgoj! Atroksti vēstuli!“ Tāvs nūbučōja mani un pōrkristēja. Verūs: tāvam pa vaigu nūritēja osoras. Mani apjēme taidš žālums, ka es aizraudōju bolsā. Nūbučōju tāvam rūku, un tāvs izgōja nu vagona. Stōvēju pi lūga un vērūs uz tāvu. Tāvs arī skumeigs skatejōs uz mani. Munas acis beja pylnas osoru, sirds pylna ryugtuma.

Nūsvīlpe viļcīņš ... Īsōkom braukt. Pādejais tāva skots, mōjīņš ar rūku, krysta zeime ... Viļcīņš īsagrīze leikumā, un tāvs pazuda nu munom acim. Osoras maņ sōka bērt kai pupas ... Sirds sōpēja. Pīspīžu pīri pi solta lūga stykla un raudōju kai bārns.

Sōka sōpēt golva. Atsasādu uz sūla, atsazvēļu pret vagona sīnu un dreīži aizmygu. Pēc kaida laika pasamūdu, pasavēru lūgā — tymss. Nūvyлку kuļoceņu, nūovu zōbokus un atsagulu.

Uz reita pusi vagonā īsasōce kusteiba. Daži gulātōji jau pīscācele. Ausa gaisma. Dreīž jauka sauleite spīdēs pa lūgu. Beja svātdīnes reits. Konduktors, īdams pa vagona koridoru, styprā bolsā klīdze:

„Peterburg, Peterburg! ... Sobirajtesj! ...“
(Pīterpiļš, Pīterpiļš! ... Taisotēs! ...)

Es nūcēļu savu skreineiti. Viļcīņš vairōkas reizes nūsviļpe un apsastōja. Pīterpiļš! Izgōju uz platformas, verūs uz vysom pusem un gaidu krysttāva. Verūs — it!

„Vasals, vasals, krysdāls!“ bučōdams mani, soka krysttāvs. „O, lels jau izaugi! Seņ naasu tevi redzējis.“

Es nūbučōju krysttāvam rūku.

„Nu, tagad brauksim pi mani! Es dzeivoju ōrpus piļsātas. Vajadzēs vēl pabraukt pōrs pīstōtņū,“ saceja krysttāvs. Jys dzeivōja mozā vasarneicu piļsēteņā Ligovkā un kotru dīn brauce dorbā uz Pīterpili. Aizbraucem uz Ligovku.

Nalela, skaista kūka mōjeņa, apkōrt dōrzeņš, pučes, — tur dzeivōja muns krysttāvs. Jys dzeivōja vīns pats, vēl nabeja precējīs.

„Nu, tyuleņ pabrūkastēsīm un tod īsim uz bazneicu, uz svāta Miša,“ saceja krysttāvs. Jys sōka gatavōt brūkastis: pīlyka pylnu goldu vysaidu gordumu, kaidu es sovā dzeivē vēl nabeju ni redzējis, ni ēdis. „Ēd, ēd, krysdāls! Byusi izaļcis, jau seņ nu mōjom,“ skubynōja mani krysttāvs.

Pēc brūkastīm aizgōjom uz bazneicu. Pēc dīvkolpōjuma mes ar krysttāvu apgōjom mozu riņki pa piļsātu. Krysttāvs gribēja parōdeit maņ savu piļsātu. Pušdīnes ari gatavōja krysttāvs pats. Pēc pušdīnem jys saceja:

„A tagad drusku izastīpsim, atsapyussim!“

Maņ nīmoz nasagribēja ni gulēt, ni pyustīs — pylna golva vysaidu dūmu un ispaidu.

Nōkušā reitā krysttāvs aizbrauce uz Pīterpili dorbā. Es palyku mōjōs vīns pats. Vysu dīnu dzeivōju pa ōru — dōrzā. Pi vokora atbrauce krysttāvs.

„Nu, šytū nedeli tu padzeivōsi vīns pats — atsapyussi, a pēcōk sōksim dūmōt, kū tōļōk dareit. Nōkušu svātdiņ brauksim uz Pīterpili, uz Latgališu bīdreibu — tur satiksi daudz rodu un pazeistamu.“

Mani tys ļūti interesēja, un es vysu nedēļu napa-
cīteigi gaideju svātdines.

Svātdiņ, pēc brūkastim mes aizbraucem uz Pī-
terpili. Vyspyrms aizbraucem uz svātōs Katres
bazneicu Nevas prospektā, uz svātū Misi. Pi baz-
neicas beja lels laukums, un tur pēc dīvkolpōjuma
puļcējōs latgalīši, kuri dzeivōja piļsātā un apkōrt-
nē. Tur sasatyka pazeistamī, rodi un tī, kas tikkū
beja ībraukuši nu dzimtines. Tur pōrrunōja un kōr-
tōja vysaidas dareišonas: kas dzeivūkli meklēja, kas
dorbu, cyts gribēja aizajimt naudu, cyts — sīvu iz-
meklēt un tai tōļōk. Izarunōjuši da vaļai, brauce
vīns pi ūtra gostūs un vokorā — vysī uz Latgalīšu
bīdreibu, kas atsaroda Oficerskajā (Vērsniku)
ilā ...

Mes ar krysttāvu pi vokora ari īsarodom Lat-
galīšu bīdreibā. Īgōjuši apakšējā stōvā, kur beja
garderobe un bufete, mes nūjēmē mēteļus, tod
uzkōpem ūtrā stōvā. Lela, skaista zāle, skotuve,
gar sīnom krāsli. Zālē jau beja daudz cylvāku.
Krysttāvs īpazeistynōja mani ar latgalīšim. Tur
satyku daudz pazeistamu un rodu nu Pontōgim un
cytom vītom. Nūsādynōja mani vydā un īsōka vai-
cōt par dzimtīni, par rodim, par pazeistamim ...
Vālōk sōcēs dejas.

Es vērūs un breinōjūs, ka Pīterpili tik daudz
latgalīšu un vysī izaver kai kungi. Pazeistamas
jaunkuņdzes aicynōja mani dejōt. Es atsasaceju, tō-
pēc ka naprotu. Pyrmū reizi taidā sabīdreibā es ju-
tūs kai lōcāns nu meža. Muns uzvalks par daudz
vīnkōršs — beja kauns. Es sēdēju un vērūs, kai
myusu latgalīši skaisti dejōja vysaidas dejas. Mu-
na tāva brōļs, Donots Grīšāns, vadeja dejas, klīg-
dams pa franciski. Es nūsabreinōju: kur jys īsa-
mōcejis runōt franciski? Krysttāvs beja apakš-
jā stōvā, bufetē. Es gribēju aizīt pi jō. Pīsa-
cēļu un gar sūlim gōju uz durovu pusi. Pagōjis da-
žus sū-
ļus uz prišku, es verūs, ka maņ pretim īt taidš pats
kai es. Naapjēdžu, ka sīnā beja lels spīgeļš. Īdams
taišni un nasaprozdams, kas te taidš ir, es īsytu ar
pīri spīgelī. Tod tikai atsajēdžu. Palyka brīsmēigi

kauns, un es otrāk pa trepem uz leju. Kas redzēja šū nūtykumu, tys gon nūsasmēja.

Bufetē beja daudz cylvāku. Vacokī sēdēja pi goldim, dzēre teju, olu un korsti debatēja par vysaidom Latgolas padareišonom. Jau beja vāls vokors, kod mes ar krysttāvu aizbraucem uz mōjom.

Pīterpilī dzeivōja daudz munu rodu un pazeis-tamu. Es kotru sastdines vokoru brauču uz Pīter-pilī un tur palyku pa nakti. Svātdines vokorā braucem uz Latgalīšu bīdreibu. Atpakaļ uz Līgovku es brauču voi nōkušā reitā, voi pēc dažom dīnom. Vīnu sastdīņ, atbraucis uz Pīterpilī, es palyku pa nakti pi sovīm brōlānim.

„Reit brauksim uz „narodnū domu“ (tautas no-mu),“ saceja jī, „tur redzēsi vysaidus breinumus, kaidu vēļ naesi redzējis sovā dzeivē.“

„Labi,“ soku, „brauksim!“

Reitā svātdīne. Pēc brūkastīm mes laidemēs ceļā. Es beju pōrlīcynōts, ka pyrms „narodnō do-ma“ mes īsim kaidā bazneicā un izklauseisim svātū Misi, bet vālōk es redzēju, ka jī nadūmoj īt uz bazneicu. Tod es vaicōju:

„Puiši, a kod ža mes īsim uz bazneicu izklauseit svātū Misi? Šudiņ taču svātdīne!“

Jī pasavēre vīns uz ūtru, pasmeignēja, un vīns „gudrōkais“ saceja: „Šudiņ nabyus kod īt uz baz-neicu.“

Es padūmōju sovā prōtā: „Es to gon īšu izklau-seit svātū Misi! Mani mōte mōceja: — Dēleņ, kur tu na byusi, turīs pi Dīva!“ Kod gōjom pa Nevas prospektu, natōli nu svātōs Katres bazneicas, es jīm saceju: „Puiši, jyus ejit pamozeņam, bet es īskrišu drusku pogolmā — es jyusus dadzeišu.“ Izgōju caur pogolmu un nu ūtras īlas īgōju baz-neicā. „Ejte sev uz „narodnū domu“, a es uz baz-neicu!“ Izklausejis svātū Misi, izgōju laukumā, tur satyku radinīkus un pi jīm aizbrauču cīmā.

Pēc kaida laika dabōju zynōt, cik gryuši gōjis latgališim, cikom jī nu krīvu valdeibas dabōjuši atļōvi dybynōt Latgališu bīdreibu. Tikai pasateicūt dažom īvārojamom personom, latgališi dabōjuši atļōvi dybynōt „muzykalū bīdreibu“. Tamā bīdreibā nabeja breivi reikōt teatrus, prikslasejumus etc. Atļautas beja vīneigi dejas, dzīdōšona un muzykali priksnasumi.

Latgališu inteligeņce un sabīdriskī darbinīki puļcējōs šamā bīdreibā kotru sastdīn un svātđiņ uz apsprīdem par vysaidim latgaļu jautōjumim. Tys parosti nūtyka apakšejā stōvā, bufetes zālē. Pōrejō sabīdreiba un seviški jaunōtne augšejā zālē dejōja, gōja rūtaļas, dzīdōja etc. Beja ļūti omuleigi un jautri. Runōja tikai latgaliski. Golvonū lūmu latgališu sabīdreibā tymūs laikūs spēlēja bazneickungi: Fr. Trasuns, Nikodems Rancāns, Kazimers Skrynda (dzeivōja Gatčīnā), palaikam īsaroda P. Dzeņs; nu studentim: Fr. Kemps, Ont. Laizāns, Pōvuls Laizāns, Aloizs Trasuns, Ont. Skrynda (medikis), Odums Turkupoļs, Kindzuļs, Jōņs Grišāns, J. Pabērzs, Vl. Rubuļs, Ont. Dzeņs, jaunkuņdze Apol. Laurinoviče; sabīdriskī darbinīki: jaunkuņdze Emilija Bžezīnska, Fr. Logins, Rudzeits (vālōk Ludzas apr. vacōkais), Kangars (bkga brōļs), Lazdāns, Ružāns, Donots Grišāns un daudz cytu. Donots Grišāns vadeja saimnīciski financialū daļu. Jys tymā laikā beja tureigs cylvāks: turēja trejs sovus veikalus, braukōja pa Piceri ar sovīm rykšōtōjim.

Augšōk mynātōs personas tymūs laikūs beja Latgolas bīdreibas un vospōri latgališu „sōļs“ — vodūni. Maņ ļūti patyka klauseitīs, kai šī kungi runōja un debatēja par Latgolas kulturalom un sabīdryskom lītōm. Palaikam beja dzēržams Fr. Tra-suna parostais: „Muni kungi, muni kungi!“ tod Nik. Rancāna īmīļōti un pastōveigi lītōti vōrdi: „Raunit, puiši, raunit!“ Kod sapuļcē beja Kazimers Skrynda, tys saceja: „Ar Dīva paleigu un vīnōtim spā-

kim vysu panōksim. Pi dorba! . . .“ Donots Grišāns bīži īsaklīdze: „O nalobō sākla! . . .“ (tai jys sauce krīvus un īnainīkus). Tai šī latgališu vodūni sprīde un lēme par Latgolas lītom un liktini. Tod storp latgališu vodūnimnabeja nikaidu nasaskaņu, nikaidu streidu. Tod goreidznīceiba, studenti, strōdnīki — vysi kai vīns stōvēja par Latgolū un tōs interesem. Dorbs beja pateikams un gōja uz prišku.

Latgališu bīdreiba reikōja koncertus, uz kurim gōja ari cyttautīši. Latgaļu studenti beja braši puīši, džentlmeni, skaisti gērbēs (uniforma). Jī prota skaisti dejōt un labi izaturēt augstōkā sabīdreībā. Zimassvātkūs latgali parosti reikōja egleiti, uz kuru īlyudze veiskupu Cepļaku. Veiskups Cepļaks mīļōja latgaļus un vysod īsaroda uz egleiti. Latgali šod tod sareikōja svineigus rautus; uz tim beja īlyugti „važnōki“ (īvārojāmōki) kungi, seviški nu krīvu augstōkim īrēdnim, nu kurim vajadzēja dabōt kaidu „žēlesteibu“.

Tymūs laikūs Pīterpilī jau beja daudz latgalīšu, kuri ījēme augstōkas vītas. Dažim beja sovas darbneicas, mozas fabrikas, sovas mōjas. Latgali nabeja pļāguri, bet ceņtēs labi dareit dorbu un tikt uz prišku. Latgalim beja lobs „vōrds“, lobas vītas, un jī arvīnu gōja uz prišku un paleidzēja sovīm tautīšim.

Kod beju nūdzeivōjis kaidus pōrs mēnešus Līgovkā, maņ palyka garlaiceigi, un es sōku dūmōt, kū te dareit tōļōk. Vīnu reizi īsaminēju par tū krysttāvam. Jys saceja:

„Nōkušu svātdiņ brauksim uz Pīterpili un tur parunōsim ar gudrōkim.“

Kas tī „gudrōki“ beja, jau tagad napīmiņu. Gudrōki deve padūmu: apmeklēt vyspōrizgleitojus kursus un mōceitīs. „Esi vēļ jauns, vajaga pasamōeit.“ Īteice maņ slovonō profesora Ezerska kursus. Deve padūmu specializētīs grōmotvedeībā.

„Beigsi kursus, tyuleņ dabōsi lobu dorbu bankā un lobu olgu.“

Es paklauseju un pīsasaceju kursūs. Uz kursim braukōt kotru dīn nu Ligovkas nabeja izdeveigi, un mes ar krysttāvu nūlēmēm, ka maņ jōpōrsaceļ uz Pīterpili. Krysttāvs parunōja ar sovu brōli, kurs dzeivōja Pīterpili un strōdōja uz dzeļzceļa. Tys beja ar mīru. Es pōrsacēju dzeivōt pi „dziadzka“. Dziadzka kai dziadzka, bet dziadzīne — tei gon beja nagonta bōba. Jei nagribēja, lai es dzeivōtu pi jim. Jei biži pōrmete sovam veiram, kam jys pi-jēme mani. Na vīnu reizi pušdīņu laikā, lai es dzēr-dātu, jei saceja:

„Pats ubogs un vēļ ubogus pījam!“

Maņ tī jōs vōrdi kai ar nazi pa reikli. Nu kauna navarēju nūsēdēt pi golda. Pēc pušdīnem nūsarōvu koktā un gauži nūraudōju. „Kū maņ dareit?“ dū-mōju. Krysttāvam saceit beja kauns, tōpēc klusēju un cišu. Dziadzīne īrōdeja maņ mozu, tymsu kotu, kur varēja īvītōt tikai mozu guļteņu un vairōk nikō. Tys kokts beja nateirs. Mani apstōja „kukai-ni“ (vutis). Kod es beju mōjōs, pastōveigi karōju ar tim „zvērim“, bet, kod es navarēju tikt nu jim vaļā, mani apjēme bailes.

Vīnu vokoru kursūs, lekciju laikā verūs: pa munim svōrkim rōpoj lela bolta vuts, pakaļ jai ūtra. Īraudzejis šūs „īnaidnikus“, es nūdrebeju. Laime, ka klasē, kur mes sēdējom, nabeja kūpeji sūli, bet kotram atseviškys krāslys, tōpēc nīkas naredzēja, kai šī kukaini staigōja pa munim svōrkim. Es tyuleņ tryukūs nu vītas, aizgōju uz vannas ustobu un tur ilgu laiku karōju ar „īnaidnikim“, koleidz vysus iznycynōju. Atgōjis uz klasi, nūsādu sovā vītā un beju drūsš, ka „zvēri“ vairōk napa-sarōdeis. Pēc kaida laiceņa verūs: otkon rōpoj! „Ak Tu Dīveņ!“ Otkon uz vannas ustobu. Nōkušā reitā pastōsteju tāva brōļam, pi kura dzeivōju, sovas bādas un pasažālōju, ka dziadzīne manis nacīs un nagrib, ka es te dzeivōtu.

„Nu, kū dareisi, plemennīceņ, ka jei ir taida „hendečka“ (boltkrivīte)? Pacīt — byus lobōk! Es jai pasaceišu . . .“

Pagōja dažas dīnas; es radzu, ka nikaida lobuma

nav, bet vēl slikšok. Nūlēmu bēgt prūjom nu dzia-
dzīnes. Bet kur? Un kai? Ni maņ naudas, ni cytas
izejas. Īt pi cytim rodim? — nagribēju tāva brōlam
dareit nagūda. Nūlēmu meklēt kaidu dorbu. Skrē-
ju pa vysaidom fabrikom, darbneicom, lyugdams,
lai mani pījam dorbā kaut par mozu atleidzeibu,
bet nivīns nagrīze vēreibas uz munu lyugumu.
Ar osorom lyudžu Divu, lai maņ paleidz.

Kaidu dīnu uz lobu laimi īgōju taidā mozā
darbneicā un sirsneigi sōku lyugt īpašniku, lai pī-
jam mani dorbā. Jam nabeja vajadzeigs taid
strōdnīks kai es, bet nu žēlesteibas jys mani pījēme
un pīdōvōja septēpus rubļus olgas mēnesī. Es
pīkrytu un pasateiču saiminīkam. Reitā es sōku ru-
nōt ar sovu draugu nu kursim, lai pījam mani sovā
kambarī dzeivōt. Jys ari beja tryuceigs un beja ar
mīru pījimt mani pi sevis. Vajadzēja damoksōt mē-
nesī pōrs rubļu par dzeivūkli. Fabrikā maņ nikaida
dorba nabeja.

Pasagrūzeju tur kaidu pōrs stuņžu un gōju uz
mōjom. Kod es nūstyprynōju sovas pozīcijas tai,
ka jau varēju dzeivōt patstōveigi, tod es pasaceju
tāva brōlam, ka eju prūjom. Jys mēginōja mani pī-
runōt, lai naeju, lai palīku pi jim, bet es palyku pi
sovom dūmom. Nōkušā reitā salaseju sovas lītas,
salyku skreineitē, uzcēļu tū placūs un, nasaceidams
dziadzīnei nivīna vōrda, aizalaižu prūjom.

Pōrsacēlis uz jaunu dzeivūkli, es vīgli nūsapyu-
šu un pasateiču Dīvam. Maņ vēl beja pōrs rubļu
kabatā. Tai šai davylku da pyrmajai olgai. Sajēmis
septēpus rubļus, es beju kai zyrgā. Myusu kamba-
reits beja kaut mozs, bet teirs. Mes poši tū mozgō-
jom un teirejom. Veļu ari poši mozgōjom zam krā-
na. (Tod nikaidu mašynu vēl nabeja.) Muni „īnaid-
nīki“ pazuda. Es jutūs kai nu jauna pīdzimis — mī-
sā un gorā. Lai gon myusu ustabeņa beja moza,
bet mums beja labi. Kursūs es varēju sēdēt mīreigi,
tōpēc ka beju drūs, ka muni „īnaidnīki“ vairs maņ
nauzbruks.

Muns uzturs beja ļūti vīnkōršs: teja un „sit-
nīks“ (bolta maize: mylti un yudiņš). Svātdinēs sit-

nīks ar „ziuumim“ (kaltātas veina ūgas maizē, tagad soka: rozines); cytu ēdiņu maņ nabeja, un tai es dzeivōju vairōkus mēnešus. Kaidu reizi draugs maņ saceja:

„Zyni kū, draugs? Ar taidu uzturu tu samaitōsi sev mōgu!“

Es uzatrauču. Vālōk sameklēju strōdnīku vyr-tuvi, kur par pīcom kapeikom varēja dabōt blūdu korstu kōpustu, vōreitu ar cyukas gaļu (gaļas gon nabeja), un vēl klōt rupas maizes, cik gribi. — Nu, brōleit, tagad es kungs! — padūmōju. — Kō vairs gribēt? — Es prīcōjūs, ka tagad i mōgu nasamai-tōšu, i byušu paēdis da seitam.

Nūstrōdōjis fabrikā divi mēneši pa 7 rubli, es uzadrūsynōju pastōsteit sovam „šefam“, ka ar sep-teinim rublim es navaru savīlkt golus kūpā. Jys pasasmēja un pilyka maņ vēl pīci rubli mēnesī. Tagad es jau sajimšu 12 rubļu mēnesī! Paļdis žēleigam Di-vam! Fabrikā maņ vajadzēja kontrolēt strōdnīkus, voi tī laikā īsarūn dorbā.

Sajimdams 12 rubļu mēnesī, es jau varēju nū-pērkt „tolkučkā“ (dažaidu preču tērgā) par dažim rublim lītōtu „gīmnasterku“ (svōrkus), kas izavēre pavysam pīklōjeiga. Bikses un zōbokus nūpērkt vēl nabeju spējeigs.

Seviška bāda maņ beja, kod zečēs pasarōdeja caurumi. Lōpeju, cik beja īspējams. Jo caurums be-ja zamōk, tod zeči vylku, cik īspējams, zōbokā. Bē-deigōk beja, kod caurums pasarōdeja augšōk; tod zōbokā īvilkt vairs nabeja īspējams un salōpeit ari navarēja. Kū dareit? Tod es jēmu malnu tinti un ar tū smērēju kōju tamā vītā, kur zecei beja cau-rums. „Nikas nu tōlīnes napazeis!“ Tūmār ar kotru dīnu caurums palyka lelōks, un kōju vajadzēja smērēt plašōk.

„Vīna bāda — na bāda!“ kai soka latgalīši . . . Vīnam zōbokam atkryta „podoša“ (podošva, pad-metka — nu krīvu volūdās; pazūle — nu vōcu vo-lūdās). Nu purņa leidz pus kūrpei vēl turis, bet tōļōk . . . Eju pa īlu, un muna podoša: klap-klap! Slikšōk beja pēc leita, kod īla beja slapņa: kūrpe

pylna dubļu. Tei beja vēl tikai pusbāda; bēdeīgok beja tys, ka muna kūrpe klabēja, kod gōju pa ilu. Caurgōjēji verās un smejās. Prosu padūma pi drauga. Tys, leidzjuzdams munai bādai, atroda dažus gabaleņus tivas drōts, deve tūs maņ un saceja:

„Še, sasīņ! Pīsīņ podošu pi kūrpes! — turēsīs un nabyus radzams.“

Paļdis par padūmu! Salobōju kūrpi, bet na uz ilgu laiku. Pēc pōrs dīnom drōts nūšļuka, satryuka — un otkon bāda! Nav cytas izejas, jōnas pi „ōrsta“. Salaseju pādejēs kapeikas, vēl „aizgyvu“ pi drauga un sovus caurūs apovus nūnešu da kūrpnīkam. Kūrpniks pīsyta podošu ar dzeļža noglom un saceja:

„Nu, tagad nosoj da nōvei! Kūrpe sapleiss, bet podoša turēsīs.“

Munas studijas gōja kōrteigi. Vīns semestrš jau beja cauri. Nazkai dabōju zynōt, ka Pīterpilī ir Ontōns Šļachota, muns draugs nu Rēzeknes piļsātas školas. Sameklēju jō adresi un vīnā svātdīnē īsarodu pi jō. Varit īsadūmōt myusu prīceigū sasatikšonu!

„Voi, brōleit, i tu te?“ beja muni pyrmī vōrdi pi sasasveicynōšonas.

„Labi, ka tu atbrauci pi manis svātdīņ! — varēsīm izarunōt da vaļai,“ saceja draugs.

„Voi tu jau seņ Picerī? Un kū tu te dori?“ prosu.

„Jau vairōk kai gods, kai es te,“ atbiļdēja draugs. „Laimējōs maņ dabōt dorbu vīnā „zavodā“ (ryupneicā). Moksoj maņ 30 rubļu mēnesī. Strōdoju kancelejā vysu dīnu, bet pa vokorim mōcūs. Pi manis kotru dīņ pa vokorim atīt students un sagatavoj mani eksamenim. Es grybu dabōt tīseibas uz „aptekara mōcekli“.

Kai vālōk dabōju zynōt nu V. Trepšas, Šļachotas nūdūms bejis īstōt Goreigā Seminarā, bet pats Šļachota maņ nasaceja ni pusplāsta vōrda par sovīm nūdūmim. Krīvu vaļdeiba naļove īstōt Gorei-

gā Seminarā bez „aptekarskō učenika“ tīseibom. Krīvu valdeiba bremzēja īstōšonu Goreigā Seminarā un lyka vysaidus škēršļus. Lai nūlyktu eksamenu, kas deve tīseibas kļut par „aptekara mōcekli“, vajadzēja daudz mōceitīs un pēc tam braukt uz Moskvu, lai lyktu eksamenus. Moskvā beja speciala eksamenu komisija, kura bez želesteibas graudōja cauri vysus tūs, kuri gribēja īstōt Goreigā Seminarā. Lai tu cik labi beji sagatavōts, bet vīna olga izgraudōja cauri. Ontōns Šlachota jau vasalu godu beja cīteigi mōcejīs, un students apgolvōja, ka ar taidom zynōšonom nūteikti izturēs eksamenus. Šlachota ar cereibom aizbrauce uz Moskovu, bet kryta cauri. Tūmār pēc tōs naveiksmes jys nazaudēja dūšu un mōcejōs tōļōk.

„Zyni kū?“ vīnu reizi saceja maņ Šlachota. „Dreizi atbrauks pi manis Vicka. Jys ari grib mōceitīs.“

„Kod jys atbrauks?“ vaicōju.

„Apmāram pēc pōrs nedeļom. Es tev paziņōšu,“ soka.

Pēc kaida laika sajamu vēstuli nu Vickas Trepšas. Jys roksta, ka jau ir Picerī. Pirmajā svātdīnē īsarodu pi jim. Mes, trejs draugi, pasarunōjom kaidu laiku un tod braucem uz bazneicu izklauseit svātū Misi. Atbraukuši nu bazneicas, mes vysu dīnu nūsēdējom mōjōs un runōjom leidz pušnaktim. Vālōk es kotru svātdiņ brauču pi jim gostūs. Vicka Trepša ari īsōce mōceitīs, lai dabōtu „aptekara mōcekļa“ tīseibas un īsastōtu Goreigā Seminarā. Tod tikai maņ pasaceja, ka Šlachota ari grib īsastōt Goreigā Seminarā. Tagad jim materialī apstōkli palyka gryutōki: nu Šlachotas olgas vajadzēja iztikt obim divim un klōt pi tō samoksōt studentam, kurs jūs mōceja. Taitod jim tagad beja gryušōk kai maņ. Jī ari sōka iztikt tikai ar „sitnīku“.

Vīnā sastdines vokorā es aizbrauču pi jim gostūs. Šlachota sagatavōja vakareīņas; uz golda jys pastateja lelu trumuli vōreita yudiņa, uzlyka prōvu gobolu sitnīka, pōrs gryudeņu cukra un mozu gabaleņu svīsta un saceja:

„Sitņiku vari ēst da vaļai, teju dzer, cik vīn dūša nas, cukra īkūd mozu drusceņu, bet svīsts ir uzlykts tikai dēļ pasavēršonas (ar izstateišonu, kai vālōk runōjom).

„Pyrms ēššonas vajaga rūkas nūmozgōt!“ soku.

„Ēkur krāns! Yudiņa lej, cik gribi, zīpes idūmoj, bet rūkas nūsauceisi še ar gultas pologu,“ soka Šlachota.

„Voi to jyus tik tōli nūsadzeivōjot, ka pat dvīļa naturit?“ soku.

„Dvīli to mums ir, tikai „pračešnajā“ (mozgōtovā), bet bez naudas navar izjimt, — vot kur ir tys „sekrets“ (nūslāpums),“ skaidroj maņ Šlachota.

„Bet gultas pologs ari na dīszyn cik teirs,“ soku.

„Kai nateirs? Vēļ nav pusgoda kai mozgōts, un tu soki, ka nateirs!“ apmīrynoj mani draugs.

Vālōk Šlachota maņ pastōsteja taidu gadejumu:

„Vīnu reizi mes ar Vicku (Trepšu) sarunōjom aizīt uz restoranu un kaut reizi paēst pušdīnes. Nūgōjom. Nūsādom pi gaļdeņa kai kungī un pasyutejom pušdīnes, zynoms, tōs vyslātōkōs. Paēdem pušdīnes. Es jūkōdams soku:

„Nu, šudiņ moksōs kotrys par sevi!“ (Zynōju, ka pi Vickas nabeja ni lauzta groša.)

Pīgōja apkolpōtōjs. Es uzlyku uz golda naudu tikai par sevi un verūs, kū dareis Trepša. Tys soka: — Labi! — izvylka nu kabatas naudas moku, izjēme 5 zalta rubli un ar bravuru „brāzēja“ uz golda, ka nūskanēja vīn. Es īplēšu acis un verūs.

„Ē, brōleit, kaidis te bagaturs!“ soku. „Naudas kai pi žyda, a nasās par ubogu!“ Šlachota nazynōjis, ka Vicka vakar sajēmis nu mōjom pīci rubli.

Mes bīži apmeklējom pazeistamus latgališus, kuri dzeivōja Pīterpilī. Tod es īpasazynu ar Jōni Trepšu, Vickas eistū brōli. Tod jys vēļ nabeja precējīs. Pēc kaidim pōrs godim jys turpat Pīterpilī apsaprecēja, un pēc goda jim pīdzyma pyrmais bārns, kuru nūkristēja par Norbertu (tagade-

jais prīsters Norberts Trepša). Par krysttāvu jam beja Vicka Trepša.

Tai mes, trejs draugi, strādājom, mōcejomēs un kyulemēs ar bādom. Gorā mes bejom stypri un jautri, nabādōjom par daudz, pasasmējom, pajūkōjom, un mums beja labi. Trepša nastrōdōja, bet cīteigi mōcejōs — gatavōjōs eksamenam uz „aptekara mōekli“.

„Jau byusi pīteikuši sagatavōts,“ saceja students, „vari īt uz eksamenu!“

Aizgōja, bet eksamena naizturēja. Izmysums. Pabādōja, pabādōja un vēl sōka turpynōt sovas studijas.

Pēc dažim semestrim es nūlyku mutyskūs pārbaudējumus. Pēc tam vajadzēja saraksteit dorbu buchhalterijā (grōmotvedeībā) pēc trejom sistemom. Profesors maņ aizrōdeja, kai tū dorbu raksteit. Ilgi sveidu, koleidz saraksteju. Nūnešu profesoram. Pēc dažom dīnom profesors aicynoj mani pi sevis un soka: „Labi!“ Tagad šū dorbu vajadzēja nūdrukōt dažūs eksemplarūs un īsīt. Pēc tam nūdevu tū komisijai, kura munu dorbu skateja cauri. Komisija atzyna munu dorbu par pīteikūšu un izdeve maņ atestatu par buchhalterijas kursu beigšonu, un vēl klōt pīlyka rekomendācijas rokstu uz banku, lai pījam mani dorbā. Cik es beju pīceigs un laimeigs! Tyuleņ ar vysīm papeirim devūs uz bazneicu, lai pasateiktu Dīvam par taidu žēlesteibu.

Reitā aizgōju uz banku un parōdeju bankas direktoram sovos papeirus. Direktors pasaceja maņ:

„Reit varēsi īsarast dorbā. Pymū mēnesi olga byus 40 rubļu, un tōļōk avanss byus atkareigs nu tovom spējom un darbeibas.“

Nūstrōdōju mēnesi, sajēmu pymū olgu: 40 rubļu un pats sev naticēju, voi tys taisneiba. Nōkušā dīnā pēc dorba aizgōju uz veikalu, nūpērku sev lobu uzvalku, manišku (uzkryuti), kokla saiti, skaistas kūrpes . . . Atgōjis uz mōjom, sasagērbu, verūs spīgelī un soku sev: kungs kas kungs! Pymū reizi sovā dzeivē beju tai „sasaštātējis“. Reitā,

ejūt dorbā, maņ lykōs, ka vysi cylvāki tikai uz mani i vērēs.

Sastdiņ pi vokora aizbrauču pi draugim: Šlachotas un Trepšas. Īidams ustōbā, styprā bolsā saceju:

„Voi jyus pazeistat, kaidis te kungs īsaroda pi jyusim?“

Ti pagrūzeja mani, apsavēre nu vysom pusem un saceja:

„Kungs kas kungs! Tu varbyut tagad nagribēsi vairs ar myusim draudzētis un nabrauksi vairs pi myusim?“

Sajimdams taidu olgu, es vairōk nadzeivōju pi drauga, bet sameklēju sev pīklōjeigu ustobu un tai-pat lobu studentu vyrtuvi — uz turīni kotru dīn gōju pušdīnēs. Nu tō laika muna dzeive palyka pavysam cytaidōka. Atrēkinojūt vysus mēneša izdavumus, maņ vēļ palyka skaidrā naudā 20 rubļu.

Vīnu svātdīni aizbrauču pi tāva, kurs strōdōja Levašovas muižā, pi Sōmijas rūbeža, un pastōsteju jam par sovu dzeivi. Tāvs beja ļūti apmīrynōts.

„A moža tev vajaga naudas?“ vaicōju tāvam.

„Es varu īdūt tev 20 rubļu.“

Tāvs saceja: „Turi, dāls, sev, turi . . . īlic bankā! Nasvaidi bez vajadzeibas naudu!“

Vīnu svātdīni tyulen pēc pušdīnem es aizbrauču pi draugim: Šlachotas un Trepšas. Jī obadivi beja lobā gorastōvūklī, jautri, prīceigi. Nu, dūmōju, te vajag byut kaut kaidam nūtykumam, pōrmaiņai jūs dzeivē, ka jī tik prīceigi. Nikod jūs taidus prīceigus es nabeju redzējis. Obadivi klus, nikō nasoka, bet Trepša navarēja ilgi nūcīst un saceja maņ:

„Voi tu zyni, Juze, ka Antoška jau „ksjondzs“? — jau īstōja Goreigā Seminarā, jau nūlyka eksamenus un tyka pījimts. Strods, Sloskāns, Kambala arī jau nūlyka eksamenus un tyka pījimti. Krīvu vaļdeiba ir atcāluse lykumu, ka seminarā navarēja īsastōt bez tīseibom byut par „aptekara mōcekli“.

Tagad var. Maja mēnesī jau beja pirmī eksamēni, un daudzējī nu myusejim īsastōja. Ūtrys eksamēns byus juniija mēneša sōkumā; tod ari es īšu uz eksamēnu — jau lyugumu īsnēdžu. Tagad gatavojūs, „zubreju“ nūsveidis. Zyni kū, Juze?“ saceja Trepša, „met tu molā sovu buchhalteriju un stōjīs Seminarā! Lai cyti vad rēkinus, bet tu stōjīs par strōdniku Kristus veina dōrzā un strōdoj Dīvam par gūdu un cylvāku dvēseļu pešteišonai!“

Ilgi Trepša runōja sovu „mōceibu“ un gribēja pīrunōt mani, lai es stōjūs Goreigā Seminarā. Nu sōkuma es smējūs, jūkōju par jō „mōceibu“ bet jys naatlaideigi un ar vysu sovu patosu un nūpītneibu ceptēs mani pōrlīcynōt. Vālōk jam nōce paleigā Šlachota. Tagad jī obadivi jēmēs ap mani leidz pušnaktim. Golā es jim saceju:

„Es vysu laiku mōcejūs cytas gudreibas, beidžu studijas, dabōju vītu, lobu olgu pēc tik daudzom pyulem, priškā maņ lobas izredzes avansēt un sagōdōt sev lobu dzeivi, un tagad jyus pīrunojit mani, lai es vysu matu molā un stōjūs Seminarā! Tys byutu naprōts nu munas puses.“

„Vyss tys ir „vanitas vanitatum“, saceja Trepša. „Kas tod svoreigōks — voi personeigas ērteibas, lobumi, voi idejiskais goreigais dorbs?“ īkaršis jys vaicōja.

Ar vysom tom „gudrom mōceibom“ jī sagrūzeja maņ golvu, un es sōku šaubētīs. — Varbyut i taisneiba! — padūmōju. Vālōk es jim saceju:

„Es taču nanūlikšu eksamēnus! Es vysu laiku mōcejūs, studēju buchhalterijas „gudreibas“, bet te vajadzeigas cytas zynōšonas. Lai nūlyktu eksamēnus, vajaga daudz strōdōt, mōceitīs. Jyus obadivi tik ilgu laiku mōcejotēs, gatavōjotēs, bet kū es?“ skaidrōju jim.

„Tev vēļ vasals mēness priškā. Še, jem grōmotas, programu, ej uz sātu un stōjīs pi dorba! Es tev soku, Juze, nūteikti nūliksi eksamēnu! Par rēzeknīšim loba „marka“ pi Seminaara priškņiceibas,“ saceja Trepša.

Atsasveicynōdams nu draugim, es saceju jim:

„Nu jyus sagrūzejot maņ golvu, nūsytot mani nu „štiļa“. Es nazynu, kas голу golā nu vysa šytō izīs.“

„Ni bjaduj“, Juze, vyss byus labi! Redzēsi, Dīvenš paleidzēs, pēčōk nanūžālōsi,“ beidze sovu garū „mōceibu“ Trepša.

Sajēmis grōmotas, es laižūs uz mōjom. Mōjōs īsarodu jau pēc pušnaktim. Tū nakti es navarēju aizmigt: golva gōja riņķi, nōce vysaidas dūmas, šaubas, namīrs, uztraukums. Reitā nanūgōju dorbā un vysu dīnu dūmōju: kū te dareit? Kas te byus? Nūgōju uz bazneicu, sirsneigi pasalyudžu: „Dīven, apgaismoj munu prōtu! Dūd padūmu: kū dareit?“ Beigōs izaškeiru: likt eksamenus un stōtīs Goreigā Seminarā, kas byus — byus.

Pajēmu programu, pasavēru:— Munu Dīven! — Moti cēlēs uz augšu: tik daudz praseibu, tik plaša programa! — Nūteikti nanūlikšu eksamenus! — padūmōju. — Kur es par vīnu mēnesi varēšu izjimt vysu, kas te stōv raksteits? — Mani otkon apjēme bādas, namīrs, dusmes uz draugim. — Vot pīvōreju putras! — Padūmōju. — Jau labi beju īsakōrtōjis, nūstōjis uz kōjom: beidžu studijas, dabōju vītu, lobu olgu, loba, mīreiga dzeive, uz prišku lobas izredzes . . . un tagad? Kū es padareju? — Krytu izmysumā. — Dīven, glōb!

Pēc vīnas dīnnakts nūsamīrynōju. Sōku nūpītņi un soltasneigi sprīst par vysu šū lītu. Nūlēmu tai: reit īšu pi sova šefa un lyugšu atvalynōjumu uz vasalu mēnesi. Par šū mēnesi es cīteigi mōceišūs. Jo nūlikšu eksamenus — labi, jo nanūlikšu — ari na lela nalaime. Es nivīnam nastōsteišu, ka grybu stōtīs Seminarā un ka tagad gatavojūs eksamenim. Jo nūlikšu eksamenus, tod stōšūs Seminarā, jo nanūlikšu, — turpynōšu tōļōk sovu dorbu.

Reitā aizgōju pi šefa un lyudžu atvalynōjumu. Šefs nu sōkuma nagribēja atvalynōjumu dūt, bet vālōk tūmār pīkryta. Atgōjis uz mōjom, tyuleņ kērūs pi grōmotom. Paškūrsteju vīnu, paškūrsteju ūtru un gryuši nūsapyušu. Slikti!

Vīnu dīnu aizbrauču uz Seminaru, kur dzeivōja „švedī“ — tai sauce kandidatus, kuri gatavōjōs ek-

samenim un dzeivēja Seminarā telpās. Tur jūs beja ap 30 cylvāku. Vysi citeigi mōcejōs. Tur beja Zunda, Cērciņš, Kivrāns un cyti. Es pasavēru, kai jī „zubrej“, parunōju ar dažīm, pavaicōju šū tū, un maņ tai bēdeigi palyka ap dūšu. Vysi jī prota ari latiņu volūdu, bet es šamā volūdā zynōju tikai vīnu vōrdu: „terra“. Nūskumeigs atgōju uz mōjom.

Sajēmis grōmotas, aizgōju uz parku: svaigā gaisā byus vīglōka mōceišonōs, dūmōju, bet muns gora stōvūklis šļuka uz leju. Beigōs saceju sev: „Kū es te bādoju un nervezeju! Kas byus, tys byus, — lai nūteik Dīva vaļa! Jo Dīva vaļa ir, lai es īstōtu Seminarā, tod es nūlikšu eksamenus; jo Dīva vaļa byus cytaidōka, tod es turpynōšu sovu dorbu tōlōk.“

Atgōja eksamenu dīna. Tys beja trešdīņ. Es ap-sajēmu Dīvam gavēt šamā dīnā. Īdams uz eksamenim, es īgōju bazneicā un sirsneigi palyudžu Dīvu, lai paleidz maņ nūlikt eksamenus. Tim vajadzēja sōktīs 10 stuņdēs reitā. Es jau deveiņōs beju Seminarā. Īgōju golvonajā zālē, kur nūtikš eksameni: lels golds, apklōts ar zaļu drēbi, uz golda krysts, papeiri etc. Vysi „švedi“ (kandidati) staigoj nūpītņi, mozrunēigi, nervozi un gaida „baileigōs tīsas“. Zālē īit Seminarā inspektors, kanonīks Ostrovskis, un pasludynoņ eksamenu kōrteibu:

„Paprīšku byus rokstu dorbi: diktats un dūm-roksts, pēc tam nōks mutyskī eksameni krīvu literaturā, vēsturē un geografijā. Eksamenatori byus universitates profesori. Uz eksamenim īsarass departamenta direktori, archiveiskups-metropolits, Seminarā rektors, inspektors un vēļ daži Seminarā profesori. Goreigūs priķšmatūs un latiņu volūdā eksaminēs Seminarā profesori. Jo nūliksit eksamenus krīvu priķšmatūs, tod goreigu priķšmatu nasabeistit!“ padrūšynōja myusus inspektors un aizgōja uz leju, pi rektora.

Stuņdinīks nūsyta 10, un tyuleņ nūskanēja zvons. Mes vysi sasapuļcējom zālē, kur beja paradzāti rokstu dorbi. Īsarūn universitates profesors

Ptašickis: sērma golva, bolta bōrzdeņa, gērbīs malnā frakā, dažas zvaigznes-ordeni pi kryutum.

„Voi jums vysim ir papeirs, spolva, tinte?“ vai-coj profesors.

„Ir vysim!“ skaņ atbiļde.

„Nu, tod sōksim! Lopas augšdaļā kotrys uzrokstīt sovu vōrdu un uzvōrdu! Ēs jums diktēšu, un jyus rokstūt salicit vysas pīturas zeimes, kur kaidas ir vajadzēigas: punktus, komatus, jautōjuma zeimes etc. Pēc diktata tyuleņ byus dūmroksts. Byus divi temati — varēsīt izavēlēt, kurs kam pateik. Dūmrokstam paradzāts laiks: vīna stuņde. Kas stuņdes laikā nanūbeigs, lai nūdūd dorbu taidā veidā, kai saraksteja stuņdes laikā. Pēc rokstu eksamenim paradzāts pōrtraukums — vīna stuņde. Pēc pōrtraukuma sōksīs mutyskī eksameni. Jemit spolvas! — es sōkšu diktēt.“

Diktats vyļkōs pusstuņdi. Pēc diktata profesors salaseja lopus nu kotra un aiznese uz katedru. Sōcem raksteit dūmrokstu. Pēc rokstu dorbim profesors aizgōja pi rektora, un mes sōkom sprīst, kur kaidom zeimem vajadzēja byut. Vīns nu „švedim“ beja dabōjiš taidu grōmotu, nu kaidas profesors diktēja. Es redzēju, ka muns diktats beja uzraksteits labi; ari dūmrokstam vajadzēja byut lobam. Rēzeknes piļsātas školā maņ šī priksmati veicēs. Nu, paļdis Dīvam! — dūmōju, ar rokstu dorbim izgōja labi, bet kai byus ar mutyskim?

Nūskanēja zvons. Vysi uz lelū zāli. Sasādom un gaidom. Dzēržami bolsi. Nu apakšejō stōva uz augšu pa trepem kōpe „baileigō tīsa“. Pyrmais zālē igōja archiveiskups-metropolits Kļučinskis kardinala drēbēs (Pīterpiļs metropolitam beja tīseibas nosōt kardinala drēbes), jam sūplok Seminara rektors, prelats Baltrušis, pēc jim divi departamenta direktori (krīvi), jim sūplok Seminara inspektors, kanoniķs Ostrovskis, tod universitates profesori: Ptašickis un Kološevskis (pūli, katōli) un beigōs daži Seminara profesori. Mes vysi tryukomēs kōjōs un stōvējom, cikom šei „baileigō tīsa“ at-

sasāda pi golda, kotrys sovā nūrōdeitā vītā. Tod Seminara inspektors krīvu volūdā paziņoja:

„Tagad nūskaiteisim lyugšonu! Lyudzu, pīsacelit kōjōs!“

Vysi, ari krīvi pīsacēle, un inspektors latiņu volūdā nūskaiteja bolsā „Veni Creator“ un „Pater noster“.

Sōcēs eksameni. Alfabeta kōrteibā izsauce divjus kandidatus. Vīns atbiļdēja, bet ūtrys tepat sūplok stōvēja ar programu rūkā un apdūmōja savu biletī. Dreizi nōce muna kōrta. Profesors Ptašickis lyka maņ nūlaseit nu grōmotas garu periodu un tod pēc sintakses praseibom izškērt, kur kaidis teikums. Profesors borgā bolsā klīdze:

„Gde sočinjonnoje, gde sopedčinjonnoje etc.“ (Kur patstōveigais, kur pakōrtōtais? . . .), un pats vodoj ar pērstu pa grōmotu. Ar savu borgū klīgšonu jys izsyta mani nu „štiļa“. Es uzatrauču, sasannervozēju un nazynōju, voi pareizi atbiļžu, voi nā. Pēc laika es dabōju zynōt, ka profesors, jautōdams, kur kaidis teikums, pats rōdeja ar pērstu un borgi klīdze, lai krīvi padūmōtu, ka jys ir styngrys profesors. (Ptašickis beja lobs, praktizejušs katōļs.)

„Nu, pītiks!“ beigōs pasaceja profesors Ptašickis.

Pi ūtra gaļdeņa sēdēja profesors Kološevskis un eksaminēja vēsturē un geografijā. (Jys beja ari pūls un lobs katōļs.) Pīgōju pi jō. Eksameni vēsturē un geografijā gōja maņ vīgļōk, tōpēc ka šys profesors mīreigi praseja un naklīdze. Es dūmōju, ka šymūs priķšmatūs es nūlyku eksamenu, bet krīvu literaturā es dūmōju, ka krytu. Krīvu eksamenu komisijai beja taidis nūteikums: jo vīnā kaidā priķšmatā kriti cauri, tod skaitejōs, ka eksamena nanūlyki, lai gon cytūs priķšmatūs byutu lobas atzeimes. Tōpēc tei muna sajuryta, ka krīvu literaturā es krytu cauri, samaitōja maņ gora stōvūkli, un tōļōkī eksameni maņ gōja gryušōk. Es dūmōju: kū leidzēs maņ cyti eksameni, jo vīnā krytu? Bet tū-

mār — gribi, nagribi — vajadzēja turēt leidz go-
lam. Golā profesors Kološevskis pasaceja:

„Pitiks, asat breivs.“

Es izgāju nu zāles, sorkons kai buraks, sasaner-
vozējis. Draugi, apstāja mani un vaicāja:

„Nu, kai? Nu, kai?“

Maņ nasagribēja ni ar vīnu runēt, es atbildēju:
„Slikti, slikti!“ un tyuleņ laižūs prūjom uz mōjom.
Tamā dīnā beja slykts laiks: leits, mygla, dryums.
Muns gora stōvūklis beja vēl dryumōks. Pōrbrau-
cis mōjōs, tyuleņ lykūs gultā. Bet kas te par gu-
lēšonu! — dūmas, uzbudynōjums, namīrs. Pat pret
Dīvu sōku kūrnet, ka napaleidzēja maņ . . . Aiz-
gōju pušdīnēs un paēžu ar gaļu, lai gon beju sūle-
jis Dīvam šudiņ gavēt tymā nūdūmā, lai Dīvs pa-
leidz maņ nūlikt eksamenus. (Paēžu ar gaļu, it kai
atsarībdams Dīvam, ka napaleidzēja.) Beju nūlēmīs
naīt uz Seminaru klauseitīs eksamenu rezultatus.
Kū es tur klauseišūs? Tikai kauns, — es i tai zy-
nu, ka krytu cauri.

Pēc pušdīnem mōjōs navarēju atrast sev vītas.
Mani apjēme taida garlaiceiba, uzbudynōjums,
„malnas“ dūmas, ka nazynōju, kur liktīs.

„Tūmār nabyus pīklōjeigi,“ padūmōju, „ka es
izbāgu, naatsasveicynōjis nu draugim, kuri tyuleņ
pēc eksamenim brauks uz mōjom. Ari dabōšu zy-
nēt, kai cytim veicēs eksameni. Braukšu uz Semi-
naru izklaideibas dēļ!“

Īgōju Seminarā. Eksameni jau beja cauri. Vysi
profesori beja rektora dzeivūklī — pyutēs un
„styprynōjōs“. Dreiži uz zāli atgōja inspektors un
lyka, lai vysi sasalosa zālē: jys grybūt pasaceit
pōrs vōrdu. Mes dūmōjom, ka jys pasludynōs ek-
samenu rezultatus, bet inspektors pasaceja:

„Jyusim, mozōkais, vēl divi stuņdes vajadzēs
gaideit, koleidz rezultati byus gotovi. Pošlaik pro-
fesori ād pušdīnes un tikai pēc tam vērsīs cauri
eksamenu atzeimes un sprīss, kas izturēja un kas
kryta. Kod komisijas sprīdums byus gotovs, es atī-
šu uz šū zāli un pasludynōšu jums rezultatus, tai-
pat pasludynōšu, kod sōksīs Seminarā studijas un

vēl cymas lītas. Pa šū laiku jyus varit aizīt pušdīnēs un atsapyust.“

Inspektors aizgōja. Mes ar draugim sōkom sprīst, kaidi kam varātu byut eksamenu rezultati. Es par sevi saceju, ka nūteikti asmu „nūkauts“. V. Trepša, kai vysod optimists, saceja:

„Ni bjaduj“, Juze, vyss byus labi!“

„Tev labi, ka tu nūlyki, bet maņ nav labi,“ soku.

„Nikō tu nazyni! Tev līkās, ka tu kriti, bet redzēsi, ka byusi storp tim laimeigajim! „Ni bjaduj!““ prīcynōja mani Trepša.

Pēc divom stuņdem vysi kandidati jau beja zālē. Zvons. Dzērdim: inspektors pa trepem kōp augšā. Ar papeirim padusē, inspektors lānim sūlim īgōja zālē, uzkōpe katedrā, nūlyka papeirus un saceja:

„Otōž, moi kochani, przeczytam wam rezultaty ekzaminów. Z pozātku przeczytam, kto złożył.“

Es izgōju nu zāles un nūstōju aiz durovom. Maņ beja kauns. Stōvu un uzmaneigi klausūs. Pēc alfabeta muns uzvōrds nabeja tōli. Klusums . . . Vysi, izstīpuši koklus, uzmaneigi klausōs. A - B - C - D - E - G . . . Dzēržu: Jōzef Grišans. Es nu prīcas palēču uz augšu. Pakluseņom išļuku zālē, pīgōju pi Trepšas un vaicōju:

„Vicka, tu dzērdēji?“

„Nu jā, ka dzērdēju — nūlyki! Es tev taču saceju, ka nūliksi!“ atbīldēja Trepša.

„Voi tu labi dzērdēji?“ es vēļ vaicōju jam.

„Da ža ar sovom ausim dzērdēju — tu naticeigais Tomašs!“ atbīldēja Trepša.

„Nu, a tagad pōrlaseišu, kas nanūlyka,“ saceja inspektors un išōka laseit.

„Nu, tagad jau klauseišūs ar obejom ausim, voi byus šymā sarokstā muns uzvōrds!“ saceju sev.

Inspektors beidze laseit, bet muna uzvōrda tur nabeja. Paļdis Dīvam! — tagad jau nav šaubu. Paslūdynōjis eksamenu rezultatus, inspektors saceja:

„Rudinī, X. X. mēnesī un datumā vysim jōisārūn Seminarā.“ Paslūdynōja cytus nūteikumus un

golā saceja: „A tagad vysi, kas nūlyka eksamenus, ejit uz X zāli! Tur nūtikš eksameni ticeibas mōceibā un latiņu volūdā.“ Atsasveicynōja, nūvēlēja laimi un laidēs pa trepem uz leju. Es kai nati-ceigais Tomašs skrīnu jam pakaļ. Panōcis jū uz trepem, soku:

„Atsavaiņoju, kanonīka tāvs, es naasmu pylnā skaidreibā, voi nūlyku eksamenus.“

„Tyuleņ, tyuleņ pasavērsim!“ soka inspektors. „Kai tovs uzvōrds?“

„Grišāns,“ atbiļžu.

„Nu, paprišku pasavērsim tymā laimeigajā sarokstā,“ saceja smīdamīs inspektors un sōka škūrsteit papeirus. Izjēmis sarokstu, jys vylka ar pērstu pa papeiru un nūrdēja sev zam daguna: Grišāns, Grišāns ... Beigōs nūklīdze: „Nu tak zložy¹es, jesteš przyjety, przyjeżdżai do Seminarium!“ Es jam „čmoks!“ rūkā un prīceigs uzskrēju augšā.

„Nu, kas? Tagad jau nasašaubi?“ vaicoj maņ Ślachota un Trepša, kuri redzēja, kai es runōjūs ar inspektoru.

„Nu, tagad jau asmu pōrlīcynōts,“ atbiļžu jim. „Bet kai tys nūtyka?“ soku.

„Kai tys nūtyka, tai nūtyka, par tū vairōk nabādoj!“ soka Trepša.

Mes gōjom pi slēdziņa, ka tei beja vīnkōrša līta: muni rakstyskī dorbi beja lobi, bet, jo mutyskī beja vōjōki, tod atzeimi lyka vīnu: par rakstyskim dorbim un mutyskom atbiļdem kūpā, un rezultatā izgōja pīteikuši. Vēsturē un geografijā atbiļdēju pīteikuši.

„Un tai es, nagaidūt un nacerūt, nūlyku eksamenus un tyku uzjimits Seminarā!“ soku draugim. „Un tagad, puiši, isim uz ticeibas mōceibas un latiņu eksamenim!“

Īgōjom klasē. Katedrā sēd pavacs goreidzniks, Seminarā profesors, un eksaminej. Klausūs. „Nu, nu ticeibas mōceibas maņ nav baist,“ dūmoju, „bet nu latiņu volūdas, kai krīvi soka, „ni v zub“, — nikō nasaprūtu, zynu tikai vīnu vōrdu: „terra.“ Klausūs, kai cyti atbiļd latiņu volūdā. Vysi labi

losa, prūt gramatiku, atbiļd uz sintakses vaicōju-
mim, bet profesors pasoka, ka napīteikuši, ka va-
jag vosorā mōceitīs. „A kas ža byus ar mani?“
dūmoju.

Atgōja muna rynda. Profesors padeve maņ grō-
motu un saceja: „Losi!“ Es īsōku laseit . . . profes-
sors smejās. Kur vajag „ae“ izrunōt kai „e“, es lo-
su: „ae“, pīmāram, caelum (celum) es losu: caelum.

Profesors soka: „Lyudzu nūdeklinēt maņ „cae-
lum“!“

Es soku: „Nu latiņu volūdas es nikō nazynu.“

„A kū ža jyus dareisit Seminarā? Tur taču nu
pyrmō kursa jau sōcās latiņu volūdā filozofija.
Rūkas grōmotas latiņu volūdā, profesors skaidroj
latiņu volūdā un jōatbiļd latiņu volūdā, — kū jyus
dareisit?“

Es klusu un beigōs soku: „Nazynu.“

Profesors īteice maņ vysu vosoru cīteigi mō-
ceitīs latiņu volūdu, cytaidi es nabyušūt spējeigs
sekōt. Ar tū i beidzēs muns eksamens latiņu vo-
lūdā.

„Nu, kai izadeve eksamens latiņu volūdā?“ vai-
coj maņ Šļachota un Trepša.

„Pyrmklaseīgi!“ atbiļžu. „Nivīns tai labi na-
nūlyka kai es — ar uzslavu! Nu, puiši, a kū ža ta-
gad dareisim?“ vaicoju.

„Tagad vyspyrms brauksim uz lobu restoranu,
un Juze „uzfundēs“ mums lobu veinu un uzkūža-
mūs!“ soka Trepša.

„Es „ni proč“ (na nūst),“ soku. „Īsim!“

Nūsēdējuši restoranā kaidu laiceņu un izdzāru-
ši lobō veina, mes vysi laidemēs uz mōjom pi
Šļachotas un Trepšas un tur runōjom leidz puš-
naktim. Tymā vokorā vakareinōs beja na tikai „sit-
nīks“, bet ari dasas, šķiņkis, svīsts.

„Ēd, Juze, da vaļai vysu! Jau beidzēs myusu
„bādu“ laiki.“

Mes bejom lobā gora stōvūklī, prīceigi, ēdem un
runōjom par nōkūtni. Šļachota un Trepša pēc da-
žom dīnom taisejōs braukt uz dzimtini.

„Tikai jyus, tur aizbraukuši, pagaidom nasokit par mani, ka es īsastōju Seminarā!“ soku.

„A kū ža tu te gribi slēpt? Kaidi te „sekreti“ (nūsļāpumi)? Mušeit tev kauns voi baist, ka īstōji Seminarā?“ uzbruka maņ Trepša. „Kai tik ībraukšu dzimtinē, tyuleņ saceišu vysim, kū satikšu, ka Jezups Grišāns īsastōja Seminarā un mōceisīs par bazneickungu!“ atgrīze maņ Trepša.

Atsavadejis nu draugim, es jau pēc pušnaktim aizbrauču uz mōjom. Tū nakti es nimoz navarēju aizmigt. Vysaidas dūmas, fantazija kai bišu spīts sanēja maņ golvā.

Reitā es pīsacēļu agri un, naēdis brūkašku, aizskrēju uz bazneicu. Nūsametis ceļūs pret Vysvātōkū Sakramentu, es sirsneigi lyudžūs: „O dōrgū Dīveņ, maņ kauns paceļt acis pret Tevim! Pīdūd munu vakarejū bezkauneigū izaturēšonu pret Tevi! Pīdūd munu kūrnēšonu, nauzticeibu, sūlejuma laužšonu! (Beju apsaļēmis eksamenu dīnā gavēt.) Es ļūti nūžāloju tū vysu un pazemeigi lyudzu Tevi, o lobais Jezu, pīdūd maņ! Es pasateicu Tev, o Jezu, ka Tu paleidzēji maņ nūlikt eksamenu! Bez To va paleiga es nabyutu nūlicis. Taipat pasateicu, ka Tu pasauci mani uz Sovu veina dōrzu par strōdnīku! O lobais Jezu, es apsūlu, ka strōdōšu, cik sapsšu un spēšu . . .“

Ilgi un sirsneigi es lyudžūs. Cylvāku vēļ nabeja bazneicā. Vālōk atsasādu krāslā, un maņ beja tik labi un prīceigi uz sirds, taida pateikama saļyuta un svātlaiemeiba mōjōja munā sirdī un dvēselē! Atgōjis uz mōjom, es vēļ ilgi nūsēdēju sovā ustobā, klusumā un pōrdūmōs.

Tai, pasateicūt žēleigam Dīvam, es īsastōju Goreigā Seminarā, un ar tū munā dzeivē nūtyka svoreiga pōrmaiņa. Seminarā īstōju 1911. godā, jūnija sōkumā. Nu munim radinikim un pazeistamim vēļ nivīns nazynōja, ka es īsastōju Seminarā.

Nōkušā reitā es aizbrauču pi sova krysttāva un pastōsteju jam, ka īstōju Seminarā. Krysttāvs beja ļūti prīceigs. Pymajā svātdīnē pēc eksamenim es aizbrauču pi tāva uz Levašovu, kur jys strōdō-

ja. Kod es pasaceju tāvam, ka īstōju Seminarā un nūlyku eksamenus, jys nu sōkuma nagribēja ticēt, — dūmōja, ka es jūkoju, bet vālōk, kod pōrsalīcynōja, ka es soku taisneibu, jutōs lūti laimeigs un prīceigs, pat apsaraudōja, saceidams:

„Paļdis žēleigam Dīvam! — izapiļdeja munas vēlēšonōs, Dīvs izkļauseja munu lyugšonu. Es vysu dzeivi lyudžu Dīva, ka tu palyktu par prīsteri, un tagad radzu, ka Dīvs izkļauseja munu lyugšonu. Tagad es ar svātō Seimaņa vōrdim varu saceit: Tagad, Kungs, laid mīrā Sovu kolpu! . . .“

Apmeklējis Pīterpilī sovus radinīkus un atsa-sveicynōjis nu jim, es aizbrauču uz sovu dōrgū Lat-golu, uz Novikim. Mōte jau zynōja par munu īsa-stōšonu Seminarā. Trepša nabeja nūcītis un pastōs-tejys vysim, kū beja saticis. Rodi un pazeistamī ari beja prīceigi un apsūleja maņ materialu atbolstu.

Vosoru pavadeju tāva mōjōs. Mes, trejys drau-gi, bīži braucem vīns pi ūtra cīmā un napamane-jom, kai atgōja laiks braukt uz Pīterpili, uz Semi-naru. Par vosoru es gribēju pasamōceit latiņu vo-lūdu, bet, dīvamžāl, tōs gribēšonas palyka tikai par lobom gribēšonom. Tys vīneigais vōrds „terra“ beja vysas munas zynōšonas latiņu volūdā, tōlōk es nabeju ticis. „Dīva vaļa, kas byus, tys byus!“ padūmōju un aizbrauču uz Pīterpili, uz Seminaru.

SEMINARS

Uz Pīterpili, uz Seminaru es aizbraucu 1911. gada rudinī. Augusta mēnesī sōcēs mōceibas. Studenti sabrauce nu vysom plašōs Krīvijas molom: nu dziļas Krīvijas, Pūlijas, Boltkrīvijas, Ukrainas, Leitovas, Latvijas etc. Pavysam sabrauce apmāram 150 cylvāku — tī beja dažaidu tautu pīdareigī, kas runōja dažaidōs volūdōs. Latvišu tymā godā Seminarā īsastōja 9 cylvāki: 1) Pīters Strods (vālōkais veiskups), 2) Boleslavs Sloskāns (vālōkais veiskups), 3) Ontōns Šlachota, 4) Vitalijs Trepša, 5) Vladislavs Zunda, 6) Voicechs Cierciņs, 7) Bronislavs Kivrāns, 8) Jezups Grišāns, 9) Stanislavs Kambala (pēc trejim godim izastōja), un vysī, atskaitūt Kambalu, palyka par prīsterim. Nivīnu godu pyrms mums, ni pēc mums īsastōjušūs skaitā nabeja tik daudz latvišu.

Īsastōjūt Seminarā, mes tur atrodom ūtrajā kursā Pīteri Apšinīku un Juri Kārkli, trešajā kursā — Vincentu Streleviču un Izidoru Livčānu, catūrtajā kursā — Odumu Vyzuli, Veceli, Gabrišu un Kazlasu (leitovīts). Pyrms myusu īstōšonas Seminaru beja beiguši Jezups Rancāns (vālōkais veiskups), Stanislavs Vaikuļs, Ontōns Tūmāns, Pīters Gadzāns, Ļachs, Michasionoks. Munā laikā Seminarā īstōja Julijans Vaivods (vālōkais veiskups), Edvards Bekers, Jōņs Plōņs, Ontōns Čamāns, Garijōņs, Šikur-Kalvani, Br. Vaļpitrs, Stan. Mateiss, Pīters Šadurskis, Jezups Roskošs, Jezups Seilis (vālōkais inspektors), Jurs Kuncāns (vālōkais inspektors). Šī 4 pādeji vālōk izastōja.

Kod mes īsarodom Seminarā, dzeivūkli mums jau beja sadaleiti. Pi kotras ustobas durovom karinēja saroksts, kas tamā ustobā dzeivoj. Ustobas beja lelōkas un mozōkas. Lelōkōs ustobōs dzeivōja pa četri, pīci cylvāki, bet taidu nabeja daudz, un

tamās parosti dzeivōja „švedi“ (pyrmgadnīki). Ustobu vairōkums beja dēļ divejim, trejim cylvākim. Ustabēņas dēļ vīna cylvāka beja paradzātas klerikim, kuri Seminarā piļdeja kaut kaidu omotu; taidis beja, pīmāram, Seminarā seņjors, infirmerius, Seminarā veikalvedis etc. un vēļ daži kleriki nu pādejō kursa. Ustobōs kotram beja sova gulta, vīns kūpejs golds, grōmotu skapis, garderober skapis un krāsli. Telpas dēļ mozgōšonōs beja kūpejas; vydā stōvēja lels misiņa trauks, tam apkōrt krāni — nu tim tecēja solts yudiņš (sylta nabeja).

Kleriku dzeivojamōs ustobas beja augšā, trešajā stōvā. Turpat beja lela kleriku kapleica. Ūtrajā stōvā beja lela zāle sapuļcem un rekreacijai un vairōkas klases. Pyrmajā stōvā dzeivōja Seminarā rektors, inspektors, prefekts; tur beja ari lela vīsu zāle. Seminarā beja sovs infirmerium (slimineica). Pi slymim klerikim nōce ōrstis nu piļsātas. Vyrtuve beja apakšā, pogrobā; nu turīnes ēdīni cēle ar liftu uz ādamustobu, kleriki tū iznosōja pa goldim. Veļas mozgōtova ari beja pogrobā. Kotru sastdiņ izmozgōtū veļu nese uz ādamustobu, un pēc tam kleriki izlaseja kotrys sovu. Skrūders un frizers nōce uz Seminaru kotru sastdiņ. Vīnu reizi mēnesī vysī kleriki gōja uz piļsātas pērti. Tamā dīnā vya pērts beja rezervāta tikai klerikim. Vīnu reizi nedēļā, parosti caturdiņ vysī gōja pastaigōtu uz kaidu parku voi tōļōku mežu, voi apmeklēja muzejus un krīvu bazneicas.

Munā laikā Seminarā beja šaidi profesori: 1) Seminarā rektors Baltrušis (leitovīts) pasnēdze jus canonicum (Bazneicas tīseibas) latiņu volūdā, 2) inspektors Ostrovskis (pūļs) pasnēdze Bazneicas vēsturi pūliski, 3) prof. Naujokas (leitovīts) pasnēdze filozofiju latiniski, 4) prof. Borkovskis (pūļs) pasnēdze latiņu volūdu, 5) prof. J. Trojga (boltkrīvs) pasnēdze liturgiku, 6) prof. P. Bučys (leitovīts, vālōkais veiskups) pasnēdze theologia fundamentalis (latiniski), 7) prof. Fr. Karevičs (leitovīts, vālōkais veiskups) pasnēdze theologia moralis (latiniski), 8) prof. K. Reklaitis (leitovīts) pasnēdze theologia

dogmatica (latiniski), 9) prof. Z. Lozinski (pūls vālōkais veiskups) pasnēdze Svātūs Rokstus (latiniski), 10) prof. Svirskis (pūls, vālōkais veiskups) pasnēdze theologia moralis, 11) prof. F. Abrantovičs (boltkrīvs, vālōk archimandrits) pasnēdze sociologiju (latiniski), 12) universitates prof. Ptaszycki (pūls) pasnēdze krīvu literaturu, 13) universitates prof. Kološevskis (pūls) pasnēdze krīvu vēsturi, 14) prof. C. Sosnovskis (leitovīts) pasnēdze dzidōšonu. Ši trejs pādeji gōja nu piļsātas.

Rudinī, kod sabrauce kleriki, pyrms mōceibu sōkuma nūtyka ostoiņu dīnu rekolekcijas. Tūs laikā vaļdeja kopa klusums: nadreikstēja runōt, bet tikai apdūmōt un lyugtīs. Mums beja sovs kapelans, goreigs tāvs C. Falkovskis (tagadejais Lomžas veiskups). Jys vadeja kleriku goreigū dzeivi. Apdūmōšonas un konferences nūtyka pūļu volūdā. Kas naprota pūļu volūdas, tam beja gryušōk. Seminara oficialō volūda beja pūļu, bet privati varēja runōt, kai kas gribēja. Tōpēc Seminarā pastoveigi skanēja runas un dzīsmes pūļu, boltkrīvu, leišu, krīvu un latvīšu-latgališu volūdā. Seminaram pīdarēja lels dōrzs, kur varēja pastaigōt un spēlēt krocketu, bumbu, tenisu etc. Kleriki, kurim Pīterpilī beja radinīki vai pazeistami, varēja tūs apmeklēt dažas reizes godā, pīmāram, Zīmassvātūs, Leldinē etc.

Kotru svātdiņ, pēc pušdīnem uz Seminaru nōce kleriku rodi vai pazeistami. Vīsu ustobā varēja palikt ar vīsim, jo kas gribēja, kaidas 2 stuņdes. Apmaklātōji parosti atnese klerikim gastīņcus (dōvonas). Kod beidzēs apmeklēšonas laiks, nūskanēja zvons, un vīsim vajadzēja atstōt Seminaru. Kod „laimeigī“ kleriki ar dōvonom gōja uz sovu ustobu, tur jau pi durovom jūs sagaideja draugi. Voi tu gribi, voi nagribi, bet draugi brōzēs ustobā apsveikt laimeigū un apsavērt, kū jys sajēme. Zy-noms, saiminīks beja tik laipnys, ka nadzyna vīsu prūjom, kod tyulen raiseja paku vaļā, un kotrys dabōja pagaršōt nu tōs satura. Pēc taidas mīlasts pošam saiminīkam moz kas atlyka.

Gadejās arī napatikšonas tīm klerikim, kurus apmeklēja „skaistō“ dzymuma personas. Jo inspektors pamanēja, ka pi klerika nōce kaida „skais-tule“, tyuleņ pēc apmeklēšonas jys sauce kleriku pi sevis un prašņoja: „Mój kochany, ktōž to u ciebie dziś by! Czy to tvoja siostra?“ un pēc tam nūstōsteja „mōceibeņu“ un deve pōrsorgōjumu.

Munūs laikūs Seminarā beja aizlīgts peipēt, bet vīns ūtrys peipnīks pa klusū pusi izlaide kaidu dyumu pa škūrstynu nu sovas ustobas. Es arī pyrms Seminarā beju peipnīks, bet, isastōjūt Seminarā, atmešu peipēšonu un namēginōju laist dyumu pa škūrstynu. Cyti peipnīki arī beja spīsti atmet peipēšonu, tōpēc ka Seminarā priksnīceiba sekōja un napaklauseigim draudēja ar izslēgšonu nu Seminarā. Alkoholisku dzērīņu lītōšona Seminarā telpēs beja styngrī nūlīgta; jo kuru nūkēre pi taida „grāka“, tū bez žēlesteibas izslēdze nu Seminarā. Vīseibōs pi radinīkim varēja izmest kaidu glōzeiti, bet ļūti moz.

Kod jau mēness beja nūdzeivōts Seminarā, tod mani apjēme lelas bādas un namīrs. Maņ prōtā nōce dūmas: kamdēļ es īstōju Seminarā? Kōpēc es atstōju mīreigu, laimeigu dzeivi pasaulī? Kamdēļ es uzajēmu taidu gryutu pīnōkumu, taidu nos-tu? Kaidis nu manis byus prīsters? Es naatbylstu bazneickunga omotam. Pasaulī es beju breivis, lai-meigs, loba, mīreiga dzeive, lobs dorbs, loba olga, lobas izredzes nōkūtnē. Ot tyku to tyku! Un kai es izapesteišu nu tagadējō stōvūkļa?

Taidas un tamleidzeigas dūmas, šaubas un namīrs nalyka maņ mīra ni dīnu, ni nakti, un vēļ klōt nōce gryuteibas ar latiņu volūdu. Es nazynō-ju, kai izakuļt nu tom bādom. Navarēju ni ēst, ni gulēt, ni strōdēt. Palyku vōjs, bōls. Pats sevis nū-sabeidu. Krytu izmysumā, bet nivīnam ni vōrda na-saceju. Beju pōrlīcynōts, ka nīkas maņ navar pa-leidzēt. — Pats esi vaineigs un cīt! Pivōreji putras

un tagad streb! — Muni draugi, Šlachota un Trepša, vaicōja maņ:

„Juze, kas tev ir? Kas ar tevi? Tu esi slyms — ej pi ōrsta!“

Ji nazynōja, kas maņ par slimeibu, kas par vaini. Es pats ari nasaprotu, kur meklēt glōbiņa, paleiga. Goreigā ziņā tod es beju vēl ignorants. Es gon mēginōju lyugtīs, bet lyugšona maņ nasadeve. Izmysuma breižūs es sauču:

„Diveņ, glob mani! — es eju zudumā.“

Nūritēja osora, bet krysts spīde arvīnu styprōk. Es tod vēl nazynōju un nasaprotu, ka tys beja ļauna gora kārdynōjums. Es nazynōju, ka tī ir goreigi pōrdzeivōjumi, pōrbaudejumi, ka tys ar laiku pōris. Es nagōju pi goreiga ōrsta, goreiga tāva, un napastōsteju jam sovas bādas, byudams pōrlīcynōts, ka es pats vaineigs un nivīns maņ navar paleidzēt. Klusēju un cīšu. Sakarā ar šom cīsšonom maņ nōce dūma: izastōt nu Seminarā un aizīt atpakaļ uz pasauli.

Daudzi nu munim draugim izastōja. Ari mani sōka vojēt taidas dūmas: „Izastōj nu Seminarā, ej atpakaļ uz pasauli, stōjis pi sova īpriksējō dorba, un vyss byus labi! Izabeigs tovas bādas un cīsšonas, un otkon paliksi par normalu cylvāku. Kō tu te sēdi? Kō tu gaidi? Kō tu vōrgsti un komojis? Cyta glōbiņa tev nav. Tys ir tev vīneigais pes-teišonas ceļš.“

Taidas dūmas maņ patyka; rōdejōs, ka tōs ir pareizas: bet otkon nu ūtras puses šōvēs maņ prōtā cytas dūmas: „Bet kū pasaceis tāvs, mōte, radinīki? Kū padūmōs un pasaceis par tovu izastōšonu pasaulš? Paskaiteis tevi par pussauli, vīglprōteigu un nanūpītņu cylvāku. Pasaceis: — Tikkū istōja Seminarā un tyuleņ atpakaļ! Nikas jō naspīde, pats labprōt aizgōja — un tagad?“ — Tei dūma, tys kauns atturēja mani nu izastōšonas. Tai es mūcejūs un vōrgu apmāram 2 mēneši. Es beju pōrlīcynōts, ka nikas maņ navar paleidzēt, un tōpēc nivīnam nastōsteju sovu bādu. Pat tyvōkim draugim: Šlachotam un Trepšam naatklōju sovu cīsšo-

nu. Es jau īpriekš zynōju, kŭ jī maņ saceis. Jī bōrs mani, mēginōs pōrlīcynōt, skaidrōt, bet tys maņ nikō nadūs, tōpēc es vīns pats klusumā cīšu. „Padareji klaidu, pīvōreji putras un tagad streb!“ taidis bols pastōveigi skanēja munōs ausīs. Jo tod maņ byutu bejis vairōk saprasšonas par goreigŭ dzeivī, es byutu aizgōjis pī sova goreiga tāva un izstōstējis jam sovas bādas; jys nūteikti izōrsteitu mani nu tōs goreigōs slimeibas, paskaidrōtu maņ, ka tys ir ļaunō gora kārdynōjums, goreigi pōrbaudējumi un ka tys ir pōrejušs stōvŭklis; bet es kai oklys maļdejŭs pa bezcelim, taustējŭs pa tymsam, koleidz tys tymsums, oklums pazuda kai mygla, pōrgōja kai malna tyucs un otkon paspeida gaiša un jauka sauleite.

Beidzŭt Dīvs apsažālōja par mani. Nōce Dīva žēlesteiba, tei atdareja munas acis kai Saulam (svātajam Pōvulam), un es, kai nu mīga pasamŭdis, īsōku vēļ redzēt. Nōce Dīva gaisma, tei apskaidrōja munu prōtu, un es sōku pareizi dŭmōt, sprīst. Kungs Jezus skaidri pasaceja maņ, kō Jys grib nu manis, parōdeja maņ ceļu. Es saprotu tŭ ceļu un sōku pa tŭ īt.

„Mīru Es jums dŭdu!“ saceja Kungs Jezus, un tys mīrs nōce munā sirdī un prōtā. Pazuda munas bādas, cīsšonas, šaubas, namīrs, un es palyku mīreigs un laimeigs. Beju it kai nu jauna atdzimis mīsā un gorā un sōku strōdēt. Vālōk, pīcu godu laikā Seminarā es napīdzeivōju taidu gryutu breižu. Kai radzams, ļaunais gors gribēja mani dabōt laukā nu Seminara, nagribēja, lai es toptu par prīsteri. Tagad, pēc 56 godim es na reizi padŭmoju: kas byutu ar mani nŭticis, jo es byutu izastōjis nu Seminara un aizgōjis uz pasauli? Tymā laikā pasaulī sōcēs revolucijas, kari, komunisms, un es, ticis tymā pasaulā vyrpulī, varbyut byutu pazudis i mīseigi, i goreigi; bet tagad, pasateicŭt Dīva žēlesteibai un apsavēršonai, es asmu tys, kas asmu.

Pyrmgadnīkim vysgryutōkais un izšķirušais laiks beja tyuleņ pēc rekolekcijom un leidz Zīmas-svātķim. Pa tŭ laiku daudzi izastōja nu Seminara.

Ej pa koridoru un verīs, pi durovom karinej paziņojums: „Seit var nūpērkt grōmotas un cytas lītas.“
Iej ustobā un vaicoj:

„Kas te pōrdūd?“

„Es,“ atbīld vīns nu īmitnīkim .

„Kōpēc pōrdūd?“

„Es jau beidžu Seminaru, tagad braukšu uz cytu školu,“ smīdamīs atbīld draugs.

Nōkušā reitā cytā ustobā ari taida poša aina, un tai četru mēnešu laikā dīzgon prōvs skaits izastōja nu Seminaru. Dažu izastōšona beja pamatōta, bet dažu — naapdūmōta, jī pasasteidze.

Adventa sōkumā vysim „švedim“ jau beja sašyutas sutanas. Leidz tam laikam jī staigōja pasauleigā apgērbā. Sastdīnes vokorā „švedi“ nūnese sovas sutanas uz kapleicu, kur kapelans tōs nūsvēteja. Nōkušā reitā (svātīdīņ) vysī, apgārbuši jaunās sutanas, vērsā bolta komža, birets golvā, garā ryndā gōja pa bazneicas vydu leidz dīvagoldam. Tamā svātīdīnē uz bazneicu beja sagōjuši kleriku rodi un pazeistami un, stōvādami bazneicas vydā, lai radzātu sovus klericeņus, šveikstēja: „Ekur, ekur, tys!“ un rōdeja ar pērstu. Jaunī kleriki cīneigi sūļōja pa bazneicas vydu. Aiz dīvagolda klerikim beja sādīvītas. Prefekts specialā apgārbā, ar sudobra vāzu rūkā, stōvēja kleriku priškā un ar vāzu pīsyta pi greidas, dūdams zeimi, kod vajag atsamest celūs, kod pīspaceļt, kod atsasēsēt. Pēc dīvkolpōjuma kleriki taipat ar lelu paradi, pa bazneicas vydu gōja uz sovom ustobom. Atgōjuši nu bazneicas, gōja vīns pi ūtra apsavārtu, kai guļ sutana. Natryuka vysaidu jūku un osprōteibu:

„Verīs, naīsapiņ sutanas podolūs un napakreit! Uzmaneigi sper sūli, seviški kod īsi pi vīsim! Kōpdams pa trepem uz leju, nauzmiņ uz sutanas polu! — cytaidi pakrissi un uz vādara nūšļyuksi uz vīsu ustobu.“

Tamā dīnā beja daudz gostu. Kotrys apmaklātōjs nese vairōkas pakas sovam klericeņam. Verūtīs nu augšas uz leju, uz vīsu ustobu, beja radzams, cik tur vysī beja jautri un prīceigi. Tamā dīnā be-

ja pagarynōts apmeklēšonas laiks. Kod nūskanēja zvons un gosti aizgōja, tod laimeigī kleriki kōpe uz augšu un stīpe pakas.

„Dūd, es paleidzēšu!“ draugi steidzēs nu vysom pusem, lai paleidzātu nest dōvonas. Tod sōcēs tai sauktō „biba“ (gastēšona). Ēd, cik gribi! — vysa beja da vaļai. Tamā svātdinē rekreacija vylkōs leidz vokora lyugšonom.

Tyvōjōs Zīmāssvātiki. Kotrys, kas gribēja, varēja braukt uz mōjom pi vacōkim voi pi kaida prāvesta, voi ari palikt Seminarā. Zīmāssvātiku breivlaiks beja 2 nedēļas. Zynoms, vysī pyrmgadnīki brauce uz mōjom, lai pasarōdeitu pasaulam, ka jī tagad jau nav vairōk vīnkōrši cylvāki. Es aizbrauču pi sovīm vacōkim. Byudams mōjōs, kotru dīn brauču gostūs voi pi radinīkim, voi pi pazeistānim. Napāmanēju, kai atgōja laiks braukt atpakaļ uz Seminaru.

Pēc jauna goda Seminarā īsastōja stabila dzeive. Ar Zīmāssvātkīm izabeidze vysī namīri, šaubas par īsastōšonu nu Seminarā un ryupes par vysāidom laiceigom lītom. Cylvāks it kai nūsastōja uz sovom kōjom. Īsasōce eista un nūpītna studēšona. Maņ vysgryušōk gōja ar latiņu volūdu un filozofiju, tōpēc ka filozofijas profesors sovu priķšmatu mōceja latiniski; rūkas grōmota beja latiņu volūdā, un atbīldēt profesoram vajadzēja ari latiniski.

Latiņu volūdu profesors sōce pasnēgt jau ar gramatiku. Vajadzēja raksteit „extemporale“: profesors uzraksteja sīnas tabulā vairōkus teikumus pūļu volūdā, un mums vajadzēja tūs pōrtulkōt latiniski pēc vysīm etimologijas un sintakses nūteikumīm. Nu sōkuma munas zynōšonas latiņu volūdā beja tikai vīns vōrds „terra“. Nu, esi tagad gudrys, teic golā ar tū vīnu vōrdu! Tagad beja raušonōs, sveišōna, kaļšona dīnu un nakti. Es ī šudiņ nasaprūtu, kai es tyku cauri, kai izagrūzeju. Un tai es mūcejūs vasalu godu! Pavasarā eksamenī. Un kū jyus

dūmojit? Es taču nūlyku eksamenus, kod tymā laikā daži muni draugi, kuri beja styprōki latiņu volūdā, kryta cauri! Voi te nabeja laime? Voi te nabeja Dīva žēlesteiba? Cyti priksmati krīvu un pūļu volūdā maņ pasadeve labi, bet latiņu volūda beņdēja mani un izsyuce vysus spēkus. Nu jauna goda leidz maja beigom — šī pīci mēneši maņ beja „katorgas“ dorbs. Paļdis Dīvam, ka veseleiba beja laba! — varēja iztikt bez atpyutas un kōrteigas gulēšonas. Kai šudiņ stōv maņ prōtā dažas ainas nu tim gryutajim laikim.

Vīnā vālā vokorā es aizgōju uz apakšējū zāli, izmeklēju klusu kakteņu, lai nivīns naredz un natraucej, un stōjūs pī mōceišonōs. „Kolu, kolu“, koleidz golva „apsagrīze“. Pōrtrauču. Aizgōju uz kapleicu. Patymss, klusums . . . svāts mīrs. Sorkona guņteņa mirdzēja pret Vyssvātōkū Sakramentu. Nūsamešu ceļūs un īsōku Rūžukrūni. Lēneitem šveikstēju: „Es tycu . . . Tāvs myusu . . . Esi sveicynōta . . .“ Muns skots beja vārsts uz tabernakulu. Dziļā pazemeibā un sirsneibā es sauču: — O dōrgais Jezu, es tycu, ka Tu esi te! . . . Es tycu, ka Tu redzi munu niceibu un saprūti munas gryuteibas un bādas. O lobais Jezu, Tu zyni, ka es ar sovu gudreibu naasu spējeigs sekōt mōceibom, — paleidz maņ, dūd maņ saprasšonu! — Pēc tōs sarunas es sovā prōtā un sirdī izjutu Kunga Jezu atbīldi:

„Kas grib īt Maņ pakaļ, lai jam sovu krystu . . . Mōceklis nav pōrōks par Mōceitōju . . . Ar pacīteibu ej sovu krysta ceļu! . . .“

Šī Pesteitōja vōrdi deve maņ saprast, ka nūpītnys dorbs pīprosa uperu. Pastyprynōts gorā, es cēļūs un aizgōju uz sovu ustobu. Jau beja vālu. Muni draugi soldī gulēja.

Pēc goreigim pōrbaudejumim, kaidus es Seminarā pīdzeivōju sōkumā, es saprotu cylvāka niceibu un vōjumu un tōpēc vysōs gryuteibōs steidžūs pī Dīva. Lai gon gryuts beja tys pusgods, bet reizē ari pateikams. Nūpītnys un ceņteigs dorbs, sirsneiga lyugšona un cīšs kontakts ar Dīvu nese pīrcu

un apmīryņojumu. Prōts un sirdsapziņa saceja maņ: naesi te, vērs zemes tikai „maizes ādōjs“! Vā-lōkā sovā dzeivē es ar prīcu pīminēju tūs svētei-gūs breižus. Nōce pavasars, eksameni. Pateicūt Dīvam un tikai Dīvam, es nūlyku eksamenus un pōrgōju ūtrā kursā. Pēc eksamenim gatavōšonōs ceļā uz dōrgū dzimtinī, uz vosoras vakacijom. Kai-da prīca un laime, kaida sajyuta sirdī!

Vosoras breivlaiku es pavadeju sovūs imīlōtūs Novikūs, pi vacōkim. Munā reiceibā beja lela ustoba (ūtrais mōjas gols). Skaisti īreikōju sovu dzeivūk-leiti, kur pavadeju vysu vosoru. Pēc Seminara paroduma, dīnas laiku es sadaleju dorbā un lyugšonōs. Nu reita vysod sovā laikā cēļūs. Jaukō sauleites spīdēs munā lūgā un cēle mani augšā, it kai pōr-mazdama: „Kū tu guli taidā skaistā laikā?“ Lyugšona, apdūmōšona . . . tod gōju uz saimes ustobu. Tur manis gaideja mama un mozō Vereite (brōļa meita). Pōrejī vysī beja teirumā pi dorba. Kautreigō Vereite sōkumā rōvēs nu manim. Mama jau beja sagatavōjuse maņ brūkastis — tū vyslobōkū, kū turēja un kai prota. Pēc brūkastim dažas minutes pasarunōju ar mōti un tod gōju ōrā.

Kas par skaistumu! Jaukō sauleite speidēja nu dabasim un apgaismōja, un sildeja mōmuleņu, zemeiti. Cereni, augļū kūki un dažaidas pučes zīdēja un piļdeja gaisu ar breiniškeigu smaržu. Augši gaisā ceiruleits trailōja sovu skaistū dzīsmeiti. Kryumi un kūki pylni vysaidu putneņu, i lelōku, i mozōku, dažaidōs krōsōs. Vysī jī čyvynōja un dzīdōja, kai kurs prota, un kūpā iznōce breiniškeigs koncerts. Tauryni, kamanes un biteites sanēja un lidōja nu pučēites uz pučēiti. Kai apbūrts stōvēju, vērūs, klausejūs un apbreinōju skaistū dobu, un reizē ar psalmistu sirds sauce: „O Domine, Domine, quam admirabile est Nomen Tuum in universa terra . . .“ (O Kungs, cik breiniškeigs ir Tovs vōrds vysā universā! . . .) Nōce dūmas: jo doba ir

tik skaista, cik tod breiniškeigi skaistam vajaga byut Tam, Kas tū dobu radeja un uztur!

Laižūs pa stidzeņu uz augļu dōrzu. Vysi kūceni zidūs — daži bolti, daži sorkoni; breiniškeiga smarža. Aiz dōrza snauž vacō pārteņa. Milō pārteņa! Cik skaistu pimiņu nu bērneibas laikim saista mani ar šū pārteņu! Tepat uzkaļnešs — bārzi, ūzuli, lozdas, kur nazkod laseju baravikus un rīkstus. Nu kaļneņa radzama lejā lela pļova. Dzērdīs izkapšu osynōšona. Myusejī tur pļauņ sīnu. Laižūs uz leju. Tāvs un brōls, boltūs kraklūs, grīž nu vysa placa smaržeigū zōleiti.

„Dīvs paleidz!“ soku.

„Paļdis,paļdis! Lyudzam tolkā!“ atbiļd tāvs.

Jamu izkapti rūkā. Pēc pōrs vōlom mugora slapņa un sorkonas tulznas rūkōs.

„E, švaks nu tevis pļōvējs!“ soka tāvs.

Navaru ilgī nūstōvēt vīnā vītā, gribīs apīt un apsavērt senejōs dōrgōs vīteņas. Te ezereņš, pļaveņa, kur nazkod ganeju lūpeņus un skrēju ar Žučiku sacīkstēs. Te mežeņš, kur laseju sēnis un rīkstus. Te meža molā tei vīta, kur gulējom pīgulē, kuryņōjom guni un klausejomēs pōrsokas. Te lelais akmiņš, uz kura tik bīži sēdēju. Vysas vīteņas dōrgas, saisteitas ar nūtykumim un pīdzeivōjumim bērneibā. Cik pateikami ir tagad te byut un pīminēt senejūs, laimeigūs bērneibas laikus!

Dzēržu nu kolna tāva bolsu — sauc pušdīnēs. Verūs stuņdinīkā — jau 12 cauri! Mameņa saceja, ka 12 stuņdēs byus pušdīnes. Cik ōtri aizskrēja laiks! Steidzūs uz mōjom. Pēc pušdīnem nūsasēžu uz līveņa pavēnī. Maigs vējeņš, klusums. Dreizi aizsnaužu. Atsapyutis laižūs uz ūtru pusi.

Skaista bērs. Nalels lauku celeņš vad pa šū bērzteņu uz lelōku azaru, kur nazkod mes, bārni, bīži gōjom maudōtūs. Pīgōjis pi azara, atsasāstu uz akmiņa un verūs. Sauleites stori spēlejās azara yudinūs. Mozi viļneiši ar boltom puteņom atsasyt pi molas. Vīnā ūtrā vītā palāc zivteņa. Maigs vējeņš pyuš.Klusums.Aiz meža dzērdīs ganeņa stabulēšona. Sovu stabuli jys pats iztasejis nu kōrkla. Jō spēlēšo-

nai akompanej ceiruleits, dzagūze un cyti putneni. Kas par koncertu! Namaineitu ni pret kaidu slovonu koncertu voi operu piļsātā. Atsagulstu uz mugoras zōleitē un verūs zyļajūs dabasūs. Kas tur? Kas aiz tim?

Sauleite jau nūsalaide aiz meža. Verūs stuņdinikā — otkon nūvālōju uz vakareinom! Atgōju uz mōjom. Saime jau pēc vakareinom, taisōs uz gulēšonu — reit agri jōsaceļ. Reitā nūlēmu: šitei nedeļa lai byus maņ atpyutai, bet ar nōkušu nedeļu sōkšu kōrteigōku dzeivi.

Svātdiņ ar tāvu nūbraucem uz Bukmuižu, uz bazneicu. Pēc dīvakolpōjuma sasatyku ar daudzim radinīkim un pazeistamim — vysi lyudz gostūs. Pēc pušdīnem pi prāvesta braucam uz mōjom.

Ar jaunu nedeļu sōku dzeivi pēc saroksta: septēnōs stuņdēs ceļtīs, tod lyugšona, apdūmōšona, brūkastis; pēc brūkastim stuņde pastaigōšonai un tod mōceišonōs. Tepat mežeņā, uz kaļneņa izmeklēju lobu, klusu vītu storp lozdom, kur nav ni vēja, ni saules, un tur mōcejūs leidz pušdīnem. Kū mōcejūs? — tū ribeigū latiņu volūdu. Pēc pušdīnem augļu dōrzā, pakrēslī pasnaužu kaidu stuņdeiti, tod palaseju kaidu grōmotu un otkon laižūs apkōrt. Aizgōju uz pļovu, kur myusejī kase un vede sausū sīnu. Tur beja vysa saime, ari mozō Vereite, kura jau nasabeida manis. Paleidzēju kast. Nūstrōdōjis kaidu stuņdi, gōju uz lelū azaru maudōtūs. Tai nu dīnas leidz dīnai ritēja muna klusō un pateikamō lauku dzeive.

Natōli nu Bukmuižas ir Piļoru foļvarka, kur dzeivōja muna imīļōtō cioce Ruze — zaļta dvēsele! Jū mīļōja vysi bukmuiziši, jei beja ļūti vīsmīleiga un sirsneiga. Bukmuižas prāvests jū sauce par „zyvu mōti“ nu jōs veiru Jezupu — par „bišu tāvu“ (prāvests nu jim pastōveigi dabōja svaigas zivis un madu). Piļori beja ļūti skaista vīta: nu vī-

nas puses Ežas azars un nu ūtras — vacu, rasnu ūzulu mežs, teirs, it kai ar slūtu izslauceits. Mežā burbuļoja nalels strautenš. Tō molas apaugušas ar kryumim, un tymūs beja bez sova gola laksteigolu. Jūs breiniškeigā koncertā varēja klauseitīs gon agrā reitā, gon vālā vokorā. Ežas azars ir pats skaistōkais vysā Latvijā. Azarā 70 solu, i lelōku, i mozōku. Kotrai solai sovs nūsaukums. Vinā solā aug līpas, ūtrā — kļovi, trešā — ūzuli utt. Uz vīnas solas kaļneņš, uz ūtras — pļaveņa, trešajā — vysaidas puces.

Uz Piļorim es gōju kotru nedēļu. Sastdiņ pēc pušdīnem tyuleņ laižūs ceļā. Es nagribēju traucēt un atraut nu dorba sētnīkus, lai mani vastu uz Piļorim. Maņ patyka vīnam pošam it kōjom. Parosti gōju pa mozim lauku celenim un meženim. Nu Novikim leidz Piļorim 4 kilometri. Pa ceļam maņ beja daudz vysaidu apsastōšonu. Muns ceļōjums vylkōs, mozōkais, 3 stuņdes.

Pļaveņā pi ezereņa myusu ganeite ganeja lūpus — sēd uz akmiņa un kaut kū šyun voi oda. Blokus jai suneits. Ganeite prota daudz vysaidu dzīšmu, un jai beja skaists bolss. Pīgōjis klōt, apsaruņōju, pavaicōju, kai klōjās, palīleju jōs skaistū bolsu un lyudžu, lai nūdžid kaidu dzīsmēiti. Nūlaide gaļveņu, kaunējōs. Īdevu konfektes, svātbiļdeiti un aizgōju. Kai tik īgōju mežā, ganeite sōce dzīdōt. Mežeņā atsasādu uz calma pasaklauseit, kai dzīd ganeite, un pēc tam — kai dzīd putneni. Uz kōpu kolnā — tur ir Vaišļu cīms. Bārni, pamanejuši mani, nūsaslēpe kur kurais: vīns aiz pakša, ūtrys aiz kūka un verās. Pamanejis kaidu lelōku un drūsōku puiku, pamōvu tam ar rūku un sauču pi sevis, rōdeju konfekti. Pamozam, pamozam jys īsadrūšynōja un pīgōja pi manis. Paglōsteju, padrūšynōju, īdevu konfekti — palyka drūss un sōka runōt. Verūs — aiz pakša pasarōda ūtrys, trešs; vysus sauču pi sevis, un beigōs sagōja vysī. Apdōvynōju ar konfektem, svātbiļdeitem, sadrūšynōju, lai nasabeist bazneickunga, bet, kod es nōkušu reizī īšu, lai vysī nōk pi manis drūši. Bārni palyka

pavysam drūsi, kotrys mēgināja kaut kū stōsteit, vaicōt un gōja maņ leidzi, cikom es naaizsyuteju jūs atpakaļ.

Nūsalaidis nu kolna, gōju pa mozim lauku ce-
lenim. Tur lelī puīši un meitas kase sīnu un krōve
vazumūs. Jī breinōjōs, ka es eju kōjom. Šustu cīms
maņ palyka sōnim. Beigōs tyku Piļoru ūzulu par-
kā. Ilgi stōvēju pi strautēņa un vērūs, kai yudiņs,
tacādams pa lelōkim un mozōkim akminim, bur-
buļōja un šveikstēja, it kai pōrmazdams, ka trau-
ceju tō mīreigū tecēsonu. Pīgōju pi ustobas. Suneits
īraudzeja mani un sōka rīt. Cioce Ruze izgōja ōrā.

„Lai byus pagūdynōts Jezus Kristus! Vasala,
cioceit! Nalyugts un nagaideits gosts īsaroda,“
soku.

„Ak Jezus, Marija, bazneickundzeņš . . . kō-
jom? Lyudzu, lyudzu ustobā! — byusit pīkūsis,
taidu garu ceļu īdams,“ soka cioce.

„A kur ža jyusu jaunōtne?“ prosu.

„Ak tur, pi azara jamās ap sīnu, grib šudiņ sa-
kast un savest vysu pyunī,“ soka cioce.

„Nu, to es īšu, paleidzēšu, varbyut aizpeļneišu
vakareīņas,“ soku.

„Nu kur to bazneickundzeņš strōdōs, taidu ceļu
nūgōjis! Ejit ustobā, atsapyutit! — jī jau dreīži
beigs.“

Aizgōju pi azara. Tur brōlāns Aļoizs un pūsmō-
sas: Juzefa un Brone sasveiduši kase sīnu un krō-
ve vazumā.

„Dīvs paleidz! Atgōju paleigā — bez manis jyus
natiksīt golā.“

„Jau pādejū vazumu kraunam — vajadzēja
drusku agrōk atīt,“ atbiļd maņ strōdnīki.

Pēc vakareīņom es soku: „A kas byutu, jo mes
tagad pabrauktu pa azaru? Taidis skaists vokors,
grāks byutu īt gulātu.“

Kū pasaceis cioce?

„Zynoms, zynoms, vajaga pabraukōt. Reit svāt-
dine, varēs ilgōk pagulēt. Es to jau palikšu mōjōs
sātas piļņavōtu, un muns večuks ari jau žōvoj.
Braucit jyus, jaunī!“

Ejam pi azara, jamam lelōkū laivu, sāstamēs četri cylvāki iškā un stumam laivu nu krostā. Tik-kū atbraucem nu molas, dzērdim: bum! bum! bum! Bukmuižas bazneicā zvona uz „Kunga eņģeļs“. Nū-jamam capures un vysi kūpā skaitom: Kunga eņģeļs . . . Zvonu skaņas tōli plyust pōri mežim un kolnim un aicynoj ticeigūs uz lyugšonu. Pateikami klauseitīs, un sovaida sajjuta pylda sirdi.

Braucam tōļōk azarā. Kas par jauku skotu! Sauleite jau nūsaglobōjuse aiz mežim. Tōs vītā it kai nu azara izleida lels sorkons mēness, verās nu augšīnes, meili smaيدا un apgaismoj azara yudini un solas. Azars mīreigs, kluss. Mozs vējeņš vīgli šyupoj vērsejū yudiņa kōrtu, un azars nu tōlīnes izaver kai kolta sudobra plōksne. Mēnesneicas apgaismōjumā dažaidi kūki un kryumi atspeid vysaidōs krōsōs un spūguļojās azara yudinī. Solas kai pōsoku apbūrtas princeses stōv, īgrymušas dūmōs, un vylynoj pi sevis kotru caurbraucēju. Kas par breiniškeigu ainu! Mes ļaunam laivai peļdēt breivi. Nūlikam ērkļus, sēdim, veramēs un apbreinojam dobās skaistumu. Na vīns nu myusim dzili nūsapyuš un soka: „Kas par breiniškeigu skotu!“

Pībraucam pi nalelas saleņas, kas saucās Līpu sola. Apturim laivu, veramēs, klausomēs. Nōkušō sola „Sīna pļova“. Juzefa īsōc: „Pyut, vējēni, dzeņ laiveņu!“ un mes vysi pīsavīnojam dzīdōšonā. Myusu dzīsmes skaņas aizleigoj tōli, tōli pa Ežas azaru. Pēc laiceņa dzērdim nu cytas puses: „Tōli dzeivoj muna mīlō . . .“ Mes pīsavīnojam un dzīdim leidza. Varit īsadūmōt, cik jauki izaklauseja šys koncerts nu tōlīnes, nu azarmolas! Kod nūbeidze dzīdōt, sōka spēlēt uz harmonijas.

Mes izbraucem azara vydā. Myusu acim atsa-klōja breiniškeiga panorama. Augšā teiri zyli dabasi — tur mirdzēja miljoni vysaidu zvaigzņeīšu, mēness smaideja un skaistynōja dobu. Vysapkōrt plašs azara yudiņš speidēja kai spīgeļs. Solas un saleņas, izkaiseitas pa azaru, izavēre vīna par ūtru skaistōkas. Dobā vaļdeja mistisks klusums un svāts mīrs. Ūmai Brone īsaklīdze:

„Veritēs, veritēs, kas tur par breiniškeigu biļdi!“

Patīši, tur tōli aiz azara, aiz solom, uz kaļņeņa beja radzama boltō Bukmuižas bazneiceņa. Mēnesneicas apgaismōta, bolta kai snīgs kuplu kūku vydā tei kai karalīne stōvēja uz kolna un it kai smaideja, un vysim syuteja svēteibu. Verūtis nu tōlīnes, nu azara, pōri yudiņam un solom, šei bazneiceņa nakts laikā, mēnesneicas apgaismōta, izavēre majestatiski. Vīntuļa kai sorgs, kai loba mōte tei stōv un verās, un ir nūmūdā par sovim bārnim.

Bazneicas aizmugurē radzamas augstu prižu golūtnes — tur ir kopsāta, tur dus mirā jōs bārnī, kas jau aizgōjuši nu šō pasaūļa. Bazneica arī par tim ir nūmūdā. Boltō, mīlō bazneiceņa stōv uz kolna, lai varātu vysus un vysu saredzēt, sorgōt, svēteit un atgōdynōt myužeigas patīseibas.

Myusu laiveņa vīgli šyupōjōs. Mes kai apbūrti sēdējom, klusējom un vēremēs — vēremēs vīnā punktā uz boltū, jaukū bazneiceņu . . . un tei jaukō bazneiceņa nu tōlīnes it kai smaideja, it kai myusus sveicynōja un syuteja mums sovu svēteibu. Kas var izstōsteit voi apraksteit tū mistiskū sajyutu un nūskaņōjumu, kas vaļdeja myusu sirdi un dvēselē! Es pasavēru uz Broni — jei ar lakateņu slauceja osoras. Pēc ilgās vēršonōs un klusuma mes vysī palykom nūpītņi un mozruneigi un lēneitem braucem uz sātu.

Jau beja tōli pēc pušnaktim, kod mes īsarodom mōjōs. Es ilgi navarēju aizmigt. Muna sirds beja pylna pōrdeivōjumu un jyutu. Uz reita pusi, kod nōce soldonais mīgs, laksteigolas sōce sovu koncertu. Pusguļūt un pusklausūtīs jūs dzīdōšonā, es ilgōku laiku palyku gultā.

Pēc bazneicas dīvkolpōjuma es otkon atbrauču uz Piļorim. Pi cioces Ruzes sabrauce vairōk gostu. Pēc pusdīnom vysī devēs uz ūzulu mežu. Kaļņeņā, gludā, cītā vacaineitē jaunōtne īsōce dejas, rūtaļas, dzīsmes. Sagōja jaunōtne nu apleicejom sādžom, un dreīži vysys uzkaļņeņš beja pylns. Es, pasēdējis

kaidu laiceņu, namonūt pīnacēļu un laižūs uz azara pusi. Atsasādu laivā un izbrauču uz azara.

Nūbraucis kaidu gobolu, atsagulu laivas dybynā, vērūs zylūs dabasūs un klausejūs dobas maigajūs skanōs. Nalela vēja dzeita laiveņa lēneitem peļdēja pa azaru. Nu tōlīnes dzērdējōs jaunōtnes dzīsmes. Pēc kaida laika izdzērdu Aļoiza bolsu, — jys sauce mani vakareīnōs. Es pacēļu golvu, pamōvu ar rūku, lai redz, ka nanūsleiku, un ļōvu laivai sleidēt tōļōk. Es vēļ ilgi braukōju pa azaru. Mani nainteresēja ilga sēdēsōna pi vakareīnom un pļōpōšona. Kod pasarōdeja mēness, tod tikai es īsarodu mōjōs. Vysi gosti jau beja prūjom. Mes četri vēļ kaidu laiku pastaigōjom pa ūzulu bērzi, padzīdōjom, pasaklausejom laksteigolu koncertu un tod gōjom uz ustobu. Jaunōtnei vajadzēja reit agri ceļtīs un īt dorbā. Nu Piļorim es aizgōju uz mōjom tikai ūtardiņ.

Pēc dažom dīnom sajēmu vēstuli nu Šļachotas un Trepšas. Jī raksteja, ka pēc nedeļas īsarass pi manis gostūs. Gaidom. Jī gastejōs pi manis vasalu nedeļu. Vīnu dīnu aizgōjom uz myusu ezereņu, sādōmēs laivā un aizbraucem dīzgon tōli nu molas. Es verūs, ka myusu laivā syucās yudiņs.

„Švakas dzelas,“ soku, „yudiņs syucās laivā. Brauksim dreīžōk da molai, ka nanūgrimt dybynā!“

„A maņ ža jauni zōboki!“ soka Trepša.

Jys salyka kōjas uz sūleņa, lai nasamārcātu jaunūs zōboku. Es cik spāka dzynu laivu, bet yudiņs vēļ otrōk syucēs laivā. Napaspējom pībraukt pi molas, kod yudiņs jau beja pīpīļdejis pusi laivas un apjēme sūleņu, uz kura mes sēdējom.

„Puiši, nav cytas izejas, kai jōlāc uz molu,“ soku draugim.

Mes ar Šļachotu izlēcem, lai gon samērcējom sutanas un zōbokus, un klīdzem: „Vicka, lēc ōrā, jo nagribi nūīt dybynā!“ bet Vicka, sacēlis kōjas augšā, žēleigā bolsā sauc:

„Ei bratcy, bratcy, maņ ža zōboki jauni — glōbit!“ Bet pats nakust nu vītas.

Mes ar Šlachotu geibstam nu smikla, verūtīs uz Vicku, kurs sēdēja, sacēlis, kōjas, lai nasamārcātu jaunūs zōboku. Golu golā, radzādams, ka mes tikai smejamēs, bet naejam jō glōbtu, Vicka lēce yudinī ar vysim jaunajim zōbokim. Izleida molā vys slapnis. Nūrōve nu placim sutanu, nūova zōbokus, izlēja yudini un vys ņūrd zam daguna: „O muni jaunī zōboki!“ Mes ar Šlachotu, verūtīs uz Vicku, rācam nu smikla. (Kod Trepša nu Pīterpiļs braucis uz mōjom, jam brōļs nūpērcis jaunas, skaistas kūrpes.)

Izkaļtējuši sauleitē sutanas un zōbokus, laidemēs uz mōjom. Mes ar Šlachotu vysu laiku smejamēs par jaunajim zōbokim, bet Vicka beja pazaudējis humoru, palyka mozruneigs un soka maņ:

„Kai ža tu sādynōji myusus caurā laivā? Kaidš bess dzyna myusus uz azara? Jau tagad muni zōboki nabyus tik skaisti.“

Šys gadejums ar jaunajim zōbokim palyka mums pīmiņā uz vysu dzeivi. Pēc ilgim godim, kod mes sasatykom, tyuleņ beja jautōjums: „Vicka, a kaiža beja ar jaunajim zōbokim?“

Vasalu dīnu mes kaļtējom un gludynōjom sutanas, un teirejom zōbokus, tōpēc ka reitā vjadzēja it gostūs uz Eisakim.

„Tik jyus tur napļōpojīt par myusu sleikšonu!“ soka Vicka.

„Jo tu nabyutu minējis par tū, varbyut mes mozōk runōtu, bet tagad gon naizcīssim,“ soka Šlachota.

Nōkušā reitā, pēc brūkastim mes taisejomēs celā. Eisaki beja vīnu kilometru nu Novikim.

„Uz vakareīnom mes jyusu gaideisim mōjōs,“ soka tāvs. „Nasēdit tur leidz vālam vokoram!“

Mes apsūlejom, ka uz vakareīnom byusim.

Eisakūs gaideja myusu uz pušdīnem. Tur beja

daudz jaunõtnes. Vysi beja jautri un prõceigi, un laiks gõja namonõt. Pušdõņu laikā mes ar Šļachotu pasaveram võns uz õtru un navarim nõsaturõt nu smõkla, — mums prõtā nõk jaunõ zõboki. Trepša greiži pasaver uz mums un nõmirkšynoju ar aci. Šļachota ar lelu ivodu isõka stõsteit, kai tur nazkur nazkam nõtyka nalaimes gadejums, ka, braucõt ar laivu pa azaru un sorgojõt, ka nasamercõt jaunu zõboku, tikkõ nanõsleika. Šļachota prota interesanti un ar humoru izstõsteit šu gadejumu. Trepša drusku sasorka. Vysi saprota, ap kũ tei lita grõzõs, un sõka smõtõs.

Pi pušdõņu golda mes sēdējom, mozõkais, trejs stuņdes. Vilhelms Eisaks, mõjas saiminiks, vacõks cylvāks, isõka stõsteit genealogiju par myusu vacõtāvu un pīrõdeja, ka mes vysi trejs: Šļachota, Trepša un es asam tõleji radiniki. Jys pīrõdeja, ka mes ar Trepšu asõt tõleji brõlāni, bet Šļachota — myusu plemenniks. Nu tõs dõnas uz vysu dzeivi mes palykom par radni, un uz prišku mes cytaidi nasaucem võns õtra kai: bracjaš un plemjaš. Mes ar Trepšu võns õtru saucem: „bracjaš“ un Šļachotu par „plemjašu“. Trepša pisaceja Šļachotai, lai tys kai plemenniks vysod buçõtu jam rũkā, un Šļachota tũ pildeja, seviški cytu ļaužu klõtbyutnē. Cylvāki vaicõja, kũ tys nõzeimoj. Trepša atbõldēja:

„Šytys ir muns plemenniks, un jam jõbuçoj dzjadzкам rũkā.“

Nõsēdējom Eisakũs leidz vālam vokoram.

„Puiši, puiši, jau laiks õt da sātai!“ soku draugim, bet tĩ nimoz nasasteidz. Beigõs mes jau pēc 12 stuņdem naktĩ isarodom mõjõs. Zynõt, ka tāvõs un mõte gaideja myusu uz vakareĩnom un mes bejom sũlejušõs, ka byusim, es jutõs naapmirynõts ar myusu reiceibu. Muns tāvõs beja styngra rokstura, un jam napatyka, jo kas naturēja võrda voi izaturēja na tai, kai vajadzēja.

„Kũ tur pa nakti volkojās un nadũd cylvākim mĩra!“ parosti runõja tāvõs.

Ejõt nu Eisakim uz mõjom, es saceju draugim:

„Redzēsīt, ka ustobas durovas byus cīti un mes naktīksīm īškā!“

Pīgōjom pi durovom. Durovas beja cīti.

„Nu, a kūža tagad dareisim?“ vaicōju. Es nagribēju klauvēt pi lūga, nagribēju, lai tāvs taisēitu mums durovas vaļā un saceitu „mōceibu“. Tai šai ar sērpa paleidzeibu esatmešu kōsi, ar kū beja aiz-taiseitas durovas, un mes tykom īškā. Jī smejās, jūkoj, bet maņ beja na da smīklam, bēdeigōk kai Trepšam ar jaunajīm zōbokim. Zynūt tāva rokstu-ru, es beju pōrlīcynōts, ka jys beja naapmīrynōts ar myusu reiceibu. Reitā agrōk es aizgōju uz sai-mes ustobu pēc yudiņa, bet golvonais, lai nūlik-vidātu šū napateikamū gadejumu. Maņ sirds beja namireiga. Īgōju ustobā. Tur beja tikai tāvs un mōte, pōreji — dorbā. — Nu paļdis Dīvam! — dūmōju. Padevu lobu reitu. Tāvs nūpītni un naap-mīrynōts atbīldēja un pēc tam sōce pōrmest, ka mes, kleriki byudami, volkojamēs pa nakti un trau-cejam dorba ļaudim mīru. „Jyus sūlejoj, ka uz va-kareīnom byusīt mōjōs, un naturējoj vōrda. Mes ilgi jyusu gaidejom etc.“

Es naizcīšu un uzbudynōts pasaceju: „Tāvs, līc mīru! Jau tagad naizmōceisi myusu — kaidi mes asam — asam. Narunōsim vairōk par šū lītu! Seviški gostu klōtbyutnē tys nabyutu smuki . . .“

Tāvs nūklusā un nu tō laika nikod vairs nada-reja maņ pōrmatumu. Es beju prīceigs, ka tik vīgli nūkōrtōju šū napateikamū lītu. Zynoms, draugim es nasaceju nivīna vōrda par munu sarunu ar tāvu.

Vēļ divi dīnas mes padzeivōjom kūpā Novikūs, un tod es nūvežu jūs uz Osyuni un atstōju pi prā-vesta. Apsūleju draugim, ka pēc pōrs nedeļom aiz-braukšu pi jīm ar reviziti. Plenčovā pi Šlachotas un Neikšānūs pi Trepšas es nūbeju trejs dīnas. Jī spīde mani, lai palīku, mozōkais, vīnu nedeļu, bet maņ gribējōs otrōk uz mōjom. Izastaigōjom pa me-žim, pļovom, izarunōjom par vysom lītom, pasa-smējom par jaunajīm zōbokim — un kū tur vairōk dareit? Nikur tik labi nav kai mōjōs! — kōrteiga, mīreiga dzeive, vīntuleiba, skaista doba: azars,

mežs, pļovas, putneni etc., bet pi svešim vysod tu jjutīs nabreivs: cyti traucej tevi un tu traucej cytus. Vīns slovons veirs ir sacejis:

„Nu pasaūļa atsagrīz mōjōs vysod tukšōks, mozōks.“

Maņ patyka vīntuleiba, klusums, mīrs, skaista doba un tōs mistiskais nūskaņōjums. Taidā dobas nūskaņōjumā nōce nūpītnas dūmas, idejas. Tod varēja labi pastrōdēt, atsapyust, un tu, cylvāks, jutīs apmīrynōts un laimeigs. Tōpēc vosoras breivlaikā es moz kur brauču nu mōjom un, jo brauču, tod tikai pi vacōkom radineicom, kuras zynōja pastōsteit par myusu seņču lobajim laikim, jūs dzeivi un tradicijom. Na reizi maņ pōrmete mōte:

„Dēleņ, tu nikod napasēdi ustobā, naparunoj, bet vysu laiku pavodi pa mežim un pļovom!“ Tei beja taisneiba.

Pa vosoras laiku Novikūs es pasamōceju latīņu volūdu, palaseju, atsapyušu mīseigi un goreigi un jutūs ļūti labi. Napamaneju, kai atgōja laiks atstōt klusū dzeivi Novikūs un dūtīs uz Pīterpili, uz Seminaru.

Sōcūt ūtrū kursu, dorbs un dzeive Seminarā ritēja vīglōk un kōrteigōk nakai pyrmū godu. Nūpītnys dorbs un lyugšona dareja dzeivi interesantu un pateikamu. Nōce Zīmassvātki. Es nūlēmu Svātku breivlaiku pavadeit Seminarā. Zīmassvātkūs parosti nadaudz kleriku palyka Seminarā, cyti brauce uz mōjom. Dīnas kōrteiba Zīmassvātkūs Seminarā beja daudz breivōka. Izjamūt reita, pušdīņu un vokora lyugšonas, vysu dīnu beja rekreacija. Kleriki puļcējōs kūpā kaidā lelōkā ustobā, reikōja vysaidas spēles un dzyna jūkus. Beja atļauts pasyuteit nu piļsātas vysaidus gordumus, sareikōt kūpeju „bibu“ un prīcōtīs.

Vacōku kursu kleriki stōsteja mums: „Dažus godus atpakaļ, taidā Zīmassvātku laikā trešō kurša kleriks Kōtāns (latvīts) pasyuteja nu piļsātas ols

un sareikōja trūkšnainu „bibu“. Par nalaimi tū dabōja zynōt inspektors. Sekas beja taidas, ka Kōtānam vajadzēja atstōt Seminaru. Idams prūjom nu Seminarā, Kōtāns pasaceja: „Propadatj, tak s treskom!“ (jo zust, tod ar truksni!)“

Zīmāssvātku breivlaikā beja atļauts apmeklēt piļsātā dzeivojušus rodus voi paziņas un arī jim — bižōk atīt uz Seminaru. Zīmāssvātku breivlaiks Seminarā maņ patyka lobōk kai mōjōs pi tāva.

Tyvōjōs pavasara eksameni. Bez kaidom lelom gryuteibom tī pagōja laimeigi. Vosoras breivlaikā aizbrauču uz Novikim, bet vālōk kaidu mēnesi pavadeju pi prāvesta Šimkeviča un nedeļu — Ondrupinē pi prāvesta Benedikta Skryndas. Tūmār nikur tik labi nabeja kai mōjōs. Pi svešim navarēju justīs breivis un naatkareigs. Vysod vajadzēja pīsamārōt mōjas kōrteibai un prāvesta grybai. Taipat ikšejū mīru un breiveibu ļūti traucēja gosti, kuri nōce pi prāvesta, voi kod ar prāvestu vajadzēja braukt gostūs. Napīmārōta sabīdreiba, runas, sēdēšona vasalom stuņdem pi pušdīņu voi vakareīņu golda maņ ļūti napatyka, bet ļaunōkais beja tys, ka dažu reizi taidā kompanijā gadejōs „skaistō dzymuma“ personas, kuras mīļōja pakairynōt „bēdeigū klericeņu“, paflirtēt. Beja vēļ sliķšōk, jo tōs nabeja vīnaļdzeigas pret kauneigū klericeņu, un pavysam slikti, jo pats klericeņš nabeja vīnaļdzeigs pret kaidu „skaistuli“, kura „dyurēs jam acīs“ un sajauce mīru sirdī un prōtā.

Beja taidi gadejumi, ka kleriks, atsagrīzis nu vosoras vakacijom, tyuleņ raksteja inspektoram lyugumu par izastōšonu nu Seminarā. Inspektors un draugi navarēja saprast, kōpēc jys izastōj. Seminarā beja taidis lobs, padīveigs kleriks un tagad izastōj! Pēc kaida laika tyka zynoms īmeslis: byudams pi vīna prāvesta vosoras vakacijōs un biži sasatykdams ar vīnu „skaistuli“, jys tamā isamīļōja, izastōja nu Seminarā un dreīž apsaprecēja. Pēc kaida goda jys „splāudejōs“ un nūžālōja sovu klaidu, bet jau beja par vālu.

Dzeivojūt sovōs mōjōs pi tāva, nabeja taidu

īmesļu un kārdynōjumu. Gosti un tūs izaturēšona vysod beja pīmārōti: lobas radineicas voi lauku kauneigōs meitines, kurom i prōtā nainōce flirtēšona ar kleriku.

Pēc trejim Seminarā studiju godim skaitejōs, ka „krize“ jau cauri. Kas izturēja trejs godi Seminarā, tys jau skaitejōs par drūšu kandidatu uz prīstera svēteibom. Pēc trejim godim beja pēdeja eksamens krīvu priekšmatūs: krīvu literaturā un vēsturē. Treju godu laikā varēji byut labi nūlicis eksamenus vysūs priekšmatūs, bet, jo kriti krīvu priekšmatūs, tod navarēji tikt cytā kursā.

Munam draugam O. gadejōs taida nalaime: krīvu priekšmatu eksamenā jys izvylka taidu biletu, nu kuras nazynōja ni bū, ni mē. Stōvādams pi eksamenu golda un vārdamīs programā, jys redzēja, ka caurkrīšona skaidra. Kū dareit? Kai glōbt sovu stōvūkli? Jam iskrēja prōtā taida dūma: izīt nu klases. Bet kai? Eksamenatori saprass. Tod jys izjēma nu kabatas mutauteņu, pīlyka pi daguna, ībōze dagunā pērstu un ar nogu iskrōpēja daguna īkšpusē. Pasarōdeja asnis. Jys sōka slauceit. Profesori pamaneja, ka jam tak asnis, un pasaceja, lai jys izīt un nūmozgoj. O. tō tik i vajadzēja. Koridorā jū sagaideja vasala komisija draugu, specialistu krīvu volūdā. Tī tyuleņ sōka jam stōsteit, skaidrōt tū, kas beja jō biletē, un pēc dažom minutem O. beja jau „gudrys“ — jau zynōja sovu biletu. Jys īgōja klase, nimos nanūmozgōjis sova daguna. Eksamenu komisija vaicoj: „Voi gribi tyuleņ atbildēt, voi atsapyussi?“ Jys atbildēja, ka tyuleņ. Komisija, jamūt vārā jō „slimeibu“ nakomōja jō ilgi un palaide vīglōk. O. atbildēja sovu biletu pīteikuši labi un taidā veidā nūlyka eksamenu.

Goda laikā kleriki moz pīgrīze vēreibas krīvu priekšmatim — cerēja uz „laimi“. Eksamenu laikā profesori (katōli) un Seminarā priekšnīceiba nōce paleigā: kotrys kleriks mōcejōs vīnu biletu un tū

„laimeigi“ izvylka. Lobas pušdīnes pi rektora ar stypru „zelteri“ meikstynōja cītōs krīvu eksame-natoru sirdis. Jau munūs laikūs Seminara rektors maineja šū „taktiku“ un pīpraseja, lai kleriki go-da laikā kōrteigi mōcōs krīvu priksmatus.

Kod eksameni jau beja cauri, kleriki, beiguši trešū kursu, beja prīceigi, tōpēc ka tagad (pēc kri-zes) beja drūši, ka jūs pīlais pi prīstera svēteibom. Vysi gatavōjōs ceļam uz vosoras vakacijom un pa-kōja čemodanus. Atīt pi manis muns tyvōkais draugs Kambala un uztraukts soka:

„Zyni kū? Inspektors sauc mani pi sevis. Na-zynu, kō jys grib.“

„Nu, varbyut kaida dareišona,“ mīrynoju jū.

Pēc kaidu 20 minušu Kambala atīt skumeigs un soka: „Inspektors pasaceja maņ, ka Seminara priksnīceiba ir par mani taidōs dūmōs, ka navar garantēt, voi es tikšu pīlais pi svēteibom. Es asūt taidš sovaidnīks, ka navarūt mani saprast. — Nu, tod maņ naatlik nikas cyts kai aizīt nu Seminara, — atbīldēju inspektoram. Inspektors mēginōja ma-ni mīrynōt, lai nasasteidzu ar izastōšonu, vysmoz leidz rudiņam, — varbyut vyss byušūt labi. Es pa-saceju: — Kō es gaideišu? Kaidas maņ cereibas? Jo treju godu laikā jī naiņasazyna ar mani, kū tod pa vosoras laiku īpasazeis? Jo navar pa durovom, pa lūgu es nagrybu! — atcērtu inspektoram un izgōju.“

Es, kai protu, pyulējūs jū pīrunōt, lai nasa-steidz, lai pagaida da rudiņam, bet Kambala pa-lyka pi sova, tyuleņ uzraksteja inspektoram lyu-gumu un aizgōja pi jō. Sajēmis dokumentus, jys soka maņ:

„Bet tu pagaidom nasoki nivīnam, ka es izastō-ju nu Seminara!“

Nōkušā reitā jys aizgōja uz vērsnīku školu un īsastōja tur. Rudinī, kod mes atbraucem uz Semi-naru, Kambala jau kai oficers atgōja pi mums ar viziti. Vālōk pasaulī Kambalam veicēs ļūti labi. Na reizi padūmōju: „Kas byutu dēļ jō lobōk — voi prīstereiba, voi pasauleiga dzeive?“

Pēc dažim godim, kod es beju prāvests un Kambala — Vaļsts Zemes Bankas direktors Reigā, mes ar jū pōrrunōjom par šū lītu: kas byutu dēļ jō lobōk — voi prīstereiba, voi pasauleiga dzeive?“

Kambala atbīldēja:

„Pošlaik pasaulī es asu ļūti apmīrynōts, bet kaidis nu manis byutu prīsters — nazynu.“

1915. godā un ari vālōk, kara un revolucijas godā Seminarā beja gryušōk ar pōrtyku. Jau vaja-dzēja ļugyt paleīga nu molas. Kotrys kleriks sajēme pakas nu rodīm un paziņom. Taipat ar mōceišonūs beja gryušōk. Pēc eksamenim, kai parosti, es aizbrauču pi tāva. Tamā vosorā beja jaunu karaveiru mobilizacija. Munus godus ari skōre. Es vēļ nabeju sajēmis subdiakonata svēteibu. Krīvu vaļdeibas nūteikumi atbreivōja nu kara dīnasta tūs klerikus, kuri jau beja sajāmuši subdiakonata svēteibas.

Vīnu dīnu pēc pušdīnem es izgōju nu mōjom pastaigōtu. Nu tōlīnes īraudzeju, ka pa celu, kas vad uz myusu mōju, jōj uradnīks. Paradzādams kaut kū nalobu, es īskrēju ustobā un pasaceju tāvam:

„Uz myusu mōju atjōj uradnīks. Es pasaslēpšu, bet tu parunoj ar jū, kō jys grib!“

Vokorā, kod es atsagrīžu mōjōs, tāvs maņ so-ka: „Dzelas švakas. Uradnīks meklēja tevi un grībēja tev personeigi izsnēgt pavēsti, lai tu īsarostu mobilizācijas komisijā Rēzeknē taidā un taidā datumā. Es pasaceju, ka tevis navā mōjōs. Uradnīks atstōja pavēsti un stypri pīkūdynōja, lai tu naka-vejuši īsarostu mobilizācijas komisijā.“

Es uzatrauču. Kū dareit? Jo es naīsarasšu mobilizācijas komisijā, tod mani uzskateis par dezerteri un meklēs rūkā, bet, jo es īsarasšu, tod nūteikti mani mobilizēs. Kū dareit?

Pēc kaida laiceņa maņ īskrēja prōtā, ka Krōslovā pi prāvesta Kalinkas vosoras breivlaiku pavoda myusu Seminara rektors. — Braukšu pi jō! — pa-

dūmōju. Reitā agri mes ar tāvu laidemēs uz Krōslu-
vu. Es izstōsteju rektoram sovas bādas un lyudžu
padūma. Rektors soka:

„Tei nav lela bāda. Tyuleņ brauc uz Pīterpili!
— tur ir veiskups Cepļaks; jys tevi īsvēteis par
subdiakonu. Uzgaidi drusku! — es tyuleņ uzrak-
steišu jam vēstuli.“

Sajēmis nu rektora dokumentu, pasateiču jam
un tyuleņ laižūs uz Pīterpili. Navarēja vylcynōtīs,
tōpēc ka mani varēja arestēt. Aizbraucis Pīterpili,
tyuleņ devūs pi veiskupa. Jō sekretars maņ pasa-
ceja, ka veiskups Cepļaks aizbraucis uz Mikola-
jevku, uz katōļu bārnu patvērsmi, kuru vadeja
slāptōs mūkines. Maņ īteice braukt uz Mikolajevku
pi veiskupa un tur pošam personeigi izstōsteit so-
vas dareišonas.

Pa Nevas upi ar kugeiti aizbrauču uz Mikola-
jevku. Vokorā beju klōt. Īsnēdžu veiskupam rek-
tora vēstuli. Izlasejis vēstuli, veiskups soka:

„Nōkušu svātdiņ es tevi īsvēteišu par subdia-
konu. Reit brauc uz Seminaru, nūtiri pīcu dīnu re-
kolekcijas un svātdiņ „guļstīs krystā!“ (Svēteibu
kandidati svēteibu laikā guļ krystā pret oltoru.)
Reitā agri aizbrauču uz Seminaru.

Seminarā vosoras laikā beja tikai vīns jaunais
bazneickungs-vikars. Es pastōsteju jam sovas bā-
das. Jys nūmīrynōja un drūšynōja mani, un es īsō-
ku rekolekcijas. Tūs laikā maņ nōce vysaidas dū-
mas, šaubas, namīrs, bet tagad es jau beju gudrōks
nakai sōkumā, kod īstōju Seminarā. Tagad maņ va-
jadzēja izaškērt uz vysu dzeivi, uz vysu myužu, voi
palikt par prīsteri, voi aizīt pasaulī. Subdiakonata
svēteibas beja izšķirūšas, tōpēc mani mūceja vysai-
das šaubas, vysaidi kārdynōjumi. Es zynōju, ka pats
ar sovu prōtu nikō nasadūmōšu un natikšu
skaidreibā, tōpēc piļneigi nūsadevu Dīva vaļai.

„Dīveņ ,dūd maņ saprasšonu, prōtu, ka es pa-
zeitu Tovu vaļu! Pasoki maņ, atklōj Sovu grybu
caur prīsteri, pi kura es pyrms svēteibom īšu pi
grāku syudzēšonas!“ tai es lyudžu Dīvu un pasaļō-
vu uz Jū. Vēļ pyrms grāku syudzēšonas aizgōju pi

prīstera, izstōsteju jam sovas šaubas, namīru un lyudžu padūma. Jys maņ skaidri un nūteikti pasa-ceja:

„Ej drūši pi svēteibom un nagrīz vēreibas uz kārdynōjumim!“

Pēc tōs sarunas un seviški pēc grāku syudzēšo-nas es palyku pavysam mīreigs.

Svātdiņ veiskups Ceplaks sovā privatā kaplei-cā isvēteja mani par subdiakonu. Pēc svēteibu sa-jimšonas es jutūs prīceigs, mīreigs un laimeigs cyl-vāks. Subdiakons jau skaitejōs „supra firmam petram“ (uz stypra pamata). Tagad jau maņ na-draudēja nikaidas brīsmes.

Nūdzeivōjis Pīterpili dažas dīnas, apmeklējis krysttāvu un cytus rodus un pazeistamūs, laižūs uz Novikim. Drūšs un mīreigs dzeivōju mōjōs, tō-pēc ka Seminarā priķšnīceiba paziņōja atteiceigom krīvu istōdem, ka es asu subdiakons. Rudinī, kod īsarodu Seminarā, draugi, dabōjuši zynōt, ka es asu subdiakons, gōja mani apsveikt.

Pīktajā kursā pēc Zīmassvātkim sōcēs eksa-meni-matura. Uz eksamenu vajadzēja īt pi attei-ceiga profesora uz jō dzeivūkli. Nūlicis vīnu eksa-menu, tyuleņ keris pi ūtra, un tai leidz lelajam gavēņam vajadzēja nūlikt vysus eksamenus. Ga-vēņa sōkumā beja diakonata svēteibas un 25. martā — prīstera svēteibas. Pyrms svēteibom beja os-toiņu dīnu rekolekcijas. 25. martā, Vyssvātōkōs Jaunovas Marijas pasludynōšonas svātkūs, veis-kups Ceplaks pīškeire mums prīstera svēteibas. Ta-mā svātku dīnā vysu kleriku rodi un pazeistami be-ja bazneicā un pēc pušdīņu — pījemšonas zālē ar apsveikumim un dōvonom. Es sajēmu nu sovim rodim kai dōvonu vysas liturgiskōs prīstera drēbes plus cytas dōvonas. Dažas dīnas pēc svēteibom un dōvonu sajimšonas mes, jaunī prīsteri, reikōjom „bibas“ sovim draugim. Mums jau kai prīsterim beja breivi īt uz piļsātu, tikai vajadzēja pasaceit in-spektoram, ka izeju.

Vinā dīnā sajamu un mōjom telegramu. Losu: „Brōļs Konstantins nūmyra, globōsim X. Gaidom.“ Muna prīca pōrsavērtē par skumi. Brōļs beja školāns, jam beja 14 godu. Kū dareit? Voi braukt uz bērem, voi nūkōrtōt te dareišonas? Maņ beja šaubas, voi es paspēšu uz bērem, un es vēļ nabeju nūkōrtōjis vīnu eksamenu par Svātajim Rokstim. Aizgōju pi profesora un rōdu jam telegramu. Izlasejis telegramu, profesors soka:

„Skaidrys, ka jōbrauc uz bērem. Seminarā vyss nūkōrtōts, svēteibas sajimtas — kō gaideit? Tai voi tai pēc dažom dīnom jōbrauc uz mōjom.“

Es soku jam: „Maņ taču vēļ nav nūlykts eksamens pi jyusim!“

Profesors atbiļd: „Tei nav lela bāda. Pēc primicijas pasamōceisi, kas ir programā, un atraksteisi maņ. Es tev uzraksteišu dažus jautōjumus, tu rakstyski atbiļdēsi maņ, — un ar tū vysa līta byus kōrteibā.“

Maņ gon napatyka taidis profesora padūms, lai gon tys lykōs logisks. Es atbiļdēju profesoram: „Es lobōk nūlikšu eksamenu un tod ar mīreigu sirdi braukšu uz mōjom.“

Profesors tūmār pīspīde mani, lai es braucu. Paklauseju.

Atbraucis uz Rēzekni, es dabōju zynōt, ka maņ zyrga nav pretim. Šausmeigs pavasara ceļš, — dubli leidz skrytuļu maulem. Zyrgs tikkū spēj pavīļkt tukšus rotus. Sameklējis zyrgu, tai šai dasasytu leidz Kaunotai. Ībrauču pi Kaunotas prāvesta Budzilasa un palyku tur uz nakts. Reitā agri prāvests iīt pi manis ustobā un soka:

„Nu, zyni, tu laimeigs. Cylvāks ir atbraucis pēc bazneickunga da slymō. Tei vīta, kur ir slymais, atsarūn tikai 4 kilometri nu jyusu mōjom. Tu aizbrauksi pi slymō, un šys cylvāks ar prīcu aizvess tevi uz mōjom, tōpēc ka uz Novikim tyvōk na uz Kaunotu. Paēd brūkastis un laidīs ceļā!“

Es nagribēju braukt pi sliminīka — maņ beja bailes. „Kai es, tikkū „izcāpts“ bazneickundzeņš, tyulen pi slymō?! Kai es spēšu izpīļdeit taidu svo-

reigu un nūpītnu dorbu: sagatavot cylvāku uz myu-
žeibu?“ Es īsōku lyugt prāvestu, lai atbreivoj mani
nu taida svoreigapīnōkuma. „Maņ bailes!“ soku.

Prāvests sōka smītis: „Vot tev i ša! Pīcus go-
dus mōcejōs, studēja un, kod vajaga stōtis dorbā,
— jam baist! Kaidis ža nu tevis bazneickungs? Tev
taču na šudiņ, to reit vajadzēs piļdeit prīstera pī-
nōkumus: braukt pi slymim, spovedeit etc. Kod ža
tev nabyus baist?“

Maņ palyka kauns, un es beju spīsts braukt.

Aizbraucis pi sliminīka, klausūtīs jō grāku
syudzi pyrmū reizi sovā dzeivē, dūdūt jam abso-
luciju un postora svēteibu, es vairōk cīšu nakai tys
slymais. „Voi labi, voi pareizi es doru?“ Taidas
šaubas komōja mani. Ilgi es komōju „bēdeigū“ sli-
minīku, koleidz jys tyka vaļā nu manis. Cylvāki
aiz durovom izdzīdōja vysas dzīsmes, bet es vys
jamūs ap sliminīku.

Braucūt nu sliminīka uz mōjom, maņ beja ļūti
slykts gora stōvūklis. Laiks slykts, solts; leits,
mytrys, dubli, dryums ... Nasatyku nivīna cylvā-
kā.

Īgōju ustobā. Sētņiki īplēte acis un verās. Jī
nabeja gaidejuši un cerējuši, ka es atbraukšu.
Brōļs jau beja apglobōts. Muns gora stōvūklis nū-
šļuka vēļ zamōk. Pīterpilī lītas nanūkōrtōju, brōļs
apglobōts, — vysš tys spīde mani, un es staigōju
kai muša vālā rudinī. Pēc pōrs dīnom drusku at-
spērgu.

Nūlēmem, ka primicija byus Kunga Jezus De-
beskōpšonas svātkūs. Vysu šū laiku mōjiniki gata-
vōjōs uz tom lelajom „kōzom“. Vasalu nedēļu
pyrms primicijas mōjiniki un rodi teireja un moz-
gōja ustobas, slauceja pogolmus, taiseja gūda vōr-
tus, veja vaiņukus, kova „vēršus“, vōreja, cepe etc.
Beigōs nōce tei seņ gaideitō, svineigō dīna.

Bukmuižā tamā dīnā ir atlaidas. Ļaužu sabrau-
ce bez sova gola. Skaista, saulaina dīna. Pi oltora

svātos Mises laikā svīdri maņ tecēja kai latakū yudiņš.

Novikūs mīlasts vyļkōs divi dīnas: ēde, dzēre, dzīdōja, doncōja kai jau „kōzōs“. Gostu, lyugtu un „stōvmaču“, vairōk kai vajaga. Maņ na dyžan patyka tys trūksnis un namīrs, bet nikō navarēja da-reit . . .

Pēc munas primicijas vajadzēja braukt pi drau-gim: Šļachotas un Trepšas. Tur ari sova daļa. Golu golā beidzēs tōs trūksņainōs svineibas un īsastō-ja kōrteiga un mīreiga dzeive. Pēc primicijas es va-rēju vīgli nūsapyust un mīreigi padzeivōt tāva mō-jōs. Tagad atlyka tikai gaideit nu Pīterpiļš Archi-veiskupa Kurijas dokumentu — pazeimōšonu uz dorba vītu. „Uz kurīni? Uz kaidu draudzi mani nū-zeimōs?“ nōce jautōjums. Latgolā nabeja daudz taidu draudžu, kur beja vikari. Un tagad spēj, dū-moj! — kur tiksī?

Golu gola vīnā skaistā dīnā atīt nu Pīterpiļš Archiveiskupa Kurijas īraksteits, oficials doku-ments. Turu tū rūkōs, uztraukts, uzbudynōts . . . Nu, uz kurīni? . . . Taisu vaļā.

„Ar šū teik Jums paziņōts, ka esit pazeimōts uz Preiļu draudzi par vikaru. Nedeļas laikā pēc šō roksta sajamšonas īsarast dorba vītā un paziņōt Ar-chiveiskupa Kurijai . . .“

Izlaseju pōrs reizes nu vītas, nūlyku papeiru uz golda un padūmōju: „Nu tod vīnu reizi beidzēs vy-sas studijas, pyules, teorija! Tagad jōsastōj pi dor-ba, tagad nōks prakse . . .“

„Dīveņ, paleidz maņ ražeigi strōdōt Tovā vei-na dōrzā! . . .“

Pōrs dīnōs sakōrtōju sovu багаžu, pōrs dīnōs apstaigōju vysas dōrgōs vīteņas, kas maņ beja tik mīlas . . . atsasveicynōju nu vysom . . . Tāvs jjudze tū pošu Meļneiti, kurs desmit godus beja vyzynō-jis mani te uz Rēzekni, uz školu, te uz Rēzeknes dzeļžceļa staciju, te uz Bukmuižu un tagad pādejū reizi vess uz muna dorba vītu. Skumeigi maņ beja škērtīs nu tāva sātas, nu Novikim un nu dōrgom vīteņom, ar kurom beju tik tyvu saaudzis. Ar Dīvu!

LATGOLAS KATŌĻU VOJŌŠONA KRĪVU CARU LAIKŪS

Krĭvu valdeiba gribēja Latgolas katŌļus pŕ-
taiseit par krĭvim un pravoslavim. ŠŌ mērka sa-
snēgšonai jĭ izlĭtŕja ŗaidus leidezklus:

1) nŭlĭdze drukŕt un pat mŕjŕs turēt grŕmotas
latgaliŗu volŭdā,

2) nŭlĭdze mŕceit bārņus sovā volŭdā,

3) ŗkolā mŕceja tikai krĭvyski, un bārņi beja
spĭsti runŕt krĭvyski,

4) katŕĻu prĭsters nadreikstēja apmeklēt ŗko-
lu un pasnēgt ticeibas mŕceibu,

5) naļŕve ceļt jaunas bazņeicas un remontēt
vacas,

6) procesijas ŕrpus bazņeicas beja nŭlĭgtas,

7) bazņeickungs nadreikstēja braukt atļaidŕs
uz cytu bazņeicu,

8) bazņeickungs nadreikstēja bez atļŕves ap-
meklēt sovu draugu, bazņeickungu, kaut arī tys
beja slyms,

9) svātglezņas katŕĻu bazņeicŕs, kuras pops uz-
skateja kai bizantiŗu ritam pĭdareigas, atjēme un
pŕcēle uz krĭvu cerkvu,

10) katŕĻu uniati tyka uzskateiti par pravosla-
vim un pĭraksteiti pi popa kai jŕ draudzes lŭcekli,

11) uniati nadreikstēja apmeklēt katŕĻu bazņei-
cu,

12) katŕĻu prĭsters nadreikstēja uniatus laulŕt,
jŭs bārņus krĭsteit, pĭjĭmt pi grāku syudzes, nŭ-
myruŗs apglobŕt etc.

Jo bazņeickungs pŕrkŕpe kaidu nu ŗim lyku-
mim, tod jam draudēja bŕrga strŕpe, pat cĭtums,
Sibire. ŗĭ uniati nabeja nikaidi eisti uniati, bet tai-
di poŗi latgaliŗi, katŕli kai i vysĭ. Krĭvu valdeiba
tŭmār uzskateja jŭs par pravoslavim un ar spāku
spĭde ĭt uz cerkvu un pĭdarēt pi popa draudzes.

Par cara valdeibas „aci“ beja pops un uradniks, kuri izspigoja bazneickunga reiceibu un par vysu ziņoja augstokai krivu priksniceibai; par taidim „nūpalmim“ jī daboja nu valdeibas medali un paugstynojumu. Katolu pristerim vajadzēja byut ļūti uzmaneigim un sorgotīs nu popa un uradnika kai nu guņš.

Jo gadejōs kuram prāvestam „pōrkōpt“ lykumu, padareit „grāku“ (nūkristeit bārnu, salaulōt etc.) un jo par tū dabōja zynōt pops voi uradniks, tod prāvestam draudēja brīsmas. Katolu pristeri tūmār beja ļūti apkēreigi un veikli un prota laikā „apslōpēt“ brīsmes un izlobōt sovu „grāku“, koleidz vēļ par tū nabeja dabōjuse zynōt augstokō krivu priksniceiba. Leidzekli beja taidi: prāvests aicynōja pi sevis vīseibōs popu un uradniku, labi jūs pamilōja, ar „stypuru zeļteri“ padzirdeja un ideve lobu vzjatku (kukuli), — un līta beja cauri. Pēc tam prāvests jutōs drūšs, tōpēc ka „grāks“ jam tyka pīdūts. Rezultatā pops un uradniks priceigi, dzīdōdami brauce uz mōjom, un prāvests ari beja priceigs un laimeigs, ticis vaļā nu jam draudušom brīsmom.

Te grybu pastōsteit dažus gadejumus, kurus maņ stōsteja oculīcinīki: prāvesti voi kaidis vacōks cylvāks. Bukmuižas prāvests A. Abojs stōsteja maņ taidu gadejumu.

„Vīnu reizi atīt pi manis muns draudzes lūceklis Jōņs, kuru krīvi skaiteja par uniatu-pravoslavu un kurs beja īraksteits pi popa kai jō draudzes lūceklis; Jōņs soka maņ:

„Proboščeņ, es grybu precētīs. Asu katōļs un grybu laulōtīs tikai katōļu bazneicā. Pi popa es naišu. Kū maņ dareit?“

„Svoreiga un nūpītna līta,“ soku Jōņam. „Vajaga labi apdūmōt. Ar laiku „eilyns izleiss nu maisa“, pops dabōs zynōt, un tod jau byus slikti. Padareisim tai: es salaulōšu tevi paklusom, lai nivīns nazyna. Tu atīsi pi manis ar sovu bryuti un divim līcinīkim vokorā, un es pi slāgtom bazneicas durovom jyus salaulōšu. Tu, zynoms, kōzu nataisi un

nasalīlej, ka tev ir sīva! Pēc lauleibom esi nūmūdā, klausīs ar obom ausim, voi pops nadabōja zynōt par tovu „grāku“! Kai tik dabōsi dzērdēt, ka pops jau zyna par tovom lauleibom, tyuleņ skrīņ pi manis! A tod jau vajadzēs gudravōt, kū dareit tōļok.“

„Labi, proboščeņ, es jau nasnausšu!“ atbiļdēja Jōns.

Pēc Jōņa lauleibom kaidu laiku beja kluss. Vīnā vokorā īsarūn pi manis uztraukts Jōns un soka:

„Proboščeņ, jau pops zyna — beja īsaradis pi manis, pratynōja mani un draudēja. Es, radzādams, ka vairōk nav kō slēpt, pasaceju popam: — Es asu katōļs un grybu dzeivōt pa kataliskam. Nīkaidu tovu draudu es nasabeistu! — Jys pavaicōja: — A kai ža prāvests uzadrūšynōja tevi laulōt? — Es pasaceju popam: — Es apmōneju prāvestu. Prāvests vaicōja nu manis, voi naasu uniats. Es atbiļdēju: nīkaidis uniats es naasu: dzimis katōļs, kristeits katōļu bazneicā un asu tovas draudzes lūcekļis. Prāvests īticēja un salaulōja mani. — Tod pops dusmeigi aizabļōve: — Nu, posmotrim! (Nu, pasavērsim! te ar nūzeimi: redzēsīm!)“

„Nu, labi, Jōņ, ka tu maņ pastōsteji! Vairōk tu maņ nīkō navarēsi paleidzēt. Ej uz mōjom un nastōsti nīkam, ka tu beji pi manis! Es mēginōšu pats tikt golā ar popu.“

— Kū tagad dareit? — dūmōju sovā prōtā. — Nav cyta ceļa, cytas izejas, kai braukt pi popa un matuškā (popa sīvas) pi „spovedis“. — Pasavēru kalendarī: pēc mēneša matuškā vōrda dīna. — Labi! — dūmoju, — ir īmeslis braukt pi popa. Maņ beja gobols lobas zeida drēbes. Tei byus dōvona matuškai vōrda dīnā. Pajēmu leidza desmit zalta rubļu — tei byus batjuškam muna upere par „grāku“. Reitā aizbrauču uz Vertolovu pi popa.

Matuška prīceiga izgōja satikt mani, jo zynōja, ka prāvests bez dareišonom un „tukšā“ nabrauc. Īgōjis ustobā, es tyuleņ stōjūs pi lītas un soku:

„Redzit, cīnejamō kuņdze, kas par lītu, kōpēc es šudiņ trauceju jums mīru ar sovu īsarassōnu: X datumā jyusu vōrda dīna, un akurat tamā dīnā

maņ jōbrauc uz Rēzekni svoreigōs dareišonōs, un es navarēšu īsarast pi jums, lai apsveiktu jyus, nūvālātu daudz laimes, un tōpēc es tū doru šudiņ. Sirsneigi apsveicu jyus, cīnejamō kuņdze, nūvēleju jums ilgus un laimeigus godus un lyudzu pījimt nu manis mozu dōvaneņu (un idevu drēbes gōbolu).“

Matuška, īraudzejuse skaistu drēbi, navarēja sasavaļdeit nu prīcas un vairōkas reizes saceja: „Spasibo, spasibo, dorogoj otec Aleksandr! (Paļdis, paļdis, dōrgais tāvs Aleksandr!) Tāvs Aleksandr, īdzersim tejas!“ saceja matuška. „Es tyulen saga-tavōšu, un jyus drusku uzgaidit!“

Pops vysu laiku nasarōdeja.

„A kur ža batjuška?“ vaicōju.

„Batjuška aizbrauce uz Rēzekni dareišonōs,“ atbiļdēja matuška.

„Vot tev i še!“ dūmōju. „Na cytaidi, kai nūvede „donosu“ (syudzeibu) par mani!“ Maņ nūšļuka dūša, palyku skumeigs. Propūla muna dōvona bez vajadzeibas! Matuška atnese teju un, radzādama mani slyktā gora stōvūklī, vaicoj:

„A kōpēc jyus, tāvs Aleksandr, taid skumeigs?“

„Kai tu nabyusi, cylvāks, skumeigs, ka lela bāda uz sirds!“

„Kas par bādu, otec Aleksandr?“ uzatraukuse vaicoj matuška.

Es soku: „Mani pīkrōpe vīns uniats. Atgōja jys pi manis un lyudze salaulōt. — Voi naesi uniats? — vaicōju. — O, nā, probošceņ, es asu rikteigs kataliks, muni vacōki kataliki, kristeits kataliku bazneicā un asu tovas draudzes lūceklis, — atbiļdēja jys maņ. Es īticēju jam un salaulōju. Pēc kaida laika dabōju zynōt, ka jys ir uniats, tōpēc šudiņ gribēju atsavainōt pret batjušku par sovu „grāku“, un te ir desmit rubļu, kū sajēmu par lauleibom, — tī pīdar batjuškam, na maņ,“ un uzlyku goldā 10 zalta rubļu. (Par lauleibom es nasajēmu nivīnas kapeikas, tōpēc ka tys uniats beja bēdeigs.)

Matuška, īraudzejuse 10 rubļu, nu prīcas palēce uz augšu un sōka mani mīrynōt, ka te nav nikai-

das bādas, batjuška najims ļaunā un nav par kū uztraukt.

„Es zynu, ka jyus, matuška, esit loba, žālsirdeiga, bet kū saceis batjuška par taidu litu? Varbut jys jau nūvede donosu par mani?“

„O, net, net (nē, nē) otec Aleksandr, esit mīreigs! — donoss nav īsnāgts. Taisneibu sokūt, otec Aleksandr, batjuška jau uzraksteja donosu, bet es jam naļōvu īsnēgt spravnīkam. Tyuleņ jums parōdeišu.“ Jei aizskrēja uz popa ustobu, atnese „donosu“ un soka: „Redzit, te ir tys donoss, un tagad veritēs!“ Jei saplēse tū „donosu“ smolkim gabalenim un īmete ceplī. „Vot kur jō donoss!“ soka matuška.

„Paļdis, paļdis jums, matuška, par jyusu leidzjuteibu, bet taču batjuška varēs uzraksteit jaunu donosu!“ soku.

Matuška uzklidze: „Kai jaunu donosu? Lai tikai parauga — es jam vysu bōrdu izplēšū! Nasabeistit, tāvs Aleksandr! Koleidz es dzeiva, nikas slykts jums nanūtiks. Ticit maņ un varit byut drūšs!“

Radzūt taidu matuškas izaturēšonu, es patiši beju drūšs, ka tai byus. Sirsneigi pasateiču jai. Tod mes sādomēs pi golda un sōkom dzert teju. Es jau beju lobā gora stōvūklī un stōsteju matuškai komplimentus par jōs lobū sirdi. Ar tū izabeidze tei „donosu“ lita, un mes ar Jōni dzeivōjom mīreigi.“

„Voi jums, prāvesta kungs, beja vēļ vairōki tamleidzeigi gadejumi?“ vaicōju prāvestam.

„Kai tod! Pyldūt prāvesta pīnōkumus, bīži gadejōs sadūrsmes te ar popu, te ar uradniku. Mes, katōļu prāvesti, asam „storp loktu un vasari“. Napildeisi pēc sirdsapziņas sovus pīnōkumus, byusi atbiļdeigs Dīva priškā, grākōsi pret tyvōkō, sova draudzes lūcekļa, mīlesteibu un taisneibu un ari pret sovu sirdsapziņu; pildeisi — byusi vaineigs cara lykuma priškā un īsi uz cītumu voi Sibiri. Mums palik tikai vīns ceļš: „Vairōk vajaga beitiš

Dīva nakai cylvāka,“ kai saceja Kungs Jezus, un Dīvs vysod mums paleidzēja izagrūzeit nu brīsmom.

Munā dzeivē beja vēl taidis gadejums. Atīt pi manis „uniats“, katōls, munas draudzes lūceklis, un lyudz mani nūkristeit jō bārnu.

„Nūkristeit to nūkristeit,“ soku, „bet kas byus vālōk? Jo pops dabōs zynōt, tod apsyudzēs mani augstōkai krīvu priķšnīceibai, un maņ drūšs cītums voi Sibire.“

Mes obadivi ar Juri gudrōjom, kai tū lītu izvest, ka „vylks byutu seits un koza dzeiva“.

Bukmuižas mīstēnā dzeivōja vīna „mīščonka“ (devotka) Madale, gudra un ļūti veikla sīvīte. Pa vosoras laiku jei gōja pi cylvākim un strōdōja vysaidus dorbis, bet pa zīmu sēdēja sovā ustabeņā; tur jei sprēde, aude, mōceja bārnus grōmotā, sagatavōja bārnus pi pyrmōs grāku syudzēšonas, kotru dīn gōja uz bazneicu, apkūpe bazneicu etc. Ar sovu dzeivi jei beja pīmārs un paleigs cylvākim, un ļaudis jū mīļōja un cīneja. Madale beja tryuceiga (bobuļka), jai pīdarēja mīstēnā moza, vaca ustabeņa, un vairs nikaida monta jei naturēja.

„Vajaga lyugt paleigā Madali,“ soku Juram, „jei tiks golā ar vysom „kibelem“.

Nōkušā reitā Madale īsarūn pi manis.

„Madaļ, voi tu varātīm uzajimt vīnu svoreigu uzdavumu: byut Jura bārnām par krystamōti un vālōk, jo nōktu tīsa, uzajimt vysu atbiļdeibu?“

„Labi, proboščeņ, dareišu vysu, kū spēšu un kai saprasšu, un dūmoju, ka ar Dīva paleigu tikšu cauri,“ soka Madale.

„Nu, a kai tu dūmoj tū izdareit? Voi tev ir kas padūmā?“

„Es dūmoju tai, proboščeņ: pasorgōšu, kod pops izbrauks nu mōjom, un es tyuleņ ar bārnu īšu uz Vertolovu pi popa. Izarunōšu ar matušku (popa sīvu) un tod bārnu atnesšu pi tevis. Vālōk, jo šei

līta nūis leidz tīsai, tod vysu šū vaini es jimšu uz sevi.“

Es pikrytu Madales projektam. Madale, dabōjuse zynōt, ka pops izbraucis nu mōjom, tyuleņ nūnese bārnu uz Vertolovu pi popa. Matuška izgōja un pasaceja:

„Batjuška ir izbraucis. Atnessi bārnu reit.“

„Ach reit?“ soka Madale. „A tu zyni, ka šys bārns da reitam nadadzeivōs? Bārns ir ļūti vōjs, un jū jōkrysta tyuleņ.“

„Es tev soku, ka batjuška izbraucis!“ dusmeigi saklīdz matuška.

„Tys zeimoj, ka bārnām jōmērst nakristeitam! Batjuška volkojās pa pasauli, mōjōs nasēd un savu pīnōkumu napylda. Kas te par kōrteibu? Kas te par „parjadkim“ (krīvu porjadok „kōrteiba“), kas te par popu?“ Izabōruse ar matušku, Madale izgōja nu ustobas un tyuleņ devēs uz Bukmuižu pi prāvesta.

Kod Madale ar bārnu īsaroda pi manis un praseja nūkristeit bārnu, es, jūkōdams un grybādams pōrbaudeit Madales gudreibu, soku jai:

„A moža tys bārns uniatu?“

„Nā, probošceņ, tys bārns ir eistais kataliks,“ atbildēja Madale.

„Nu labi, šudiņ tu ej uz mōjom, un es par šū laiku dabōšu zynōt, voi patiši šys bārns ir katōļu bārns. Jo šys bārns ir katōļs, es jū reit nūkristeišu. Šudiņ tu ej uz mōjom un reit īsarassi ar bārnu!“ paskaidrōju Madalei.

„Nā, probošceņ, tai to jau nabyus! Jo tu nakristeisi tyuleņ bārna, tod es atstōšu šū bārnu tovā ustobā un poša īšu uz mōjom. Bārns ir ļūti vōjs un da reitam nadadzeivōs, — jū jōkrysta tyuleņ, bet, jo tu nakristeisi, tod lai nakristeits bārns mērst tovā ustobā, a es īšu prūjom bez bārna un žalōšūs veiskupam, ka Bukmuižas probošcs nakrysta bārnu un tī mērst bez kristeibas. Es eju prūjom, a tu dorī, kū gribi ar šū mērstušu bārnu! Reit nessi uz kopim.“

Es, radzūt taidu Madales gudreibu, beju drūšs,

ka ar jū napazussi, un nūkristeju bārnu. Pēc kristeibom ilgu laiku beja klusu, un es dūmōju, ka jau tei līta ir gōjuse aizmērsteibā, bet vīnu dīnu īsarūn pi manis uradnīks un īsnādz maņ pavēsti: īsarast Rēzeknē, apgoboltīsā . . .

„Kas par lītu?“ vaicoju.

„Uniata bārna kristeišona,“ atbiļd uradnīks.

Nu, dūmōju, tagad to jau švaki! Ataicyņōju Madali un soku, kas par lītu.

„Nasabeist, probošceņ, roksti mani par „svetku“ (līcineicu) un vysu vaini krauņ uz Madales! Madale izturēs!“

Īsarodom tīsā. Tīsas priksšēdis grīžās pi manis ar jautōjumu:

„Voi jums, prāvesta kungs, ir zynoms vaļdeibas lykums, kas nūlīdz katōļu goreidznīkam kristeit uniatu bārņus?“

„Jā, es tū zynu!“ atsoku.

„Voi jums beja zynoms, ka tys bārņs, kuru jyus kristejot, beja uniatu bārņs?“

„Nā, tō gon es nazynōju. Es beju pōrlīcynōts, ka tys ir katōļu bārņs. Madale, kura beja atnasuse bārnu da kristeibom, apgolvōja, ka tys asūt katōļu vacōku bārņs. Es pasaceju jai, lai šudiņ īt mōjōs, un es pa tū laiku dabōšu zynōt, voi patīši šys bārņs ir katōļu bārņs un, jo tys ir pareizi, tod reit es jū nūkristeišu. Bet Madale sōka raudōt, klīgt, draudēt ar syudzeibom veiskupam, saceidama, ka bārņs asūt ļūti vōjs un da reitam nadadzeivōs, ka jōkrysta tyuleņ. Jo es tyuleņ nakristeišu bārna, tod jei atstōs tū munā ustobā un poša īs uz mōjom, lai bārņs nakristeits mērst munā ustobā un lai es reit globojūt jū nakristeitu. Jei nūlyka bārnu uz muna golda un jau taisejōs īt prūjom, pīdraudādama, ka ziņōšūt veiskupam, ka es nakrystūt mērstuša bārna. Un kas maņ beja jōdora taidā gadejumā? Es īticēju Madalei un nūkristeju bārnu. Lyudzu izvai-cōt līcineicu Madali! Es dūmoju, ka jei nanūlīgs tō, kū es pastōsteju jums, tīsneša kungs.“

Tīsnesis lyka pasaukt Madali. Madale drūši un

bravureigi īgōja tīsas zālē un zamu nūsaklaneja. Tīsas priksšēdis grīzēs pi jōs un vaicōja:

„Voi jyus esit tei Madale, kura beja nūnasuse uniatu bārnu uz Bukmuižu pi prāvesta Aboja, lai jū nūkristeitu, līcynōdama, ka tys bārns asūt katōļs, un taidā veidā pikrōpet prāvestu?“

Madale drūši atbiļdēja: „Jā, sudzja kungs (tīsneša kungs), es asu tei Madale, kura beja nūnasuse bārnu pi Bukmuižas prāvesta, lyugdama, lai nūkrysta, bet es namalōju, ka tys bārns ir katōļs. Jys ir katōļu vacōku bārns, jō vacōki ir katōli, tikai krīvu vaļdeiba ar spāku spīž jū byut par pravoslavu un dzan uz cerkvu.“

„Kai tu dreiksti tai runōt un apvainōt vaļdeibu? Es tevi ispuņdēšu cītumā, un tur tu sapyusi!“ borgi aizablōve tīsnesis.

„Par kū ža tu mani spuņdēsi cītumā? Voi es kaidis razboiniks voi zaglis? Voi par tū, ka es naļōvu bārnam mērt bez kristeibas?“ mīreigi atbiļdēja Madale.

„Stōsti, kai tur beja ar bārna kristeišonu?“ uzklīdze tīsnesis.

Madale apsamete par taidu „pusduraceņu“ un sōka peņterēt žargonā, juku jukom lītōdama krīvu, boltkrīvu un latvīšu vōrdus, lai gon jei labi prota krīvyski: „ Tak vot, kungs sudzja, tai tei beja dzela: atīt pi manis Jurka un „milym Bogom“ (mīlō Dīva vōrdā) lyudz mani, lai es nūnasu jō bārnu uz Vertolovu da popa nūkristeit, — bārns asūt ļūti vōjs. Kū ža dareit? Taidūs gadejumūs vajaga paleidzēt. Es tyuleņ nūnešu bārnu uz Vertolovu pi tō „valasascika“ (garmotaiņa).

„Kas par valasasciku?“ uzklīdze tīsnesis.

„Nu da tys ža pops ar garu bizi un bōrdu! — mes jū saucam par valasasciku. Īgōju ustobā, matuška soka: batjuška izbraucis, atīsi reit! Es pasaceju, ka bārns ir ļūti vōjs un leidz reitam nada-dzeivōs, jōkrysta tyuleņ. Matuška sōka blaut un pastōveigi atkōrtoj: — Batjuški net, atīsi reit! — Es atbiļdēju, ka reit nav kō īt, tōpēc ka bārns leidz reitam nadadzeivōs. Pops dauzōs pa pasauli, napīl-

ņavoj (nasorgoj) sātas un sovu dareišonu, un bārnam jōmērst nakristeitam. Kas te par popu? Kas te par paradkim? Es izgōju nu popa ustobas un padūmōju: kū ža tagad dareit? Naļaut ža bārnam mērt bez krysta! Es padūmōju sovā prōtā: bārns ža ir kataliks, nēsšu da Bukmuižas probošča! Aizgōju pi probošča un lyudžu, lai nūkrysta bārnu. Probošcs vaicoj: — A moža tys bārns ir uniatu? — Es soku: — Nā, probošceņ, tys bārns ir kataliks, jō tāvs un mōte kataliki. — Tod probošcs pasaceja maņ: „Tu atnessi šū bārnu reit, un es pa tū laiku dasazynōšu, voi tys bārns patiši ir katōļs, un tod nūkristeišu.“ — „Nā, probošceņ, tai gon nabyus!“ es saceju, „bārns ir ļūti vōjs, tikkū pyuš, da reitam jys nadadzeivōs, jōkrysta tyuleņ.“ Probošcs soka, ka jys nadreikst kristeit, napōrsalicyņōjis, voi teišam bārns ir katōļs. Tod es isōku raudōt un lyugt, lai tyuleņ krysta. Probošcs vys nagribēja. Tod es proboščam pasaceju: „Jo tu tyuleņ nakristeisi bārna, tod es atstōju jū pi tevis, lai mērst nakristeits tovā mōjā; tu atbīldēsi pret Dīvu, bet es žalōšūs veiskupam, ka Bukmuižas probošcs nakrysta mērstušu bārnu.“ Tod es nūlyku bārnu uz probošča golda un jau taisejūs it prūjom, bet probošcs, kai radzams, nūsabeida un tyuleņ nūkristeja bārnu. Taida tei līta beja, kungs sudzia, ar tō bārna kristeišonu.“

„Tu taču zynōji, ka tys bārns beja uniatu, un klōt pi tō bārna tāvs skaidri tev pasaceja nest bārnu pi batjuškas uz Vertolovu!“

„Jā, es zynōju, ka krīvu vaļdeiba ar spāku spīde jū byut par pravoslavu un kristeit bārnus pi popa, bet jys ir katōļs un nikod naiņ uz cerkvu, bet uz katōļu bazneicu. Jys syuteja mani pi popa kristeit bārnu tōpēc, ka cytaidi jam draudēja cītums. Un es nūnešu pi popa, kai saceja Jurs, bārna tāvs, bet popa nabeja mōjōs; jys volkojās pa pasauli, bet bārns mērstušs. Kū ža maņ vajadzēja dareit? Voi ļaut bārnam mērt bez krysta? Kas ža dōrgōks — voi bārna dvēsele, voi jyusu lykumi? Kai tu dūmoj, kungs sudzia?“

„Līta skaidra: tu apzynōti napil̄deji vaļdeibas lykumu un apzynōti maldynōji prāvestu, tōpēc esi peļnejuse borgu strōpi — cītumu,“ pasaceja tīsnesis.

„Kū ža tu pastajanna (vīnmār) baidi mani ar sovu cītumu! Maņ nav baist tova cītuma! Vysa muna dzeive ir vīns cītums. Asu bobuļka, svīdrūs peļneju kymūsu maizes, vaļdeiba maņ napaleidz, bet tikai vojoj. Bet ka tu mani īliksi cītumā, tod maņ byus darmavō kvacera (breivs dzeivūklis) un darmavī karči (breivs uzturs). Es nasabeistu tova cītuma, bet pīmini, kungs sudzia, ka atīs laiks, ka i tevi sūdeis Dīvs, a tod redzēsi gon!“ drūši atbiļdēja Madale.

„Molčatj!“ (Muti cīt!) aizklīdze tīsnesis un uzsyta ar kōju uz greidas.

Tīsneši aizgōja uz ūtru ustobu apsasprīstu. Pēc dažom minutem tīsa atsagrīze zālē un pasludynōja sovu lāmumu: Madale, jamūt vārā, ka jei nav normala, teik nūdūta policijas uzraudzeibā. Prāvests Abojs ir peļnejis cītumu, bet, jamūt vārā apstōkli, ka jys beja maldynōts, strōpe nūsaceiti atlaista. Tīsa ir izabeiguse, apsyudzāti varit īt mōjōs.“

„To kū ža tu, kungs sudzia, skaiti mani par duraceni, ka atdevi mani policijas uzraudzeibā? Tagad policija mani karaulēs (sorgōs) un staigōs pakaļ? Lai tikai pamēģinoj policists īit munā ustobā! Es jam parōdeišu ar slūtu taidu uzraudzeibu, ka vairōk jam „atsagribēs“ staigōt maņ pakaļ!“ Madale sōka klīgt un trūkšņōt zālē, izrōdeidama sovu naapmīrynōteibu ar tīsas sprīdumu. Tīsnesis vēl aizklīdze: „Molčatj!“ un Madale pretim. Tīsnesis, radzādams, ka ar Madali natiks golā, pasaceja sovam sekretaram: „Pasauc sorgu, lai izvad šū glupū bōbu nu zāles!“ un pats aizgōja prūjom. Sekretars pīgōja pi Madales un sōka tū mīrynōt: „Naklīdz! Nikas tevis nalīk cītumā! Tu esi breiva, vari īt uz mōjom,“ bet Madale pacēle bolsu un soka:

„Es nikur naišu, nī nu vītas! Dūdit maņ buma-gu (papeiru), ka vairōk navolkōsit mani pa tīsom! (Te jōs izteicīni krīvu volūdā:) Segodņa celyj deņ

scjarala dļa vas. Kab ne vaš sud, ci v žebry pošlab, ci komu rebjonka kolychalab. (Šudiņ vysu dīnu pazaudēju jyusu dēļ. Jo na jyusu tīsa, es voi ītu ubogōt, voi kam bārnu šyupōtu.) Es bez bumagas naišu nu šejīnes ni sūļa! Dūdit maņ bumagu, ka vairōk navolkōsit mani pa tīsom!“

Sekretars, radzādams, ka ar Madali navar tikt golā, atplēse nu avīzes gobolu un pasnēdze Madalei, saceidams: „Nu, še tev bumaga! Ej mīreigi da sātai!“

Madale, spālādama „duraceņu“, pasaceja: „Nu, tagad es saprūtu! Tagad īšu da sātai un vairōk ni uz kaidom tīsom naišu!“ aizagrīze un izgōja pa durvom. Kod mes atbraucem uz Bukmuižu, uz mōjom, es īlyudžu Madali pi sevis uz vakareīnom, pasateīču jai un palīleju jōs gudreibu un veikleibu. Šys gadejums ar Madali vālōk tyka zynoms plašā apkōrtņē un pa šai dīnai ir palicis cylvāku atmiņā (pat tagad, pēc 100 godu tyka avīzē). Taidi beja cylvāki Latgolā myusu laikūs. Lai gon naizgleitōti, bet ar sovu stōju un veikleibu jī pōrspēja vysus advokatus un gudrinikus,“ nūbeidze sovu stōstu prāvests.

Bukmuižas bazneicā, sōnejā oltorā nu senesenejim laikim, ka pat vactāvi napīmiņ, atsarūn Dīva Mōtes breinumdareitōja svātglezna — nalela, tym-sā krōsā, mistiska un ļūti pīvilceīga. Jōs smaidušs un mīlesteibas pylns skots vysod stōv maņ acīs un prōtā. Ikkotru, kas pyrmū reizi apmeklej Bukmuižas bazneicu un īsaver šamā gleznā, aizgrōb Dīva Mōtes smaidušais, mīlesteibas pylnais skots; pošam namonūt, cylvāks nūsleid uz celim un ilgi, ilgi verās Dīva Mōtes acīs, un osoras sōc ritēt pa jō vaigu. Bukmuiziši ir tik īmīļōjuši šū svātgleznu, ka napalaiž garam nivīnas izdeveibas, lai naišķritu bazneicā kaut uz eisu breidi un parunōtu ar sovu mīlū Mameņu, pastōsteitu jai sovas bādas, palyugtu paleigā un atvālātu sevi jōs patvārumā.

Parosti pēc taidas vizītes kotrys aizīt, slauceidams osoras, bet uz jō vaiga var redzēt smaidu un apmīryņojumu. Daudz želesteibu ticeigī ļauteni ir sajamuši caur Bukmuižas Dīva Mōtes aizbiļdnīceibu. Daudz breineigu izaveselēšonu, kai mīseigu, tai goreigu, un ari cyta veida paleidzeibu ir snāguse Dīva Mōte tim, kuri ar dziļu ticeibu un pazemeibu ir steigušis pi jōs. Par tū, ka Dīva Mōte daudzējim ir paleidzējuse, līcynoj daudzas votas (pateiceibas zeimes) pi šōs svātgleznas. Pi Bukmuižas Dīva Mōtes meklej paleiga na tikai katōli, bet ari cytu ticeibu cylvāki kai pravoslavī vacticeibnīki. Seviški Dīva Mōtes svātkūs (atļaidōs) varēja redzēt, kai bōrdaini krīvi un seviški krīvītes steidzēs pi Dīva Mōtes oltora, metēs ceļūs, syta paklonus, kristejōs, bučōja greidu un salyka uperes. Lobō Dīva Mōte piņēme vysus sovus bārnus bez izškireibas, izklausēja, paleidzēja un apmīryņoja ikkotru, kas ar dziļu ticeibu un bērnišku paļōveibu steidzēs pi jōs.

Par šū Bukmuižas Dīva Mōtes svātgleznu muns tāvs pastōsteja taidu nūtykumu.

„Kod es beju vēļ nalels puika un dzeivōju Pontogu sādžā, Bukmuižas draudzē, pi myusim par prāvestu beja bazneickungs Smilgevičs, ļūti gudrys, dedzeigs un drūss prāvests. Kai šudiņ stōv maņ pīmiņā taidš sovaidš gadejums, kas nūtyka myusu Bukmuižas bazneicā.

Vertolovas pops beja sadūmōjis sovā prōtā taidu „štuku“. Redzi, jam palyka žāl un skaudeiba, ka uz Bukmuižas bazneicu īt tik daudz cylvāku, bet jō cerkva vysod tukša. Sōpeigōkais jam beja tys, ka daudzēji jō draudzes lūcekli apmeklēja Bukmuižas bazneicu, tur lyudzēs pi Dīva Mōtes un salyka uperes.

„Pagaidi tu maņ!“ dūmōja pops uz Bukmuižas prāvestu, „es tev parōdeišu!“

Jys sadūmōja atjimt nu katōlim Dīva Mōtes svātgleznu un pōrvītōt tū uz sovu cerkvu. Apsaprīdis ar sovu matušku (sīvu), jys aizbrauce pi pristava (policijas priekšnīka) un izstōsteja tam so-

vus plānus: dzē, Bukmuižas prāvests ļaunoj pravoslavus un grib jūs pōrtaiseit par katalikim, tōpēc vajaga atjimt nu jō Dīva Mōtes svātgleznu un nūvītōt cerkvā, — tod vysi krīvi un ari katōli īs da cerkvai utt.

„Gudri runoj, „batjka“ (tāvs),“ palīleja popu pristavs, „es parunōšu ar ispravnīku (apriņka policijas priķšnīku), un mes tū kotrā ziņā izdareisim.“ Tymūs laikūs popim beja lela vara, tōpēc ka jūs pusē beja cars, valdeība un lykums.

Vītejais uradnīks, zynūt, ka Bukmuižā dreiš īsarass pristavs ar žandarmim, lai atjimtu katōlim svātgleznu, izmontōja šū gadejumu, lai nūsapeļneitu nu Bukmuižas prāvesta, tōpēc vīnā dīnā īsaroda pi prāvesta un, izalykdams par jō labvēli, kai lelu nūslāpumu pastōsteja tam:

„Dreizā laikā Bukmuižā īsarass pristavs ar žandarmim un popu, lai pajimtu nu Bukmuižas bazneicas Dīva Mōtes svātgleznu un pōrcaltu tū uz Vertolovas cerkvu. Tikai Dīva dēļ nivīnam ni vōrda par tū!“ pīkūdynōja uradnīks, „cytaidi padzeis mani nu omota un īliks cītumā.“

Zynoms, par taidu pakolpōjumu prāvests labi pacīneja un apdōvynōja uradnīku, un lyudze, lai īpriķš paziņoj tū dīnu, kod ībrauks pristavs. Uradnīks laimeigs aizbrauce uz mōjom. Pēc kaida laika uradnīks sajēme nu pristava reikōjumu:

„Paziņōt Bukmuižas prāvestam, lai taidā un taidā dīnā nikur naizbrauktu, bet byutu mōjōs un sagaideitu pristavu. Kaidā lītā īsarass pristavs, prāvestam nadreikst saceit.“

Sajēmis pristava reikōjumu, uradnīks tyuleņ laidēs uz Bukmuižu, oficiāli paziņōja pristava reikōjumu un pīmīdze ar aci, dūdams saprast prāvestam, kaidā lītā pristavs īsarass.

Bukmuižas bazneicas tyvumā atsarūn vairōkas mozas mōjeņas, kur dzeivoj vacas špītaļneicas —

terciarkas. Prāvests lyka pasaukt pi sevis vysas šos sīveņas.

„Krīvi grib atjimt un myusim Dīva Mōtes breinumdareitōju svātgleznu un pōrceļt tū uz Vertolovas cerkvu,“ paziņōja prāvests sasapuļcējušom špitāļņicom. Dzērdādamas tū, sīveņas īplēte acis un palyka māmas. „X dīnā pristavs ar žandarmim un popu atbrauks uz Bukmuižu, ar spāku pajims myusu Dīva Mōtes svātgleznu, aizvess tū uz Vertolovu un īvītōs cerkvā,“ turpynōja prāvests.

„Ak Jezus, Marija! — mušeņ (varbyut) jau pasaulam gols byus!“ aizaklīdze nūsabeidušas sīvītes.

„Nu, moža (varbyut) vēļ i nabyus pasaulam gols,“ saceja prāvests, „bet mes nadreikstim sēdēt, salykuši rūkas, un ļaut krīvim dareit svātzadzeibas dorbus. Tōpēc es ataicyņōju jyusus, lai pastōsteitu šū skumeigū ziņu un uzdūtu jyusim šaidu dorbu: tyuleņ īsit vysas uz apleicejim cīmim un pastōsteisit cylvākim, ka krīvi grib atjimt nu myusim Dīva Mōtes svātgleznu un tū pōrceļt uz Vertolovas cerkvu. Pasokit, lai cylvāki tamā dīnā lelā skaitā īsarūn bazneicā uz svātū Misi un lai palik bazneicā leidz tam laikam, koleidz pristavs aizbrauks prūjom. Tai pasokit ļaudim: kod pristavs atīs uz bazneicu un vaicōs: „Kōpēc jyus šudiņ, dorba dīnā, tik lelā skaitā sasapuļcējot bazneicā un tik ilgi te sēdit, bet naejat uz mōjom pi dorba?“ tod cylvāki lai atbiļd: „Pagōjušā godā šamā dīnā beja lela krusa un daudzejim sasyta rudzus un vosorōju uz teiruma, tōpēc mes šudiņ atgōjom uz bazneicu lyugt Dīva Mōti, lai pasorgoj myusus uz prišku nu taidas nalaimes.“ Jo pristavs grybātu dzeit cylvākus nu bazneicas, tod lai nivīns naīt nu bazneicas ōrā, bet lai vysi turīs kūpā un kai myurs stōv Dīva Mōtes oltora priškā, lai taidā veidā naļautu pristavam un žandarmim tikt klōt pi Dīva Mōtes oltora un gleznas. Es dūmoju, ka pristavs nagribēs pīlītōt varas dorbus bazneicā un ar spāku pajimt svātgleznu. Bet pasokit cylvākim, lai nivīns napōrsarunoj, ka

vysu šū lītu ir mōcejis prāvests, seviški jo par tū vaicōs pristavs voi pops!“

Špītaļneicas, izklausejušas prāvesta nūrōdeju-mus, tyuleņ devēs uz cīmim un tikai ap pušnaktim īsaroda mōjōs. Reitā špītaļneicas atgōja pi prāves-ta, lai pastōsteitu, kai jom labi veicēs.

„Nu, kūža ļauds saceja?“ vaicōja prāvests.

„Probošceņ, vysī ļauds vīnā bolsā klīdze: — Tī nakriškōni tiks pi myusu Dīva Mōtes tikai pōri mums — nadzeivim! Mes lobōk golvas nūliksim, nakai ļausim krīvim pajimt myusu Dīva Mōtes gleznu!“

Jau dažas dīnas pyrms pristava īsarasšonas prā-vests gatavōjōs uz vīsu sajimšonu. Seviški daudz dorba beja saimineicom. Vajadzēja taču pīnōceigi sajimt pristavu, žandarmus un popu un labi jūs pamīlēt, lai jīm byutu meikstōkas sirdis, — un tys beja vīneigais leidzeklis, kai aizstōvēt sovas tīseibas un taisneibu.

Tamā dīnā, kod pristavam vajadzēja īsarast Bukmuižā, prāvests parostajā laikā aizgōja uz baz-neicu nūturēt svātū Misi. Bazneica beja pylna dīvlyudzēju. Pyrms pušdīnem Bukmuižā īsaroda pristavs, daži žandarmi, pops, uradņiks. Prāvests laipni sajēme cīmeņus un lyudze īškā. Pristavs tyuleņ paziņōja prāvestam, ka sajēmis nu īsprav-nīka reikōjumu, lai Bukmuižas Dīva Mōtes svāt-gleznu pōrvītōtu uz Vertolovas cerkvu, tōpēc ka nu grōmotom un dokumentim asūt pīrōdeits, ka tei glezna pīdarūt krīvim un ogrōk bejuse cerkvā.

Prāvests mēginōja atspākōt pristava argumen-tus, bet veļteigi, tod lyudze, lai vysmoz dūd laiku paziņēt sovam veiskupam par šū lītu un sajimt nu tō atļōvi, jo pats uz sovu rūku jys nadreikst izdūt svātgleznu.

Pristavs paskaidrōja: „Augstōka priksnīceiba gōdōs par tū, ziņōs veiskupam un vysu nūkōrtōs.“ Prāvests nabyušūt vaineigs un atbīldeigs. Prāvests, radzūt, ka vōrdim nav spāka un nūzeimes, lyudze vīsus uz ādamustobu.

„Pēc gara ceļa vajaga pasastyprynōt!“ lyudze laipnais saiminīks cimeņus pi golda.

Vīsi, radzūt goldu, aizkrautu ar ēdīnim un dzērinim, naļove lyugt sevi ūtru reizi, bet tyuleņ kērēs pi „dorba“. Apetits jim beja lobs, seviški uz vodku. Ilgi cimeni milōjōs pi golda. Beidzūt pristavs, radzādams, ka vysi jau „pylnā“ un nabyus spējeigi izpildeit ispravnīka reikōjumu, cēlēs nu golda . . . un vysi jam pakaļ. Vysi beja lobā gora stōvūklī un, turūtīs tyvōk pi sīnas un pi krāslim, pōrgōja uz vīsu ustobu. Pēc kaida breiža pristavs pasludynōja: „Nu, a tagad pi dorba!“ Vysa kompānija „aizašostōja“ uz bazneicu.

Kod padareja bazneicas durovas, pristavs redzēja, ka nu durovom leidz oltoram bazneica pylna cylvāku.

„Kas te taidis nūteik?“ izbūzis acis, vaicōja pristavs.

Prāvests mīreigi paskaidrōja: „Pagōjušā godā šamā dīnā beja lela krusa un nūdareja lelu pūstu zemnikim, tōpēc šudiņ ļauteni sasapuļcēja bazneicā un lyudz Dīva Mōti, lai pasorgoj uz prišķu nu taidas nalaimes.“

„Pasokit cylvākim ,lai it uz mōjom!“ pavēlēja pristavs.

Prāvests atbīldēja: „Es nadreikstu dzeit cylvākus nu bazneicas.“

Tod pristavs pats uzklīdze: „Kū jyus vysu dīnu sēdit bazneicā! Ejit tyuleņ uz mōjom pi dorba!“

Cylvāki tūmār nagrīze vēreibas uz pristava pavēli un īsōka dzīdōt: „Dīvs, myusu glōbējs un styprums . . .“

Pristavs nazynōja, kū tōļōk dareit, pagaideja kaidu šalteņu, tod izgōja nu bazneicas un laidēs uz plebaniju. „Voi vēļ ilgi tī duraki sēdēs bazneicā?“ jys vaicōja.

„Nazynu!“ atbīldēja prāvests. Radzūt pristavu slyktā gora stōvūklī, prāvests pīdōvōja pa „čarkai“.

„Nu, s gorja nado vypitj“ (nu, bādā vajag īdert!) saceja pristavs un labprōt sōka tukšōt glōzeites. Pēc ilgōkas īdzeršonas pristavs jau nabeja

spējaigs aizīt uz bazneicu apsavārtu, voi cylvāki aizgōjuši uz mōjom, tōpēc nūsyuteja uradniku. Tys ar gryuteibom uzrōpōja uz bazneicas kōpšlim un, dzēržūt, ka cylvāki bazneicā dzīd, nūlyka „matušku“ (krīvu lōstu) un saceja: „Puščaj moļatsja!“ (lai lyudzās!), aizgōja uz plebaniju un pasaceja pristavam, ka bazneicā sasalasejis vēl vairōk cylvāku.

„Nu, tut nastojaščij bunt!“ (nu, te eista sasaceļšona!) dusmeigi aizklīdze pristavs. „Rebjata, pojedem domoj, a sjuda prijedem v drugoj raz!“ (puiši, brauksim mōjōs, bet uz šejīni atbrauksim cytu reizi!) un vysi aizalaide prūjom.

Pēc kaidas pusstundes prāvests aizgōja uz bazneicu un pasaceja cylvākim, ka jau var atstēt bazneicu, tōpēc ka krīvi aizbraukuši prūjom.

Izgōjuši nu bazneicas, cylvāki vēl ilgu laiku runōjōs ar prāvestu, baideidamīs, ka pristavs ar žandarmim naatsagrīž atpakaļ. Pōrrunōs atskanēja dažaidas dūmas un projekti, kai reikōtīs uz prišku un seviški taidā gadejumā, jo pristavs uzbrjuk nagaideits. Galeigi nōce pi taida slēdzīņa: dorba dīnā, tyuleņ pēc svātō Mišā aizslēgt bazneicu un turēt aizslāgtu vysu dīnu; bazneicas atslāgas lai globojās pi špitaļneicom; špitaļneicas lai ir nūmūdā un pastōveigi sorgoj, un kod pamaneis, ka pristavs ar žandarmim ībrauc Bukmuižā, tod vīna, jaunōka un mudrōka, lai tyuleņ skrīn uz tyvōkū cīmu un paziņoj cylvākim, ka pristavs ar žandarmim jau Bukmuižā. Nu šō cīma jaunekli dūsīs ar ziņom uz cytim cīmim, bet vysi pōrejī lai tyuleņ skrīn uz Bukmuižu. Mīsteņā palykušōs sīvītes un vysi, kas tymā laikā tur byutu, lai ir gotovi dūtīs uz bazneicu.

Ībraucis Bukmuižā, pristavs ar žandarmim var dūtīs taišni uz bazneicu, bet, atradis tū aizslāgtu, praseis nu prāvesta atslāgas. Prāvests atbiļdēs, ka bazneicu apkūp un slādz špitaļneicas un atslāga atsarūn pi jom. Zynoms, tyuleņ syuteis pēc atslāgas uz mīsteņu, bet lai nivīns nasoka, pi kō atslāga! Koleidz prašņōs un meklēs atslāgas, pa tū laiku vysi nu mīsteņa un atskrējuši nu tyvōkajim cī-

mim lai puļcejās pi bazneicas. Kod atslēgs bazneicu, vysi lai drōžās iškā un stōjās pi Dīva Mōtes oltora! Koleidz pristavs ceineisis ar tim, kas byus bazneicā, pa tū laiku saskris daudz cylvāku nu cimim, — un tod lai parauga! . . .

Daži drūšokī nōce ar taidu prikslykumu: koleidz pristavs ar žandarmim byus bazneicā un jim-sis ar cylvākim par Dīva Mōtes svātgleznu, pa tū laiku viņa daļa cylvāku, seviški sīvītes lai sasa-gryuž ap popu un ar lelu brūzmu un stumšonu lai mēginoj jū izgryust nu bazneicas. Kod vysa tei brūzma ar lelu sporu izaveļs pa bazneicas duro-vom ōrā, tod, bez šaubom, vysi sakriss čupā un pops atsarass apakšā; tod uzmost lelu lokotu pop-am uz golvas, un tyulen divi veiklōkī ar zirklem klōt: vīns pi popa bizes, ūtrys pi bōrdas, apcērt tū kai vucynu un tai „apšēļmavōtu“ palaist, lai skrīn da sovai matuškai. Mes dūmojam, ka pēc tai-das „apgraizeišonas“ pops nu kauna aizbrauks nu Vertolovas prūjom un byus mīrs. Daži vēļ nōce ar jūceigōkim prikslykumim atteiceibā uz popu, bet prāvests mīrynōja korstgaļvus . . .

Kai cylvāki dūmōja un paredzēja, tai ari nūty-ka. Napagōja daudz laika, kai viņā skaistā dīnā, ni-vīnam nagaidūt un nazynūt, Bukmuižā īsaroda pristavs ar žandarmim, popu un uradnīku. Pristavs, izkōpis nu rotim, devēs uz plebaniju, bet žandar-mus un cytus aizsyuteja taišni uz bazneicu. Kod pristavs ar prāvestu pīgōja pi bazneicas, žandar-mi paziņōja, ka bazneica aizslāgta.

„Atnesit atslāgas!“ pristavs pavēlēja prāvestam.

„Atslāgas vysod atsarūn pi špitalneicom mīste-ņā,“ atbilđēja prāvests.

Pristavs aizsyuteja uradnīku uz mīsteņu pēc atslāgas. Ilgu laiku vylkōs atslāgas vaicōšona un meklēšona, koleidz galeigi tū sadzyna rūkā. Pa tū laiku daudz cylvāku sasapuļcēja pi bazneicas. Pris-tavs nagribēja laist cylvāku bazneicā, bet tī drūši nūsastōja pretim un pasaceja:

„Šei bazneica ir myusu, un nivīns nadreikst aiz-līgt myusim it sovā bazneicā!“

Pristavs nu sōkuma mēginōja ar styngrumu un borgumu izkleidynōt cylvākus, sōka klīgt un draudēt ļaudim ar cītumu un Sibiri, tōpēc ka jī pretojūtīs vaļdeibas reikōjumim un taisūt buntu (sasaceļsonu). Cylvāki nanūsabeida, bet drūši atbiļdēja:

„Na mes ceļam buntu, bet jyus! Jyus atbraucet uz Bukmuižu, lai aplaupeitu myusu bazneicu, lai ar spāku atjimtu nu myusim Dīva Mōtes svātgleznu un nūdūtu tū Vertolovas popam. Jyus ar sovu nataisneigū reiceibu sacēlet un sabuntavōjot tautu, bet vaini kraunit uz myusim. Kur taisneiba? Kaidi te lykumi?“

Pristavs pōrsalīcynōja, ka ar draudim un borgumu nikō napanōks. Radzādams, ka cylvāki nu vysom pusem plyust uz bazneicu, jys maineja sovu taktiku, sōka runōt mīreigōk un pyulējōs pōrlīcynōt cylvākus, ka tei glezna agrōk pīdarējuse krīvim un atsaroduse cerkvā, bet tagad vaļdeiba nūpērksūt katōlim cytu, vēļ lobōku gleznu.

„Mums navajag nikaidas cytas gleznas, myusim ir sova. Tei svātglezna vysod pīdarēja, pīdar un pīdarēs myusim. Jyus lobōk nūpērcit gleznu Vertolovas popam! Jam taidas nav, un tōpēc jys, mēli izkōris, skrīn apkōrt un meklej, nu kō varātu taidu atjimt, pīsaseja pi myusu svātgleznas un par kotru cenu grib tū dabōt. Mes jums skaidri un gaiši pasokom: jyus tiksit pi myusu Dīva Mōtes svātgleznas tikai pōri mums, nadzeivim! Paprišku apšaunit, apkaunit vysu myusu draudzi, tod tikai tiksit pi šos svātgleznas! Saprūtat?!“

Dzēržūt taidus vōrdus un radzūt lelu uzbudyņōjumu cylvākūs, pristavs pazaudēja leidzsvoru un sōka klīgt: „Jyus buntavščiki, jyus sociki, revolucionari! Es tyuleņ braucu pi ispravņika un paziņōšu, ka Bukmuižas katōli sasacēle pret vaļdeibu . . . Jyusus aizdzeis uz Sibiri! . . .“

„Braucit jyus kaut pi poša cara un myusu nabaidit! Mes jyusim vēļ reizi atkōrtojam, ka na mes, bet jyus, atbraukuši uz Bukmuižu, sabuntavōjot tautu . . . Kod byusit pi ispravņika, naaizmērstit

jam pasaceit, lai nūpērk gleznu Vertolovas popam!
Tod byus mīrs jums un ari mums.“

Pristavs sanyknōts aizagrīze, aizgōja un tyuleņ
ar vysu sovu „šatiju“ aizalaide prūjom.

Pēc pristava aizbraukšonas bukmuizīši vēļ ilgi
runōjōs un apsasprīde ar sovu prāvestu par nyupat
nūtykušū un par tū, kas gaidoms.

„Bet tam valnam, popam, kas savōreja vysu
šytū putru, mes parōdeisim gon! Lai tikai pasarō-
da vēļ reizi Bukmuižā, mes jū apcērpsim! ...“
draudēja uzbudynōtī cylvāki.

Nav zynoms, kū dareja pristavs pēc aizbraukšo-
nas nu Bukmuižas, bet vairōk uz Bukmuižu napa-
sarōdeja, un Dīva Mōtes svātglezna leidz šai dīnai
atsarūn Bukmuižas bazneicā, bet tī cari, ispravniki
un popi seņ jau nūlauze sev koklus.

Tak vot, dēleņ, taidi beja nazkod laiki, tai myu-
su tāvi ceinejōs par sovu ticeibu un bazneicu!“ aiz-
beidze tāvs sovu stōstu.

„Gūds jim un slave!“ pībyldu es.

Bazneickungs Jezups Voicechovskis pastōsteja
maņ nu sovas dzeives taidu nūtykumu:

„Byudams par Andzeļmuižas draudzes prā-
vestu, es pīdzeivōju taidu gadejumu.(Andzeļmuiža
— 7 kilometri nu Bukmuižas.) Tys nūtyka apmā-
ram ap 1890. godu. Muns draugs, Bukmuižas prā-
vests (laikam bkgs Smilgevičs), saslyma. Sīveņas
maņ atnese ziņu, ka slymais prāvests grybātu mani
redzēt. Tymā laikā (pyrms 1905. goda, pastōvēja
cara lykums: bez priksnīceibas atļōves bazneic-
kungs nadreikstēja apmeklēt ūtru bazneickungu,
kas dzeivōja cytā draudzē. Sajēmis ziņu, ka muns
draugs ir nūpītni slyms, es apsvēru sovā prōtā:
koleidz es syuteišu lyugumu un koleidz sajimšu
atļōvi, paīs gars laiks, un muns draugs pa tū laiku
var nūmērt. Tōpēc es uzadrūšynōju braukt pi sly-
mō bez atļōves.

Vokorā, pa mikrēsli, lai nivīns naradzātu, es
vīns pats aizbrauču uz Bukmuižu. Muns draugs

patiši beja nūpitni slyms. Jys gribēja izsyudzēt grākus un pyrms varbyutejōs nōves pōrrunōt ar mani dažas lītas. Leidz pusnaktei es nūsēdēju pi drauga un, braukdams prūjom, pīsaceju vysim pi prāvesta dzeivojušim cylvākim, lai nivīnam nastōsta, ka es te beju.

Pagōja ilgōks laiks pēc munas vizites, vyss beja klusu, un es beju pōrlīcynōts, ka muna vizite uz Bukmuižu paliks nūslāpumā un ka par tū nav dabōjis zynōt ni pops, ni uradniks. Vālōk tūmār izarōdeja, ka līta ir pavysam cytaida.

Vīnā rudiņa vokorā īskrīn munā ustobā apkolpōtōja un uztraukumā soka: „Proboščeņ, pristavs brauc! Dzērdīs zvons.“ Pristavs parosti brauce ar zvonu, pīsītu pi lūka, un zvona skaņas varēja dzērdēt nu tōlīnes. Es tryukūs kōjōs un izgōju uz gankom, lai satyktu „dōrgū“ vīsi. Pristava kučers pībrauce pi pošom gankom un apturēja zyrgu. Droškā sēdēja pristavs, galeīgi pīdzēris. Nūkōris golvu, jys kaut kū „murmūļōja“, tikkū varādams kustynōt mēli. Es stōvēju uz gankom un vērūs uz „milū“ vīsi, nazynōdams, kū ar jū dareit. Pristavs kaut kū nasakareigu murmuļōja sev zam daguna. Jys gaideja, kod es īšu jū apsveikt, ceļt nu rotu un vest uz ustobu. Es stōvēju un dūmōju, kū dareit ar šū „lūpu“. Ceļt pīdzārušu nu rotu, vest uz ustobu un otkon dzirdeit, koleidz jys nūkriss zam golda, — tō gon es nadareišu! Par kaidim „grākim“ uzajimt taidu rībeigu dorbu? Nā, dūmōju, kas byus, nabyus, bet tō gon nadareišu!

Pristavs, radzādams, ka es naeju pi jō un nalyudzu pi sevis, jutōs apvaiņōts un murmuļojušā, dusmeigā bolsā „izgōze“:

„Uz kaida pamata tu X datumā beji Bukmuižā?“

Maņ sagōja dusmes, un es, daudz nadūmōdams, borgi jam atcērtu: „Na uz pamata, bet uz rotim!“ aizagrīžu un aizgōju uz ustobu.

Pristavs, dzēržūt munus vōrdus, palyka ļūti dusmeigs un aizklīdze: „Posmotrim, posmotrim!“ (Redzēsīm, redzēsīm!) Tod jys uzklīdze sovam ku-

čeram: „Zavoračivaj!“ (Grīz!) un aizbrauce. Es aizklīdžu jam pakaļ: „Laimeigu ceļu!“

Kod pristavs beja jau prūjom, es jautōju sev: „A kas tagad byus? Pristavs nūteikti atsarībs man un ziņōs ispravnikam un ispravniks — gubernatoram. Kū dareit? Nu, savōreju putru! Vajag meklēt glōbīņa, koleidz nav par vālu!“ Devu reikōjumu, lai sagatavoj maņ reitam rotus, lai labi pabaroj zyrgu, — braukšu uz Rēzekni meklēt paleiga pi dekana.

Reitā agri pīnacēju un laižūs garajā ceļā uz Rēzekni. Tymā laikā par Rēzeknes dekanu beja bazneickungs Konvalevskis. Jys beja lobōs atteiceibōs ar vysim krīvu augstōkim irēdnim un seviški ar žandarmu pulkauniku, kurs beja cara „acs“, un jam beja lela vara un īspaidis. Ap pušdīņu laiku īsarodu pi dekana. Sasasveicynōjis ar dekanu, es soku:

„Dekaneņ, glōb! — īkrytu lelā nalaimē. Maņ draud jo na Sibire, tod cītums.“ Izstōsteju dekanam vysu seiķi, kai nūtyka muna sadūrsmē ar pīdzārušu pristavu.

„Nu, mēginōsim lobōt klaidu!“ saceja dekans. „Voi tu atvedi „smēri“, ar kū pasmērēt, lai „načēikstātu?““ vaicōja smīdamīs dekans.

Es saprotu, kū zeimoj tei „smēre“, un atbīldēju: „Atvežu.“

„Nu, tod labi! Stōsimēs pi dorba! Šūvokor vajadzēs sareikōt pamateigas vakareīņas un īlyugt žandarmu pulkauniku“, saceja dekans. Jys deve reikōjumu sovā vyrtuve, lai sapērk tū lobōkū nu ādamō un dzeramō, kas ir Rēzeknē, un lai sagatavoj lobas vakareīņas. Tod dekans pīzvaneja pulkaunikam un īlyudze tū uz vakareīnom. Pulkuniks labprōt sūlejōs nōkt, jo zynōja, kū zeimoj vakareīņas pi dekana. Tod dekans pasaceja maņ, ka pēc vakareīnom vajadzēs nūspēlēt vīnu „puļku“ preferansa (karšu spēle) un pōrspēlēt vīsam, mozōkais, pa 10 rubļu kotram. Pēc vakareīnom un „puļkas“ varēs cerēt, ka tei līta izadūs labi.

Vyrtuvē strōdōja vysu pusdīnu, gatavojūt va-

kareīnas. Vokorā īsaroda žandarmu pulkaunīks. Dekans stōdeja mani jam priškā. Pēc nailgas sarunas gōjom uz ādamustobu un sādomeš pi golda. Lels golds beja aizkrauts ar vysaidim ēdīnim un dzērīnim. Stōjomēs pi „dorba“.

Pulkaunīks ar lelu apetitu ēde un dzēre; dreizi jys palyka prīceigs un stōsteja mums vysaidus anekdotus un nūtykumus nu sovas dzeives. Kod jau vīss beja „pylnā“ un atsasaceja nu tōļōkas ēššonas un dzeršonas, tod dekans pīdōvōja nūspēlēt mozu „puļku“. Pulkaunīks beja ar mīru. Mes vysi trejs pōrgōjom uz zāli, nūsādom pi „zaļō“ gaļdeņa un sōkom „peļneit“ naudu. Mums ar dekanu vajadzēja paspēlēt. Mes sōkom riskēt, kod mums beja slykta karta, un, bez šaubom, īkrytom. Pulkaunīks beja ļūti prīceigs, ka jam „veicēs“ spēlē. Pēc kaida laika dekans saceja:

„Pulkaunīka kungs, kai es radzu, jyus dreizi nūmauksit mums pādejōs bikses!“ (apspēlēsit).

Taida glaimōšona pulkaunīkam ļūti patyka. Mes ar dekanu, paspēlējuši prōvu summu naudas, lyudzem pōrtraukt spēli, aizabyldynōdami, ka es pēc gara ceļa asmu nūguris. Īspālātū naudu pulkaunīks ībōze kuldā, un mes pīsacēlem nu gaļdeņa. Es vys gaideju, kod dekans sōks runōt par munu lītu, bet tys klusēja. Jau beja pusnakts, un pulkaunīks taisejōs uz mōjom. Es mīdžu ar kōju dekanam, dūdams saprast, lai runoj par munom bādōm, bet tys tikai pasasmēja. Izgōjom prīkšnomā. Dekans paleidzēja pulkaunīkam uzgērbt šineli, un mes vysi nūkōpem nu gankom un gōjom pi pulkaunīka droškas. Nu, dūmōju, pagolam muna „smēre“! — dekans nikō narunōja. Beigōs, pi atsavadeišonas ar vīsu dekans, kratedams pulkaunīka rūku, saceja:

„Ach, atsavainoju, pulkaunīka kungs, es aizmērsu pastōsteit jums vīnu interesantu nūtykumu ar munu kolegu!“ un sōka vaļsirdeigi stōsteit, kai pīdzārušais pristavs bejys atbraucis pi prāvesta un, navarādams izkōpt nu rotu, vaicōjys prāvestam: „Na kakom osnovanii ty byl v Bukmuiže?“ un prā-

vests tam atbildējis: „Ne na osnovanii, a na telege.“ Kai pristavs pīdraudējis prāvestam etc. . . .

Pulkaunīks, klausūtīs stōstu, garšeiģi smējōs un beigōs saceja: „Tys pristavs ir zynoms dzārōjs un „vzjatočniks“ (kukuļu jēmējs), es jū pōrmōceišu!“

Dekans lyudze pulkaunīku glōbt mani nu nalai-
mes.

„O, nasabeistit!“ saceja pulkaunīks, „jums ni-
kas nanūtiks, bet tys blēdis sajims peļneitū . . .
Lyudzu reit, desmit stuņdēs īsarast munā kance-
lejā, un es nūkōrtōšu jyusu litu.“ Pulkaunīks at-
sasveicynōja un aizbrauce.

Reitā, desmit stuņdēs es īsarodu pulkaunīka
kancelejā. Pulkaunīks īvede mani sovā dorba ka-
binetā, nūsādynōja pi golda, pasnēdze maņ lūksni
papeira, spolvu un lyka raksteit:

„Es, apakšā pasarakstejis, Andzeļmuižas prā-
vests J. Voicechovskis, laipni lyudzu žandarmu
pulkaunīku atļaut maņ apmeklēt munu nūpītni
slymū draugu, Bukmuižas prāvestu.“

„Tagad parokstit sovu vōrdu un uzvōrdu, un
datumu parokstit vīnu nedeļu īpriķš jyusu brauk-
šonas uz Bukmuižu, un tys ir vyss. Tagad varit mī-
reiģi braukt uz mōjom un byut drūšs, ka jums
nikas ļauns nanūtiks.“

Es sirsneiģi pasateiču pulkaunīkam, atsasvei-
cynōju un prīceiģs aizgōju uz plebaniju. Izstōsteju
dekanam, kai maņ veicēs pi pulkaunīka.

„Nu, tagad varēsi dzeivōt mīreiģi un nasabeit
pristava,“ atbildēja dekanš. „Īsim pušdīnēs un uz
tū laimi īmessim pa „vīnai!““

Pēc pušdīnem es pasateiču dekanam par taidu
lelu pakolpōjumu un laimeiģs aizbrauce uz mō-
jom. Lai gon daudz moksōja maņ tei „smēre“, bet
par tū beju drūšs un mīreiģs.

Pēc dažim mēnešim maņ gadejōs otkon byut
Rēzeknē. Īdams pa īlu, es īraudzeju ūtrā īlas pusē
pristavu jau privatōs drēbēs. Es saprotu, ka jys jau

beja degradeits. Nu tōlīnes es sveicynōju jū un sa-
ceju:

„Nu, čto posmotrim?“ (Nu, kū redzēsīm?)

Bejušais pristavs palyka dusmeigs un, rōdeidams maņ kulaku, sōka likt „matuškas“ un lomōt mani vysaidim vōrdim. Es naīsalaižu tōļōkā sarunā, nū-
saspļōvu un aizgōju sovu ceļu. Aizgōjis uz pleba-
niju, es pastōsteju dekanam, ka uz īlas satyku sovu
„draugu“ jau privatōs drēbēs un kai tys mani „svē-
teja“.

Dekans pastōsteja maņ, ka jam pulkaunīks be-
ja sacejis par pristava lītu sekojušū: „Sajēmu nu
gubernatora rokstu prāvesta Voicehovska lītā.
Jys beja apsyudzāts, ka bez atļōves beja aizbraucis
uz Bukmuižu. Gubernators lyudze nu manis, kai-
das ir munas dūmas atteiceibā uz prāvestu Voice-
chovsku un uz pristava syudzeibu. Es atbiļdēju gu-
bernatoram:

„Prāvests Voicechovskis sovā laikā beja īsnē-
dzis maņ lyugumu atļaut jam izbraukt uz Bukmui-
žu un tur apmeklēt sovu nūpītni slymū draugu. Es
devu jam atļōvi. Taitod Voicechovskis brauce uz
Bukmuižu ar munu atļōvi. Kas zeimojās uz prista-
vu X, tod maņ ir pamatōtas ziņas, ka jys ir lels
dzārōjs un kukuļu jēmējs, kas sagōdoj krīvu vaļ-
deibai lelu nagūdu un kaunu. Atteiceibā uz šū pris-
tavu munas dūmas: atlaist šū dzārōju un „plāguri“
nu omota voi vysmoz pōrceļt jū uz cytu guberni.“

Pēc kaida laika gubernators paziņōja maņ, ka
jys pīkreit munom dūmom un pristavu X atlaiž nu
omota.“

„Tō jam i vajadzēja!“ pībyldu es. Tai beidzēs
muna līta ar pristavu.

Apkōrteji prāvesti, dabōjuši zynōt par pristava
padzeišonu, beja ļūti prīceigi un maņ pateiceigi.
„Beidzēs myusu bādas un kukuļu dūšona tam plā-
guram!“ saceja prāvesti.“

Ar tū bazneickungs Voicechovskis izbeidze sovu
stōstu par slovonū pristavu.

Mozōkūs mīstēņūs un lauku draudzēs pops,
uradnīks un pristavs beja tī nūsaceitōji un kukuļu

jēmēji, ar kurim katōļu goreidznīkim vajadzēja rēkinōtīs un beītīs, lai nasnādz syudzeibu augstōkai krīvu priķšnīceibai. Piļsātōs beja lelōki „zuši“, ar kurim vajadzēja prast sadzeivōt un glōbt nalaime ikrytušus katōļu goreidznīkus.

Pīterpilī pi katōļu metropolita sovā laikā par kurijas kancleru beja kanonīks Propoļaniss; jys gudri un veikli prota kōrtōt lelas un svoreigas litas pi departamentu direktorim, lai glōbtu nu Sibires na vīnu katōļu goreidznīku. Jo kuram prāvestam gadejōs nalaime, pīmāram, salaulōt katōli ar pravoslavu katōļu bazneicā voi pravoslavu pījimt katōļu ticeibā un jo tei līta nūnōce leidz augstōkai priķšnīceibai, tod prāvestam draudēja Sibire. Tai-dā gadejumā vīneigais glōbējs beja Pīterpiļs metropolita kanclers Propoļaniss; tys labi zynōja, pi kaidā departamenta direktora guļ tei līta un kaidis direktors ir spējeigs tū litu „apslōpēt“.

Kōrtōšona parosti nūtyka slovonajā Palkina restoranā. Kanclers zvaneja direktoram un veikli, uzmaneigi apsavaicōja, voi jys nabyutu ar mīru kuru vokoru atbraukt uz „Palkinu“ un tur omuleigi pavadeit vokoru. Jo kanclers dabōja nu direktora pīkreitušu atbiļdi, tod tyuleņ zvaneja uz „Palkinu“ Nevas prospektā un lyudze sagatavōt pyrmklaseigas vakareīņas trejom personom. Nūteiktā stuņdē kanclers ar „vaineigū“ brauce pi „Palkina“. Punktuāli, sovā laikā īsaroda ari direktors.

Atsevišķā kabinetā sōcēs vakareīņas, zynoms, ar šampanīti. Pēc tam sekōja „puļka“. „Vaineigajam“ vajadzēja paspēlēt direktoram kritnu summu. Rezultats parosti beja lobs. Pēc vakareīnom un „puļkas“ direktors parosti saceja: „Postarajemsja!“ (paspayulēsīm!) tys zeimōja: izdareisim. Byudams Pīterpiļs Seminarā, es daudz dzērdēju vysaidu nūtykumu par Propoļanisa veiklū politiku pret augstōkim krīvu kungim un kai jys na vīnu izglōbe nu Sibires.

Kod par Pīterpiļs metropolitu tyka īcalts cyts, daži Propoļanisa nadraugi apsyudzēja jū metropolitam: Propoļaniss grybūt byut par valdiniku un nūteicēju Kurijā. Jaunais metropolits, napazeidams Propoļanisa un apstōkļu, iticēja un Propoļanisu atbreivōja nu kanclera pīnōkumim. Propoļaniss sirsneigi pasateice metropolitam, paskaidrōdams:

„Jyusu Ekscelence, es tik daudz godu nešu uz sovīm placim smogū kanclera krystu; es daudz reizu beju lyudzis īpriķšejū metropolitu, lai atbreivoj mani nu kanclera omota, bet metropolits naivārōja munu lyugumu. Tagad jyus, Ekscelence, apsažālōjot par mani un nūjēmet nu munim placim tū gryutū nostu. Es pasateicu Jyusu Ekscelencei nu vysas sirds par šū senģaideitū laimi! Tagad es varēšu atsapyust un izlobōt sovu veseleibu.“

Dzērdādams šaidus vōrdus, metropolits ļūti nūsabreinoja. Jys dūmōja, ka Propoļaniss byus naapmīrynōts, ka jū atcēle nu kanclera omota. Pagōja kaidns laiks . . . Jaunajam metropolitam nōce prišķā vysaidas sarežģeitas un nūpītnas lītas ar krīvu valdeibu.

Vajag zynōt, ka Mogilevas-Pīterpiļs archidieceze beja vyslelōkō vysā pasaulī un izkaiseita pa vysu plašū Krīvijū. Krīvu valdeiba apspīde un vōjōja katōļu Bazneicu un goreidznīkus, lyka cītumā veiskupus un katōļu prīsterus, nasarēkinōja ni ar pāvestu, ni ar konkordatu, ni ar taisneibu. Krīvu valdeiba gribēja vysus katōļus pōrtaiseit par krīvim un pravoslavim. Tōpēc uz Pīterpiļs Kuriju pastōveigi nōce vysaida veida krīvu valdeibas reikōjumi un pīprasejumi. Katōļu goreidznīceiba nu vysom molom syuteja uz Kuriju lyugumus un syudzeibas par tū, ka krīvu valdeiba jūs apspīž, un par krīvu valdeibas nataisneigū reiceibu un lyudze metropolitu jūs aizstōvēt.

Jaunais metropolits „pazaudēja“ golvu un nazynōja, kū dareit. Jaunīcaltais un napīdzeivōjis kanclers un metropolita padūmnīki naprota un nazynōja, kai tikt golā ar vysaidim krīvu valdeibas

reikojumim, un navarēja apmīrynūt pamatotu katōļu goreidznīku praseibu. Pēc kaida laika metro-polits aicynōja pi sevis Propoļanisu un saceja:

„Sovā laikā maņ apsyudzēja tevi, ka tu Kurijā asūt nūteicējs un valdinīks. Es iticēju tom napa-matōtom syudzeibom un par kancleru icēļu cytu, bet nivīns nav spējeigs tū dorbu veikt. Na manis, bet Bazneicas lobuma dēļ ej atpakaļ uz Kuriju, uzajem kanclera omotu, kōrtoj tōs sarežgeitōs lītas ar valdeibu un nōc paleigā myusu goreidznīceibai!“

Propoļaniss paklauseja metropolitam un uza-jēme otkon nest gryutū kanclera krystu. Vacuma dīnōs jys dzeivōja breivajā Leitovā, Palangenā, pi jnyuras un tur myra.

Latgolā leidz 1905. godam katōļu Bazneicai un goreidznīceibai beja lūti gryuti laiki. Nu vīnas pu-se Bazneica un sirdsapziņa pīpraseja piļdeit loba gona pīnōkumus, bet nu ūtras puses krīvu valdeiba par tūs piļdeišonu lyka cītumā voi syuteja uz Sibiri. Katōļu goreidznīkim vajadzēja byut gudrim un veiklim, lai pēc sirdsapziņas izpiļdeitu sovus pīnō-kumus, bet natyktu Sibirē. Cara laikūs Aglyunas klūsters beja par katōļu goreidznīku cītumu. Uz Aglyunu syuteja vaineigūs par mozōkim „grākim“. Par lelōkim „nūzygumim“ syuteja uz Sibiri.

Provincē prāvestu īnainīki beja pops un urad-nīks. Ar tim vajadzēja prast sadzeivōt un turēt tūs „povodā“. Popu un uradnīku vairōkums, sajāmuši „kukuli“, klusēja un par goreidznīku „grākim“ nasyudzēja „augšōk“, bet gadejōs ari taidi, kuri sē-dēja divūs krāslūs, kolpōja divim kungim: nu prā-vestim jēme kukuļus un ari, lai izapeļneitu sev lo-bu „marku“ pi valdeibas, apsyudzēja prāvestus par jūs „grākim“. Tagad jau napīmiņu, kaidis prāvests stōsteja maņ šaidu gadejumu.

„Vīns pops skaiteja sevi par prāvestu „draugu“, pastōveigi brauce pi prāvestim gostūs, ēde, dzēre, jēme kukuļus, bet laiku pa laikam apsyudzēja prā-

vestus augstokai priekšniecei (dūmojams, lai nakrystu uz jū āna, ka jys ir prāvestu draugs un ka jam kukuļus). Prāvesti dabōja zynōt par taidu popa viļteibu un sprīde sovā storpā, kū dareit. Rai-deit jū prūjom nu sovom mōjom un naīsalaist ar jū nikaidā draudzeibā nabyus prōteigi, jo tūreiz pops par kotru nīku ziņōs priekšniecei. Atļaut jam tōļōk tai reikōtīs: jimt kukuļus un snēgt syudzeibas, — ari navar. Kū dareit? Beigōs divi apkēreigōki un veiklōki prāvesti atroda izeju, kai pōrmōceit popu un atradynōt jū nu viļteibas.

Vinōs atlaidōs, tys nūtyka laikam Bukmuižā, uz pušdinem īsaroda nalyugts pops. Pēc pušdinem un „glōzeites“, kod pops jau beja pi loba prōta un grūzejōs pa vydu, šī divi prāvesti, nūsāduši molā, sōka streidētīs sovā storpā:

„Tu tō navarēsi!“ soka vīns prāvests.

„A vot varēšu!“ atbiļd ūtrys.

„Sadarēsīm!“

„Sadarēsīm!“

„Liksīm uz golda kotrys pa desmit rubļu!“

„Liksīm!“

Obadivi uzlyka uz golda kotrys pa desmit rubļu. Dzērdādams prāvestu streidu, pops pīgōja klōt un klausōs, bet navar saprast, ap kū līta grūzōs. Pamanējis naudu uz golda, pops vaicoj:

„Par kū jyus streiditēs?“

„Kas tev, „batjka“, par daļu?“ atbiļd vīns prāvests.

Pops tūmār nagōja nūst un klausejōs tōļōk.

„Es tev soku, ka tu napaviļksi munas lineikas (droškās)! — tev moz spēceņa,“ soka pyrmais prāvests.

„A vot pavilķšu un nūvilķšu nu vīnas pogolma puses leidz ūtrai!“ atbiļd ūtrys.

„Nu, labi! Sadarēsīm pi līcinīkim! Jo tu pavilķsi munu lineiku, vinnēsi desmit rubļu, jo napaviļksi, — paspēlēsi desmit rubļu!“

Tagad pops saprota, ap kū līta grūzōs, un īsamaiseja sarunā: „Vot lela gudreiba! Es na tikai

vinu, bet trejs reizes apvilksu lineiku ap pogolmu!“
saceja pops.

„Ē, kū tu, batjka, pļuks! Kur tev pavilkt lineiku — pi tevis tō spēceņa kai pi kača!“ saceja vīns prāvests.

Pops ikorsa un sōka streidētīs, ka jys pavilksūt.

„Nu, varbyut sadarēsīm?“ vaicōja prāvests.

„Labi, sadarēsīm!“ atbildēja pops.

„Līc uz golda desmit rubļu!“ saceja prāvests.

„Jo tu pavilksi lineiku, vinnēsi 10 rubļu, jo napa-
vilksi, — paspēlēsi.“

„Bet maņ nav 10 rubļu!“ saceja pops.

„Bet kai ža tu gribi sadarēt, naturādams 10
rubļu? Pi tevis tō spēka tik daudz, cik naudas!“
ērzynōja popu prāvests.

„Es 10 rubļu vītā stotu zyrgu „zalogā!“ ikar-
sis atbildēja pops.

„Nu, labi!“ saceja prāvests. „Līcinīki, dzērdit?
Pops „zalogā“ stota sovu zyrgu. Nūsacejumi taidi:
es sēdēšu sovā lineikā, un tu uzlīksi sokas koklā un
aiz ilyukšim vilksi lineiku ap pogolmu trejs reizes;
jo apvilksi, vinnēsi 10 rubļu; jo naapvilksi, zaudēsi
zyrgu. Voi pīkreiti? Voi esi ar mīru?“ vaicōja prā-
vests.

„Pīkreitu, ar mīru!“ atbildēja pops.

„Līcinīki, dzērdit?“ vaicōja prāvests.

„Dzērdim, dzērdim!“ atbildēja klōtasuši.

Vysa kompanija izgōja pogolmā. Pops uzlyka
sev koklā sokas, sajēme rūkōs ilyukšus un gaideja
reikōjuma. Prāvests atsasāda lineikā, sajēme grūžus,
kas beja pīsīti pi sokom, pajēme pōtogu rūkā un
aizklīdze: „Pošol!“ Pops izastīpe nu vysa spēka un
sōka vilkt lineiku. Prāvests atsavēzeja ar pōtogu uz
„zyrga“. Pa tū laiku ūtrys prāvests ar foto aparatu
rūkā stōvēja, nūsaslēpis aiz kūka, un vairōkas rei-
zes dažaidōs pozōs nūfotografēja skotu, kai pops
valk lineiku, kurā sēd prāvests, atsavēzejis ar pō-
togu, grybādams cērst „zyrgam“. Pops, sasveidis,
garim, izpūrķstīm motīm, vylka lineiku pa pogol-
mu, un prāvests, draudādams ar pōtogu, klīdze:
„Pošol, pošol, skorej!“ Beigōs pops, apvilcis lineiku

trejs reizes ap pogolmu, nūstāja un alsynādams, un slauceidams svīdrus, laimeigs klīdze prāvestam:

„Nu čto, paspēlēji desmit rubļu?“

„Jā, paspēlēju, nikō napadareisi!“

Vysa kompanija smīdamōs devēs uz plebaniju, un prāvests, vysim klōt asūt, saceja: „Kungi, esit līcinīki! — es paspālātūs 10 rubļus atdūdu vinnātōjam!“ un pasnēdze popam desmit rubļu. Laimeigais pops, sajēmis vinnastu, apsavēre uz vysom pusem un smīdamīs ībōze naudu kuldā.

„Nu kas, nu prīcas īdzersim!“ saklīdze prāvests.

Pops pamateigi īdzēre nu prīcas un dzīdōdams aizbrauce uz mōjom pasalīleit matušķai, kai jys apmōneja „duraku“ prāvestu.

Prāvests, kurs fotografēja, atteisteja uzjāmumus. Skoti beja breinišķeigi.

„Nu, tagad lai pamēģinoj tys „zyrgs zvīgt“, lai pamēģinoj apsyudzēt myusus! Redzēsīm, kas dabōs strōpi!“ smējēs prāvesti. Vīnu fotografiju aizsyuteja popam.

Varīm īsadūmōt, kaidu īspaidu uz popu un matušķu atstōja šys skaistais uzjāmums. Bez šaubom, pops, vārdamīs uz fotografiju, splāudejōs un lomōja prāvestu, kai tik varēja. Matušķa vaimaņōdama lomōja popu.

„Jo šei fotografija tiks īspravnīka un archiereja rūkōs, tod mes pagolam! Tod tevi „rasstrigut“ (padzeis nu popa omota), un mes palīksim par ubogim, un vysu dzeivi cīssim kaunu!“ raudōdama klīdze matušķa.

Pops stōvēja kai apmulsis un nazynōja, kū īsōkt, kai glōbt sovu bēdeigū stōvūkli. Matušķa dzyna popu pi prāvesta:

„Brauc pi prāvesta tu, duraks, un lyudz, lai pīdūd tev tovas vaines un lai atdūd vysus uzjāmumus un negativu! Jo atdūs, tod mes glōbti, jo nātdūs, — mes pagolam uz vysu dzeivi!“

Pops tyuleņ jyudze zyrgu un brauce uz Bukmuīžu pi prāvesta. Kod pops īsaroda pi prāvesta, pyrmī jō vōrdi beja:

„Dōrgais prāvest, nagryud manis nalaimē, na-

padori munu saimi par ubogim! Pīdūd maņ . . . Es tev zvēreju, ka nikod sovā dzeivē nasyuteišu syudzeibu priksnīceibai . . . Apsažāloj par mani un par munu saimi! . . .“ ar osorom lyudze pops prāvestu. Pops lyudze ari, lai atdūd jam vysus uzjāmumus un negativu.

Prāvests mīreigi atbiļdēja popam: „Jo tu uz prišku byusi gūdeigs un nikod ni par vīnu prāvestu nasyuteisi syudzeibu, tod varēsi byut mīreigs un drūšs, ka es nivīnam nasyuteišu šū fotografiju; bet jo tu kaut vīnu reizi uzadrūšynōsi apsyudzēt kaidu nu prāvestim, tod zyni, ka šei fotografija tiks nūsyuteita ispravnikam un tovam archierejam (veiskupam). Taitod vysy atkareigs nu tevis poša. Leidz šam laikam tu beji „prachvosts“ (mōneitōjs): jēmi kukuļus un syuteji syudzeibas. Tagad tu esi myusu rūkōs. Mes nagribim tev atsarībt un dareit tevi nalaimeigu, bet nagribim ari, lai tu uz prišku vodōtu myusus aiz daguna. Es tev apsūlu: nivīna foto karteite natiks syuteita ni vīnam, ni ūtram leidz tam laikam, cikom tu byusi gūdeigs. Uzjāmumi un negativs paliks pi myusim kai „zalogs“.“

Pops tūmār vēļ mēginōja lyugt prāvestu, lai atdūd jam negativu un karteites, un sūleja, un zvērēja, ka jys tagad byus lobs, bet prāvests pastreipōja popam, ka jam natic un ka ni foto karteišu, ni negativu jys nadabōs.

Pēc tō nūtykuma pops palyka kluss un mīreigs kai jēreņš. Prāvesti sovus goreidznīka pīnōkumus piļdeja drūši un vairs nasabeida popa. Pops vairs nabrauce pi prāvestim uz atlaidom un reši kod īsārōda pi prāvesta, lai aplīcynōtu jam sovu uzticeibu.

Cara laikūs pops, uradnīks un pristavs pi kotras izdeveibas pastreipōja sovu varu un pravoslavūs pōrōkumu par katōlim, gribēja parōdeit, ka „mes asam tī valdinīki un nūsaceitōji, bet jyus — myusu kolpi!“ Lai izavaireitu nu navālamim konfliktim, katōļu goreidznīkim vajadzēja klusēt un cīst. Da-

žu reizi gadejās, ka kaidis „korstōks“ prāvests nanūcīte un „cērta“ jim atpakaļ voi ar vōrdu, voi ar kaidu reiceibu.

Klerika laikūs es vīnas vosoras vakācijas pavadeju Viļānūs, pi prāvesta Šimkeviča. Šys prāvests pastōsteja maņ taidu gadejumu.

„Vīnu reizi munōs mōjōs uz vakareīņom īsaroda prāvests Švegžda nu Vydsmuižas un pops ar pristavu nu Viļānim. Vakareīņu laikā pops īdzēris pastōveigi „kaškējōs“ pi prāvesta Švegždas un kritizēja katōļu ticeibu un goreidznīceibu. Prāvests Švegžda nagribēja vysod cīst un dažu reizi atcērta popam pretim. Jī streidējōs par kristeibu: kura kristeiba ir lobōka — voi katōļu, voi pravoslavū? Pops, izsmīdams katōļu kristeibu, saceja:

„Kaida jyusu kristeiba? — pabrizgoj, pabrizgoj“ (paslacynoņ) — i vyss! Kas tei par kristeibu?! Vot pi myusim to kristeiba, kod vysu bārnu īmārc kubulā! Tei ir eista un stypra kristeiba!“ saceja pops.

Streidi izavērtē plašumā, un beigōs pops (dūmōdams sovā prōtā kaut kū ļaunu) dūsmēs saceja prāvestam:

„Nu redzēsīm, kō kristeiba styprōka!“

Pēc vakareīņom pops vysu laiku greiži vērēs uz prāvestu Švegždu un kaut kū murmuļōja sev zam daguna: „Posmotrim, posmotrim . . .“ Beigōs pristavs un pops taisejōs īt uz mōjom. Mes ar Švegždu izgōjom vīsus pavadeit. Beja pusnakts, rudīņa laiks. Ejūt gar deiki, kas beja tepat pi pošā celeņa, pops vysu laiku turējōs pi Švegždas sōna un vysu laiku murmuļōja: „Posmotrim, posmotrim, čej krest krepče!“ Kod jī obi beja pi pošas deika molas, tod pops pēški sakēre Švegždu un ar vysu spēku gryude deikī, bet Švegžda beja styprys veirīts; ticis ar vīnu kōju deikī, jys ar ūtru kōju nūsaturēja uz molas un, sagrōbis popu ar obom rūkom, ar vysu spēku mete tū deika vydā, ka nūburbuļōja vīn, un aizklīdze popam: „Nu, čej krest krepče?“ Pops sytōs pa yudini un mōve uz molu. Mes ar pristavu, radzūt, kai pops plōvoj pa yudini un burbuļoj, nū-

sabeidom, ka jys nanūsleikst, un paleidzējom jam tikt molā. Švegžda vēl atkōrtōja popam: „Nu, čej krest krepče?“

Pops, vyss slapnis un aplipsis ar dyuni, nu kau-na un dusem sōka bļaut un lomōtis, un pat taisejōs pīkaut Švegždu, bet Švegžda jam mīreigi pasaceja: „Batjka, ruki proč! (rūkas nūst!) cytaidi es tevi kai messu ūtru reizi deikī, tai tu tur i paliksi uz vysu laiku!“

Pristavs arī mīrynōja un pōrsorgōja popu, saceidams: „Molči, batjka! — Klusi, batjka! — pats vaineigs. Klusi un nivīnam nastōsti, cytaidi byus slikti!“

Pēc „kristeibom“ tyuleņ pops ar pristavu laidēs uz mōjom, bet mes ar prāvestu Švegždu — uz plebaniju, kur ilgi rēcem nu smikla par tū, kai Švegžda nūkristeja popu. Pēc kaida laika tys fakts tyka zynoms vysim prāvestim, un tī sauce Švegždu par popa krysttāvu. Pops nu tō laika vairs nasarōdeja pi manis,“ beidze sovu stōstu prāvests Šimkevičs.

Kod nūmyra krīvu cars Aleksandrs III, tod vysī katōļu prāvesti sajēme reikōjumu: nūturēt dīvkolpōjumu par myrušū caru. Vīns prāvests nagribēja turēt šaida dīvkolpōjuma. Uradņiks, dabōjis zynōt, ka prāvests nav turējis par myrušū caru dīvkolpōjuma, vaicōja tam:

„Kōpēc jyus, prāvesta kungs, naturējot dīvkolpōjuma par myrušū caru?“

„Es jau nūturēju dīvkolpōjumu ostonōs stuņdēs reitā. Es kotru dīnu tymā laikā turu svātū Misi,“ atbiļdēja prāvests.

„Jā, jā!“ saceja uradņiks, „bet te vajag turēt specialu dīvkolpōjumu!“ (Speciali dīvkolpōjumi tyka nūturāti cara vōrda dīnā voi krūņōšonas dīnā. Tamōs dīnōs bazneicōs tyka dzīdōts pateiceibas hymns: „Te Deum laudamus“ (Tevi, Dīvs, slavejam) kai pateiceiba Dīvam.)

„Nu, jo jyus gribit tū specialū, pateiceibas aiz-

lyugumu, tod es varu," atbildēja prāvests.

„Nu jā, nu jā, tū specialū dīvkolpōjumu!“ saceja uradnīks.

„Labi!“ saceja prāvests, „tyuleņ sōksim!“ Prāvests lyka ataicyņōt ērgeļņiku un saceja tam: „Dzīdōsim pateiceibas hymnu „Te Deum laudamus“. Laidit vaļā vysas ērgeļu stabules un dzīdit vysā bolsā: — Tevi, Dīvs, slavejam — un pasateicam, ka pajēmi nu šō pasaula vīnu lelu katōļu Bazneicas īnaidņiku!“

Sadedze sveces, sazvaneja vysūs zvonūs un sviņeigi nūturēja aizlyugumu kai pateiceibu Dīvam par cara nōvi. Pēc dīvkolpōjuma uradņiks beja apmīrynōts un pasateice prāvestam. Prāvests jam atbildēja:

„Taidus aizlyugumus es labprōt turātu bižōk.“

Zynoms, uradņikam nabeja nikaidas saprasšonas par taidu dīvkolpōjumu nūzeimi.

Pēc 1905. goda, pēc revolucijas krīvu vaļdeiba un cars saprota, ka ar varu un nataisņeigu vaļdeišonu nikō loba napanōksi un ka var sagaideit vyspōreju revoluciju vysā Krīvijā, tōpēc maineja taktiku un deve tautai lelōku breiveibu.

Pēc 1905. goda ari katōļu goreidznīceiba „atgyva elpu“. Krīvu vaļdeiba atcēle daudzus lykumus, kuri līdze katōļu prīsterim piļdeit pastoracijas dorbu un borgi strōpēja „napaklauseīgūs“. Pēc 1905. goda katōļu goreidznīki, lai gon na pynā mārā, bet tūmār varēja atteisteit darbeibu goreigā laukā. Pēc tam dreiži nōce kari, revolucijas, komunisms, un lelō, styprō un slovonō Krīvijas vaļsts sabruka drupōs. Poša krīvu tauta apgōze cara tronu, sameideja „svātū“ cara krūni un sovu caru Nikolaju II nūgalynōja un sadadzynōja. Pōreji slovonī Krīvijas vaļdinīki un nūsaceitōji tyka likvidāti voi ar kaudu aizbāga uz cytom zemem meklēt sev glōbīņa. „Sic transit gloria mundi!“ bet katōļu Bazneica pa-

lyka uz vītas un turpynāja tōļōk savu svēteigū dorbu. Kristus Kungs sovā laikā saceja:

„Un Es tev soku: tu esi Pīters (kliņts), un uz šōs kliņts Es uzceļšu Sovu Bazneicu, un eļnes vōrti tū nauzvarēs.“ (Mt XVI, 18.)

LATVIŠU KATŌĻU GOREIDZNĪCEIBAS VACŌKŌ PAAUDZE LATGOLĀ

Pirms naatkareigŌs Latvijas topŌnas latviŌu katŌĻu goreigŌ administracija beja sadaleita: Latgola pĪdarĕja pi Mogilevas — PĪterpiĻs metropolijas, bet KŪrzeme un Zemgale, pĪdarĕja pi Kaunas diecezes. GoreidznĪki nu Latgolas mŌcejŌs PĪterpiĻs GoreigajĀ SeminarĀ un AkademiĵĀ un vĀlŌk strŌdŌja LatgolĀ. GoreidznĪki, kuri strŌdŌja KŪrzemĕ un Zemgalĕ, beja mŌcejuŌis Leitovas GoreigajĀ SeminarĀ.

SymĀ rokstĀ es grybu dŪt eisu pŌrskotu un eissas ziņas tikai par vacŌkŌs paaudzes latviŌu goreidznĪkim, tai sauktim pĪterpiliŌim, kuri beja cĀluŌis nu Latgolas, mŌcejŌs PĪterpiĻs SeminarĀ un pĕc tam strŌdŌja LatgolĀ (apmĀram XIX g. s. ūtrajĀ pusĕ un XX g. s. pyrmajĀ pusĕ). Ar mozim izjĀmumim es vysus jŪs pazynu personeigi. Ziņas par jaunŌkŌs paaudzes goreidznĪkim, kuri mŌcejŌs jau breivajĀ LatvijĀ, Reigas SeminarĀ, ŏmĀ rokstĀ naĪtylpst. PyrmajĀ vitĀ stŌv

1. Bkgs Andriivs SeipuĻnĪks.

Personeigi es jŌ napazynu, jo munĀ laikĀ jys jau nabeja storp dzeivajim. VacŌki cylvĀki stŌsteja, ka jys it kai bejis pyrmais latgalĪts, bazneickungs. Nu daĒim dzĕrdĕju, ka jys bejis cĕĻis nu Ondrupines draudzes. SeikŌku ziņu par jŪ un jŌ darbeibu navĀ. Tikai tys ira fakts, ka jys beja latgalĪts un strŌdŌja LatgolĀ. — ŪtrajĀ vitĀ

2. Bkgs JŌņs Viŏnevskis.

Bazneickungu Viŏnevsku pazynu personeigi; vairŌkas reizes mes bejom kŪpĀ. Jys pĪdarĕja pi

radzamōkim Latgolas prīsterim un beja īvārojama persona pi Pīterpiļs metropolita un pi Latgolas goreidznīceibas. Jys ir cēlis voi nu Borkovas, voi Varakļōnu draudzes. Ilgus godus jys strōdōja Ludzā kai dekans. Vacuma dīnōs, kod jau naspēja veikt dekana pīnōkumus un pi tam beja slyms, jys dzeivōja mozā draudzeitē Rykovā (natōli nu Viļānim). Gadejōs maņ byut pi jō uz atlaidom (tod vēļ beju kleriks). Mes obi gulējom vīnā ustobā. Vokorā, īdams gulātu, jys, sādādams uz gultas molas, bandažēja (tyna) sovas slimeigōs kōjas, kuras beja stypri sapampušas un strutōja. Teidams kōjas, jys gryuši elpōja un paklusom vaidēja, kai radzams, cīte lelas sōpes. Es, sādādams ūtrajā gultā, žēleigi vērūs uz tū bēdeigū veceiti, un maņ beja jō žāl. Jys myra Rykovā un apglobōts turpat, Rykovas kopūs. Pēc dažim godim maņ gadejōs byut Rykovā, un es apmeklēju bkga Višnevskā kopu. Nalels, vīnkōršs pīmineklis stōv uz jō kopa. Tikai vōrdi uz tō akmiņa: „Te gul bk. Višnevskis“ licynōja, ka zam tō akmiņa mīreigi dus bejušais Latgolas darbinīks, Ludzas dekans Višnevskis. Kops aizaudzis ar kryumim. Nikas tō naapkūpe, nikas tō naapmeklēja. „Sic transit gloria mundi!“ padūmōju un dzīli nūsapyušu. Nūskaiteju „Kunga eņģels ...“ un atvēlēju Dīva žēlesteibai jō dvēseli. Vālōk, dzeivōdams Rēzeknē, es biži brauču pi sova drauga, bkga Dyrgiello, Rykovas prāvesta, un vysod gōju ar viziti pi m. d. bkga Višnevskā. Patyka maņ kaidu breiteņu pastōvēt pi jō kopa un gorā pasarunōt ar jū.

3. Bkgs Aleksandrs Platpīrs

Bkgs Platpīrs cēlis nu Rogovkas draudzes, stūdēja Pīterpiļs Seminarā un Akademijā. Akademiju beidze ar magistra gradu. Byudams vēļ jauns godūs, vyingrynojūtīs kritis uz golvas un

stypri sasaitis, kas vēlāk atsasauce uz jō veseleibu. Beja ļūti kluss, — laikam krisšonas sekas.

Bkgs Platpīrs mīlēja aizajimt ar homeopatiiju (ōrstnīceibu) un zōleit slymūs. Slymī nu tōļjom molom brauce pi jō un meklēja paleiga. Kotru dīn jau nu agra reita garas cylvāku ryndas stōvēja pi plebanijas. Daudzejim slymim bkgs Platpīrs paleidzēja, un jō kai ōrsta slave beja tōli zynoma. Bkgs Platpīrs ilgus godus kai prāvests strōdōja Jōsmuižas draudzē un pēc tam Rozentovā, kur ari myra. Apglobōts Rogovkā pi bazneicas.

4. Bkgs Andrivs Kantinīks

Bkgs Kantinīks beja bkga Dominīka Jaudzema mōtes brōļs. Jys studēja Pīterpiļs Seminarā un Akademiajā; beja ļūti apdōvynōts prīsters, bet ar vōju veseleibu. Vālōk, slimeibas dēļ navarādams strōdēt draudzē, dzeivōja pi sova brōļa, kuram pīdarēja nalela muižeņa Cyskodu draudzē, pusceļā, braucūt nu Rēzeknes uz Viļānim. Tur jys nūdzeivōja ilgus godus un tur ari myra; apglobōts vītejā kopsātā.

5. Bkgs Francis Trasuns (1864 — 1926)

Bkgs Francis Trasuns ir cēlis nu Cyskodu draudzes, Sakstagola pogosta. Pēc Jelgovas gimnazijas beigšonas jys īstōja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā un vālōk Akademiajā, kuru beidze ar magistrā gradu. Beja ļūti apdōvynōts un spējeigs darbinīks, nu sōkuma strōdōja Daugovpilī par školu kapelanu. Apsyudzāts pi krīvu valdeibas par latvišu volūdas lītōšonu školā, tyka par strōpi izsyuteits uz Īkškrīvijū; pēc tam strōdōja Pīterpilī, Reigā un Rēzeknē par dekanu. Krīvu pyrmajā dūmē 1906. g. beja par deputatu.

Pyrms Latvijas topšonas Fr. Trasuns daudz strōdōja goreigajā, kulturalā un socialā laukā, sa-

raksteja daudz grōmotu. Byudams Pīterpilī, rūseigi strōdōja Latgališu Muzykalajā bīdreībā. Kotru nedēļu tur nūtyka sēdes, uz kurom nōce gaišōkī latgališi un studenti, un tur tyka iztērzōtas dažaidas problemas par latgališu materialū un kulturalū stōvūkli. Fr. Trasuns vysur un vysod „spēlēja pyrmū vijoli“. Sēdes laikā pastōveigi beja dzēržams Trasuna bolss: „Muni kungi, muni kunģil! . . .“

Breivajā Latvijā Fr. Trasuns vysu laiku beja par Saeimas deputatu, slovons ar sovom vērtēigom runom Saeimā. Trasuns korsti aizstōvēja Latgolas lītas. Drūši un atklōti nu Saeimas tribines jys saceja „ryugtu“ patiseibu par latgališu gryutu saimnīcyskū un kulturalū stōvūkli; daudz loba panōce jaundybynōtajai latvīšu katōļu veiskupijai.

Fr. Trasuns nameklēja personeiga lobuma. Latvijas vaļdeiba pīdōvōja jam par nūpalnim skaistu muižas centru Latgolā, bet jys pasaceja: „Dūdit bezzemnikim, latgališim!“ Fr. Trasuns nabeja nīdre, kuru vējs lūka uz vysom pusēm, voi cylvāks, kurs mādz sēdēt uz „divim krāslim“. Jys beja cylvāks ar stōju un stypru mugurkauli; sovā dorbā un runā jys nagrīze vēreibas uz tū, kū saceis jō pretinīki. Sapuļcēs un sēdēs jys „grīze“ taisneibu kai ar nazi.

Gadejōs maņ byut vīnā latgališu sapuļcē Rēzeknē. Tur beja vysaidu partiju un vysaidu nūskaņōjumu cylvāki. Sapuļcē, kai parosti, korsti debatēja, streidējōs un sprīde par vysaidom latgališu problemom. Pōrtraukuma laikā Fr. Trasuns pīgōja pi sova brōļa dāla, Jezupa Trasuna, un, kratedams tam ar pērstu, saceja: „Plemennik, plemennik, moz tev tāvs deve „bārza putas“, moz tevi pēre ar žogorim! . . .“

Fr. Trasuns aktivi pīsadaleja slovonajā Rēzeknes kongresā 1917. godā. Ar vīnu vōrdu, sovas dzeives laikā Fr. Trasuns strōdōja nu vysa placa un svīdrūs dzyna vogu aizaugušajā Latgolas „vacainē“. Jam nabeja laika atsapyust un padū-

môt par sevi. Pēškā nōvē jys myra Reigā 1926. godā; apglobōts Rēzeknes kopsātā.

Atteiceibā uz Fr. Trasuna strōpi nu Bazneicas puses, pēc munom dūmom un pōrlīceibas, tur nūtyka lela lela klaida.

6. Bkgs Nikodems Rancāns (1874 — 1933)

Nikodems Rancāns cēlīs nu Rogovkas draudzes. Pēc gimnazijas beigšonas jys mōcejōs Pīterpilš kara školā. Pēc šōs školas beigšonas krīvu valdeiba, radzūt Rancāna spējas, nūsyuteja jū uz Franciju, uz kara akadēmiju turpynōt mōceibas. Vyss gōja labi, un Rancānam speidēja spūža nōkūtnes zvaigzne, bet vālōk, kai tur beja, kai nabeja, Nikodems Rancāns atmete vysam ar rūku, aizbrauce uz Pīterpili un īsastōja katōļu Goreigajā Seminarā. Beidzis Seminaru, studēja Pīterpilš Goreigajā Akadēmijā. Draugi un pazeistami, dabōjuši zynōt par taidu Rancāna reiceibu, pagrūzeja vīn ar golvu. Pēc studiju beigšonas jys kai prīsters strōdōja vairōkōs vītōs. Nu sōkuma ilgōku laiku jys beja Pīterpilī, pi sv. Stanislava bazneicas un dzeivi pīsdaleja latgalīšu sabīdryskā dzeivē. Kūpā ar Fr. Trasunu jys strōdōja Latgalīšu Muzykalajā bīdreībā. „Raunit, puiši, raunit!“ beja jō pastōveigais sokmvōrds, un pats jys rōve nu vysa spāka. Vālōk ilgus godus jys strōdōja Rēzeknē par dekanu; slapyņi reikōja sovā plebaniajā latgalīšu teatrus.

Pēc 1905. goda, kod palyka breivōk, Rancāns dybynōja pi Rēzeknes bazneicas latgalīšu školu; Greiškānūs, 7 kilometri nu Rēzeknes, jys dybynōja lauksaimņiceibas školu, Rēzeknē — Tērdzeibas školu; reikōja vysaidus kursus, dybynōja bīdreibas, savīneibas etc. Kur tik Rancāna nabeja!! Verīs — jau Rancāns skrīn pa Rēzeknes īlom, sutana polas vīn pleivynoņ.

Breivajā Latvijā Nikodems Rancāns kaidu laiku beja par Preiļu draudzes prāvestu, pēc tam Aglyunā par gimnazijas direktoru. Vālōk valdeiba

icēle jū par Rēzeknes skolotāju instituta direktoru, kur jys nūstrōdōja vysu laiku, leidz pat nōvei.

Nikodemu Rancānu un jō darbeibu es pazeistu jau nu tō laika, kod mōcejūs Rēzeknes piļsātas školā. Pa reizem jys atgōja uz myusu školu pasnēgt ticeibas mōceibu. 1920. godā jys pōrjeme nu manis Preiļu draudzi. Ilgōkus godus mes kūpā strōdōjom Rēzeknē: Rancāns beja par skolotāju instituta direktoru un es — par Rēzeknes draudzēs prāvestu. Seviški maņ dyurēs acīs Rancāna sirsneiba un strōdeiba.

Nu kleriku laikim pīmiņu taidu gadejumu. Mes, daži latgališu kleriki, pēc pabeigta mōceibas goda Seminarā braucem uz mōjom, uz vosoras vakacijom. Atbraukuši uz Rēzekni, mes nu stacijas devemēs taišni uz plebaniju, pi dekana Rancāna. Pibraucūt pi plebanijas, mes satykom dekanu Rancānu — jys steidzēs uz bazneicu. Īraudzejis myusus, jys, kai parosti, smaideidams sirsneigi ar myusim sasasveicynōja un aicynōja uz plebaniju, uz „čaja“. Stōdeidams myus sovai mōtei priškā, jys saceja:

„Mama, sataisi vīsim čaju!“

Mōte klusom šveikstēja dekanam pi ausis: „A ka maizes navā un svīsta ari navā!“

Dekans bōž sovu rūku vīnā kabatā — tukšs! tod ūtrā — tukšs! Naatrozdams naudas, dekans klusom soka mōtei: „Aizej uz „šalašku“ (būdeiti) un pajem porōdā!“

„A ka jau vairs nadūd porōdā — soka, ka jau daudz pījēmem porōdā!“ atbiļd mōte.

„Nu, kai nabejs, kai nabejs!“ pasaceja dekans un aizgōja uz bazneicu. Mes, radzūt taidu ainu un dzēržūt intīmu dekana sarunu ar mōti, ari aizgōjom uz bazneicu.

Dekana Rancāna plebanija beja eista vīsneica, uz kuru gōja un brauce na tikai goreidznīki, bet ari cyti ceļaveiri. Vysus dekans pījēme, vysus lyudze uz „čaja“. Školotāju institutā, byudams par direktoru, Rancāns vysu sovu mēneša olgu izdaleja tryuceigim skolānim. Kotra mēneša beigōs, kai

tik direktors sajēme olgu, verīs, jau vasala rynda školānu stōv pi direktora dzeivūkļa durovom. Dreizi vysa direktora olga beja cauri. Vālōk gōja veikaļņiki un cyti ar rēķinim, bet direktora nau-
das moks jau beja tukšs. Pošam direktoram vaca sutana ar karinejušom bōrkstim apakšā, vacs mē-
teļs, vaci zōboki, tei poša vacō, saburzeitō „šļapa“
— dīszyn cik jau tai godu, bet tys nikas! Taidom
lītom Rancāns napigrīze vēreibas.

Strōdeibas ziņā jys beja tei vīnmār skrīnušō un sanušō bite, kura skrēja nu vīna zīda uz ūtru. Vysu sovu dzeivi jys bez pōrtraukuma skrēja un dareja, dareja . . . Sēžūt jū moz kod varēja redzēt, vīneigi tod, kod jys laseja voi raksteja, parosti vo-
korā voi naktī. Cik un kaidu grōmotu jys nav sa-
rakstejis! — sōcūt nu „par škaplerim“ un beidzūt
par „bišu kūpšonu“.

Kod es mōcejūs Pīterpiļs Seminarā, vīns nu profesorim stuņdes laikā mums saceja: „Jemit pī-
māru nu dekana Rancāna! Jys strōdoj kai
skudre . . .“ Tyvōk un lobōk es pazynu Rancānu,
kod mes kūpā strōdōjom Rēzeknē. Jys sovam dor-
bam školōtōju institutā beja nūsadevis ar vysu sir-
di un dvēseli. Pi jō nikod navarēja mīreigi pa-
sēdēt un parunōt: pastōveigi klauvēja pi durovom,
bez pōrtraukuma zvaneja telefons, direktors vīnā
skrīšonā. Rēzeknes bazneicā sastdinem un se-
viški atlaidu vigilijā beja daudz cylvāku pi grāku
syudzēšonas. Mes, trejs prīsteri, navarējom veikt
dorba. Zvonu direktoram:

„Direktora kungs, esit tik lobeņš, glōbit myu-
sus! Paleidzit mums! — navarim tikt golā.“

„Pomolotitj, pomolotitj! (pakuļt = paleidzēt)“
smīdamīs atbiļd direktors. „Tyuleņ byušu!“

Lai gon pats beja aizjimts ar dorbu „leidz au-
sim“, bet nikod naatsaceja. Pēc pabeigta dorba
bazneicā lyudžu direktoru uz vakareīnom.

„Nav laika, nav laika! — mani gaida mōjōs,“
atbiļd direktors un, sacēlis sutanas polas, taisōs
ceļā.

„Direktora kungs, uzgaidit vysmoz pōrs minu-

tes! Tyuleņ es pīzvaneišu, un atbrauks „izvozcīks“.

„O, koleidz atbrauks „izvozcīks“, es jau byušu pusceļā!“ atbiļd direktors un, pamōvis ar rūku, tikkū na skrīšus laižās uz mōjom.

Nikodems Rancāns beja dorba cylvāks, bet na runōšonas mīļōtōjs. Jys namiļōja plōpōt, runōt bez vajadzeibas — „kuļt tukšus solmus“, bet aicynōja strōdōt, dareit dorbu: „Raunit, puiši, raunit, puiši!“ un pats rōve, cik varēja. Jys beja taidā pōrlīceibā, ka tukša runōšona nav nikas cyts kai tukšu solmu kuļšona, kus sacel tikai putekļus un padora nateiru gaisu. „Dorit, strōdojit, bet na plōpojīt!“ na reizi jys saceja kaidam korstgaļvam, kurs īsadūmōja, ka jys ir lels veirs.

Rancāns beja mīra un saticeibas cylvāks. Jys gribēja, lai dažaidu īskotu un partiju cylvāki dzeivōtu saticeigi, mīreigi, lai naapkarōtu vīns ūtra, bet mīreigi strōdōtu dorbu Dīvam par gūdu un tyvōkam par lobu. Pi Rancāna gōja vysaidu nūvērziņu un īskotu cylvāki; kotru jys pyulējōs īspaidōt, ka tikai dorbs dora cylvāku dzeivē vēerteigu un nas lobumu, bet na vōrdi . . . runōšona, aprunōšona . . . — tī sacel tikai putekļus, namīru.

Kod Rancāns beja slyms, es kotru dīnu gōju jū apmeklēt. Vinā pēcpusdīnā, kod es īsarodu pi slymō direktora, jō ustoba beja pylna vīsu. Dāmas: školōtōjas un cytas kuņdzes sēdēja un plōpōja. (Jōs dūmōja, ka ar sovu plōpōšonu direktoram kavēja laiku un sagōdōja patikšonu.) Slymais direktors klusēja un cīte, un naparōdeja, ka jam gryuši, ka slymajam vajadzeigs mīrs un atpyuta. Pēc kaida laiceņa slymais ceļās nu gultas un soka:

„Es ļūti atsavainoju, bet maņ uz breidi byus jōatstōj vīsus.“

Dāmas tryukōs kōjōs un saklīdze: „Direktora kungs, varbyut mes varim jums kū paleidzēt, pakolpōt?“

„Paļdis, paļdis, cīnejamōs kuņdzes, bet šamā lītā nivīns navar maņ paleidzēt, — byus jōīt po-

šam," smīdamīs pasaceja direktors un aizgōja uz tualetes ustobu.

Pēc pōrs dīnom zvona maņ telefons: „Ōtrōk, ōtrōk steidzītēs! — direktors mērst.“

Ar skrīšonu laižūs uz institutu, pa ceļam nūkēru važūni, un tys, cik zyrgs spēja, atrōve mani uz institutu. Īskrēju ustobā.

„Tikai pōrs minutes, kai direktors myra,“ pa-ziņōja maņ.

Devu absoluciju un aizvēru acis mīlajam direktoram uz myužebu. (Dažas dīnas ģprīkš direktors beja pi grāku syudzes un sajēme pādejūs sakramentus.)

Sōcēs gatavōšonōs uz bērem. Maņ kai draudzes prāvestam vajadzēja uzajimt tōs pyules. Trešajā dīnā pēc nōves svineīgā procesijā myrušū izvadejom nu instituta telpom un atvedem uz Rēzeknes bazneicu, kur jys ilgus godus beja strōdōjis kai prāvests un dekans. Vysa Rēzekne, naizslādzūt pat žeidus, pīsadaleja šymā sāru gōjīnī. Rēzeknes lelō bazneica beja pōrpiļdeita ar cylvākim. Tyuleņ sōcēs vesperes par myrušim. Nōkušā reitā sāru dīvkolpōjums un izvadeišona uz Rēzeknes kopim. Tur runas, runas bez sova gola, atsavadeišona, pučes, osoras . . . Beigōs dōrgū un nanūgurstušū Latgolas darbinīku, monsiņjoru Nikodemu Rancānu, nūguļdejom dziļā dūbē uz myužegu atpyutu. Kotrys uzmete uz jō škērsta sauvi smīļšu, saceidams: „Pīmiņ, cylvāks, ka puteklis esi un par putekli paliksi!“ Aizbēre dūbi, pastateja krystu, nūlyka pučes, un vysi žēleīgā bolsā nūdздīdōja jam pādejū dzīsmi: „Kunga eņgeļs . . .“ Myužegu dusēšonu dūd jam, o Kungs! . . . Nūlaiduši golvas, slauceidami osoras un klusu šveikstādami: „Guli mīrā, dōrgais draugs! . . . leidz sasatikšonai cytā, lobōkā pasaulī!“ aizgōja kotrys sovu ceļu, atstōjuši Nikodemu Rancānu vīnu pošu sovā atpyutas vītā. Apstōja dorbs, ryupes, nikas vairs jō nainte-resej, guļ mīreigi.

7. Bkgs Kazimers Skrynda (1875 — 1919)

Bazneickungs Kazimers Skrynda dzimis Līpas Mukōnūs, Leiksnas draudzē un pogostā, mōcejōs Pīterpilš sv. Katres gimnazijā, pēc tam istōja Pīterpilš Goreigajā Seminarā un Akademiajā. Akademiju beidze ar magistra gradu. Pirmī jō sūli prīstereibas dorbā beja: vikars un školū kapelans Pīterpilī, pi sv. Katres bazneicas. Pēc tam jys beja Minskā kai školū kapelans, nu 1904. — 1910. godam Pīterpilš Goreigō Seminara profesors un inspektors, vālōk Gatčinas draudzes prāvests. Komunistu laikā jys pasaslēpe Leitovā, kur, piļdeidams prīstera pīnōkumus pi slymō, pats saslyma ar tifu un nūmyra Batu draudzē, kur ari tyka apglobōts. 1921. godā jō mērsteigōs atlikas tyka pōrvastas uz Latviju un apglobōtas Rēzeknes kopsātā.

Magistrs Kazimers Skrynda beja dzili religiozs un ļūti padīveigs prīsters. Sovā dzeivē un darbībā jys sekōja Kristus vōrdim: „Meklejit vyspyrms Dīva vaļsteibas un Jō taisneibas! . . .“ Pirmajā vitā jam beja Dīvs un cylvāku dvēseļu pesteišona, kū jys pastreipōja sovūs rokstūs un dorbūs. Jys pīdarēja pi pirmajim Latgolas calmlaužim. Dzeivōdams Pīterpilī un Gatčīnā, jys rūseigi strōdōja Pīterpilš Latgališu Muzykalajā bīdreibā, organizēja latgališu školōtōju kursus, dybynōja Latgolas paleidzeibas bīdreibu karā cītušim etc. Latvijas laikā jys pōrsacēle uz Rēzekni un piļneigi nūsadeve avīzei „Dryva“. Jys beja redaktors, rakstnīks un izdevējs. Gryutūs materialūs apstōklūs jys dzyna vogu aizaugušajā un akmiņainā Latgolas „Dryvā“. Skrynda aizalidze vysu personeigu lobumu, ērteibu un pateikamas dzeives. Pēc sovas izgleiteibas un goreidznīka staža, jys varēja ījimt augstu un lobu posteni, bet izavēlēja smogu un napateikamu dorbu sovu tautišu lobā.

Rēzeknē, mozā un naērtā dzeivūklī jam beja avīzes redakcija un dzeivojamō ustoba. Materialu inōkumu, var saceit, nikaidu. Uzturam šū tū sagatavōja mōsa Monika, kura beja par ēstvōreitōju,

apkūpēju un reizē leidzstrādneicu redakcijā. Taidūs gryutūs apstōklūs Kazimers Skrynda sytōs kai zivs ap ladu vysu sovu dzeivi. Goreigi moraliskā ziņā jys atbolsta vītā bīzi vīn sajēme napateiceibu un izsmīkli. Tymā laikā laseju „Dryvā“ taidu sludynōjumu: „Avīzei „Dryva“ nūsyutu zīdōjumu: 5 kapeikas; trejs kapeikas atroda Madale, bazneicu slauceidama, un 2 kapeikas zīdoju nu sovas kešas.“ Bkgs Skrynda tamā pošā avīzē pasateice par zīdōjumu, cīte kļusu un strōdōja tōļōk — dzyna gryutū vogu Dīvam par gūdu un tyvōkim par lobu. Jō dzeives devize beja: „Kūpejim spākim un ar Dīva paleigu panōksim vysu.“ Pošūs spāka godūs (44 godu vacuumā), pošā dorba laikā, kai soka, „pošā sīna plōves laikā“ Dīvs pasauce jū. Dīvs lyka pōrtraukt dorbu, nūlikt orklu tikkū īsōktajā vogā.

„Pītiks! Ej, sajem olgu!“ pasaceja „Saiminīks“.

Taida beja magistra Kazimera Skryndas dzeive un darbeiba Latgolas dryvā.

8. Archiveiskups Antonijs Springovičs (1876—1958)

Bkgs A. Springovičs dzimis Ūzulmuižas draudzē un pogostā. Vālōk jō vacōki pōrsacēle uz Rēzekni un dzeivōja sovā mōjeņā, Muižinīku (Dvorjanskaja) ilā. Pēc gimnazijas beigšonas Ant. Springovičs īstōja Pīterpiļs Goreīgajā Seminarā. Prikšņiceiba, radzūt jō spējas un čaklumu, nūsyuteja jū uz Akademiju, kuru jys nūbeidze 1901. godā ar magistra gradu un tymā pošā godā tyka īsvēiteits par prīsteri. Kai prīsters jys eisu laiku strōdōja Izvoltā par vikaru un pēc tam — Īkškrīvijā par školu kapelanu. 1905. godā jys tyka nūzeimōts par Leiksnas prāvestu, kur izcēle skaistu myura bazneicu gotiskā stilā. 1917. godā Pīterpiļs metropolīts Eduards Rops īcēle jū par generalvikaru Latgolā, un 1920. godā pāvests Benedikts XV — par veiskupu jaunajā Reigas diecezē. 1920. goda

22. augustā Aglyunas bazneicā Antonijs Springovičs tyka konsekrāts par veiskupu. 1923. godā jū paaugstynōja par archiveiskupu un 1937. godā — par metropolitu.

Archiveiskups Springovičs, dorbōdamīs kai veiskups 38 godus, padareja ļūti daudz. Nu sōkuma veiskupa sēdeklis beja Aglyunā, bet vālōk tū pōrcēle uz Reigu. Veiskups Springovičs panōce, ka Latvijas vaļdeiba atdeve katōlim svātō Jākuba bazneicu, kas vālōk palyka par archiveiskupa katedrali. Latvijas vaļdeiba piškeire Katōļu Archiveiskupijas Kurijai lelu mōju (kas nazkod pīdarēja katōlim, bet krīvu cars tū atjēme un atdeve pravoslavu veiskupam). Tamā mōjā beja archiveiskupa rezidence un Kurija. Vaļdeiba pārdeve Kurijai lelu, skaistu mōju ar dōrzu, kur tyka īreikōts Katōļu Goreigais Seminars, vālōk pārveidōts par teologijas fakultati pi Latvijas universitātes.

Archiveiskupa Springoviča laikā Aglyunā tyka uzcalta lela, skaista mōja un tur īreikōta katōļu gimnazija, Jaunaglyunā — sīvišu gimnazija. Augstōkūs vaļdeibas posteņūs tyka īcalti katōļu pōrstōvi un gimnazijōs — direktori, kas beja katōli. Saeimā katōļu deputāti panōce daudz lobuma katōļu Bazneicai un tautai.

Archiveiskups Springovičs stypro aizstōvēja Latgolas tīseibas un volūdu. Goreigā ziņā tyka nūslāgts konkordats storp Latvijū un Svātū Krāslu; dybynōts daudz jaunu draudžu; izdūts daudz vērtēigu Gona rokstu; nūturāta Latvijas katōļu Bazneicas synode.

Archiveiskups Springovičs lyka daudz pyļu pi jaunōtnes audzynōšonas goreigā un moraliskā ziņā; stypro apkarōja natykumus, seviški dzeršonu; nūlidze goreidznīkim pīsadaleit tamōs bēres, kur nūtyka dzeršona; ryupējōs īturēt stypru disciplīnu storp goreidznīkim; atlaidu laikā nūlidze alkoholisku dzērīņu lītōšonu plebanijōs etc., etc. Ar vīnu vōrdu, archiveiskups Springovičs nanūgurstuši strōdōja goreigā ziņā un sabīdryskā laukā, stypro

turēja sovas pozīcijas un naatsakōpe pret īnainīku uzbrukumim.

Vōcīši, atsakōpūt nu Latvijas, gribēja ar varu aizvest jū uz Vōciju, bet archiveiskups Springovičs pasaceja:

„Jyus varit aizvest mani tikai ar spāku, na cytaidi. Es nikur nabraukšu un palikšu sovā zemē.“

Pyrms komunistu atnōkšonas uz Latviju archiveiskups biži saceja: „Nu, sōksim sovu krysta ceļu!“ un jys gōja sovu krysta ceļu, nese sovu gryutū krystu leidz pādejai nūstōšonai.

Kod komunisti nōce Latvijā, daži goreidznīki gribēja izbraukt nu Latvijas un lyudze nu archiveiskupa atļōvi. Archiveiskups jim atbiļdēja tai:

„Jo tev nav draudzes, vari braukt, bet, jo tev ir draudze, kam tu jū atstōsi? Kas paliks tovā vītā? Es navaru atļaut gonam atstōt sovu gonompulku un pošam bēgt, — tys nabyutu lobs gons, bet olgdzis.“

Vālōk daži cylvāki pōrmete archiveiskupam, ka jys napareizi darejis, naatļaudams goreidznīkim izbraukt nu Latvijas. Voi jys pareizi reikōjōs, voi napareizi, par tū sovā laikā sprīss vēsture, bet jau tagad varim pasaceit, ka jō dūmas beja pareizas, ka jys reikōjōs pareizi, naatļaudams prāvestim atstōt sovas draudzes. Kas nūtyktu ar Latvijas katōlim, jo vysi goreidznīki byutu izbraukuši? Tagad mes varim pavysam objektivi sprīt: kur vairōk vajadzēigs goreidznīks — Latvijā voi trymdā?

Sovas konsekrācijas laikā veiskups Springovičs saceja sovai goreidznīceibai:

„Smogu krystu jyus uzlykot maņ uz placim un dzejļa vāzu īdevet rūkā. Lai nūteik Dīva vaļa!“

Sovas ganeišonas laikā archiveiskups Springovičs stypri turēja vāzu rūkā un dažu reizi kai lobais gons, kod vajadzēja, ībaksteja sōnā kaidai napaklauseigai „vuškai“, kod tei mēginōja īt napareizu ceļu. Sovu krystu jys nese pacīteigi leidz pošam Golgotas kolnam, kur pādejā nūstōšonā pakryta un vairs napisacēle.

Archiveiskups Antonijs Springovičs myra Rei-

gā 1958. goda 1. oktobrī, un jō apbedeīšona nūtyka 6. oktobrī svātō Mikeļa kopūs, Reigā. Requiescat in pace!

9. Bkgs Mikeļs Dukaļskis

ir cēlīs nu Varakļōnu draudzes, studēja Pīterpiļs goreigajā Seminarā un Akademijā; Akademiju beidze ar magistra gradu; kai prīsters strōdōja vairōkōs draudzēs Krīvijā un Latvijā; saraksteja dažas goreiga satura grōmateņas. Kod es beju Pīterpiļs Seminarā, tymā laikā Dukaļskis beja Pīterpiļs Kurijas kanonīks un katedrales prāvests. Pādejō kursa kleriki, latviši, parosti brauce uz dažom bazneicom, kur beja latvišu katōli, lai svātidiņ dūtu mōceibu. Par šaidu mōceibu cenzoru un korektoru beja M. Dukaļskis.

Breivōs Latvijas laikā Mikeļs Dukaļskis strōdōja Reigā, Borkovā, Subatē un Kōrsovā. 1924. godā, kod mani pōrcēle nu Kōrsovas uz Īlyuksti, Dukaļskis ībrauce munā vītā Kōrsovā. Dukaļskis beja ļūti kusteigs un strōdeigs prīsters. Jys palyka Latvijā un tur myra.

10. Bkgs Seimaņs Tukišs

ir cēlīs nu Osyunes draudzes, studēja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, pēc studiju beigšonas strōdōja kaidu laiku Pīterpilī, pi sv. Katres bazneicas kai vikars. Jys beja dzili religiozs un padīveigs prīsters; saraksteja latgalīšim dažas goreiga satura grōmateņas. Vysi beja jū īcīnejuši kai lobu goreigū gonu. Pi jō krōteņa vysod stōvēja garas ryndas cylvāku pi grāku syudzēšonas. Jys beja vōjas veseleibas — slimeigs, nailgi strōdōja, jaunūs godūs myra.

11. Bkgs Pōvuls Tukišs

beja eistais brōļs bkgam Seimaņam Tukišam — osyunīts, studēja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, kai prīsters strōdōja vairōkōs draudzēs Latgolā. Munūs laikūs, kod es gōju Rēzeknes piļsātas skolā, Pōvuls Tukišs tod beja Rēzeknes bazneicas vikars un gōja uz myusu školu pasnēgt ticeibas mōceibu. Kod es taisejūs mērt, jys beja atgōjis pi manis un sagata-vōja mani uz myužēibas ceļu. Ilgus godus jys strō-dōja Bēržu draudzē kai prāvests un pēc tam Ludzā kai dekans. Jys saraksteja latgaliski dažas religiska satura grōmateņas (katechismu); beja ļūti strō-deigs un padīveigs prīsters. Komunistim nōkūt Latvijā, bkg Pōvuls Tukišs pasaslēpe Leitovā un tur myra, un tyka apglobōts.

12. Bkgs Pīters Smeļters

dzimis Varakļōnu draudzē 1868. godā, studijas bei-dze Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, Latgolā strōdō-ja kai prāvests Ondrupinē, Raipolē, Dagdā, Skaistā, Indricā un Sventē un tur myra. Bkgs Smeļters vōce un krōja latgalīšu dzīsmes, teikas, meikles, seviški nu senejim laikim. Beja daudz sakrōjis. Smeļters beja ļūti vīsmīleigs un ļautras dobas cylvāks. Kod es beju Dagdā par dekanu, jys beja Skaistas drau-dzē par prāvestu. (Skaista pīdarēja pi Dagdas de-kanata.) Mes bīži sasatkom un pōrrunōjom vy-saidas Latgolas lītas.

Vīnu reizi Dagdā uz atlaidom beja sabraukuši vairōki goreidznīki. Pušdīņu laikā pi golda bkg Smeļters grīžās pi kolegom ar taidu vaicōjumu:

„Pasokit, ar kū ir slovoni Varakļōni?“

Vīns nu klōtasušim atbiļd: „Varakļōniši turei-gōki, tur lobōka zeme.“

„Nā, nav tys!“ atbiļd Smeļters.

Ūtrys soka: „Varakļōniši gaišōki cylvāki, tur vai-rōk izgleitōtu.“

„Na tys.“

Cyti vēl miņ dažas varakļonišu priekšrūceibas.

„Nav tys“, atbild Smelțers.

Beigōs vysī klus.

„Nu to i nazinīt?“ soka Smelțers. „Vot duraki — taču Smelțers nu Varakļonim!“ smīdamīs pa-skaidrōja Smelțers.

Tyka maņ bīzi braukt nu Dagdas uz Indras dzeļzceļa staciju. Skaista pi poša lelceļa. Braucu garam plebanijai. Smelțers sēd uz gankom. Pama-nejis mani, klīdz vysā bolsā:

„Zavoračivaj, zavoračivaj!“ (īsagrīz!) un maun ar rūku. Sasasveicynojam. Bkgs Smelțers skaidroj maņ:

„Vajaga taču atsapyustīs, taidu gobolu nūbrau-cis!“ Tod klīdz: „Narody, narody, čajku! . . .“

Jys sovu saimi sauce: „narody“ (tauta). Pļōpō-jom, pļōpōjom . . . es verūs, ka maņ jau nadaudz palyka laika leidz viļcīņa atnōkšonai. Es tryukūs un klīdžu:

„Narody, narody!“ — otrōk zyrgu, cytaidi napa-pešu uz viļcīni!“

Kod bkgs Smelțers dzeivōja Dagdā un bkgs Virketis — Osyunē (draugi), jī sasaruņōja, ka kū-pā brauks uz Ondrupini, uz atlaidom. Virketis pēc pušdinem ībrauce Dagdā un, sādādams rotūs, klīdz:

„Ei, Pīter, Pīter, braucam!“

Bkgs Smelțers izīt oṛā un soka: „Pīsīņ zyrgu un ej ustobā! Kur tu skrīsi taidu agrumu? Tur pasa-ceis, ka tevi izdzyna nu sātas!“

„Tik uz dažom minutem!“ soka Virketis.

„Zynoms, ka na gulēsi te!“ atbild Smelțers. „Tyuleņ nūskusšu bōrdu un brauksim,“ jys mīry-noj. „Narody, narody, čajku!“ jys nūklīdz sovīm ļaudim.

„Dreizōk dzeņ bōrdu un brauksim! Es čajku nagaideišu,“ skubynoj Virketis.

„Ot korstgaļvis! Mušeņ tevi mōte, kod beji mozs, maudōja korstā yudinī!“ smejas Smelțers. Jys salaseja sovus bōrdas dzeišonas instrumentus, pīzīpēja vaigu ar zīpu putom, pajēme bōrdas nazi, pavylka un aizaklīdze: „O nalobais, plēš nažēleigi!“

Edzka, Edzka, skrīn da pušelnīka, paprosi britvu!“ (Edvarda Kroičs, Smeļtera plemennīks, tod dzeivōja pi Smeļtera.) Edzka atnese britvu. „Nu, tagad sōksim pa rikteigam!“ smejās Smeļters un, vėl pīzīpējis vaigu, paļēme nazi un valk. „Voi, voi! Itei britva der tikai bōbom braukt uz pērti!“ klīdz Smeļters. „Edzka, nūskrīn da Gordona uz apteku! — es dzērdēju, ka pi jō loba britva.“ (Gordons — Dagdas aptekars, žēids.) Pa tū laiku atnese teju. „Nu vot, izdzersim čajku!“ soka Smeļters.

Bkgs Virketis, radzūt vysu tū proceduru ar bōrdas skusšonu, soka: „A kur tu vālōk syuteisi pēc britvas, jo žēida britva nabyus osa? Es radzu, ka tu maņ naesi draugs braukšonā, — es braucu vīns pats.“

„Nu, es soku, ka tevi mōte maudōja korstā yudinī! I kur tu steidzīs kai uz „pažara“ (guņsgrāka)?“ mīrynoj Smeļters.

„Es grybu tikt uz vesperem, bet tu natiksi na tikai uz vesperem, bet ari uz vakareīnom,“ soka Virketis. „Nu ar Dīvu! Laimeigi tev tikt golā ar bōrzdasa dzeišonu! Pušnaktīs sasatiksim Ondrupinē.“ Virketis sādōs rotūs un aizbrauce.

Vālā vokorā, kod goreidznīki jau pēc vakareīnom taisejōs uz gulēšonu, īsaroda Ondrupinē Smeļters. „Kur jyus reizē ar vystom ejat gulātu!“ jys klīdze, īidams ustobā.

Bkgs Smeļters myra Sventes draudzē un tur tyka apglobōts.

13. Bkgs Felikss Laizāns

dzimis Cyskodu draudzē, Sakstagola pogostā, mōcejōs Pīterpīls Goreīgajā Seminarā; leidzeigi P. Smeļteram vōce un krōja latgalīšu tautas dzīsmes, pōsokas, meikles un cytu. Kai prāvests jys strōdōja Boltajā Dyūžgolā, Baļtinovā un Rubynūs (Zemgalē), kur ari myra un tyka apglobōts vītejā katōļu kopsātā.

14. Bkgs Jākubs Kindzuļs

dzimis Drycānu draudzē un pogostā, studijas beidze Pīterpilš Goreigajā Seminarā; kai prāvests ilgus godus strōdōja Brodaižūs un pēc tam Bēržūs, kur ari myra un tyka apglobōts. Bkgs Kindzuļs beja vōjas veseleibas, navarēja dzīdōt, bet tūmār ilgi dzeivōja un strōdōja ražeigu dorbu. Jys beja dzili religiozs un padīveigs prīsters, klusas, mīreigas dobas, nikod nakōrōja pēc pyrmōs vītas. Seviški jys beja nūsadevis goreigai dzeivei: organizēja reliģiskus puļceņus, brōlestes, terciarus un tymā laukā daudz strōdōja. Par pasauleigom, politiskom lītom jys nasainteresēja, bet vysu sovu spēku un spējas zīdōja vīneigi Dīva gūdam un cylvāku dvēseļu pestišonai.

15. Bkgs Andrivs Sviklis

beja nu Rogovkas-Nautrānu draudzes, mōcejōs Pīterpilš Goreigajā Seminarā; kai prīsters ilgus godus strōdōja Īkškrīvijā, beja par dekanu; Latgolā strōdōja Baļtinovas draudzē kai prāvests. Byudams vacōku godu, jys naspēja veikt dorbus lelā draudzē, tōpēc lyudze priksnīceibu, lai pōrceļ jū uz mozōku draudzi. Nu Baļtinovas jys pōrsacēle uz mozu, klusu draudzeiti Pušmucovu. Tymā laikā es beju par prāvestu Kōrsovas draudzē, kaimiņūs Pušmucovai. Uz vysom atlaidom braucem vīns pi ūtra. Kōrsova beja lela draudze, un tur beja daudz dorba, seviški uz atlaidom. Es vysod lyudžu bkgu Svikli paleigā, tōpēc ka jys beja lobs strōdnīks. Jys vīns varēja vairōk padareit nakai divi, trejs jaunī prīsteri.

Atlaidu vigilijā, pēc vakareīnom jaunōkī prīsteri parosti mīļōja ilgōk pasēdēt un papļōpōt, bet vacais Andrivs Sviklis gōja agrōk gulātu. Jam beja sagatavōta atseviška ustabeņa, lai nikas jō natraucātu. Atlaidu dīnas reitā, tikkū gaismeņa, „dzia-dzia“ jau cēlēs un gōja uz bazneicu. (A. Svikli mes

vysi saucem par dziadzi.) Bazneica jau beja vaļā, un garas ryndas cylvāku stōvēja pi krōtenim. Dziadzia sāstās krōtenā un cīteigi strōdoj. Nūsēdējis dažas stuņdes un beidzīs spovedeit, jys izdaleja svātū Komuniju un tod gōja uz plebaniju. Mes vēļ gulējom.

„Ei, puiši, puiši, celitēs! Bazneica pylna cylvāku, vysī pi spovedis, garas ryndas . . . lauž krōteņus . . .“ klīdze dziadzia vysā bolsā, iīdams plebanijā un caldams myusus nu gultom. Mes gon labi zynōjom: jo dziadzia atgōja nu bazneicas, tod dorbs padareits. Mes zynōjom, ka dziadzia agri ceļās un īt uz bazneicu, un strōdoj, koleidz atlaiž vysus cylvākus. Gryušōk myusim, jaunim, gōja ar bārnu spovedeīsonu, tōpēc ka tī parosti beidōs un naprota labi spovedeitīs.

„Dūdit maņ tūs „pupu zagļus“! (bārnus dziadzia sauce par pupu zaglim) — es ar jim ōtri tikšu golā!“ saceja dziadzia.

Bkgs A. Sviklis beja ļūti mīls un pateikams veceits. Mes vysī jū cīnejom un mīļōjom, un cytaidi nasaucem kai „myusu mīlais dziadzia“. Andrivs Sviklis myra Pušmucovā, bet tyka apglobōts sovā dzymtajā draudzē, bazneicas dōrzā.

16. Bkgs Kazimers Kalinka

dzimis Rēzeknes draudzē, studijas beidze Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, mōcejōs kūpā ar Ant. Springoviču, vālōkū archiveiskupu. Ilgus godus jys strōdōja Krōslovā kai prāvests un pēc tam Varakļōnūs par dekanu, Varakļōnūs myra un tur tyka apglobōts.

17. Bkgs Jōņs Veļkme

cēlīs nu Rudzātu draudzes, studēja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā. Kai vikars jys beja Preiļu draudzē, pēc tam taidā pat omotā strōdōja Pīterpilī, pi sv.

Katres bazneicas. Tymā laikā, kod es beju Seminarā, jys gōja uz Goreigū Seminaru klauseit tūs kleriku grāku syudzēšonu, kuri naprota pūļu volūdas. Ilgus godus jys strōdōja Aglyunā kai dekanas. Breivajā Latvijā jys beja par dekanu Rēzeknē, Īlyukstē, Līpōjā un Kuldigā. Tyvojūtīs komunīstim, jys aizbrauce uz Vōciju un pēc tam uz Amerīku, kur nūdzeivōja vysu laiku leidz nōvei. Dzeives laikā jys nūsadorbōja ar vysaidu bīdreibu un organizaciju dybynōšonu un vadeišonu.

18. Bkgs Pīters Dzeņs

dzimis Vōrkovas draudzē. Kod bkgs Michalkevičs beja Vōrkovā par prāvestu, jys paleidzēja Dzeņam mōceitīs. P. Dzeņs mōcejōs Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, beja apdōvynōts un ļūti inteligents; beja par prāvestu Izvoltā; jauns myra.

19. Bkgs Bikšis (jō vōrda un kur dzimis nazynu)

Latgolā jys strōdōja Pasinē un pēc tam Landskoronā, beja strōdeigs un ļūti padīveigs prīsters. 1918. godā Landskoronas bazneicā jū nūmūceja socialistiski komunistiskas bandas. Daži vīteji cylvāki beja dzērdējuši, kai krīvu bandas atklōti runōja, ka grib nūslapkovōt bkgu Bikši. Jī aizgōja pi bkga un īteice jam pasaslēpt, izbraukt nu Landskoronas. Bkgs Bikšis pasaceja: „Kai es atstōšu sovu draudzī?“

Beja svātdines dīna. Kod beņdes gōja uz plebaniju, bkgs Bikšis aizgōja uz bazneicu. Slapkovas, naatroduši bkga plebanijā, aizgōja uz bazneicu un tur ar šautiņu durklim sabadeja jū; pēc tam, izvylkuši sovu uperi ōrā nu bazneicas, vēļ sōka jū mūceit. Dūmōdami, ka bkgs Bikšis jau nadzeivs, jī atstōja jū un aizgōja. Cylvāki īnese bkgu plebanijā, snēdze jam paleidzeibu, un pēc kaida laika

bkgs atvēre acis. „Dīvs dūs, moža dzeivōs!“ runō-
jo cylvāki.

Banditi, dabōjuši dzērdēt, ka bkgs vēļ nav mi-
ris, aizskrēja uz plebaniju un ar durkļu dyurīnim
dabeidze jō dzeiveibu.

Bkgs Bikšis apglobōts Pasinē, pi bazneicas.

20. Bkgs Ontōns Puncuļs

cēlis nu Vydsmuižas draudzes, mōcejōs Viļņas Se-
minarā un Viļņas diecezē strōdōja ilgōku laiku, pēc
tam pōrsacēle uz Reigas veiskupiju un vysu laiku
strōdōja Vydsmuižas draudzē. 1918. voi 1919. godā
komunisti gribēja jū nūšaut. Bkgs Puncuļs beja
izbēdzis nu sovom mōjom un slēpēs pi zemnīkim.
Vīnu reizi beņdes beja uzgōjuši jō pādus un dzynōs
jam pakaļ. Skrīnūt pa teirumu, jam nabeja kur
pasaslēpt. Īraudzejis nūpļautus rudzus, jys pīskrē-
ja pi rudzu stota un īleida tymā. Komunisti tō na-
pamaneja un meklēja cytur. Puncuļs, nūsēdējis
stotā leidz vālai naktei, vālok īzleida un aizgōja uz
sādžu pi kaida zemnīka; taidā veidā jys izaglōbe nu
nōves.

Beja jau vāls rudiņš, leits, solts. Klejōdams pa
mežim un pūrim, jys pōrsola un styprī saslyma.
Byudams jau vacōku godu cylvāks, jys navarēja
pōrcīst vysu tūs gryuteibu un slimeibu, atsagrīze
uz sovū mōju — plebaniju, saceidams: „Kas byus
— byus, bet vairōk es naspēju slēptīs. Lai syt mō-
jōs!“ atsagula gultā un vairs jau napīsacēle; apglo-
bōts Vydsmuižas kopsātā.

Bkgs Puncuļs beja inteligents un mīls cylvāks.
Jys beja lels gleznu mīļōtōjs. Vysas sīnas jō pleba-
nijā beja pylnas ar vērteigom slovonu mōkslinīku
gleznom. Bkgs Puncuļs beja sovaidnīks; jys beidōs,
ka napōrsaļt. Korstā vosoraslaikā, kod jys brauce uz
Preilim, uz atlaidom, jam mugorā beja divi ka-
žuki. Jys beja lels strōdnīks, sevišķi pi grāku syu-
dzēšonas klauseišonōs. Atlaidu laikā, kod beja
daudz cylvāku pi grāku syudzēšonas, Puncuļam

stateja ūrpus bazneicas lelu krāslu, un jys, sādā-dams tymā krāslā, grūzejōs vīn apkōrt, ōtri atlaiz-dams cylvākus. Puncuļs beja klusas un mīreigas dobas cylvāks.

21. Bkgs Benedikts Skrynda (1868 — 1945)

Tāvs Benedikts Skrynda dzimis Līpas Mukōnu sādžā, Leiksnas draudzē un pogostā, Kazimera un Dr. Ontōna Skryndu eistais brōļs. Jys mōcejōs Pī-terpiļs Seminarā, kai prīsters kaidu laiku strōdōja Sibirē, Omskā; nu 1901. goda vysu laiku strōdōja Latgolā kai prāvests: Jezupovā (kas vālōk pōr-saukta par Naujini), Bukmuižā, Ondrupinē un Bol-vūs; 1923. godā istōja Marijanu kongregacijā; novi-ciatā beja Leitovā, Marijampolē. Atsagrīzīs Lat-vijā, jys vysu laiku strōdōja Viļānūs kai mōjas priekšņiks un Viļānu draudzes prāvests; izbrauce uz cytom draudzem ar misiju un rekolekcijom; beja ļūti padīveigs un nanūgurstušs strōdnīks. 1945. go-dā komunisti paleidzēja jam ōtrōk sajimt mūcekļa krūni myužebā. Jys apglobōts Viļānūs, pi baz-neicas.

22. Bkgs Jezups Čamāns (1884 — 1964)

dzimis Bebrines draudzē, Zemgalē, studēja Kaunas Seminarā, Leitovā un pēc tam Pīterpiļs Akademi-jā; nu sōkuma strōdōja Zemgalē un pēc tam Lat-golā; beja kaidu laiku par Dagdas dekanu un pēc tam par Daugovpiļs gimnazijas direktoru; kai vi-ceministrs izgleiteibas resorā strōdōja leidz komu-nistu atnōkšonai. 1940. godā jys izbrauce uz Romu un tur nūbeja vysu laiku leidz nōvei; 1964. godā myra Romā un apglobōts Romas kopsātā „Verano“, Marijanu nūdalejumā.

23. Bkgs Jezups Svikļa

dzimis Rogovkas draudzē, studēja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā; strādāja Latgolā kai prāvests Bēržgalī, Bukmuižā un Rykovā, kur ari myra; apglobōts Rogovkas draudzē, pi bazneicas.

24. Bkgs Michasionoks

cēlis nu Latgolas, studijas beidze Pīterpiļs Goreigajā Seminarā; vysu laiku strādōja Sibirē, braukōdams nu vītas uz vītu, apmaklādams un apkolpōdams latgališus; Sibirē ari palyka par vysim kara un revoluciju laikim. Tōļōkais jō liktiņš nav zynoms, — bez šaubom, nūlyka sovu gaļveņu Sibirē — tur, kur strādōja vysu sovu dzeivī.

25. Bkgs Gregors Začs

dzimis Rogovkas — Nautrānu draudzē, studēja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, strādōja kai prāvests Kolupā un ilgus godus, leidz nōvei Nautrānūs kai dekans. Jys beja strōdeigs un padīveigs prīsters, bet vōjas veseleibas, jaunūs godūs myra Nautrānūs un turpat apglobōts pi bazneicas.

26. Bkgs Jōņs Putāns

dzimis Aglyunas draudzē 1867. godā, studēja Žitomiras diecezē un tur vysu laiku strādōja; kara laikā atbrauce uz Latviju un strādōja Ambeļmuižā, Kombulī, Strūžānūs un Bykovā. Vacuma godus jys nūdzeivōja Daugovpilī, tur myra 1943. godā un tyka atglobōts Daugovpiļs katōļu kopsātā.

27. Veiskups Jezups Rancāns

dzimis 1886. godā Nautrānu draudzē, studēja Pīterpilš Goreigajā Seminarā un Akademijā, kuru beidze ar magistra gradu; 1911. godā tyka īsvēiteis par prīsteri. Kai prīsters jys vyspyrms strōdōja krīvu armijā kai kara kapelans. 1924. godā jys tyka konsekkrāts par veiskupu un vysu laiku beja par Reigas archiveiskupa generalvikaru; katōļu Goreigō Seminara un vālōk teologijas fakultates profesors un dekans; Saeimas deputats un vālōk Saeimas vicepriķssēdis. 1944. godā jys beja spīsts atstōt Latviju, kaidu laiku dzeivōja Vōcijā un pēc tam pōrsacele uz Amerikas Savīnōtajom Vaļstīm, kur strōdoj pa šai dīnai.

28. Bkgs Ontōns Ļachs

dzimis Osyunes draudzē un pogostā, studēja Pīterpilī, beidze studijas apmāram 1910. godā un tyka īsvēiteis par prīsteri; kaidu laiku strōdōja Sibirē un pēc tam Latgolā: Preiļūs, Ludzā, Dagdā kai vikars un Kaunatā, un Rozentovā kai prāvests. 1944. godā, īnōkūt komunistim, jys palyka Latvijā. Tōļōkais jō liktiņš nav zynoms, — līkās, ka ir miris.

29. Bkgs Stanislavs Vaikuļs

dzimis Kolupa draudzē 1887. godā, studēja Pīterpilš Goreigajā Seminarā, beidze studijas apmāram 1910. godā. Vysu laiku jys strōdōja Latgolā, par prāvestu beja Atašinē un ilgus godus Varakļōnūs kai dekans, pēc tam Leivōnūs ari kai dekans. Komunistu laikā jys beja Kolupā par prāvestu, tur ari myra un tyka apglobōts.

Prelats Vaikuļs beja apdōvynōts un spējejs darbinīks, rakstnīks. Vysu sovu dzeivi jys studēja, pēteja, raksteja vairōkōs avīzēs. Jō spolva beja

ļūti „osa“. Jys bez žēlesteibas karōja ar „viļteigim pravīšim“ un „runkuļu meideitōjim“, kuri maitōja jaunōtni. Taipat jys stypri aizstōvēja Latgolas volūdu un intereses.

30. Bkgs Ontōns Tūmāns

cēlīs nu Feimaņu draudzes, studēja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, beidze studijas apmāram 1909. voi 1910. godā un tyka īsvēteits par prīsteri. Vysu laiku jys strōdōja Latgolā, vairōkōs draudzēs: Varakļōnūs kai vikars un Nagļūs, Andzeļmuiža, Kōrsovā un Pušmucovā kai prāvests. Komunisti jū izmete nu Pušmucovas plebanijas un draudzes un pasaceja: „Tev te nav vītas — ej, kur gribi!“ Vecceits borgas zīmas laikā ar vēzeņu rūkā „nūčōpōja“ leidz Ludzai, kur par dekanu beja jō plemenīks, bet ari tur jam naatļōve palikt. Kur jys nūgōja un kas ar jū nūtyka, nav zynoms.

Bkgs Tūmāns dzeives laikā miļōja izplateit grōmotas. Jys parosti pasyuteja nu ōrzemem lobas, vēртеigas grōmotas un vālōk tōs izplateja Latvijā.

31. Bkgs Pīters Gadzāns

dzimis Kolupa draudzē, mōcejōs Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, strōdōja Pušā un Baļtinovā kai prāvests; komunistim īnōkūt Latvijā, palyka uz vītas. Tōļōkais jō liktiņš nav zynoms.

32. Bkgs Ontōns Veceļs

cēlīs nu Leivōnu draudzes, studēja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā. Munūs laikūs Seminarā jys beja catūrtajā kursā. Pēc studiju beigšonas jys beja pazeimōts uz Sibiri. Byudams ļūti vōjas veseleibas, jys naaizbrauce leidz golam, aizbrauce uz Krymu, tur ōrstējōs kaidu laiku un turpat myra, un tyka apglōbōts.

33. Bkgs Konstantins Kangars

cēlis nu Rēzeknes draudzes, studēja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, vysu laiku strōdōja Latgolā: nu sōkuma beja Rēzeknē par vikaru, pēc tam par prāvestu Kokorevā, Drycānūs un Ūzulmuižā; mīļōja strōdēt ar vysaidim puļcenim, seviški tercijarim. Komunistim okupejūt Latviju, jys palyka sovā draudzē Ūzulmuižā. Vālōk nōce ziņas, ka 1945. godā jys atrosts nadzeivs sovā ustobā.

34. Bkgs Aļoizs Gabrišs

dzimis Bykovas draudzē, studēja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā. Kod es īstōju Seminarā 1911. godā, jys beja jau catūrtajā kursā. Strōdōja jys Latgolā vairōkōs draudzēs kai prāvests: Malnajā Dyužgolā, Osyunē, Dvītē (Zemgalē); komunistim īnōkūt, palyka Latvijā. Tōļōku ziņu nav.

35. Bkgs Odums Vyzuļs

dzimis Baļtinovas draudzē, studēja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā. Munūs laikūs, 1911. godā jys beja catūrtajā kursā; beja ļūti apdōvynōts muzykā un dzīdōšonā. Jys strōdōja ilgus godus Daugovpiļs vacajā bazneicā kai prāvests, pamateigi atjaunōja un paplašynōja šū bazneicu. Pēc tam jys strōdōja kai prāvests Kōrsovā un Vōrkovā. Komunistu laikūs jys dzeivōja Krōslovā kai pensionars. Tōļōkais jō liktiņš nav zynoms.

36. Bkgs Izidors Livčāns

studēja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, munā laikā, 1911. godā beja trešajā kursā. Daugovpilī jys dybynōja bīdreibu „Saulē“. Preiļūs jys beja par dekanu un strōdōja ari cytōs draudzēs; komunistim īnōkūt, palyka Latgolā. Daži godi atpakaļ beja ziņas, ka jys asūt miris.

37. Bkgs Vincents Strelevičs

dzimis Kūrzemē, studijas beidze Pīterpiļš Goreigajā Seminarā, strādāja Kūrzemē un Latgolā; Leiksnā kaidu laiku beja par prāvestu, Aglyunā — par dekanu; Reigā, pi katedrales — par prāvestu un Kuriajā — par notaru. 1944. godā jys izbrauce uz Vōciju un pēc tam uz Ameriku, kur pošlaik strōdoj.

38. Bkgs Dominīks Jaudzems

dzimis Kaunotas draudzē, studēja Pīterpiļš Goreigajā Seminarā un Akademiajā; strādāja pi katōļu Seminara un vālōk pi teologijas fakultates par profesoru. Kaidu laiku jys beja par izgleiteibas viceministru, tod par Rēzeknes školōtōju instituta direktoru; myra Aglyunā.

39. Bkgs Pīters Apšinīks

cēlīs nu Strūžānu draudzes, dzimis 1887. godā; studēja Pīterpiļš Goreigajā Seminarā, munā laikā beja ūtrajā kursā. Kai prīsters jys strādōja Pīterpilī, pi sv. Katres bazneicas, vālōk Latgolā kai prāvests: Bēržgalī, Pušā, Preiļūs, Leiksnā, Leivōnūs. 1940. godā jū aizvede boļševiki, un jys pazuda bez vēsts.

Bkgs Apšinīks beja ļūti strōdeigs un apdōvynōts, daudz raksteja.

40. Bkgs Aļfonss Pastors

cēlīs nu Jōsmuižas draudzes, studēja Pīterpiļš Goreigajā Seminarā un Akademiajā. Kai vikars jys strādōja Vōrkovā un Izvoltā un pēc tam Daugovpilī kai dekans. Jys beja Reigas archiveiskupa Kurijas oficials, Latvijas Saeimas deputats; palyka Reigā, kur pošlaik dzeivoj.

41. Veiskups Pīters Strods

cēlīs nu Varakļōnu draudzes, dzimis 1892. godā. Ar mani vīnā kursā jys studēja Seminarā, kaidu laiku beja Pīterpiļs Goreigajā Akedemijā. Kai prīsters jys strōdēja Varakļōnūs par vikaru, pēc tam ilgus godus Rēzeknē kai školu kapelans. Stērninē jys beja prāvests, vālōk izbrauce uz Insbruku, uz augstōkom studijom; universitati beidze ar filozofijas doktora gradu. Latvijā jys strōdēja kai profesors Katōļu teologijas fakultatē, vālōk tyka īcalts veiskupa omotā un beja Ant. Springoviča generalvikars; pēc archiveiskupa Springoviča nōves nu Romas īcalts kai Reigas archiveiskupijas administrators; myra Reigā un turpat apglobōts.

Veiskups Strods beja slovons zynōtnīks un rakstnīks.

42. Veiskups Boleslavs Sloskāns

dzimis Stērnines draudzē 1893. godā. Bejom vīnā kursā Pīterpiļs Goreigajā Seminarā. Kai prīsters kaidu laiku jys strōdēja Pīterpilī, pi sv. Katres bazneicas. 1936. godā Moskovā jys tyka slapyņi konsekrāts par veiskupu. Ilgus godus jys cīte „Solovku“ koncentrācijas nūmetnē. Latvijā jys beja profesors pi Katōļu teologijas fakultates. 1944. godā jys beja spīsts izbroukt nu Latvijas uz Vōciju, pēc tam tyka Beļģijā, kur strōdoj pa šai dīnai.

43. Tāvs Jōņs Leitāns, MIC

dzimis Jezupovas draudzē, studēja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, kai vikars kaidu laiku strōdēja Jezupovas draudzē, 1926. godā īstōja Marijanu klūsterī. 1928. godā priķšnīceiba aizsyuteja jū uz Romu, uz augstōkom studijom. Studijas jys beidze Romas universitatē ar juris canonici doktora gradu. Uz Viļānim jys atbrauce jau nūpītni slyms,

kaidu laiku gulēja gultā, navarēja ceļtīs un myra; tyka apglobōts Viļānu kopsātā, pi bazneicas.

Bkgs Leitāns beja dzili religiozs un padīveigs mūks. Ar sovom mōceibom un seviški ar sovas dzeives pīmāru jys atstōja lelu īspaidu uz cylvākim. Uz Romu, uz studijom jys brauce, vīneigi paklauseidams sovai priksnīceibai. Romā, studiju laikā jys pazaudēja sovu veseleibu. Viļānūs, slyms gulādamams gultā, jys smīdamīs saceja: „Redzit, doktors mērst! — na vīnkōršs cylvāks, bet doktors ...“ Jys myra 1931. godā.

44. Bkgs Jurs Karkle

dzimis Leivōnu draudzē 1893. godā, studēja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā un Akademijā. 1923. godā jys īsastōja Marijanu klūsterī; ilgus godus strōdōja Marijanu drukōtovā Rēzeknē. Pēc tam jys beja Viļānūs par draudzes prāvestu un Talsūs, un Aizputē kai misionars. Jys saraksteja un tulkōja vairōkas religiska satura grōmotas. Komunistim īnōkūt, jys palyka Latvijā, kur strōdoj ari tagad.

45. Bkgs Ontōns Šļachota

dzimis Osyunes draudzē un pogostā. Studējom kūpā nu 1911. leidz 1916. godam Pīterpiļs Goreigajā Seminarā. Kai prīsters jys strōdōja Vōrkovas draudzē par vikaru; kai prāvests — Vonogūs, Landskoronā un Vōrkovā un kai dekans — Dagdā. Komunistu laikā jys daudz cīte, beja slyms: myra Reigā 1963. godā, apglobōts Reigā, sv. Mikeļa kopūs.

Jys beja korsts Latgolas lītu aizstōvātōjs. Taidsgadejums nu jō dzeives:

Kod 1925. godā Latvijas valdeibā tyka „sociiki“, jī tyuleņ parōdeja sovu „gudreibu“ — dybynōja dzymtsarokstu nūdaļas un aizlidze goreidznīkim bez jūs atļōves kristeit bārnus, laulōt un ap-

globēt myrušūs. Bkgs Šlachota, byudams tymā laikā par Landskoronas prāvestu, nūkristēja bārnu, pyrms nakai tys beja „nūkristeits“ dzymtsarokstu nūdaļā. Nōce tīsa, kura pīsprīde Šlachotai moksōt prōvu naudas summu strōpes voi sēdēt cītumā. Bkgs Šlachota atsasaceja moksōt naudā. Tod isaroda policija un pasludynōja, ka jam byus jōbrauc uz cītumu.

„Es pats nabraukšu labprōt. Varēsit mani nūgōdēt uz cītumu tikai ar spāku,“ jys atbildēja.

„Pyrmudiņ nu reita esi gotovs! — policija atbrauks un aizvess,“ pasaceja policija.

Svātdiņ beja Pyupolu dīna. Bkgs Šlachota bazneicā nu ambonas pasludynōja sovīm draudzes lūceklim, ka reit policija vess jū uz cītumu.

„Jys vaicōsit: par kū? Kū es padareju? Es jums pasoku: mani vess uz cītumu tōpēc, ka es nūkristēju jyusu slymū bārnu. Vasalu mēnesi maņ jōsēd cītumā, un par šū laiku bazneica byus cīti. Jo kam byus kaida vajadzeiba pi bazneickunga: voi nūkristeit bārnu, voi pi slyma, voi apglobēt, tod, lyudzu, braucit pi „socikim“! — izvēlējot taidu vaļdeibu un tagad turit jūs „lobumus“.“

Cylvāki, izgōjuši nu bazneicas, beja ļūti sašutuši un pat gribēja pīkaut policistus. Reitā atbrauce policija, isādynōja prāvestu Šlachotu kai kungu un aizvede uz Aglyunu. (Tymā laikā, pēc konkordata nūteikumim, goreidznīkus cītuma vītā syuteja uz Aglyunas klūsteri.) Vasalu mēnesi nūbejis Aglyunā, prāvests Šlachota aizbrauce uz Reigu pi archiveiskupa Springoviča un saceja:

„Jau atsēdēju sovu „pakutu“ un tagad braucu uz sovu draudzi atpakaļ. Cik reižu es lyudžu Jyusu Ekscelenci idūt maņ atvalynōjumu kaut uz nedeļu, lai aizbrauktu pi ōrstim, bet Ekscelence vysod aizabyldynōja, ka navā kō syuteit vītā. Bet „sociki“ — paldis jim! — īdeve maņ atvalynōjumu uz vasalu mēnesi!“

„Nu, tagad tev pītiks šō atvalynōjuma uz vysu myužu!“ smīdamīs saceja archiveiskups.

„Kas zyn? Kas zyn, Ekscelence? Jo sociki pa-

liks pi varas vēl ilgōku laiku, to es dūmoju, ka va-rēšu vēl sagaideit nu jim taidu „žēlesteibu“,“ at-biļdēja prāvests Šļachota.

46. Bkgs Vitalijs Trepša

cēlis nu Osyunes draudzes un pogosta. Nu 1911. leidz 1916. godam mes kūpā studējom Pīterpiļs Goreigajā Seminarā. Pēc studijom jys dažus godus kai vikars strōdōja Varakļonūs, kai prāvests beja Ondrupines draudzē. Tei beja pyrmō vīta, kur jys strōdōja kai prāvests. Archiveiskups, syuteidams Trepšu uz Ondrupini, saceja:

„Brauc uz Ondrupini un uzceļ tur plebaniju!“

Trepša, īsaradis sovā pyrmajā draudzē, sasau-ce draudzes sapuļci un pastōsteja ļaudim archiveis-kupa grybu. Vysi cylvāki tam pikryta, aprēkinōja, cik kuram jōmoksoj dēļ plebanijas ceļšonas, un lyudze prāvestu uzajimt tū smogū un napateikamū dorbu: savōkt naudu un stōtīs pi plebanijas ceļšo-nas. Apmaklādams draudzi un vōkdams leidzekļus, jys pīdzeivōja daudz napatikšonu.

Vīna sīvīte uzbruka prāvestam, pōrmazdama jam, ka jys plēš nu cylvākim naudu etc. Trepša sē-dēja un mīreigi klausejōs. Kod sīvīte aplusa, tod Trepša saceja:

„Matka, voi tu jau beidzi? Jo nabeidzi, daru-noj da golam! — es pagaideišu.“ Sīvīte nūsorka un klus. Tod Trepša īsōce: „Nu, matka, kod tu runōji, es klusēju un natraucēju tevis. Tagad tu pasaklau-si manis un natraucej! Es narunōšu tik daudz, kai tu runōji, bet tikai dažus vōrdus tev atbiļdēšu. Redzi, archiveiskups atsyuteja mani uz Ondrupi-ni un uzdeve maņ uzceļt plebaniju, bet naudas naīdeve, saceidams, ka draudzes lūceklim ir pīnō-kums uzceļt sovā draudzē plebaniju. Kai zyni, draudzes lūcekli sapuļcē nūlēme ceļt plebaniju, po-ši aprēkinōja, cik jim kotram jōmoksoj, un lyudze mani, lai es uzajamu šū napateikamū dorbu: sa-vōkt naudu un uzceļt jums plebaniju. Un es uza-

jēmu. Braucu pa draudzi un kai ubogs vōcu nau-
du, kŭ jyus poši apsajēmet moksōt. Tu dūmoj, ka
tys dorbs maņ ļūti pateik? Tu dūmoj, ka tei pleba-
nija maņ dyžan vajadzeiga? Tu dūmoj, ka maņ
dyžan pateik klauseitīs tūs skaistūs vōrdus, kai-
dus tu maņ te sarunōji? Jo ondrupīši nadūs lei-
dzekļu plebanijas ceļšonai, tod es braukšu pi ar-
chiveiskupa un pasaceišu:

„Ekscelence, ondrupīši nagrib dūt naudas ple-
banijas ceļšonai un mani bar, ka es losu leidzekļus
tam mērkam.“

Un kai tu dūmoj, kŭ archiveiskups dareis? Voi
jys raudōs par tū, ka jyus nagribit ceļt plebanijas?
Jys pōrceļs mani uz taidu draudzi, kur plebanija
jau ir, un jyus paliksit i bez plebanijas, i bez baz-
neickunga. Nu, padūmoj tagad, matka, par kŭ tu
mani lomoj? Voi es doru kŭ slyktu, paleidzādams
jyusim?“

Sīvīte, nūsaklausejuse prāvesta vōrdus, sasa-
kaunēja un, nikō vairs nasaceidama, izvylka naudu
nu skreines un samoksōja vysu, kas jai beja jō-
moksoj.

Bkgs Trepša beja ļūti mīreigs un pacīteigs, jys
nikod nasadusmōja. Archiveiskups bīži cyļōja jū
nu vīnas draudzes uz ūtru. Draugi dažu reizi jūkō-
dami vaicōja:

„Vicka, par kŭ tevi archiveiskups tik bīži cy-
loj?“

„Nu, par tū, ka es vysur asu vajadzeigs. Nūkōr-
toju vajadzeigū vīnā vītā, tyuleņ rūnās vajadzeiba
cytā. Kas nūkōrtōs? Archiveiskups zyna, ka jam
cyta taida kai Trepša nav, nu i syuta.“

Bkgs Trepša beja lobs dzīdōtōjs un lobs mō-
ceibu devējs (Reigā soka: spredikōtōjs). Uz atlai-
dom vysod Trepša beja par tū mōceibu devēju.
1944. godā, kod Latvijā nōce komunisti, Trepša nū-
sarōve molā, aizbrauce uz Kūrzeni un apsastōja
Kuldīgā, kur arī nu pōrdzeivōjumim un bādom
myra.

47. Bkgs Vladislavs Zunda

cēlis nu Ondrupines draudzes. Kūpā īstōjom Pīterpiļs Goreigajā Seminarā 1911. godā. Pēc studiju beigšonas jys kaidu laiku strōdōja par vikaru. Kai prāvests jys beja Daugovpilī, pi vacōs bazneicas un pēc tam turpat par dekanu. Vacumā jys tyka pōrcalts uz Pīdruju, kur ilgōku laiku slymōja, myra un tyka apglobōts Daugovpiļs kopsātā.

Bkgs Zunda beja strōdeigs un nūpītņys goreidz-nīks.

48. Bkgs Voicechs Cērciņš

cēlis nu Viļakas draudzes. Kūpā īstōjom Pīterpiļs Goreigajā Seminarā 1911. godā. Kai prāvests jys ilgu godus strōdōja Brīgu draudzē, pēc tam Pušmucovā; beja mīreigas un klusas dobas. Komunistim īnōkūt Latvijā 1944. godā, palyka sovā dzimtinē. Tōļōkais jō liktiņš nav zynoms.

49. Bkgs Bronislavs Kivrāns

cēlis nu Ludzas draudzes. 1911. godā kūpā īstōjom Pīterpiļs Goreigajā Seminarā. Kai prāvests jys ilgu godus strōdōja Kuprovas un Līpnas draudzē; beja par sešklaseigas pamatškolas pōrzini; komunistim īnōkūt, palyka dzimtinē. Beja ziņas nu dzimtines, it kai asūt miris.

50. Bkgs Jezups Grišāns MIC

ir nu Bukmuižas draudzes un pogosta, dzimis 1891. godā, studēja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā nu 1911. leidz 1916. godam; pēc studiju beigšonas beja par vikaru Preiļu draudzē nu 1916. leidz 1920. godam; nu 1920. — 1921. g. — Daugovpilī par školu kapelanu; nu 1921. — 1924. g. — Kōrsovā par prāvestu; nu 1924. — 1925. g. — Īlyukstē un

Bebrinē par prāvestu un dekanu; nu 1926. — 1929. godam — Dagdā par prāvestu un dekanu; nu 1930. — 1934. g. — Rēzeknē par prāvestu un dekanu. 1934. godā jys istōja Marijanu klūsterī, noviciatu nūturēja Leitovā, Marijampolē. Nu 1936. leidz 1938. godam jys studēja Romā, Angelicumā universitatē; nu 1938. leidz 1944. godam jys beja Viļānūs par prāvestu un Rēzeknē par Marijanu mōjas priekšniku un drukōtovas „Dorbs un Zineiba“ vadeitōju. 1944. godā jys izbrauce uz Vōciju un 1945. godā — uz Romu, kur piļdeja Romas Marijanu mōjas priekšnika un Generalōs padūmes padūmnika omotu. Nu 1948. leidz 1953. godam jys beja Argentinā: Buenos Airesā un Rozario un 1953. godā izbrauce uz Zīmeļu Amerikas Savīnōtajom Valstīm, kur leidz šam dzeivoj Marijanu mojā, Stockbridgē.

51. Veiskups Julijans Vaivods

ir vōrkovīts, īsōce studijas Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, bet beidze Viļņas Seminarā; kai vikars strōdōja Aglyunā. Kod dybynōjōs Līpōjas veiskupija, jys beja tur, pi veiskupa Ūrbša par kancleru, vālōk tyka pazeimōts nu Romas par Reigas archiveiskupijas administratoru; vēļ vālōk jū Romā konsekrēja par veiskupu, un tagad jys pōrvolda Reigas archiveiskupiju.

52. Bkgs Edvards Bekers

ir bēržgalīts, studijas īsōce Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, bet beidze Viļņas Seminarā. Kai vikars jys strōdōja vairōkōs draudzēs, par prāvestu beja Beresnē, ilgōku laiku Aulejā un beidzūt Okrā. Jys beja sovaidņiks. Bazneicā sovōs mōceibōs jys kritizēja Ulmaņa vaļdeibas reiceibu, par tū tyka apsyudzāts un ilykts Reigas cītumā. Byudams cītumā, jys, sutanā staigōdams ar cytim cītumnīkim pa cī-

tuma pogolmu, kritizēja Ulmaņa valdeības rei-
ceibu. Ulmaņam tys napatyka, un jys grīzēs pi Rei-
gas archiveiskupa, lai pavēlej Bekeram, ka tys pa-
raksteitu apžālōšonas lyugumu, ka jū izlaistu nu
cītuma. Archiveiskups aizsyuteja uz cītumu vīnu
goreidznīku, lai tys īspaidoj Bekeri, ka paroksta
lyugumu, bet Bekers atbiļdēja:

„Es nikō ļauna naasu padarejis un cītumā sēzu
navaineigs, tōpēc nikaidas žēlesteibas nalyudžu un
žēlesteibas naprosu. Valdeiba īlyka mani te navai-
neigu un tōpēc, jo grib, lai laiž mani nu cītuma,
bet es žēlesteibas naprosu.“

Bekers lyuguma naparaksteja. Tod Ulmaņš
ūtru reizi grīzēs pi archiveiskupa. Beigōs archiveis-
kups otkon nūsyuteja goreidznīku uz cītumu pi
Bekera, lai jam paziņoj: jo jys naklauseis sovas
goreigōs priksnīceibas, tod tiks strōpāts par na-
paklauseibu. Tod Bekers pasaceja:

„Es parokstu lyugumu, vīneigi paklausūt sovas
goreigōs priksnīceibas reikōjumam, bet na uz Ul-
maņa vēlēšonūs!“ paraksteja un tyka izlaists nu
cītuma.

1941. godā komunisti, bāgūt nu Latvijas, gri-
bēja nūlikvidēt bkgu Bekeri. Draudzes lūcekli, da-
bōjuši tū zynōt, īteice Bekeram bēgt uz mežu un
slēptīs, koleidz komunisti byus prūjom. Bekers kai
sovaidnīks nikur nagribēja īt nu mōjom. Tod daži
draudzes lūcekli, kuri poši slēpēs nu komunistim,
ar spāku aizvede Bekeri uz mežu. Bekers ilgi nanū-
sēdēja uz vītas, bet, pajēmis makšeri, aizgōja uz
azaru kert zivis. Komunisti pa tū laiku meklēja
bazneickunga jō mōjōs, bet naatroduši aizgōja uz
mežu un tur meklēja. Nu tōlīnes jī īraudzeja bkgu
pi azara un turpat jū nūšove un atstōja. Kod ko-
munisti aizbāga, draudzes lūcekli atvede sovu nū-
šautū prāvestu uz mōjom un apglōbōja pi baznei-
cas.

Pēc kaida laika es beju aizbraucis uz Okru, un
cylvāki maņ rōdeja nūmūceitō prāvesta fotogra-
fiju.

53. Bkgs Bronislavs Dyura

cēlīs nu Bykovas draudzes, studijas īsōce Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, bet beidze laikam Viļņas Seminarā. Latgolā, vairōkōs vītōs jys beja par vikaru un kaidu laiku strōdōja Zemgalē kai prāvests. Komunistim īnōkūt Latvijā, jys palyka dzimtinē; beja ziņas, ka pošlaik strōdoj Tukumā.

54. Bkgs Dominīks Pujats

ir rogovkīts, studijas īsōka Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, bet beidze laikam Viļņā. Jys ir mīreigas, klusas dobas, ļūti padīveigs un strōdeigs prīsters, beja par prāvestu Atašinē un par dekanu Dagdā; komunistim okupejūt Latviju, palyka dzimtinē; beja baumas, ka miris.

55. Bkgs Stanislavs Mateiss

ir osyunīts, studijas īsōce Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, bet beidze Viļņā. Latvijā jys dybynōja Latvijas Katōļu Jaunōtnes bīdreibu; kai prāvests ilgōku laiku strōdōja Zemgalē un pādejā laikā beja par prāvestu Kōrsovā. Vālōk jys izbrauce uz Vōciju un pēc tam — uz Ameriku, kur pa šai dīnai strōdoj Grand Rapidā.

56. Bkgs Ontōns Čamāns

cēlīs nu Daugovpiļs, studēja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, pēc tam strōdōja Latgolā. Pēc kaida laika jys aizbrauce uz Romu, uz Orientalu lītu institutu. Atsagrīzis uz Latviju, strōdōja kai prāvests Stolerovas draudzē un Rudzātūs. 1944. godā jys izbrauce uz Vōciju, kur ari myra.

57. Bkgs Aļoizs Kaļve

cēlīs nu Rozentovas draudzes, studēja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, kai prāvests strōdōja Kokorevā, Styglovā, Bykovā, komunistim īnōkūt, palyka dzimtinē. Tōļōkais jō liktiņš nav zynoms.

58. Bkgs Bronislavs Vaļpitrš MIC

ir ilyukstīts, studijas īsōce Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, bet beidze Viļņā. 1923. godā jys īstōja Marijanu klūsterī, pēc tam studēja Kaunas universitatē, teologijas fakultatē un tur dabōja doktora gradu. Kai mūks jys strōdōja Viļānūs kai mōjas priksņiks un kai Viļānu draudzes prāvests. Komunistim īnōkūt, jys palyka Latvijā; beja aizvasts uz Sibiri; pošlaik atsarūn Latvijā.

59. Bkgs Aļberts Uļjans

ir bērzgalīts, studijas īsōce Pīterpiļs Goreigajā Seminarā; kai prāvests strōdōja Pyldā un Drycānūs; komunistim īnōkūt, palyka dzimtinē un ari tagad strōdoj Drycānūs.

60. Bkgs Pīters Koroševskis

ir bērzgalīts, studēja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, kai prāvests ilgōku laiku strōdōja Aulejā; komunistim īnōkūt Latvijā, palyka sovā vītā. Tōļōkais jō liktiņš nav zynoms.

61. Bkgs Ļudviks Štagars

studijas īsōce Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, ilgus godus kai prāvests strōdōja Škilbānu draudzē; komunistim okupejūt Latviju, palyka dzimtinē. Tōļōkais jō liktiņš nav zynoms.

62. Bkgs Jōns Plōns

beja kolupīts, studijas īsōce Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, bet beidze laikam Leitovā. Latgolā jys beja par prāvestu Drycānūs; Daugovpilī beja par gimnazijas direktoru un Grīvā — par dekanu, kur ari myra.

63. Bkgs Šikur-Kalvani

studijas īsōce Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, bet beidze Viļņā; Latgolā strōdōja vairōkōs draudzēs; beja slimeigs; palyka Latvijā. Tōļōkais jō liktiņš nav zynoms.

64. Bkgs Gari-Jōns

cēlīs nu Bērzu draudzes, studēja Pīterpiļs Goreigajā Seminarā; beja vōjas veseleibas, jaunūs godūs myra un tyka apglobōts Rykovas kopsātā.

Tik daudz es pīmiņu latgališu goreidzņikus, kuri mōcejōs Pīterpiļs Goreigajā Seminarā un Akademijā. Var byut, ka kaidu pīmērsu un izlaižu nu saroksta.

Tūmār byutu grāks nūklusēt un paīt garum dažim cyttautišu goreidzņikim, kuri strōdōja Latgolā un daudz loba ir padarejuši latgaļu tautai.

Pyrmajā vītā te jōmiņ J. E. veiskups Antonijs Urbšs, dzimis Leitovā 1873. godā. Pēc studiju beigšonas Pīterpiļs Goreigajā Seminarā, jys strōdōja Dagdā, Varakļōnūs, Kaunotā, Daugovpilī un ilgus godus Ludzā kai dekans. Ar sovu pošaižlīdzēigū dorbu, mōceibu un pīmāru jys padareja daudz loba.

Prelats Aleksandrs Novickis, dzimis 1888. godā Leiksnas draudzē, studēja Pīter-

piļš Goreigajā Seminarā un Akademiņā, kuru beidze ar magistra gradu. Ilgus godus jys strōdōja kai profesors un inspektors Katōļu Goreigajā Seminarā un pēc tam Katōļu teologijas fakultatē. Jō pamōceibas un lobs pīmārs beja lobō sākla, isāta audzēkņu sirdīs. Ilgus godus jys izdeve un redīgēja žurnalu „Katōļu Dzeive“.

Bkgs Boleslavs Jagellovičs krīvu cara laikūs dybynōja paslapynu katōļu šķolu Krōslōvā, kur mōcejōs vītejūs zemniku dāli. Pēc tam šū šķolu pōrcēle uz Daugovpili, kur vīglōk beja nūslēpt pādus nu krīvu žandarmim.

Bkgs Daugelovičs dzimis Leitovā, bet vysu sovu dzeivi strōdōja Latgolā. Byudams Vōrkovā par prāvestu, jys dybynōja slapynu katōļu šķolu, par kū vālōk jū nūstrōpēja krīvu valdeiba. Kai ļūti padīveigs un strōdeigs prīsters jys lelu svēteibu nese Latgolas tautai.

Bkgs Vitalijs Treipša beja leitovīts, bet vysu sovu dzeivi strōdōja Latgolā. Byudams ilgus godus par Leivōnu prāvestu, organizēja vysaidas bīdreibas un kooperativus un pats beja par tūs golvonū vadeitōju.

Bazneickungi: Andrekuss, Smilgevičs, Martinenas, Tomašunas, Virketis un daudzeji cyti cyttautīšu goreidznīki dzeivōja un strōdōja Latgolā, mīlōja Latgolu un latgališus un nu vysas sirds strōdōja pastorācijas dorbu. Lai Dīvs jim aizmoksoj myužēibā!

LATGALIŠU STŌJA TAUTYSKI SAIMNĪCYSKĀ UN GOREIGI MORALISKĀ ZIŅĀ

Latgališi vysūs laikūs mīļoja sovu tāvu zemi, sovu tēviņu Latgolu, turējōs pi tōs un, aizstōvādami tū, nūlyka sovas golvas. Mes zynim nu vēstures, cik ir cituse Latgola un latgališu tauta. Īnainīki uzbruka mīreigajai latgališu tautai, izlaupeja montu, nūdadzynōja mōjas, nūslapkovōja cylvākus un cytus aizvede gyustā. Kurim laimējōs izbēgt, tī slēpēs dzili mežūs un pūrūs. Pēc kaida laika jī izleida nu paslāptuven, atsagrīze uz sovu izpūstētū zemi un sōce dzeivi nu jauna. Pēc godim, kod latgališi drusku atžērga, īnainīki otkon bruka vērsā, laupeja un dadzynōja. Latgališi tūmār natstōja sovas zemes, bet palyka uz vītas.

Vālōk nōce vērdzeibas laiki. Latgališi kai vērgi beji spīsti kolpōt krīvu kungim un apstrōdōt jūs zemi. Kai atmoksu par gryutū dorbu jī sajēme pērīni ar žogorim un peickom. Latgališu bareiba beja palovu maizeite, „olūteņā mārčāta“. Krīvu kungi ar latgališim reikōjōs kai ar lūpim: varēja jūs pērkt, pōrdūt, paspēlēt kartōs, nūsist, — vysys beja atkareigs nu kunga žēlesteibas. Latgališim nabeja nikaidu cīlvēcisku tīseibu un teikšonas. Jīm nabeja kam pasažālōt un lyugt paleiga; vīneigi Dīvs beja jīm par Glōbēju. Tōpēc vysas latgališu dzīsmes beja pylnas sōpu un osoru.

Latgališim naļōve mōceit sovas bārnus sovā grōmotā, pat beja nūlīgts turēt mōjōs latgališu grōmotas. Vīneigi bazneica beja tei vīta, kur latgalīts varēja sovā mēlē izarunōt ar Dīvu, izstōsteit Jam sovas bādas un izaraudōt da vaļai. Vālōk, kod latgališu liktiņš palyka drusku viglōks, kod jūs atbreivōja nu dzeļža važom un napēre tik stypri, tūmār jīm nabeja nikaidu tīseibu, nikaidu īspēju tikt pi lobōkas dzeives. Jī navarēja tikt pi gaismas, pi izgleiteibas, — tys jīm beja nūlīgts. Vīneigi varēja mōceitīs krīvu skolā „načaļnoje učilišče“ (pyrmōs pakōpes pamatškola, mō-

ceibu ilgums: trejs zīmas). Vysi celi un durovas uz gaišoku dzeivi latgališim beja slāgti. Jūs pīnōkums beja: art kunga zemi un muižos rakt grōvus.

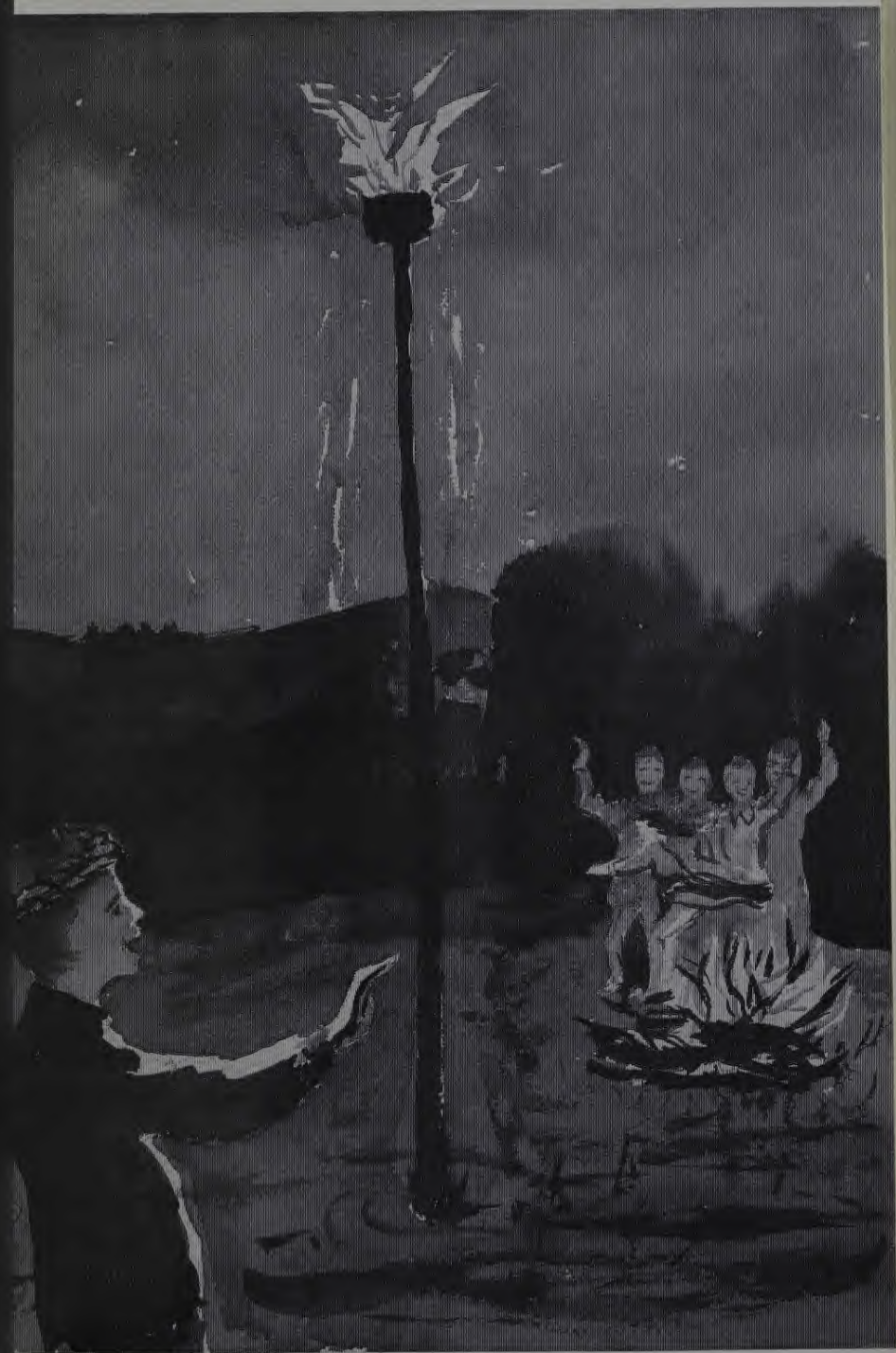
Symtim godu apspīde un vōrdzynōja bēdeigū latgališu tautu. Šei tauta tūmār vysu pacite un turējōs pi sovas zemes. Sovas cīsšonas un vōrgus latgališi izsaceja tautas dzīsmēs, pīmāram:

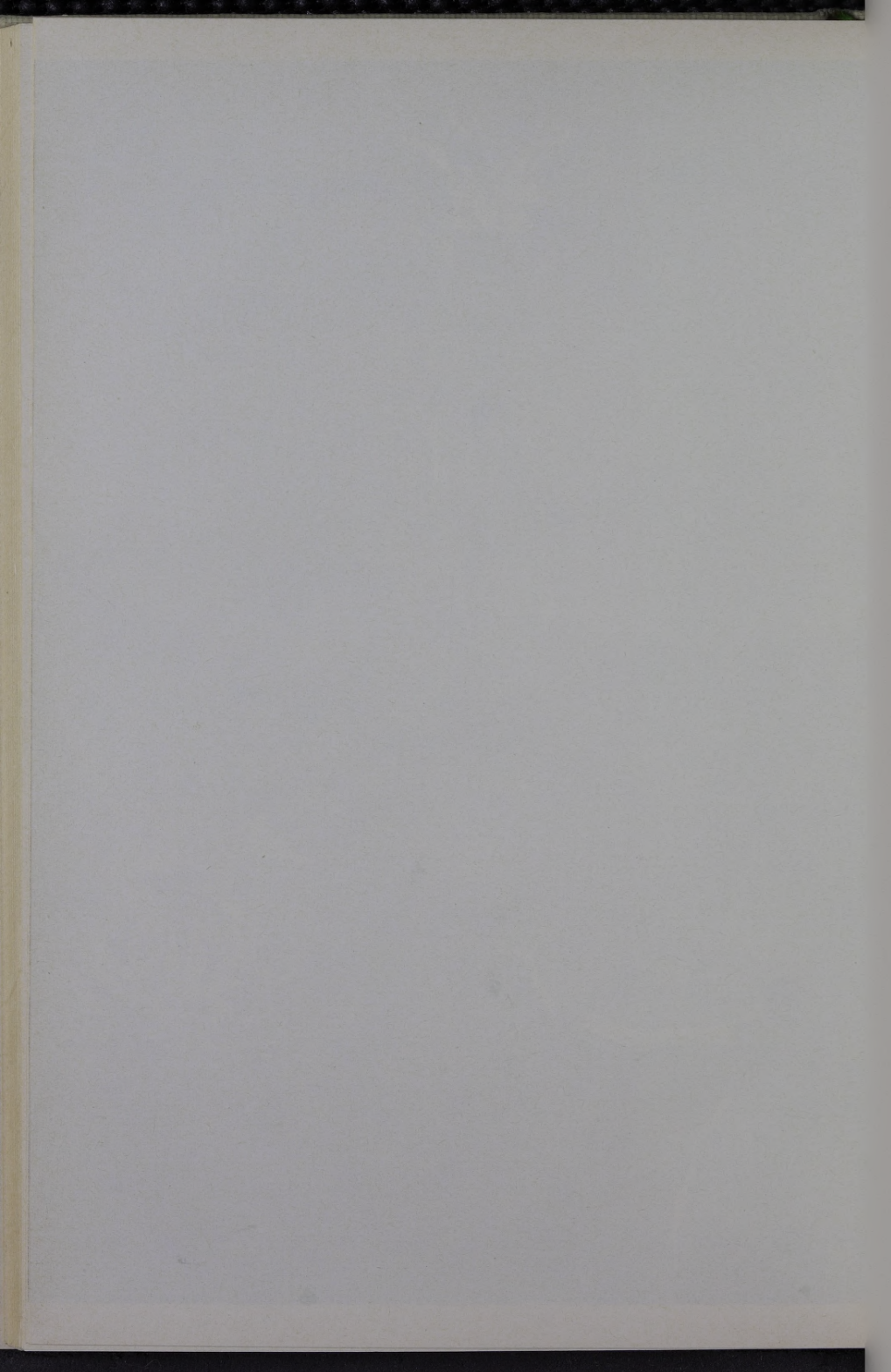
Kas tī taidi, kas dzīdōja
bez sauleites vokorā?
Tī ir vysi bōra bārni,
borgu kungu klauseitōji.

Tautas cīsšonas kungu laikūs atsaspūguļōja ari cytōs dzīsmēs un stōstūs. Lels latgališu tautas dzīsmu krōjums ir uzaglobōjis leidz myusu laikim.

Senēji latgališi beja leli patrioti, miļōja sovu volūdu un tradicijas. Mameņas pi rateņa, pi skola gaismas, rudiņa un zīmas vokorūs sprāzdamas kūdeli, mōceja sovus bārnus skaiteit latgališu grōmotā. Jōs beja tōs školōtōjas un audzynōtōjas, kuras ilyka sovu bārnū sirdīs mīlesteibu uz Dīvu, uz sovu zemi, sovu volūdu un tradicijom. Mōtes mōceibas sākla dzili laide saknes bārnū sirdīs un palyka tur uz vysim laikim.

Latgolas jaunōtne rudinī un zīmas laikā, vokorūs lasejōs kūpā kaidā lelōka ustobā uz tai sauktom „supratkom“ — vakarēšonom un tur dzīdōja tautas dzīsmes, stōsteja pōsokas, nūtykumus nu latvišu dzeives, minēja meikles, gōja dōrzenūs, doncōja latvyskus daņčus etc. Vosoras laikā, svātdiņ pēc pušdīnem jaunī (un ari vacōki) puļcējōs kaidā meženā, vacainē un tur dzīdōja, doncōja un spēļēja vysaidas spēles. Jōņa vokorā — leigōšona, gunkuru dadzynōšona, dzīdōšona. Zīmāssvātkūs, Leldinē un Vosorāssvātkūs otkon sovas izprīcas. Maja mēnesī puļcēšonōs pi krysta, dzīdōšona, zēmeišu vilkšona . . . Kopu svātki . . . Oktobra mēnesī Rūžukrūnis . . . Novembrī — lyugšonas, psalmes, „pominkas“ (cytur saceja: atbēres) par my-

rušim .Vosoras dorba laikā — māslu tolkas, sīna un rudzu pļaušona. Rudinī — kuļšonas, kūdeļu sprēsšona. (Vīnā ustobā sagōja vairōkas meitines nu sādžas un kūpā sprēde un dzidōja). Kotrā dorba sezonā beja sovas irāžas, prīca, tradīcijas, un tai tys gōja nu paaudzes uz paaudzi. Latgalīši mīļōja sovas paražas un turējōs pi tom.

Latgalīši nacīte tūs tautīšu, kuri, grybādami izaceļt un byut pōrōki par cytim, skrēja pēc kungim, lumstiejōs ap tim, mēginōja runōt jūs volūdā . . . Taidus pōrejō tauta nairēdzēja un vysaidi jūs izsmēja un izzūbōja. Pūļu kungu laikūs, jo kaidis latgalīts tyka pi kunga par kolpu voi meža sorgu, tys tyuleņ jau uzskateja sevi pōrōku par cytim un, kai soka, „rīze dagunu“ un lauzejōs runōt pūliski, krūplōdams pūļu volūdu, braukdams uz „koč“. Jys navarēja izrunōt pūļu „ch“ un saceja „k“, pīmāram, lai pasaceitu: „chodz“, jys saceja: „kodz“ — „Kodz tu!“ Vītā „chleba“ jys saceja: „kleba“ — „Daj mi kleba!“ etc. Latgalīši taidus sauce par „kōrklu poļakim“ un izsmēja jūs. Nu taida „kōrklu poļaka“ beja ni šys, ni tys — ni latvīts, ni poļaks.

Nu Bukmuižas draudzes, X sādžas vīna meitine, vōrdā Mone, aizbrauce uz Pīterpili par kolpyuni un goda laikā jau „aizmērsa“ runōt latvyski. Pēc goda jei sadūmōja atbraukt gostūs pi vacōkim. Kuņdze, pi kuras jei beja par kolpyuni, beja uzdōvōjuse Monei sovu vacū capuri (šļapu). Pi vacōs capures pučem Mone pīlyka klōt vēļ vairōk puču, lai byutu skaiškōk, un laidēs ceļā.

Tāvs aizbrauce uz Rēzekni meitai priškā. Atgōja viļciņs, meita izkōpe nu viļciņa, un tāvs pīskrēja klōt sasasveicynōt ar meitu, bet meitai palyka kauns, ka jōs tāvs taidis sprosts; jei izalyka, ka napazeist sova tāva, un klidze:

„Nachal, nachal, čto ty pristajoš? Gorodovoj,

gorodovoj! ...“ (Bezkaņa, kō tu sīnīs klōt? Kōrteibnīk, kōrteibnīk! ...)

Tavs saceja: „Meiteņ, Moneit, as ža tovs tāvs! Voi tu jau napazeisti mani?“

Atbraukuse uz sātu, Mone īlyka sovu capuri skapī un pīsaveja mōtei, lai sorgoj, ka bārni natyktu tai klōt. Nōkušā dīnā, pušdīņu laikā, kod goni sadzyna lūpus, Moneite stōvēja pogolmā. Īraudzejuse cyukas, jei sōka klīgt:

„Mama, mama, čto eto za zveri? Ja bojusj!“ (Mama, mama, kas tī par zvērīm? Maņ baist!)

„Voi, meiteņ, tōs ža cyuceņas, kuras tu pārņ ganeji! Ņavož tu jau aizmērsi?“ apmīrynōja mōte piļsētneicu.

Kaimini uz kotra sūļa zūbōjōs un izsmēja „gaspažu“. Monei nabeja vairs gaisa sādžā, un jei ōtri aizalaide atpakaļ uz „Piceri“.

Vālōkūs laikūs, kod latgališi sōka braukt uz „Latviju“ par kolpim un lynu kuļsteitōjim, pōrbraukuši mōjōs, daži izalyka jau par gudrōkim, pōrōkim nakai kaimini un īsōka „lauzeitīs“ runēt „čyulyski“. Kaimini nalyka taidim mīra, un jī beja spīsti atstōt sovu „gudreibu“.

Krīvu laikūs daudz latgališu aizbrauce uz Sibiriju. Krīvu vaļdeiba pīsūleja jīm daudz zemes bez moksas un sūleja laimeigu dzeivi. Daži pōrdeve sovu zemi un inventaru un aizbrauce uz Sibiriju. Taisneiba: tur jīm beja vīglōka dzeive: zemes zam meža jem, cik gribi! meža cik gribi un kaida gribi! Lūpu varēja turēt daudz. Jī sacēle jaunās, lelas mōjas.

Pagōja daži godi, un, nasaverūt uz lobōku dzeivi materialā ziņā, daži latgališi tūmār pōrdeve svešumā sovas saimesteibas ar vysu inventaru un atsagrīze uz sovu dōrgū dzimtini Latgolu. Tāvu zeme, mīlesteiba uz sovu dzimtini vylka jūs atpakaļ. Īsaroduši sovā agrōkajā dzeives vitā, jī jutōs laimeigi un saceja:

„Lobōk sovā dzimtinē dzeivōt tryukumā nakai svešā molā pōrpiļneibā.“

Latgalīšu mīlesteiba uz sovu dzimtini izapau-
de dzejjūla vōrdūs:

„Pasoki, brōleit, kur syltōka saule,
kur pučēites skaistōkas zīd,
kur sirsneibas vairōk, kur meilōki vōrdi,
kur meitines skaneigōk dzīd?
Pasok, kur gordōka maizeite malna,
kur osorom ryugtuma nav? . . .“
„Voi aizmērsi, brōleit, ka dzimtines klēpī
tev bādas kai jyureņā grymst,
ka dzimtines maizeite vīnumār gorda,
ka sirds tikvīn dzimtinē rymst?!“

LATGALĪŠU STŌJA SAIMNĪCYSKĀ ZIŅĀ

Latgalīšu saimnīcyskais stōvūklis beja ļūti bē-
deigs. Jī dzeivōja, saspīsti lelōs sādžōs; jūs zeme
beja sadaleita šaurōs šņūreitēs; tōs nabeja īspē-
jams ni kōrteigi apstrōdōt, ni īmāslōt. Raža beja
ļūti nīceiga. Labeiba šņūreitē izaskateja kai sari
uz cyukas mugoras. Labeibu pļōve ar sērpim un
plēse ar rūkom. Dažā saimesteibā sovas maizeites
pītyka tikai leidz Zīmassvātkim. Zemnīks uz so-
vas šņūreites ar gryuteibom varēja izturēt vīnu
zirdzeņu, vīnu gūteņu un cyuceņu. Gūteņa varēja
dūt tik daudz pīna, ka napītyka aizbalynōt putru.
Goda laikā zemnīks varēja nūkaut vīnu slikti nū-
barōtu cyuceņu un gaļas dabōja tikai svātdinēs,
svātku dīnōs un sina pļaušonas laikā.

Nu bērneibas dīnom pīmiņu taidu gadejumu:

Zemnīks atīt pi sova kaimiņa un lyudz tū reit
uz „cyuku bērem“ (paleidzēt nūkaut cyuku). Pēc
pabeigta dorba un lobom pušdīnem (nu nūkautōs
cyukas gaļas) kaimiņš, atgōjis uz sātu, stōsteja so-
vai sīvai:

„Nu, es nazynu, kur tys Ontōns liks tik daudz gaļas, lelu vepri nūkovis!“

„A cik ža pudu gaļas beja tymā vepri?“ vai-cōja sīva.

„Cik pudu? Vasali pīci pudi teiras gaļas!“ atbiļ-dēja veirs.

„A cik godu vacs beja tys vepris?“ vaicōja tō-ļok sīva.

„Pīcu godu vacs, — kotru god pa pudam pīau-ga,“ paskaidrōja veirs.

Latgalīši pi vysas sovas tryuceibas pyulējōs iz-tikt nu tō, kŭ poši ražōja. (Lai kŭ nŭpērktu, jim nabeja naudas.) Jī sēja rudzus, kvīšus, mīžus, au-zas, zērņus, lynus etc. Nu rudzu myltim cepe gar-šeigu maizi, nu kvīšim — peirāgus, nu mīžim — plōciņus, dareja aļteņu; nu ūgom taiseja veinu, nu auzom — keiseli, nu lynsāklom izspīde eļļu. Jī stōdeja daudz kartupeļu, kōpustu, grīžņu, burkō-nu, seipulu un cytu dōrzōju; prota labi īskōbēt kō-pustus, — tūs pītyka vasalam godam. Kōpusti ty-ka sagatavōti vysaidā veidā: zali, vōreiti, tuškavō-ti, — tī beja latgalīšu tautyskais, īmīļōtais ēdīns. Rudinī sīvītes un bārni laseja sēnis — cytas kaļ-tēja, cytas mērcēja. Gavēņa laikā kōpusti, sēnis, kartupeli, lynsāklu eļļa beja golvonō bareiba. La-seja ūgas: dzērvīnes dēļ keiseļa, bryuklines dēļ īvō-rejuma — tōs beja latgalīšu delikateses. Laseja rik-stus — tī beja Zimassvātku gordumi. Sēja sovu machorceņu un līlejōs, kurs lobōku iztaiseja.

Latgalīši poši taiseja sev vysaidus traukus un cytas dzeivē vajadzeigas lītas. Nu mōla jī prota iz-taiseit skaistas krūzeites, bļūdas, škeivus, pūdus, ko-nas un pat vysaidas spēļu lītas. Nu kūka izdrōze skaistas lizeikas, pōrneicas, bļūdas, taiseja trau-kus, siles, baļges, kubulus un daudz vysaidu cytu lītu. Latgalīši poši taiseja sev rotus, lineidroškas, skrytuļus, lūkus, komonas, rogovas etc. Poši jī

cāle mōjas, klāvus, škyuņus, poši dadzynōja kaļkus myurēšonai, mete kīgeļus.

Latgališi napērka drēbes veļai un uzvalkim. Nu lynim sīvītes sprēde dzeju, aude, šketerēja dīgus un šyva veļu. Nu vušku vylnas gatavōja vodmolu un šyva skaistus bruņčus un veirīšim uzvalkus; nu vylnas vēle syltus zīmas zōbokus — „valenkus“. Kaidus skaistus cymdus, jūstas, šales, jakas, grūzus, dvīļus, goldautus, sagas, dečus prota izstrōdēt myusu latgalītes! Cik skaisti un smolki beja jūs izstrōdōjumi un lynu un vylnas audumim!

Nu vušku ōdeņom šyva kažukus zīmai — boltus, krōsainus voi apvyļktus ar vodmolu. Lellūpu ōdas izraudzēja, apstrōdōja un šyva zōbokus, kūrpes un cytus ōdu izstrōdōjumus.

Kotrā Latgolas pogostā beja sovi specialisti, meistari. Vīnā pogostā beja lobi namdari, ūtrā — myurinīki, trešā — kalēji, mechaniki, cytā otkon — rotu, skrytuļu meistari, vēļ cytā — pūdņiki (keramika), skrūderi, kūrpnīki un tai tōļōk. Ar vīnu vōrdū, latgališi prota saražōt sev vysu, kas jim dzeivē beja vajadzeigs. Tōpēc, kod atgōja gryutōki laiki: bods, kari, latgališi napazuda, bet prota „izagrūzeit“. Latgališi pērka tikai dzeļzi, sōli un petroleju.

Pat slimeibas gadejumūs jī mēginōja iztikt ar sovīm spākīm. Tymūs laikūs ōrsti beja tikai lelōs piļsātōs, un, lai pi tim tyktu, beja vajadzeiga nauda. Mameņas pošas prota sagatavōt zōles: laseja, kaļtēja un vōreja vysaidas zōles, saknes, ūgas, kas labi paleidzēja slimeibas gadejumūs.

Pyrmais un golvonais ōrstēšonas veids beja pērts. Jo kas nūpītņi saslyma, tyuleņ kurynōja pērti, vede uz turīni slymū, lyka uz lōvas un labi samete goru. Slymais ilgōku laiku gulēja uz lōvas un sveida; tod jū pamateigi pēre ar bārza slūtu, tryna, berze, mozgōja, masēja un beigōs, satynuši kažukūs, vede uz ustobu, lyka gultā, īdeve kaidas zōleites, un reitā myusu slymais cēlēs nu gultas vasals un pat gōja sīna pļautu. Slimeibu nūjēme kai ar rūku. Pi doktora un uz piļsātu vede lūti ra-

tūs gadejumūs, pīmāram, jo gadejōs kaida nalai-
me: lauzt kōju voi rūku, voi vēl kaidis ōrkōrteigs,
tamleidzeigs nalaiimes gadejums.

Kod es beju Dagdā par prāvestu, vīna vaca ma-
meņa pastōsteja maņ taidu gadejumu:

„Muna mōte 89 godu vacuumā saslyma. Vysu
sovu dzeivi nikod jei nabeja slymōjuse, bet te uz-
reizi sasōpēja jai stypri golva. Nu sōpem jei nava-
rēja ni gulēt, ni kur atrast sev vītas.

„Mušeņ jau daīs mērt — vedit maņ bazneic-
kungu!“ saceja mōte.

Mes gribējom jū vest uz Dagdu da feļdšeram,
bet jei napīkryta.

„Vedit lobōk mani da aizrunōtōjai! — mož tei
kū paleidzēs,“ lyudzēs mōte. Aizrunōtōja nikō na-
paleidzēja. „Nu to tagad skaidri, ka jau mēršu!“
saceja mōte, bet ni smērts atgōja, ni golva pōrstōja
sōpēt. Golu golā mōte beja ar mīru īt da feļdše-
ram uz Dagdu. Mōte saceja: „Bērneni, es aizīšu
poša — te natōli, 8 kilometri, bet jyusim vajadzeigs
zyrgs.“

Aizgōja. Mes sagatavōjom feļdšeram gastiņcus:
sīru, svīstu, ūlas, lai lobōk apsavārtu mōti un īdū-
tu lobōkas zōles. Mōte agri nu reita, tikkū gaisme-
ņa, laidēs ceļā. Pušdīņu laikā jei jau beja atpakaļ,
vasala un sprauna. Mes, vysa saime, apstōjom mō-
ti un vaicōjom, kai jai gōja pi doktora.

„Voi, bērneni, ka jyus zynōtu, kaida mašince-
ņa ir pi doktora! Nu, es pastōsteišu jyusim nu po-
ša gola, kai maņ gōja. Vot, es aizgōju uz Dagdu
agri, doktora ustobas durovas vēl beja cīti. Aizīšu,
padūmōju, uz bazneiceņu, koleidz doktors gulēs.
Bazneiceņā paskaiteju pōtareņus, pasalyudžūs, lai
Dīvenš maņ paleidz. Kod es atsagrīžūs pi doktora
mōjas, tur jau beja sagōjušas cytas bōbeņas. Drei-
ži atsataiseja durovas, un mes vysas sagōjom īškā.
Es atsasādu pi pošom durovom. Dreiži atgōja dok-
tors. Mes vysas tryukomēs kōjōs. Es pyrmō pīskrē-
ju pi doktora, pabučōju jam rūkā un soku:

„Še, kuņdzeņ, es atnešu tev gastiņča!“ un rōdu
skalīni salyktaš ūlas, sīru, svīstu ...

Doktors pasavēre, pasasmēja un soka: „Labi, labi, paldis! A kas, tu slyma?“

„Tai, kuņdzeņ, dyžan slyma: golvu plēš pušom, navar atrast vītas nu sōpem. Es jau i pi aizrunōtōjas beju, i tei nikō napaleidz — mušeņ jau daīs mērt!“

„Nu, labi,“ soka doktors, „tu pasēd šite! — es tyuleņ atīšu.“

Atgōja doktors, atnese taidu mozu, speidūšu mašinceni (termometru), ībōze maņ ozutī zam paduses un pasaceja: „Turi, stypri naspīd un naizlaid ōrā! Es pēc 15 mynutom atīšu.“

Vot, milī, es i sēžu, i klausūs, kai tei mašinceņa valk nu manis slimeibu. Es jyutu, ka maņ lobōk i lobōk, jau i golva pōrstōja sōpēt. Nu, — paldis Dīveņam! — tagad jau byušu vasala. Ko-leidz es sēdēju, doktors atlaide vysas slymōs bōbeņas. Daīt pi vīnas un vaicoj:

„Kas tev, ciotka, sōp?“

„Vādars, kuņdzeņ, vādars! — tai i grīž kai ar nazi pa īkšīni.“

„Nu, nikas“ soka doktors, „izlečeisim tovu sli-meibu. Še tev zōles: trejs reizes dīnā pa vīnai lizeikai pyrms ēššonas,“ un īdeve jai buteļceni ar zōlem. Tod gōja pi ūtras:

„A kas tev, mōte, sōp?“

„Milais, spīž zam kryuteža.“

„Nu, labi, byusi vasala. Še tev zōles: trejs reizes dīnā pa vīnai lizeikai pyrms ēššonas — kai ar rūku atjims.“

Tod gōja pi trešas. „A kaida te nalaime? Moža kōpustu daudz apēdi?“ vaicōja doktors.

„Nā, milais, maņ na vādars — maņ golva brī-meigi sōp, navar atrast vītas.“

„Nu, nikas,“ saceja doktors, „mes izdzeisim tū durnumu nu golvas. Še tev zōles: trejs reizes dīnā pa lizeikai — kai ar rūku nūjims.“

Kod doktors atlaide vysas bōbeņas, tod pīgōja pi manis, bōze rūku maņ ozutē, izvylka mašinceni, verās — pylna ar slimeibu; pasavēre, pagrūzeja ar golvu, tod izkrateja slimeibu nu mašinceņas, ilyka

tū sev karmanā un soka: „Pasēd te, es tyuleņ atnessu tev zōles, un byusi vasala kai ruduks.“

Es tryukūs kōjōs un soku: „Paļdis, kuņdzeņ, paļdis! — es jau vasala, jau nasōp golva, mašincēņa izvylka vysu slimeibu. Navajaga zōļu — kam jōs maitōt? — lai palik cytim! Še tev, kuņdzeņ, gastiņča!“ un dūdu jam skalineiti.

Doktors soka: „Pagaidi, pagaidi, mōt! — es tyuleņ atnessu zōles.“

„Navajaga, kuņdzeņ, navajaga!“ es pabučōju jam rūkā i da sātai. Tak vot, bērneni, paļdis Dīveņam i doktoram! — es tagad jau vasala, golva vairs nasōp.“

Pēc tō muna mōte vēļ nūdzeivōja sešus godus un vairs naslymōja,“ beidze sovu stōstu mameņa.

„A kas tei beja par taidu mašinceni?“ prosu es mameņai.

„Nazynu, bazneickuņdzeņ, nazynu, naredzēju. Moža kaidas bankas doktors jai tur lyka.“

Myusu cylvāki prota stateit bankas, lai atvalk asni; prota ari pīlaist dēles, lai izvalk slyktu asni etc. Paruna soka, ka bāda ir loba školōtōja.

Myusu latgališi, vysu laiku dzeivōdami tryukumā, izamōceja vysaidom dzeives gudreibom un prota paleidzēt sev vysaidōs dzeives gryuteibōs un bādōs. Na reizi padūmōju: kas nūtyktu ar taidu amerikanīti, kurs ir pīradis pi ērteibom un pōrpiļneibas, jo jys tyktu taidūs dzeives apstōklūs kai myusu latgališi? Pazustu!

Amerikā dažus godus atpakaļ vīna myusu latgalīte R. pastōsteja maņ taidu gadejumu:

„Tys beja Latvijā 1921. godā. Es dzeivōju Ludzas priķšpiļsātā „Jurisdikā“, reņtēju nalelu mōjeņu. Atraitne byudama ar pīcim bārnim, es strōdōju dīnom un naktim, lai nūpeļneitu ikdīnišku maizi, uzturātu saimi un mōceitu bārnus. Muns dorbs beja sliminīku kūpšona un vacmōtes pīnōkumi. Lai gon maņ nabeja tīseibu uz papeira, bet praksē es

vairāk saprotu un dareju nakai tās ar diplomim. Apkūpt sliminikus — tys dorbs maņ patyka. Mani labi pazina vysi Ludzas ārsti un īteice slymajim kai saprateigu un spējeigu kūpēju. Maņ dorba pītyka da vaļai, pat navarēju īspēt vysus apmīrynūt. Ar sovu dorbu es varēju nūpeļneit pīteikuši dēļ saimes uztura un bārnu mōceišonas školā. Tai es dzeivōju, strōdōju, audzynōju bārņus un paleidzēju slymim.

Vīnā soltā zīmas naktī, kod muna saime jau gulēja, es izdzērdu stypru klauvēšonu durovōs. Es tryukūs nu gultas, pīgōju pi durovom un prosu: „Kas tur ir un kō grib?“

Aiz durovom beja dzēržams želeigs veirīša bols: „Dōrgō kuņdze, apsižālojit, glōbit munu mērstušū sīvu!“ Atdareju durovas. Ustobā īgōja nūsallis veirīts un rauduleīgā bolsā īsōka stōsteit: „Muna sīva pēc dzemdeibom ļūti saslyma, un kū tōļōk, tū sliķšōk. Beju pi doktora un lyudžu, lai aizbrauc pi slimineicas, bet jys atsaceja: „Bez 30 latim nakustēšu nu vītas.“ Maņ naudas ni santima pi „dūšas“. Aizbrauču pi ūtra, tys ari bez naudas nabrauc, bet tūmār pavaicōja, kas ir ar sīvu. Es izstōsteju jam, kas par vaini, un jys izraksteja maņ recepti uz apteku. Aizbrauču uz apteku, bet zōļu bez naudas nadūd. Nūbyra maņ osoras . . . Aptekars, radzūt, ka es raužu, pasaceja maņ: „Brauc tu pi R. kuņdzes! — jei tev paleidzēs . . .“ īdeve maņ adresi, nu vot, es i atbrauču. Dōrgō kuņdze, Dīva vōrdā lyudzu jyusus: apsižālojit par mani, glōbit maņ sīvu un mozim bārņim mōti! Naudas maņ ni santima, bet, kod byus, es samoksōšu jums.“

Es seiki izvaicōju par slymōs vaini: kas ir? kod saslyma? etc., sajēmu napīcīšamūs ārstnīceibas instrumentus, zōles . . . salyku sovā koferī, pasaceju vacōkajai meitai, ka es izbraucu, un mes laidemēs ceļā.

Ōrā beja ļūti solts, vējputni nosōja un grīze snīgu uz vysom pusem, vējs gaudōja . . . Pīgōjom pi rogovom . . . Mozs, nūvōrdzis zirdzeņš stōvēja un drebēja nu soltuma.

Sōkom braukt. Ceļš aizputynōts, zirdzeņš tikkū kust. Zemniks, sādādams rogovu priškā, dzyna bēdeigū lūpeņu, ipēre tū ar peicku, bet zirdzeņam nabeja spāka otrōrk skrīt. Nu dūbes dūbē laksteja myusu rogovas un rausteja zirdzeņu. Desmit kilometru leidz zemnika sātai mes taidā slyktā laikā un slyktā ceļā, ar taidu vōju zirdzeņu braucem kaidas trejs stuņdes. Beigōs tykom golā. Es beju stypri nūsoluse. Moza, vaca ustabeņa, caur mozu lūdzeņu atspeidēja guņteņa. Īgōjom īškā. Ustoba solta, dragna. Lūgu sapleisuši stykli aizbōzti ar lupotom; pa styklu pleisumim žēleigi gaudōja vējs un spīdēs īškā.

Gultā gulēja slyma sīvīte, vaidēja un gryuši elpōja. Klōt pi jōs gulēja jaunpīdzymušais bērneš. Deveni naleli bārni, sakōpuši uz cepla, snaude. Radzūt taidu skotu, osoras spīdēs maņ nu acim. — Munu Dīveņ! — padūmōju: — taidūs apstōkļūs dzeivoj cylvāki! — Nūviļkt kažuku es nauzadrūšynōju, tōpēc ka ustoba beja solta un es beju stypri nūsoluse. Pīgōju pi slymōs. Jei pavēre acis, žēleigi pasavēre uz mani un tikkū sadzēržamā bolsā izrunōja: „Meilū kuņdzeit, glōbit mani!“ un otkon aizvēre acis.

Es apsavēru slimineicu lobōk un redzēju, ka jōs stōvūklis beja ļūti bēdeigs: palaists beja laiks, nabeja snāgta paleidzeiba sovā laikā, un tagad Dīvs zyn, voi varēs glōbt. Manī zuda cereibas uz glōbšonu. Sirds aizlyuza, un osoras kai pupas pabyra maņ nu acim. „Dīveņ, glōb šū nalaimeigū, paleidz maņ! Bez Tova paleiga es nikō napadareišu!“ lyudzūs es sovā prōtā. Saiminīks, nūlaidis golvu, skumeigs, stōvēja tepat pi gultas un laiku pa laikam pasavēre uz mani, gaideidams nu manis glōbšonas. — Nu, vajaga stōtīs pi dorba, vajaga dareit, kas īspējams! — padūmōju.

Lyku saiminīkam, lai tyuleņ kurynoj ščiteņu, lai sylda ustobu. Saiminīks nese nu ōrīnes izlauztus mītus nu sēteņas un bōze ščiteņā. Es pa tū laiku izjēmu sovus instrumentus, sameklēju teirus pologus, dvīļus, sasiļdeju yudini un stōjūs pi dorba.

Ustoba jau palyka sylta, jau varēja nūjimt nu slymōs vasalus kolnus kažuku un deču. Ilgi strōdōju pi slimineicas un dareju vysu, kŭ saprotu un uzskateju par napīcišamu, un prōtā lyudžu Dīvu: „Dīveņ, Dīveņ, paleidz maņ!“

Beidžu dorbu. Mani apjēme nūgurums un mīgs. Atsagulu turpat uz sŭla un tyuleņ aizmygu. Pēc gryuta ceļa un nūpītna dorba es beju nūguruse. Pēc kaida laiceņa pasamūdu un tyuleņ pi slymōs. Redzēju, ka muna slymō jau prīceigōka, jau turēja acis vaļā, smaideja un varēja parunōt ilgōk. Maņ paspeida cereibas guņteņa: a varbyut varēs glōbt! Apsavēru slymū lobōk — vyss rōdeja, ka īt uz lobū pusi. Paļdis Dīvam! Saiminiks tepat pi gultas sēdēja un snaude. Bārni uz cepļa krōce. Ustobā beja jau sylts. Es lykūs un beņča un vēļ aizsnaužu.

Reits . . . Blōzma . . . Saiminiks pajēme slauktivi un aizgōja uz klāvu izslaukt gūteņu; atnese pīnu un izdaleja bārnim, kotram pa krūzeitei; pīdōvōja ari maņ un gribēja dūt slymajai, bet es nūlidžu. „Vajaga vyspyrms pōrkōst pīnu, izvōreit, — tod varēsi dūt slymajai!“ pavuiceju saiminiku.

Es vysu dīnu palyku pi slymōs. Gribēju redzēt un byut drūšai, voi es varu jū atstōt. Nōkušā dīnā, pēc pušdīnem nūlēmu braukt uz mōjom. Pamōceju saiminiku, kai vajaga reikōtīs ar slymū, atsavadeju un slymōs, sadrūsynōju jū, ka byus vasala, un aizbrauču. Saiminīkam pīsaceju: gādejumā, jo slimineicai palyktu slyktōk, lai tyuleņ brauc pēc manis. Jo vyss īs labi, tūmār pēc kaida laika lai atbrauc un pastōsta maņ. Saiminīks kautreigi un kauneigi saceja:

„A kai ža es atleidzēšu jums, lobō kuņdze, par taidu žēlesteibu, ka izglōbet maņ sīvu un bārnim mōti?! Es tagad naturu naudas, bet, kod turēšu, tyuleņ moksōšu, cik spēšu.“

„Nauzatrauc!“ soku jam, „Dīvs maņ samok-sōs! Na naudas dēļ es tū dareju, bet Dīva dēļ un tyvōk mīlesteibas dēļ. Esi mīreigs!“

Pēc nedeļas saiminīks īsaroda pi manis prīceigs un saceja: „Muna sīva jau pavysam vasala: pīsacēle

nu gultas, jau staigoj pa ustobu, jau apkūp pošā sevi un bārnus un soka, ka jai vairs nikas nasōp. Pīsaceja maņ, ka es cīši, cīši pasateiktu lobajai kuņdzei, ka nūbučōtu obas rūceņas un pasaceitu: — Kai tik mes varēsīm, tyuleņ mēginōsim kuņdzei atleidzēt.“ Jys kērēs maņ pi rūkas un gribēja nūbučōt, bet es naļōvu. „Dōrgō un lobō kuņdze, jyus izglōbet maņ sīvu un bārnīm mōti! Vajadzātu na tikai rūceņas, bet ari kōjas jums nūbučōt.“

„Sokit paļdis Dīvam! Jo na Dīvs, es nikō napa-dareitu. Jōs stōvūklis beja bez izejas. Es nacerēju, ka jei tiks vasala, bet paleidzēja Dīva žēlesteiba. Brauc mireigs uz mōjom un par atleidzeibu na-bādoj!“

Zemņiks tūmār ar spāku nūkēre munu rūku un sōka bučōt. Es beju pričeiga un laimeiga, ka sagōdōju tam bēdeigajam cylvākam prīcu,“ beidze sovu stōstu R. kuņdze.

Šys stōsts atstōja uz mani dziļu īspaidu. Cik reižu sovā dzeivē, seviški apmeklejūt slymūs, es redzēju tamleidzeigus skotus tryuceigu saimu miteklūs! Par tū varātu saraksteit vasalas grōmotas — na romanu, bet ryugtu patīseibu. Cik napareizi un nataisneigi apvainoj latgalīšus un nūsauc jūs par tymsūnim, sliņķim un pļāgurim! Bet kai lai tys bēdeigais un nūsmōdātais latgalīts teik pi gaismas, pi labklōjeibas, turādams 2 ha zemes, vīnu zirdzeņu, vīnu gūteņu un 10 bārnū??! Valdeiba navys paleidzēja tam bēdeigajam latgalīšam tikt uz prīšku, bet biži vīn bremzēja tū litu. Uz latgalīšim vērēs kai uz pabērnim, kai uz ūtrōs šķiras latvīšim.

Sovā laikā Latvijā muns draugs X pastōsteja maņ taidu gadejumu:

„Vīnu reizi es brauču nu Reigas uz mōjom. Viļcīņa kupejā es atrodu solidu kungu, kurs brauce nu Reigas uz Ogrī. Īpasazynom un sōcem runōt. Šys kungs pastōsteja maņ:

„Es braucu uz savu muižu pie Ogres. Man ir skaista saimniecība, 300 ha liela. Es pats strādāju Rīgā kā X bankas direktors. Man ir divi bērni: dēls jau ilgu gadu studē universitātē (zemojās: myžuēigais students), un meita mācās par baletdejojotāju. Es katru nedēļu uz pāris dienām braucu uz mājām.“

„Bet kas voda jyusu tik lelu saimesteibu?“
prosu kungam.

„Mana sieva — viņa ir agronome. Mums ir vairāki puīši un meitas no Latgales. Saimniecība nostādīta labi un dod labus ienākumus.“

„Var apsveikt jyusus ar taidu dzeivi!“ saceju jam.

Pēc ilgōkom sarunom direktors sōka uzbrukt latgalīšim un jūs apvainōt, nūsaucūt par sliņķim. Latgalīši turūt 2 ha zemes un 10 bārnu, lelim, plyķim vādarim. Es vysu laiku klusēju un klausējūs. Kod jys beidze, es lyku direktoram priškā taidu jautōjumu:

„Kas byutu, direktora kungs, jo mes apmai-neitu stōvūķļus: tymsu un sliņķi latgalīti ilyktu jyusu muižā, jau narunojūt par jyusu direktora olgu, un jyusus ar gimini lyktu jō vītā uz divim hektarim, ar vīnu zirdzeņu un ar vīnu gūteņu? Kas nūtyktu?“

Direktors jutōs apvainōts par taidu jautōjumu un dusmeigs izgryude: „Es tai pašā dienā pakārtos ...“

„Bet tys slynkais un tymsais latgalīts napasa-kōrtu jyusu muižā. Jys dzeivōtu, capuri kuldams, priceigs un laimeigs. Jō bārni byutu labi apgārbti, pabarōti, nabyutu lelu, plyķu vādaru, vysī ītu školōs un tai tōļōk ...“

Direktors klusēja. Es jutūs aizskōrts un kai latgalīts apvainōts par taidu natisneīgu uzbrukumu latgalīšim, un vēļ pīlyku klōt: „Direktora kungs, nav tys varūņs un gudrinīks, kurs, turādams taidu muižu un taidu olgu, dzeivoj pōrpīļneibā un baudōs, bet tys ir varūņs, tys ir gudrys, kas, dzeivōdams uz 2 ha zemes ar vīnu gūteņu un zirdzeņu,

un ar 10 bērniem, teik cauri un dūd Latvijas valstī tautas pīaugumu un jjusim, kungim, — strōdnīkus: puišus, meitas un lynu kuļsteitōjus. Lyudzu, direktora kungs, pasokit objektivi: voi latgalīts ir vai-neigs, ka jam pīdar tikai 2 ha zemes, bet cytim 300? Voi latgalīts ir vaineigs, ka jō bērni pusāduši un plykim vādarim? Jam nav par kū nūpērkt drēbes, lai tūs plykūs vādarus aptārptu, kod tymā laikā cyti tautīši nazyna, kur naudu likt, pļāgu-rōdami pa Reigu! Mōceitim un tureigim tautīšim ir vīns bērns, bet latgalīšam — desmit! Kō pīnō-kums gōdōt, lai valstī byutu šaida taida leidzeiba? Nu latgalīšim pīdzan nūdūkļus, pīprosa dorba spē-ku, karaveirus etc., etc. . . .“

Aizsviļpe viļcīns, pībraucem pi Ogres . . . Di-
rektors pakēre sovu portfeli un, īdams prūjom, pa-
saceja:

„Atvainojos, man jākāpj laukā . . .“

„Lai meigu ceļu! . . .“ aizklīdžu jam pakaļ.

Tai izabeidze myusu dialogs.

LATGALĪŠU STŌJA GOREIGI MORALISKĀ ZIŅĀ

Latgalīši vysi ir katōli un ļūti ticeiga tauta. Jī stypri turējōs pi sovas ticeibas un bazneicas, un nikaidi krīvu varmūceibas dorbi naspēja jūs atraut nu sovas ticeibas un tauteibas. Latgalīšu ticeiba na-pastōvēja tikai vōrdūs un formā, bet beja dzeiva un praktizejama dorbūs. Latgalīšu zemnikim na-beja dziļu zynōšonu ticeibas lītōs, teorijā, bet par tū jūs ticeiba beja stypra praksē. Ir viġlōk byut ti-ceigam teorijā nakai praksē. Izgleitōti cylvāki te-orijā ir pōrōki par naizgleitōtim zemnikim, bet dzeivē, dorbūs jūs ticeiba stōv daudz zamōk kai zemniku ticeiba.

Pazeit sovu ticeibu latgalīšim beja īspējams ti-kai nu atsaceibu grōmateņas, Evangelijim un prīs-tera pamōceibom bazneicā, bet šaidā ceļā īgyutōs

zynošonas jī pyulējōs praktizēt sovā dzeivē, dorbūs. Jo gadejōs vīnkōršam cylvākam padareit kaidu klaidu (grāku), tod jys namēginōja taisnōtīs, bet syta kryutīs un saceja: „Kungs, esi žēleigs maņ, grēcinīkam!“ Izgleitōts cylvāks turpretim sovas vaines, grākus mēginōja attaisnōt un pīrōdeit, ka tys nav nikas slykts, nav grāks.

Vīna vacmameņa pastōsteja maņ taidu gadejumu:

„X muižā dzeivōja bogōts, vuiceits kungs Y. Jam pīdarēja vairōkas muižas. Vysi jū cīneja. Jys skaitejōs lobs katōļs. Bazneicā, aiz Dīva golda jam beja sova gūda vīta. Svātdīnem jys palaikam īsārōda bazneicā uz svātū Misi; pēc sv. Miša gōja pi prāvesta uz pušdīnem. Lobs beja kuņdzeņš: dažu reizī bēdeigam zemnīceņam īdeve maļceņas voi kaidu baļceņu. Bet jō personeiga dzeive beja — lai Dīvs atpestej! — ažna kauns i runōt. Cik jam beja ōrlauleibas bārnu, laikam jys i pats nazynōja.

Sytam pat kuņdzeņam īpatyka munas mōsas meita Gele. Jei beja skaista meitine. Kungs saceja Geles mōtei:

„Palaid sovu meitu Geli pi manis par ustobu apkūpēju! Es jai moksōšu lobu olgu, un ari jyusim šys tys „atkriss“.“

Mōte, zynoms, saprota kunga nūdūmu un napīkryta laist sovu meitu pi kunga. Kungs sōka vojōt jūs saimi.

„Kū dareit?“ sprīde saime. „I tai slikti, i tai nalabi.“ Beigōs nūlēme: „Pamēginōsim palaist uz kaidu laiku! Jo varēs dzeivōt — labi, bet, jo byus sliki, lai bāg uz mōjom!“

Mōte pamōceja meitu, kai vajaga izaturēt pi kunga: „Meiteņ, tu naklausī kunga, jo jys vylynōs tevi! Turīs pretim, napasadūd! Lyudz Dīvu, prosi Jumrovu Mariju, lai pasorgoj tevi nu vysa ļauna! Bet, jo kungs naliks tev mīra, tod bēdz uz sātu!“

Gele aizgōja uz muižu. Pēc dažim mēnešim jei atgōja uz sātu gostūs un pastōsteja, kai jai tur klōjōs.

„Kod es īsarodu muižā, kungs beja ļūti laipnys, irōdeja maņ skaistu ustobu, kur es varēšu dzeivōt, un pastōsteja, kas maņ jōdora, kaidis muns dorbs, kaidis pīnōkums. Kungs bīži deve maņ dōvonas. Kaidu laiku vyss beja labi, bet vālōk kungs palyka pret mani ļūti mīls un mēginōja mani aiztikt. Es uzreizi atcērtu jam:

„Kai tev nav kauna? Tu — vuiceits cylvāks, skaitīs lobs katōļs un tai dori!“

Jys sōka maņ skaidrōt: „Tu esi glupa, tymša meitine, tu nikō nasaprūti un dzeives. Tu dzeivoj sādžā un nikō nazyni, kas dorōs pasaulī. Tys nav nikaidis slyktums, nikaidis grāks, — vysi tai dora.“

Es jam atbīldēju: „Nu to, kungs, pameklej sev cytu meitu: vuiceitu, gudru, kura vysu zyna! Es asu sprosta, naizgleitōta meitine, un tōpēc myusim nav pa ceļam.“

Jys sasakaunēja, nūklusā, nikō naatbīldēja un kaidu laiku lyka maņ mīru. Pagōja kaidis laiks. Vīnā vālā vokorā, kod es jau beju gultā, sovā ustobā aizaslāguse, izdzērdu stypru kloudzīni durovōs un kunga bolsu:

„Gele, atdori durovas! — maņ ir svoreiga līta, kū tev pasaceit.“

„Runoj, kungs! — es dzēržu,“ atbīldēju.

„Aiz durovom nav nikaida runōšona — taisi durovas vaļā!“ borgi aizklīdze kungs.

Es nūsabeidu. Pīsacēļu, apsagērbu un attaiseju durovas. Kungs īgōja munā ustobā, atnese maņ cukerkū, meilu bolsu sōka maņ runōt vysaidus nīkus un labynōtīs pi manis, un pēčōk deve vaļu sovom rūkom. Es saprotu kunga nūdūmu, pakēru rožoncū, krytu uz celim pret Dīva Mōtes obrozu un styprā bolsā, raudōdama sōku lyugtīs:

„Dīva Mōte, glōb mani!“

Kungs sōka mani mīrynōt, lai es naklīdzu — cylvāki dzērdēs, bet es vēļ styprōkā bolsā sōku lyugtīs un raudōt. Kungs, radzādams, ka ar „duraķu“ nikō napadareisi — tikai saceļs trūksni — borgi saklīdze: „Klus tu glupō meita!“ izgōja nu munas ustobas un aizcērta durovas.

„Paļdis tev, lobō Mōte, ka tu izglōbi mani!“
pasateiĉu Dīva Mōtei.

Es dūmōju, ka reitā kungs padzeis mani nu dorba, bet jys nasaceja nivīna vōrda, beja ļūti nūskumeigs, kluss un pēc šō gadejuma vairs naaiztyka manis, bet beja laipnys pret mani. Tai es dzeivōju vysu laiku mīreigi un strōdōju sovu dorbu,“ beidze sovu stōstu Gele.“

Tagad ceļās jautōjums: kurs nu šim divejim beja eisti ticeigs un lobs katōļs? — voi vuceits, inteligents kungs, voi tei sprosta, namōceita sādžas meitine?

Vacō mameņa turpynōja vēļ sovu stōstu: „Vīnu reizi zemņiku sapuļcē beja īsaradis muižiniks (voi tys pats, voi cyts, nazynu) un stōsteja zemņikim vysaidas gudreibas. Drūšōkī zemņiki na vysam pīkryta un dažūs jautōjumūs turējōs pretim. Beigōs kungs pasaceja:

„Vysi jyus, tymsūni, byusit eļnē!“

Es naizcišu, pīsacēļu un saceju: „A par kū ža, kuņdzeņ, mes byusim eļnē? Kū slyktu mes dorom? Es dūmōju, ka mes, zemņiki, te, vērs zemes jau asam eļnē. Mes te cišam kai eļnē, bet cytā pasaulī mes byusim dabasūs, tōpēc ka Kungs Jezus pasaceja: „Vysi, kas gryuši strōdojat un cišat, nōcit pi Manis! . . . Pādeji byus pyrmī un pyrmī — pādejī.“ Bet kungi, kuri te, vērs zemes dzeivoj kai dabasūs, cytā pasaulī byus eļnē. Naškeisti gori sabōzs vysus kungus lelā, vōrušā sāra kotlā, un mes, zemņiceni, liksim smaļakus (sveĉūtu molku) zam kotla, ka guņs byutu lelōka un korstōka un ka kuņdzenim byutu syltōk.“

Kungs, dzērdādams šū munu runu, brīsmēigi sasadusmōja, saklīdze, cērta ar durovom un aizgōja prūjom.“

Lai gon latgalīši nabeja izgleitōti, bet ticeibas lītōs jī sprīde un dūmōja pareizi un logiski. Kod es beju vēļ nalels puika, myusu saime taisejōs uz bazneicu, uz atlaidom. Mōte lyka skalinē dažas lītas uperei. Storp cytom lītom jei ilyka vīnu skaistu,

garšēigu sīru, taiseitu nu bīzpīna un krējuma. Tāvs saceja mōtei:

„Šytō sīra vītā ilic cytu, prostōku! Vīnolga prāvests pats naēss uperu sīra, bet voi ubogim izdaleis, voi pat sabarōs lūpim.“

Es pikrytu tāva dūmom, bet mōte uz tū atbiļdēja: „Es na prāvestam dūdu šū sīru, bet Kungam Jezum salīku uperi un dūdu tū vyslobōkū, kas maņ ir. Prāvests lai dora, kū grib, ar šū sīru, bet muna intencija ir: salikt uperi Kungam Jezum un nu tō vyslobōkō, kas maņ ir.“ Voi tai vīnkōršajai sīvītei nav pareizs sprīdums un dūma?

Daži izsmēja latgalīšus un nūsauce tūs par tym-sūnim, tōpēc ka, pōši byudami ubogi, uperē salik tū pādejū. Jī soka: „Dīvam nav vajadzeigi tovi uperi.“ Taidi gudriniki sprīž pēc sovīm materialistiskim īskotim un saprasšonas, bet latgalīši sprīž nu goreigō veidūkļa. Jī zyna un saprūt, ka Dīvam nav vajadzeiga materialō upere, bet sirds, loba gryba, milesteiba, pašuzauperēšona, un tū jī salik Dīvam kai uperi.

Na reizi gadejōs maņ, asūt pi slymō, pīdzeivōt taidu gadejumu: slyma, vaca mameņa, guļūt gultā, izvylka nu spylvyna apakšas lakateņu, raiseja vaļā, izjēme dažus latus un, dūdama maņ, saceja:

„Goreigs tāvs, lyudzu, nūturit svātū Misi par grāku atlaisšonu!“

Radzūt, ka tei tryuceigō sīvīte dūd pādejū, es jai saceju: „Mameņ, patur sev šū naudu! — tev tei vairōk vajadzeiga kai maņ, bet svātū Misi es taipat, bez naudas nūturēšu par tevi.“

„O nā, nā, goreigs tāvs, pajem, pajem, nasmōdej! Es ilgu laiku pa santimam krōju šū naudu un tagad grybu salikt Dīvam kai uperi nu tō pādejō. Nasmōdej, goreigs tāvs, pajem! — tei ir muna upere, kuru grybu salikt Dīvam nu vysas sirds.“

Tai myusu ticeigī cylvāki saprota uperu nūzeimi un vērteibu. Materialisti, kurim par idealu ir monts, materialōs lītas, tō nasaprūt un nasaprass, tōpēc ka jim ir „bīza ōda“, — jī nav spējeigi saprast. Jim nav tōs pōrdabiskōs gaismas, saprasšo-

nas, kas nōk nu Dīva. Par taidim nazkod Kungs Jezus saceja:

„Es gūdyņoju Tevi, Tāvs, dabasu un zemes Kungs, ka Tu nūslēpi tū mōceitim un gudrim, bet atklōji tū mozajim! Jā, Tāvs, jo tys Tev tai labpatyka!“ (Mt. XI, 25, 26.)

Latgalīši nasakaunēja ari publiski aizstōvēt savu ticeibu, Bazneicu un nūsastōt pret Dīva un ticeibas saimōtōjim. Es pazynu vīnu vacōku godu gūda veiru, vōrdā Andryvu. Jys nabeja gōjis školōs, bet nu Dīva beja apdōvynōts un gudrys cylvāks. Vets jū cīneja un gōja pi jō pēc padūma vysōs lītōs, un, kū Andryvs pasaceja, tys beja svāts. Jō brōļa dāls mōcejōs Pīterpiļs augstškolā. Koleidz jys dzeivōja mōjōs un gōja gimnazijā, jys beja ticeigs un lobs zāns, bet, tikleidz pabeja pōrs godu universitatē, jau pazaudēja ticeibu un palyka bezdīvs. Atbraucis uz tāva mōjom vosoras breivlaikā, jys sōka „apgaismōt“ sādžas jaunōtni un skaidrōt tim: myusu tāvi asūt tynsi, naizgleitōti cylvāki, tycūt nazkaidam Dīvam, Kura nikas navā redzējis, tycūt dabasim, eļnei un tycūt vysaidom bazneickungu pōsokom. Jō tāva brōļs Andryvs, dabōjis dzērdēt par taidu plemennīka reiceibu, palyka ļūti nūsku-meigs.

Vīnōs vīseibōs pi Andryva īsaroda ari tys „gudrais“ students. Andryvs nūvārōja, ka tys jō students nasakaun ari jō mōjā paust sovas pamōceibas. Andryvs navarēja tō pacīst un pušdīņu laikā, kod vysī gosti sēdēja pi golda, jys pīsacēle kōjōs un styprā bolsā pasaceja:

„Plemennīk, pasaklausi tu manis, vacō duraka, kū es tev pasaceišu! Koleidz tu beji mōjōs un vēļ kod gōji gimnazijā, tu beji gūdeigs un ticeigs zāns, bet, tikleidz tu aizgōji uz tū universitetu, tu pazaudēji Dīvu, pazaudēji ticeibu un palyki bezdīvs, un vēļ, atbraucis te uz mōjom, maitoj gūdeigū un navaineigū jaunōtni. Tōvs tāvs lyka pādejū kapeiku, lai izmōceitu dālu par gudru cylvāku. Es ari paleidzēju, cik varēju, bet tagad es radzu, kaidai gudreibai tu pīsamōceji: tu nūgōji sunim sāka

plautu. Tak vot, plemennik, nu šos dīnas es tev na-
dūšu nivīnas kapeikas un lyudzu, ka uz prišku uz
munu ustobu ni ar kōju, tōpēc ka muna mōja ir
svēteita, munā mōjā dzeivoj Dīvs un mes vysi asam
ticeigi Dīva bārni, un es navaru atļaut, ka tu mu-
nōs mōjōs „bļuzneitu“ pret Dīvu, pret ticeibu un
maitōtu jaunōtni.“

Students sasorka kai buraks, ni vōrda nasace-
jis, cēlēs nu golda un, nūlaidis golvu, izgōja nu
ustobas. Vysi cylvāki apbreinōja Andryva drūsmi,
un nivīns nanūsūdeja Andryva nūsastōšonu pret
bezdīvi.

Latgalīši nasakaunēja publiski izdareit kaidu
religisku aktu, pīmāram, nūceļt capuri pret krystu
vai bazneicu, ejūt garum kūpā ar cytim, kuri tō
nadora, vai pōrmest krystu, atsamest ceļūs, kod
bazneickungs brauce ar Vyssvātōkū Sakramentu
da slymam etc. Īgōjuši svešā ustobā, jī vysod sa-
ceja: „Lai byus pagūdynōts Kungs Jezus Kristus!“
Gadejōs, jo kaidis burlaks, īgōjis ustobā, saceja:
„Loba dīna!“ tod atbildēja: „Mes poši zynim, ka
loba,“ bet, jo beja leitaina, solta dīna, tod jam at-
bildēja: „Kū tu maloļ, ka loba dīna!“

Svātdinēs, pušdīņu laikā vysi mōjinīki, kuri na-
varēja byut bazneicā, skaiteja pōtorus. Jo gadejōs,
ka kaidis nu kaiminim pa tū laiku īgōja ustobā, ni-
kas uz jū nagrīze vēreibas, bet turpynōja lyugšo-
nas. Taipat reitūs un vokorūs, kod saime kūpeji
skaiteja lyugšonas, traucātōjim natyka pīgrīzta vē-
reiba. Pi golda pyrms un pēc ēššonas, voi tys byutu
mōjōs, voi pi svešim, nivīns nikod nasakaunēja
pōrmest krystu. Latgalīši labi saprota Kristus Kun-
ga vōrdus: „Kas Manis kaunēsīs cylvāku priškā, tō
Es kaunēsūs dabasu Tāva priškā.“ Latgalīši nabe-
ja nīdres, kuras vējs šyupoļ uz vysom pusem. Drū-
ši un osprōteigi jī atbildēja tim, kuri mēginōja iz-
smīt ticeibu.

Vīnā dorba vītā pīktdines dīnā strōdnīki, naka-
tōli, ēde ar gaļu, bet katōli ēde silčas ar maizi. Tī,
kas nabeja katōli, sōka izsmīt katōļus, saceidami:

„Veritēs, katōli! — mes ādam ar gaļu, un mums nikas nanūteik!“

Vīns nu katōlim atcērta runōtōjam: „Muns suņs ari pīktdiņ ād ar gaļu, un jam nikas nanūteik.“

Divi astronomi uz laukim vērēs teleskopā uz mēnesi. Vaca mameņa, pīgōjuse klēt, vaicōjā:

„A kū ža jyus, kuņdzeni, redzit tamā trubā?“

„Mes, mameņ, veramēs uz mēnesi un pētejam, kas tur ir. Cylvāki jau dreiz aizlidōs uz mēnesi, tur nūsalaiss un izpēteis, kas tur ir. Tagad cylvāki ir tykuši tik tōli, ka jau var iztikt bez Dīva,“ paskaidrōja astronomi.

Veceite klausejōs, klausejōs, pakaseja pakausi un saceja: „Nazy, nazy, bērnēni, cik tōli jī tiks bez Dīva, bet tōļōk „groba“ natiks gon. Kas zyn, voi jī tiks uz tū mēnesi, voi natiks, bet, jo i tyktu, tod tur jī i paliks uz myužim — nikas jūs nanūceļs nu turīnes. Bet es gon dreizōk tikšu uz dabasim pi Dīveņa, nakai jyus uz mēnesi. Nu dabasim es redzēšu i mēnesi, i sauli, i zvaigznes, i vysu, vysu, kū Dīvs radeja, bet jyus, bezdīvi, gon natiksīt dabasūs, tōpēc ka atmetet Dīvu, un dabasūs jums nav vītas.“

Latgališi vysod dzeivōja gryutūs apstōkljūs. Vysi jūs apspīde, izmontōja un beigōs vēļ izsmēja, nūsaukdami par tymsūnim. Munu Dīveņ, kaida naitaisneiba! Latgališim nabeja nikaidu aizstōvu, nabeja kam pasažālōt un izstōsteit sovas bādas. Vīneigi Dīvs beja jim par tū eistū Tāvu un Glōbēju. Tōpēc bādu laikā, kod dzeives krysts par daudz spīde jūs, ar dziļu ticeibu un cereibu jī steidzēs pi dabasu Tāva un ar osorom stōsteja Jam sovas bādas.

„Nōcit pi Manis vysī, kuri cīšat un esit apgryutynōti! . . . Es jums paleidzēšu, ipricynōšu . . .“ saceja Kungs Jezus, un jī gōja pi sova Pesteitōja. Latgališi kai dzili ticeigi cylvāki gryuteibu un pārbaudejumu breižūs nakryta izmysumā, nalōdēja

sova liktiņa, nasaimōja Dīva, nadareja pašnōveibu, kai tys bīži nūteik ar naticēigim, bet pacīteigi nese sovu krystu un meklēja glōbšonas pi Dīva. Storp latgalīšim moz beja pašnōveibu, — jī uzskateja tū par lelu grāku un pašnōvnikus naļove glōbōt svēteitūs kopūs.

Naglūs, natōli nu Rykovas es parosti kotru godu nūturēju sovas ostoņu dīnu rekolekcijas. (Naglūs nabeja pastōveiga prāvesta.) Maņ ļūti patyka tei skaistō, klusō vīteņa: moza bazneiceņa, moza, vaca ustabeņa (plebanija), prižu mežeņš, upeite, apkōrtņē kur nakur ustabeņa. Vīna veceite gatavōja maņ ēdīni. Tai es tur vīntuleibā, piļneigā klusumā un mīrā, vīnōts ar Dīvu, pavadeju 8 dīnas. Kod beidžu rekolekcijas un vajadzēja braukt uz mōjom, maņ tai žal beja škērtīs nu tōs „Nazaretēs.“

1937. godā, rekolekciju laikā, vīnā pēcpušdīnē es aizgōju uz bazneiceņu, nūsādu krāslā aiz Dīva golda un īsōku apdūmōšonu. Dīna beja solta, — leits, dryums. Styprys vējs rōve nu kļovim lopas un ar spēku svīde tōs bazneicas lūgūs . . . Bazneicā beja kopa klusums, vīneigi sorkona guņteņa lampeņā mirdzēja pret Vyssvātōkū Sakramentu. Ūmai atsadareja bazneicas durovas, un vīna veceite ar mozu meitini īgōja bazneicā. Meitine pīvede veceiti pi bazneicas sūlim un pasaceja:

„Babeit, te ir sūli — sēstīs un skaiti pōtorus! — a es skrīšu da sātai.“

„Skrīņ, skrīņ, bērneņ! Paļdis, ka tu mani atvedi! Vokorā vēļ atej! — aizvessi mani uz ustobu,“ pasaceja veceite.

Vālōk es dabōju zynōt, ka tei veceite beja naredzeiga ubadze; jei naturēja sova kakteņa, ni saimes, dzeivōja ubogōdama, īdama pa pasauli nu vīnas ustobas da ūtrai. Pošlaik jei beja apsamatuse ustabeņā, tepat natōli nu bazneiceņas, pi sovas radineicas. Veceite, nūsāduse sūlā, dzili dzili nūsapyute un styprā bolsā izsaceja:

„O Jezu, Jezu!“

Jei beja pōrlīcynōta, ka bazneicā nivīna navā, un tōpēc deve vaļu sovom jytom un bolsam.

„Munu Dīveņ!“ lyudzēs veceite, „es tycu, ka Tu esi te Vyssvātōkā Sakramentā un redzi, saprūti munas bādas un vōrgus. Dabasu Tāvs, es pasateicu Tev nu vysas sirds par tom žēlesteibom, ar kaidom Tu esi apdōvynōjis mani. Cik es asu laimeiga, ka te, bazneiceņā varu parunēt ar Tevi un pastōsteit Tev sovas bādas! . . .“

Tod veceite izvylka nu ozutes lelu, garu rožoncu un īsōka:

„Es tycu ikš Dīva . . . Tāvsmyusu . . . Esi sveicynōta, Marija . . . Gūds ira Dīvam . . .“ Ar kaidu sajyusmu un sirsneibu jei lēneitem, pusbolsā skaitēja tōs Sveicynōtas . . .! Laiku pa laikam jei dzili nūsapyute un izklīdze: „O Jezu! . . .“ un tōļōk turpynōja: „Esi sveicynōta . . .“

Es vysu laiku pacīteigi vērūs un nanūlaižu ocu nu šōs veceites, klausejūs jōs sirsneigū lyugšonu un redzēju, kai osoras ritēja pa jōs grumbainū vaigu. Jei lyudzēs un lyudzēs: „Tāvs myusu . . . Esi sveicynōta . . . Gūds lai ir Dīvam . . . Myužeigu dusēšonu . . .“ Nivīna žālōšonōs vōrda voi syudzeibu par sovu gryutū liktini, bet vīneigi: „Tova vaļa lai nūteik! . . . Gūds ir Dīvam . . .“ Vōrdūs nav īspējams izsaceit, kū juta un pōrdzeivōja muna sirds un kaidu īspaidu atstōja uz mani tōs veceites lyugšona. Es padūmōju: šei naredzeigō ubadze jytās laimeiga, ka var izarunēt ar Dīvu. Kaida varūneiba! Voi te nav svāta dvēsele?! Es mēginōju saleidzynēt sevi ar šū ubadzi. Kaida starpeiba! Gorā es jutūs mozs jōs priškā. Ir pagōjis jau 30 godu nu tō laika, bet tei veceite vīnmār stōv munu ocu priškā, un taidu varūņu storp myusu mameņom ir daudz. Kaida viļšonōs byus nazkod viņā pasaulī, kod Dīva priškā nūsastōs vuiceitī, lepneigi ateisti un tī mozi, nūsmōdātī ticeigī, Dīva bārni! Tod izapiļdeis Kristus vōrdi:

„Jyus, muni uzticeigī kolpi, ejit dabasu vaļstei-

bā! . . . un jyus, nūdevēji, ejit uz eļni, uz myužeiġu pazusšonu!“

Tod tī „pādejī byus pyrmī, un tī pyrmī byus pādejī“.

Materialisti par sovu idealu un dzeives mērki uzskota materialas lītas: montu, uzdzeivi, gūdu un nikod nav apmīrynōti. Ticeigi cylvāki turpretim sovu idealu un dzeives mērki saskota Dīva vaļas piļdeišonā, cīsšonōs un pašuzauperēšonā un jytās apmīrynōti un laimeigi.

„Meklejit vyspyrms Dīva! . . . pōrejais byus jums dūts . . . Kas grib īt Maņ pakaļ, lai jam sovu krystu un sekoj Maņ!“ mōceja Kristus. Ticeigī šūs Kristus vōrdus jēme burtyiski: pyrmā vītā jim beja Dīva vaļa un pacīteiga sovas dzeives krysta nesšona. Jī beidōs un sorgōjōs nu grāka un gryuteibōs steidzēs pi Dīva, sova dabasu Tāva, un tur meklēja paleiga un īprīcynōšonas. Jī vysod beja vīnōti ar Dīvu. Reitā, kod pīsacēle, pyrmō jūs dareišona beja pōrmest krystu un pasaceit: „Paļdis Tev, Dīveņ, ka atļōvi maņ pīsacēltīs!“ Pēc tam jī metēs ceļūs un skaiteja reita lyugšonu; pyrms un pēc ēššonas vysod pōrmete krystu un pasateice Dīvam. Zīmassvātkūs, Leldinē, Vosorassvātkūs, maja, oktobra, novembra mēnesī un tai vasalu godu jī uz turēja kontaktu ar Dīvu. Cik skaistas tradīcijas! Tur nabeja tikai forma, bet dzeiva, dziļa ticeiba un paļōveiba uz Dīvu. Īsaklausūt jūs dzīdōšonā, pīmāram: „Ok Tu, svāts Dīvs . . .“ vesperēs voi psalmu dzīdōšonā pi myrušō voi novembra mēnesī, beja radzams, ar kaidu sajuryumu, sirsneibu un osorom jī lyudzēs. Vyss tys nōce nu sirds dziļumim un aizkustynōja cytu cylvāku sirdis.

Sovā laikā patyka maņ svātdiņ, pēc dīvkolpōjuma bazneicā aizīt uz Bukmuižas kopsātu, apmeklēt tur apġlobōtus sovus radīnikus un pazeistamus un pasalyugt par jim. Kopsātā varēja daudz kū dzērdēt un redzēt dažaidas ainas. Meitine, nūsamatusē ceļūs pi sovas mameņas kopa, bolsā skaitēja: „Enġeļs Kunga . . .“ pēc tam, zamu nūlikuse golvu voi pat tū nūlykuse uz kopa, ar osorom

stōsteja sovai mameņai sovu gryutū, ryugtū, dzeivi, lyudze aizastōt par jū tur, pi Dīveņa. Izaraudōjuse da vaļai un pasalyuguse, jei cēlēs un gōja prūjom. Dažu reizi nu tōlīnes beja dzēržama kaidas bōrineites žēleiga vaimaņōšona pi sovas mameņas kopa. Cytā vītā kaidš vacōks cylvāks, nūsametis ceļūs pi sovas sīvas kopa, lyudzēs un raudōja. Gadejōš redzēt ari cytaidu skotu: pi kaida kopa beja vairōki cylvāki; daži, nūsamatuši ceļūs, lyudzēs, daži stōvādami skaiteja: „Engeļš Kunga ...“ bet vīns piļsētnīks — „inteligents“ stōvēja kai mīts un pēcōk izgryude „gudrus“ vōrdus: „Lai tev vīgla smīļš! ...“ Kaida starpeiba storp ticeigim Diva bārnim un „vuiceitim — inteligentim“!

LATGALĪŠU MORALE

Agrōk, koleidz latgališi dzeivōja pa mōjom un nasablaņdeja pa pasauli: pa burlakim un kai lynu kuļšteitōji, jūs moraliskō dzeive stōvēja augši. Lūti reši gadejōš, ka kaidai meitinei nūtyka „nalaime“: pīdzyma „dzagūzāns“ (tai Latgolā sauce ōrlauleibā dzymušu bārnū), un, jo tei „nalaime“ nūtyka, tod ōrpūs mōjom, burlakūs. Meitine, kurai beja gadejusēs taida „nalaime“, beja nalaimeīga vysu sovu dzeivi: cylvāki uz jū vērēs kai uz pakleidušu meitini, un jei parosti navarēja dabōt veira. Kauns un traips kryta ari uz vysu jōš saimi. Tōpēc latgališu jaunōtne, zynūt, kaidas ir namoraliskas dzeives sekas, sorgōjōš nu tōš.

Tāvs un mōte ļūti labi izprota sovus pīnōkumus bārnū audzynōšonā un tūs piļdeja pēc vyslobōkōš sirdsapziņas. Bez vacōku ziņas un pikrisšonas bārnī nadreikstēja skrīt, kur jim patyka, un draudzētis, ar kū patyka. Vacōki atļōve it sovīm bārnim tur, kuru vītu jī atzyna par nakaiteigu, un draudzētis ar lobim, gūdeigim jaunīšim.

Gūdeiga meitine nikod naatļōve, ka kaidš veirīts aiztyktu jū ar rūku; jo kaidš pōdrūšnīks deve

vaļu sovom rūkom, tyuleņ jys dabōja pļauku par muti ar pamōceibu: „Kungs, savoldi sovas rūkas!“

Latgališi sōce mōceit sovs bārnus nu pyrmim bērneibas sūlim (na tai, kai inteligenti piļsētniki soka: „Bārns paaugs, paliks gudrōks un tod izamōceis.“) Kod bārns jau sōka izrunōt kaidu vōrdu, mameņa voi babeite tyuleņ jēme bārna ruceņu un mōceja pōrmest krystu. Bārnā pastōveigi runōja un skaidrōja par Dīvu. Kod bārns paauga, tyuleņ mōceja jū skaiteit „Tāvs myusu . . .“ lyka nūsāmeist ceļūs pret krystu voi obrozu, salikt ruceņas un padīveigi skaiteit: Tāvs myusu . . . Esi sveicynōta . . . Bārnā vysod vajadzēja pōrmest krystu pyrms ēšsonas, taipat pōrsakristeit pēc ēšsonas un pasaceit: „Aciu Dīveņam!“ Jo bārns padareja kaut kū slyktu voi nagribēja paklauseit vacōkim, jam tyuleņ skaidrōja, mōceja:

„Bērneņ, tai navar dareit, tys nalabi! Dīveņš redz. Dīveņam napateik taidi bārni, kuri dora slikti etc.“

Mameņas un babeites mōceja bārnus, kai vajaga izaturēt pret vacōkim cylvākim: bārnā vajaga nūbučōt rūku vacōkam cylvākam, kod atīt kaidis vīss voi jys aizīt pi cyta; bārns nadreikst pasaceit rupu vōrdu pret vacōkim; sateikūt vacōku cylvāku uz īlas, vajaga nūjimt capuri un jū pasveicynōt.

Jo bārns ōrpus mōjom padareja kū slyktu, vacōki cylvāki vysod pavuiceja bārnu, pōrsorgōja, ka tai nadreikst dareit, un, jo bārns naklauseja, varēja nūstrōpēt — īpērt; bārni nikod nasažālōja mōjōs, ka dabōja strōpi nu svešim, tōpēc ka dabōtu ūtru strōpi nu sovim vacōkim. Pīauguši bārni cīneja un klauseja sovs vacōkus, kod tī beja jau vaci un nikō naspēja dareit. Mōjōs jim beja gūds un cīns, un pyrmō vīta.

Jo mozi bārni izdareja kū slyktu, bet nagribēja lyugt pīdūšonas un apsūleit, ka uz prīšku tai nadareis, jī tyuleņ dabōja strōpi ar žogoru. (Žogors vysod beja aizsprāusts aiz sejas ustobā.) Muna ra-

dineica S. nu Šustu cīma, Bukmuižas draudzes, pastōsteja maņ taidu gadejumu:

„Muna meiteņa Mane pīcu godu vacuumā napa-klauseja manis un sōka rōdeit sovus nikus. Es pasaceju: „Maneit, tu tyuleņ dabōsi žogoru!“ Pasa-vēru: aiz sejas nabeja žogora (bārni jau beja pī-vōkuši). Tod es saceju: „Maneit, nūej uz dōrzu un nūlauz nu bārza žagareņu, un atnes maņ, lai es varātum idūt tev „bārza putreņu!“ Maneite tyuleņ aizgōja un atstīpe maņ vasalu klēpi bārza žogoru. Es praseju: „Maneit, kam ža tu tik daudz atnesi žogoru?“ Jei žēleigi pasavēre uz mani un saceja: „Ka pītyktu, mameņ!“ Dzēržūt šūs vōrdus un verūtīs uz bārnu, maņ i rūkas nūsalaide. Es vaicōju: „Maneit, voi tu vairs tai nadareisi? Voi klauseisi mameites?“ — „Jā, mameņ, vysod klauseišu!“ at-bildēja Maneite un nūbučōja maņ rūku. Es paglausteju bārna gaļveņu, nūbučōju, bet pošai osoras bērst nu acim. „Skrīņ tagad, Maneit!“ soku. Maneite palākdama, priceiga un laimeiga aizskrēja uz pogolmu.

Parosti pēc „pērts“ bārni raudōdami skrēja pi babeites izstōsteit tai sovas bādas. Babeite, glōsteidama bārna gaļveņu, mīrynōja tū, saceidama:

„Naraudi, bērneņ! Tu jau naesi vaineigs, bet tys „ar radzenim“ (naškeists gors) beja vaineigs: jys ikārdynōja tevi, lai tu dareitu slikti, lai naklauseitu mameites; kod tu dabōji žogoru, jys tagad smejās un prīcojās nu tovas bādas. Vairōk tu jō naklausī, bērneņ! Uz prišku, kai tik tys „ar radzenim“ isōks tevi kārdynōt un pīrunōt da kō slykta, tu tyuleņ pasoki jam: „Ej nūst nu manis, naškeists gors! Es vairs naklauseišu tevis!“ pōrmet kristeņu, un tys „ar radzenim“ tyuleņ aizskrīs prūjom: jam byus kauns, ka tu jō napaklauseji. Redzi, bērneņ, koleidz tu esi lobs, paklauseigs, tod tev par draugu ir tovs eņgeļs, sorgs; bet, tikleidz tu padori kū slyktu voi napaklausī mameites, eņgeļs, sorgs, tyuleņ bāg nu tevis prūjom, un tys „ar radzenim“ jau klōt pi tevis. Nikod, bērneņ, naklausī naškeista gora, bet klausī Dīveņa un dori tai, kai mameņa so-

ka! Tod tevi miļos Dīvs, miļos mameņa, nikod napērs tevis, un eņģeļs, sorgs, vysod byus tev par draugu.“

Tai mōceja bārnus myusu mameites un babeites. Vacōki nikod napīlaide, ka palyktu tai, kai bārns grib, — vacōki nagrīze vēreibas uz bārna raudōšonu un kaprisem, un taidā veidā bārni pīroda pi kōrteibas un paklauseibas. Bārni, pastōveigi dzēržūt vacōku pamōceibas, pōrsorgōjumus un sajamūt strōpi par nadorbim, bet, golvonais, radzūt lobu pīmāru nu sovim vacōkim, saprota, ka cytaidi navar byut, pīroda pi kōrteigas dzeives un izauga par krītnim cylvākim. Dažā latgalīšu saimē beja 10 — 12 bārnu, un mōte, strōdōdama gryutu dorbu, prota un spēja izaudzynōt vysus par gūdeigim, lobim Dīva bārnim un krītnim tautas piļšōnim.

Maņ nōk atmiņā taidš skots:

Zīmas laikā, agrā reitā zemnīka ustobā speid nalela guņteņa, kas apgaismoj ustobu. Ustobā lela kusteiba: vacaistāvs plēš skulus un dzīd „godzinakas“, mozōkais unuks jam paleidz: līk skulus čupā; vadakla uzmaneigi un vīnmēreigi grūzōs ap cepli, gatavoj brūkastis; vacōkō meiteņa slauka ustobu, jaunōkō — mozgoj traukus; mozais Jōneits grūzōs ap mōti un ari mēģinoj paleidzēt šū tū. Vysi strōdōdami paleidz „dzedeņam“ dzīdōt godzinakas. Vacōkais dāls ar sovu lelōkū dālu klāvā baroj lūpus. Kod dorbs pabeigts un brūkastis jau gotovas, tod vysa saime nūsamat ceļūs, bārni salīk rūceņas, un vysi sōc skaiteit reita pōtorus. Pēc tam brūkastis. Vērūtīs uz šū dzeivū ainu, es padūmōju: svāta saime! Dīvs dzeivoj taidā saimē un jū svētej. Kaidš mīrs, prīca, laime taidā saimē!

Myusu vacōki sēja lobu sāklu sovu bārnu sirdīs un dvēselēs, koleidz tōs beja nasamaitōtas, svātas, koleidz jūs „dryva“ vēļ nabeja aizauguse ar usnem un nazōlem. Jī zynōja, ka tikai navaineigā, nasamaitōtā bārna sirdī lobō sākla var deigt, augt un dūt lobus augļus. Jī zynōja un saprota, ka pīaugušus jaunekļus jau nav laiks mōceit un veidōt, —

tod jau jī sōc mōceit vacōkus. Jo saleidzynnōsim mōceitu, inteligentu cylvāku metodes un pajēmīņus bārnu audzynnōšonā (pīmāram, Amerikā) ar myusu naizgleitōtu latgalīšu metodem un pajēmīnim, tod redzēsīm, kaida tur lela starpeiba un kaidas tūs audzynnōšonu sekas.

Inteligenta, mōceita mōte (dāma) parosti tur vīnu, lelōkais, divi bārni, un jai nav laika, nav īspējas audzynnōt sovu bārnu. (Vajaga īturēt dāmas „stōju“ sabīdreibā.) Taida mōte dūd pylnu breiveibu sovam bārnam, lutynoj jū, pylda jō kaprises. Vītā dūt bārnam pamōceibu par Dīvu, par ticeibu, pīradynōt pi religiskim pīnōkumim: pōrmest krystu, nūskaifeit lyugšonu etc. mōte dūd bārnam rūkā bumbu, pīkar pi sōna pistōli. Nu pyrmajim sūlim jam mōca sportu. Bārni vasalom stuņdem sēd pi televīzijas un verās, kai syt bumbu, kai kaunās (boksā) un vysaidas nagūdeigas, namoraliskas lītas, kū laiž uz ekrana „gudri“, mōceiti veiri. Un kō jjus gribit sagaideit nu bārna pēc taidas mōceišonas un audzynnōšonas!? Bārns nikō nadzērd nu mōtes mutes par Dīvu, ticeibu, pīnōkumim . . . Nīkaidu pōrsorgōjumu! . . .

„Kod bārns izaugs, paliks gudrōks, tod gon saprass un izamōceis!“ parosti tai argumentej inteligentas mōtes. Bārns taidā audzynnōšonā aug, veidojās, palik vacōks, sajam sovu prōtu, palik „gudrōks“, kai soka mōtes, sajam sovu vaļu un tod jau sōc reikōtīs kai „gudrys“: mōceit, dauzeit mōti, īt pa nacelim, koleidz teik cītumā. Tod mōte raud, vaimaņoj un žālojās uz Dīvu: „Cik Dīvs nālobs, nažēleigs! Kōpēc mani tai strōpej?“ Amerikā valdeibas un školu lykumi aizlīdz strōpēt bārnus un pat strōpej vacōkus, kuri pīlītoj fiziskas strōpes pi sovīm bārnīm .

Daži godi atpakaļ tepat Amerikas avīzē laseju taidu nūtykumu:

Vīnā pamatškolā leļajā storbreidī, kod školāni beja pogolmā un spēlējōs, vīns nu školānim sōka svīst ar akminim kaimiņa mōjas lūgā. Školōtōja pīskrēja klōt, sabōre nadarbi, pamōceja, ka tai na-

dreikst dareit etc. Školāns napaklauseja skolotōjas, napōrtrauce sova nadorba, bet par speiti skolotōjai sōka vēļ vairōk un styprōk svīst akmiņus lūgā. Tod skolotōja pajēme žagareņu un īsyta sovvaļņikam par kōju. Un kŭ jyus dūmojit! Kaidis skandals, kaidis trŭksnis izacēle pa vysu Ameriku! Vairōkōs avīzēs tyka raksteits: „Kaidas mežōņu reiceibas nūteik divdasmytā godu zymtā! Kaidi brīsmūņu varas dorbi! etc.“ Avīzēs tyka lyktas „mežōnes“ skolotōjas un „varūņa“, mūcekļa, skolāna fotografijas. Školotōja tyka padzeita nu školā, un skolāns izcalts kai „varūnis“ vysā Amerikā. (fakts)

Vairōkōs skolōs skolāni, lai palyktu par „varūnim“, sōka jimt pīmāru nu izslavātō, izpopulārizātō „varūņa“ un sōka dareit „varūņu“ dorbus: demolēt školā, sist, dauzeit školā inventāru; gōja pat tik tōli, ka tyka nūšauti daži skolotōji; školneicas, 12 godu meitines, palyka par mōtem etc., etc. Vaļsts statistika rōda, ka storp skolānim un jaunōtni nūzygumi, varas dorbi ar kotru godu stypri vairojās. Tagad vaļsts veiri, mōceiti, gudri profesori, doktori, audzynōtōji pēc jaunōs mūdes sanōk kūpā, sprīž, debatej, kerās pi golvas: „Jaunōtne īt zudumā! Kŭ dareit? Kai glōbt jaunōtni?“

Kod mōja sōc degt, tod saskrīn guņsdzēsēji un sprīž, kai glōbt mōju. Tai reikojās ari myusu „gudrī“, mōceitī veiri, profesori: kod jaunōtne ir pagolam, tod jī sprīž un gudroj: „Kŭ dareit? Kai glōbt jaunōtni?“ bet tymā laikā, kod vajadzēja jaunōtni glōbt, vajadzēja jū audzynōt, mōceit, tod jī ar sovom „gudrom“ audzynōšonas metodem maitōja jaunōtni, deve tai breiveibu, lai dora, kŭ grib, — izaugs, paliks gudrōki . . . Nu, i palyka „gudrōki“! Kō jyus tagad bādojit?

Es šim gudrajim veirim, profesorim īteiktu grīztīs pi myusu mameņom, babeitem, — tōs jūs pamōceitu, kai un kod vajaga mōceit un audzynōt bārņus un jaunōtni: na pēc ateistiskom, materialistiskom metodem, bet Dīva baimē un Dīva gudreibā.

Ar šū es nūbeidzu sovu rokstu pyrmū daļu: „Pa atmiņu stygom“. Nūslāgumā daži vōrdi par dūmom, kaidas nōce maņ prōtā, rokstūt šos atmiņas. Sovā 76 godu dzeives myužā daudz tyka „blāndeitīs“ pa plašū pasauli un tiktīs ar daždažaidim un dažaidu īskotu cylvākim. Daudz tyka debateits un pōrdūmōts par cylvāka dzeives mērki un uzdavumu. Maņ likās, ka kotrys lobas vaļas cylvāks, voi jys byutu ticeigs, voi ateists, voi izgleitōts, voi vīnkōršs, navar apst Reidēt, ka jautōjums par cylvāka dzeives mērki pīdar pi vysnūpītņōkim un svo-reigōkim jautōjumim. Dažaidi cylvāki dažaidi pīt pi šō jautōjuma atrysynōšonas, un kotrys tū sa-prūt pa sovam.

Materialistiski — ateistiski īskoti: „Tikai materialisms, monts, dzeives ērteibas ir golvonais cylvāka mērki te, vērs zemes. Dzeivoj un jem nu dzeives vysu, kū var! Nūmērsi — un ar tū vyss iza-beigs. Nīkaida Dīva, ni dvēseles, ni myužeigas dzeives nav.“

Ateistu un materialistu mōceibas augļus mes šudīņ redzim. Vysim skaidrys un saprūtams, uz kurīni vad ateistiski materialistiskō mōceiba. Taida mōceiba, taidi īskoti navar apmīrynōt cylvāka prōtu un sirdi.

Ūtrys cylvāku nūvērzīņš un mōceiba: „Pyule-jīs un dori vysu, lai tev dzeive byutu ērta un patei-kama! Sorgojīs nu vysa, kas dzeivē sagōdoj gryu-teibas un cīsšonas! Nalaimeigs ir tys cylvāks, kuru pīmeklej bādas, slimeibas, cīsšonas.“ Jī tic Dīvam, tic, ka cylvākam ir dvēsele, tic, ka pēc šos lai-ceigōs dzeives byus myužeiga dzeive, bet jūs „sa-prašona“ taida: „Dīvs volda tur, dabasūs, un cylvāks — te, vērs zemes; Dīvs nasamaisa cylvāku dzeivē, cylvākam jōizteik pošam. Nu dabasim ni-kas nakreit,“ soka jī. Dīva apsavēršonu, žēlesteibu un mīlesteibu uz cylvāku jī saprūt tai: „Jo cylvāks pats navar tikt cauri voi jam dzeivē nūteik kaida nalaime, tod cylvāks grīžas pi Dīva, sova Tāva, un

lyudz paleiga, — un Dīva pīnōkums ir paleidzēt sovam bārnā, — bet kai dzeivōt, kai reikōtīs te, vērs zemes, tys atkareigs nu poša cylvāka.“

Taidi īskoti ir leidzeigi myusu laiku jaunōtnes īskotim, kura prōtoj tai: „Vacōku pīnōkums dūt bārnim naudu un vysu, kō tī prosa, bet kai dzeivōt, kai reikōtīs dzeivē, tū bāрни poši zyna un saprūt, un tur vacōkim nav jōīsajauc; vacōki nadreikst maiseitīs sovu bārnū privatā dzeivē.“

Skaidrys, ka taida prōtōšona ir absurds un vad jaunōtni uz pūstu, kū mes ari redzim un pīdzeivojam šudiņ.

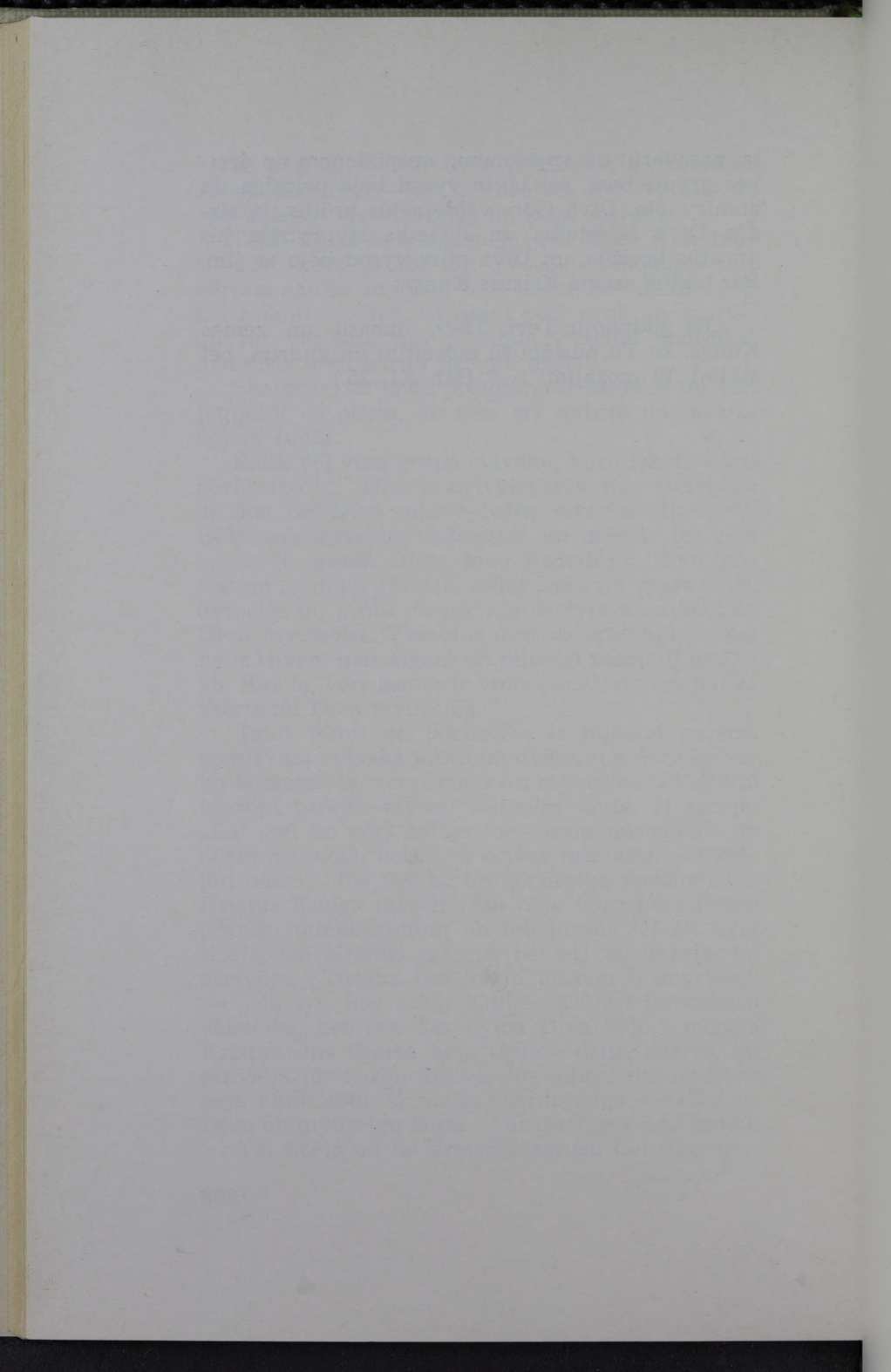
Palīk vēļ vīna grupa cylvāku, kuru īskoti, kuru pōrlīceiba ir: „Dīvs ir cylvāka īsōkums, dzeive un mērkis. Bez Dīva vaļas cylvāks navar ni sūļa spert. Golvonais cylvāka uzdavums un mērkis te, vērs zemes ir: pazeit Dīvu, sovu Radeitōju, Tāvu, pazeit un izpīļdeit Jō vaļu, mīļōt Dīvu nu vysas sirds, dvēseles un prōta un pēc šōs dzeives apsavinōt ar Dīvu myužebā. Vysaidūs dzeives apstōklūs vajag byut Dīvam uzticeigam un pīļneigi pasaļaut uz Dīvu. Kas te, vērs zemes ir vīnōts ar Dīvu, tys natiks škērts nu Dīva myužebā.“

Taidi īskoti un pōrlīceiba ir pīļneigi pareizi, apmīrynoj cylvāka prōtu un dvēseli un dora cylvāku laimeigu te, vērs zemes un myužebā. Pi taidim īskotim turējōs myusu Latgolas tauta. Jī saceja: „Lai gon te, vērs zemes mes asam nūsmōdāti un nūstumti molā, bet Dīva priškā mes asam Jō imīļōti bāрни.“ Jūs ticeiba un pōrlīceiba saskanēja ar Kristus Kunga mōceibu un beja teira nu vīļteigu pravīšu pīmaisejumim un lobōjumim. Jī na tikai ticeja, kai Kristus mōceja, bet ari tai dareja, tai dzeivōja. „Ticeiba bez lobim dorbim ir myruse.“ — „Na tys, kas soka: Kungs, Kungs! īis dabasu vaļsteibā, bet tys, kas pylda Dīva vaļu,“ mōceja Kristus. Jūs ticeiba beja stypra, dziļa, dzeiva, kū pīrōdeja jūs dorbi, dzeive. Jūs mīlesteiba uz Dīvu beja nalīkuļōta, sirsneiga, bērnīškeiga; cereiba uz Dīvu un myužteigu laimi — drūša, bez kaidu šaubu.

Tai ticeja un tai dzeivōja myusu Latgolas tau-

ta; nasaverūt uz vojōšonom, apspīššonom un dzeives gryuteibom, šei tauta vysod beja prīceiga un apmīrynōta. Dīva Gors vaļdeja jūs prōtūs un sirdīs, Dīva žēlesteiba un svēteiba styprynōja jūs gryutūs breižūs, un Dīva mīrs vysod beja ar jim. Par taidim saceja Kristus Kungs:

„Es gūdynoju Tevi, Tāvs, dabasu un zemes Kungs, ka Tu nūslēpi tū mōceitim un gudrim, bet atklōji tū mozajim! ...“ (Mt. XI, 25.)

**LATGALIAN BOOKS
AND PERIODICALS**

General Catalogue

1968

**LATGALISCHE BÜCHER
UND ZEITSCHRIFTEN**

Verlagsverzeichnis

1968

Publisher / Verlag

●
Andryva Jūrdža Fonds

●
P/S Latgaļu Izdevniecība

●
Vl. Lōcis

8000 München 54, Diamantstrasse 1
Germany

Contents / Inhalt

- I Scholarly works / Geisteswissenschaft
- II Religious works / Religion
- III Fiction / Schöne Literatur
- IV Politics / Politik
- V Memoirs / Memoiren
- VI Publishings in preparation / Bücher in Vorbereitung
- VII Periodicals / Zeitschriften
- VIII Year-books / Jahrbücher
- IX The representatives for "Latgalian books" /
Die Repräsentanten für „Latgalische Bücher“.

I SCHOLARLY WORKS / GEISTES- WISSENSCHAFTEN

Baltic Studies: History and Culture of Latgalia

Baltische Studien: Latgalische Geschichte und Kultur.

RED. BATŅA, BUKŠS, LATKOVSKIS,
ACTA LATGALICA 1,
München 1965, 415, Bound, leinen, \$ 7.00.

BUKŠS, M. *Latgaļu volūdas un tautas izplateibas
problemas.*

The English title:

**THE PROBLEMS OF LATGALIAN LANGUAGE
AND ITS EXPANSION.** With an English Summa-
ry by Prof. L. Latkovskis. Munich 1961, 319 p.

\$ 4.00

»It is a scholarly work in which every statement is backed with convincing evidence. Moreover, it contains ideas which are formulated for the first time. The present work is a valuable contribution to Baltic linguistics.«
L. Latkovskis

»Bas Buch ist eine wissenschaftliche Arbeit, in der jede Erkenntnis mit überzeugenden Beweisen belegt ist. Außerdem enthält es Ideen, die zum ersten Male eine Formulierung bekommen haben. Die vorliegende Arbeit ist ein bedeutender Beitrag für die baltische Linguistik.«
L. Latkovskis

BUKŠS, M. *Latgaļu literatūras vēsture.*
[Minchenē] *Latgaļu izdevnīceiba*, 1957.

The English title:

**ILLUSTRATED HISTORY OF LATGALIAN Li-
TERATURE,** with an Introduction in English by
Prof. L. Latkovskis. Munich 1957, 780 + VIII.

Bound \$ 10.00

The autor has followed the development of the Lat-

galian literature from its very beginning (sixteenth century) until now.

ILLUSTRIERTE GESCHICHTE DER LATGALISCHEN LITERATUR mit einer englischen Einführung von Prof. L. Latkovskis. München 1957, 780 + VIII S. Leinen \$ 10.00

BUKŠS, M. Pīzeimes par senejū latgaļu resp. latvišu volūdu.

COMMENTS ON THE LANGUAGE OF THE ANCIENT LATGALIANS, Traunstein, 1948, 232 p. \$ 2.00

This is a study in history of s. c. high Latvian or Latgalian language, period before literature. With an English summary.

BEITRÄGE ZUR GESCHICHTE DER ALTEN LATGALISCHEN BZW. LETTISCHEN SPRACHE. Traunstein 1948, 232 S. \$ 2.00

Das Buch ist eine Studie zur Geschichte der sogenannten hochlettischen oder latgalischen Sprache in vorliterarischer Zeit. Das Buch ist mit einer ausführlichen deutschen Zusammenfassung versehen.

BUKŠS, M. Seņču pasaule.

ESSAYS ON LATVIAN FOLKLORE. With a brief account in German. Traunstein 1950, 152 p. \$ 1.00

DIE GEISTESWELT DER VORFAHREN. Essays über die lettische Volklore mit einer deutschen Zusammenfassung. Traunstein 1950, 152 S. \$ 1.00

BUKŠS, M. Vacōkī rakstnūceibas pīminekli.

THE OLDEST RECORDS OF LATVIAN RESP. LATGALIAN LITERATURE. With a brief account in German. Munich 1952. \$ 1.00

DIE ÄLTESTEN SCHRIFTDENKMÄLER DER LETTISCHEN BZW. LATGALISCHEN LITERATUR mit einer deutschen Zusammenfassung. München 1952, 152 S. \$ 1.00

BUKŠS, M. Drukas aizlīgums latgalim.

SUPPRESSION OF LATIN PRINTS IN LATGALIA 1865 — 1904, a Method of Russianization. With a brief account in German. Traunstein 1949, 40 p.
§ 0.50

DRUCKVERBOT IN LATGALIEN,
eine besondere Art der Russifizierung. Mit deutscher Zusammenfassung. Traunstein 1949, 40 S.
Vergriffen. § 0.50

BUKŠS, M.

DIE RUSSIFIZIERUNG IN DEN BALTISCHEN LÄNDERN (in deutscher Sprache). § 4.00
RUSSIANIZATION OF BALTIC STATES
(in German language)

»Das Buch sollte als Lehrmaterial in keiner Zeitungsredaktion, in keiner Diplomatenstube des Westens und in keinem Lehrerseminar fehlen, dessen Besucher einmal die Jugend der freien Welt zu erziehen haben«. Traunsteiner Wochenblatt 1964: 190.

»M. Bukšs hat für seine Abhandlung viel Material gesammelt und sein Buch: Die Russifizierung in der Zarenzeit ist die erste Übersicht mit bahnbrechender Bedeutung. Die Schilderung ist zuverlässig. Sie ist eine Arbeit, die überall in der freien Welt Interesse finden dürfte«. Prof. B. Nerman in »Svensk Tidsskrift« 1965: 2.

LATKOVSKIS, L. Direktors Dr. A. Broks.

DIRECTOR REV. AL. BROKS, ST. TH. D.,
Educator and Martyr, died in concentration camp in Hitler's Germany. Munich 1954, 48 p. § 0.50

DIREKTOR DR. A. BROKS, ein hervorragender Erzieher aus Latgalen, der den Märtyrertod in Hitlers Konzentrationslager starb. München 1945, 40 S.
§ 0.50

LATKOVSKIS, L., *Latgaļu uzvārdi, palames un dzymtas.*

LATGALIAN LAST NAMES, NICKNAMES AND CLANS

LATGALISCHE PERSONENNAMEN, SPITZNAMEN UND SIPPEN
München 1968, S. 304 § 7.00

RED. A. PLEIŠS, *Kulturvēsturiski Materiali. Rokstu krōjums drukas aizlīguma atceļšonas 50 godu atcerei.*

The English title:

SERIES OF ARTICLES commemorating the fiftieth anniversary of the repeal of the edict suppressing the Latin alphabet in Latgalia (1865 — 1904), Edited-in-chief A. PLEIŠS, Munich 1955, 424 p. § 4.00

KULTURHISTORISCHE MATERIALIEN, eine Sammlung von Aufsätzen zur Erinnerung der Aufhebung von Druckverbot in Latgalen vor 50 Jahren. Red. A. PLEIŠS, München 1954, 424 S. § 4.00

ROMANOVSKIS, Br. *Tautas gora līcinīki.*

OUTSTANDING PERSONALITIES OF LATGALIA
Munich 1954, 30 p. § 0.50

BEDEUTENDE PERSÖNLICHKEITEN VON LATGALEN. München 1954, 30 S. § 0.50

RUPAIŅS, O. *Piters Miglinīks.*

PETER MIGLINIKS, Champion for rights and freedom in Latgalia. Monography.

Munich 1953, 56 p. § 0.50

PETER MIGLINIKS, ein Kämpfer für Recht und Freiheit in Latgalen. Eine Monographie.

München 1953, 56 S. § 0.50

ŠKUTĀNS, St. Dr. Th. et Hist. Misionaru darbeiba Latgolā.

MISSIONARIES IN LATGALIA. A Study in History of religious life in Latgalia in 18th century. Munich 1953, 80 p. \$ 1.00

DIE TÄTIGKEIT DER MISSIONARE IN LATGALEN. Studie zur Geschichte der Religion in Latgalen im 18. Jahrhundert. München 1953, 80 S. \$ 1.00

ŠKUTĀNS, St. Dr. Th. *Dīva Mōtes kults un Mōras zeme.*

THE CULT OF OUR LADY AND „TERRA MARIANA” i. e. LATGALIA. Illustrated.

DER KULT DER MUTTER GOTTES UND DIE „TERRA MARIANA”, d. h. LATGALEN. Illustriert. München 1954, 144 p. \$ 2.00

SPŌGIS, A. *Juris Soikans.*

JURIS SOIKANS. A Latgalian Painter and Graphic. Illustrated Monography. With an English, German and French Summary. Munich 1960, 118 p. \$ 3.00

JURIS SOIKANS, Latgalischer Maler und Graphiker. Illustrierte Monographie. Mit deutscher, englischer und französischer Zusammenfassung. München 1960, 118 S. \$ 3.00

RED. TRŪPS, J., *Latgaļu folklorā 1. 1000 tautas jūku, 650 meikļu un 420 parunu.*

LATGALIAN FOLKLORE 1. 1000 Funny stories, 650 Riddles and 420 Proverbs.

DIE LATGALISCHE FOLKLORE 1, 1000 Anekdoten, 650 Rätsel und 420 Sprichwörter. München 1967, S. 340, leinen \$ 7.00

II RELIGIOUS WORKS / RELIGION

- BĪLMANIS, A. Muns ceļš uz Romas Bazneicu.*
MY WAY TO THE ROMAN CATHOLIC CHURCH.
 MEIN WEG ZUR KATHOLISCHEN KIRCHE.
 Traunstein 1949, 24 p. \$ 0.25
- MOZA ATSACEIBU GRĒMATĒNA.*
A LITTLE CATECHISM.
 DER KLEINE KATECHISMUS.
 Neuötting 1946, 48 p. \$ 0.25
- MOZGA, St. Svātais gavēņa laiks.*
THE HOLY TIME OF LENT.
 DIE HEILIGE FASTENZEIT.
 München 1954, 48 p. \$ 0.50
- RANCĀNS, J. Svātō Jezupa dzeive.*
THE LIFE OF ST. JOSEPH.
 DAS LEBEN DES HEILIGEN JOSEPHS.
 Neuötting 1946, 52 p. \$ 0.25
- RANCĀNS, J. Goreigō spāka olūts.*
THE SOURCE OF SPIRITUAL FORCE.
 DIE QUELLE DER GEISTIGEN KRAFT.
 Neuötting 1946, 69 p. \$ 0.25
- URBŠS, A. Svātō Ontōna dzeive un myusu pīnōkumi.*
THE LIFE OF ST. ANTHONY AND OUR OBLIGATION .
 DAS LEBEN DES HEILIGEN ANTONIUS UND
 UNSERE PFLICHTEN.
 Bad Reichenhall 1951, 76 p. \$ 0.75
- VAIKULS, St. Uz augšu sirdis.*
SURSUM CORDA, LIFT UP YOUR HEARTS.
A PRAYER BOOK.
 SURSUM CORDA — EIN GEBETBUCH FÜR
 KATHOLIKEN.
 München 1959, 576 p. \$ 3.00
- VAIKULS, St. Lyugšonas un dzīsmes katōlim.*
A PRAYER BOOK FOR CATHOLICS.
 EIN GEBETBUCH FÜR KATHOLIKEN.
 Reischach 1945, 255 p. \$ 2.00
- BLUZMU JURŠ sakōrtōjis Dzīsmes katōlim trymdā.*
A HYMNAL FOR CATHOLICS IN EXILE.
 GESANGBUCH FÜR KATHOLIKEN IM EXIL.
 Neuötting/Inn 1946, 88 p. \$ 0.75
- MOZGA, St. Svātais brōļs Konrads.*
THE HOLY BROTHER KONRAD.
 DER HEILIGE BRUDER KONRAD.
 München 1962, 48 p. \$ 0.50

III FICTION / SCHÖNE LITERATUR

- ANDŽĀNE, M. *Namīra vōrtūs. Dzejas.*
POEMS / GEDICHTE.
 Feldafing 1951, 160 p. Vergriffen. \$ 1.00
- ANDŽĀNE, M. *Jaunī, zōboki. Stōsts.*
STORY / ERZÄHLUNG.
 Reischach/Inn 1945, 8 p. Vergriffen. \$ 0.25
- BOJARS, Vl. *Sirds Smeļdze. Dzejas.*
POEMS / GEDICHTE.
 München 1957, 400 p. \$ 4.00
- BRISKA, B. *Humoreskas.*
HUMOROUS SKETCHES.
 HUMORESKE. \$ 2.00
- ČENČU JEZUPS, Pīters Vylāns. *Romans nu Latgolas
 atmūdas laikim ar literaturvēsturnīka Mikeļa
 Bukša īvodu un mōkslinīka Jōņa Trūpa vōku un
 15 ilustracijom.*
 PĪTERS VYLĀNS. NOVEL.
 Roman aus latgalischen Erwachungszeiten
 München 1967, S. 560 \$ 7.00
- DEKTERS, Kōzas. *Luga.*
THE WEDDING, Comedy.
 DIE HOCHZEIT. Lustspiel.
 München 1958, 58 p. \$ 0.50
- EGLŌJS, A. *Dzīsmas rudiņa saulei, 2. izd. Dzejas.*
POEMS / GEDICHTE.
 München 1958, 125 p. \$ 2.00
- KLĪDZEJS, J. *Upe plyust. Stōsts.*
STORY / ERZÄHLUNG.
 Reischach/Inn 1945, 8. p. Vergriffen. \$ 0.25
- KOKARS, O. *Svešumā. Dzejas.*
POEMS / GEDICHTE.
 München 1959, 39 p. \$ 0.50
- LEIDUMNĪKS, J. *Tāva pogolmā. Dzejas.*
POEMS / GEDICHTE.
 München 1959, 122 p. \$ 2.00

- MURĀNS, Fr. *Dzimtines skoti. Ilustrātas dzejas.*
ILLUSTRATED POEMS.
 ILLUSTRIRTE GEDICHTE.
 Reischach/Inn 1945, 22 p. Vergriffen. \$ 0.50
- MURĀNS, Fr. *Ilgu zeme. Dzejas.*
POEMS / GEDICHTE.
 Neuötting/Inn 1946, 136 p. \$ 0.75
- MURĀNS, Fr. *Nelga. Poema.*
A POEM ABOUT THE SECOND WORLD WAR.
 GEDICHTE AUS DEM ZWEITEN WELTKRIEG.
 München 1953, 128 p. \$ 1.00
- MURĀNS, Nikolajs. *Muna zeme. Stōsti.*
MY COUNTRY. Stories.
 MEIN HEIMATLAND. Erzählungen.
 Traunstein 1948, 160 p. \$ 1.00
- NEIKŠANĪTS, N. *Cīmā pi Aizopa. Fabulas.*
FABLES / FABELN.
 Neuötting/Inn 1946, 120 p. \$ 0.75
- NEIKŠANĪTS, N. *Dundurs skudru pyuznī. Fabulas.*
FABLES / FABELN.
 Neuötting/Inn 1946, 96 p. Vergriffen. \$ 0.75
- NEIKŠANĪTS, N. *Vīna vosora. Romans.*
A SUMMER. Novel.
 EIN SOMMER. Roman.
 Traunstein 1948, 213 p. \$ 1.00
- RED. VL. LÖCIS, Olūts. *Rokstu krājums, 7. nr.*
A LITERARY MAGAZINE.
 EINE LITERARISCHE SAMMLUNG.
 Gedichte, Erzählungen, Erinnerungen.
 Neuötting/Inn 1947, 264 p. \$ 2.00
- PŪRMILĪTS, J. *Ar lukturi. Noveles.*
WITH A LAMP. Short Novels.
 MIT DER LATERNE. Novellen.
 München 1966, S. 239 \$ 3.00
- RUPAIŅS, O. *Dzimtines skoti. Ilustrātas dzejas.*
ILLUSTRATED POEMS.
 ILLUSTRIRTE GEDICHTE.
 Reischach/Inn 1945, 22 p. Vergriffen. \$ 0.50

- RUPAINS, O. *Kod pyrmī gaili dzīdōja. Drama.*
A TRAGEDY ABOUT PETER MIGLINIKS.
 EINE TRAGÖDIE ÜBER PETER MIGLINIKS.
 Neuötting/Inn 1946, 132 p. \$ 1.00
- RUPAINS, O. *Jaunō skūlōtōja. Stōsts.*
THE YOUNG TEACHER. Story.
 DIE JUNGE LEHRERIN. Eine Erzählung aus dem
 latgalischen Schulwesen in den 20er Jahren.
 Bad Reichenhall 1951, 86 p. \$ 1.00
- RUPAINS, O. *Zemes sōļs. Romans.*
THE SALT OF THE EARTH. Novel.
 DAS SALZ DER ERDE. Roman aus dem latgali-
 schen Leben nach dem ersten Weltkriege.
 München 1955, 420 p. \$ 3.00
- RUPAINS, O. *Tauta grib dzeivōt, Latgaļu atmūdas*
romans.
A NATION WILL LIVE. Novel.
 EIN VOLK WILL LEBEN. Roman. Leinen. \$ 7.00
 München, 1963, S. 564.
- SILKĀNS, J. *Fabuleņas.*
FABLES / FABELN.
 München 1955, 64 p. \$ 0.75
- SPŪGIS, A. *Zylūs azaru šolkas.*
POEMS / GEDICHTE.
 München 1959, 125 p. \$ 2.00
- TRASUNS, Fr. *Fabulas ar M. Bukša apceri par*
Fr. Trasunu un jō literarū darbeibu.
FABLES / FABELN, leinen. \$ 3.00
 München, 1964. S. 108.

IV POLITICS / POLITIK

BUKŠS, M. *Skices un dokumenti nu Latvijas topšonas laikim.*

The English title:

SKETCHES AND DOCUMENTS about the Development of Latvia's Independence Illustrating the Question of Latgalia. With an English and German summary. Munich 1954, 288 p. § 3.00

SKIZZEN UND DOKUMENTE vom Werdegang Lettlands zur Illustration der latgalischen Frage. Mit deutscher und englischer Zusammenfassung. München 1954, 288 S. § 3.00

LÖCIS, Vl., *redaktors. Latgaļu darbeibas dakumentacija.*

THE DOCUMENTATION OF LATGALIAN ACTIVITIES, contains various Documents, Broadcastings, Speeches, Articles etc.

DIE DOKUMENTATION DER LATGALISCHEN TÄTIGKEIT, enthält verschiedene Dokumente, Radiosendungen, Reden, Artikeln usw.

München 1962, 440 p. § 4.00

VALTERS, M. Dr. *Latvijas demokratija un kai tū veidöt.*

DEMOCRACY OF LATVIA AND HOW TO BUILD IT. Essays.

DIE DEMOKRATIE LETTLANDS UND WIE SIE GESTALTET WERDEN MUSS. Essays.

Feldafing 1952, 48 p. § 0.50

VALTERS, M. Dr. *Latvija ceinā par sovom tiseibom.*

LATVIA IN STRUGGLE FOR ITS RIGHTS.

Essays.

LETTLAND IM KAMPF FÜR SEINE RECHTE.

Essays.

München 1960, 96 p. § 1.00

VALTERS, M. Dr. *Latvija storptautyskūs nūtykumūs.*

LATVIA IN INTERNATIONAL AFFAIRS.

LETTLAND IM VÖLKERGESCHEHEN.

München 1961, 51 p. § 0.75

V MEMOIRS / MEMOIREN

BRIŠKA, B. Latgali politiskajās patmaļās.

LATGALIANS ON THE POLITICAL ARENA
(1920 — 1950).

DIE LATGALER AUF DER POLITISCHEN ARENA
(ungefähr 1920 — 1950).

München 1957, 188 p. \$ 2.00

BUKŠS, M. Atmiņas un atziņas.

MEMORIES AND EXPERIENCES.

ERINNERUNGEN UND ERKENNTNISSE.

Ein Beitrag zur latgalischen Kultur- und
Ideengeschichte im 20. Jahrhundert, leinen \$ 4.00

GRISĀNS, J., Pa atmiņu stygom I.

Durch die Spuren der Erinnerung, Memoiren.

München 1967, S 263, leinen. \$ 6.00

LATKOVSKIS, L., Dzzyntōs zemes ļaudis I.

DIE LEUTE MEINES HEIMATLANDES

München 1966, S. 249, leinen \$ 3.00

*LAURINOVIČA-PRONEVSKA, H. Grymstušōs sale-
ņas.*

SINKING ISLANDS.

NIEDERGEHENDE INSELN, leinen. \$ 4.00

VII PUBLISHINGS IN PREPARATION

LATGALISCHE BÜCHER IN VORBEREITUNG

- RED. BATŅA, A.,†
BUKŠS, M.,
LATKOVSKIS, L., *Acta Latgalica* 2.
- KLĪDZĒJS, J. *Debešu puse. Stōsti.*
- PLACĪNSKIS, J., *Latgaļu volūdas raksteibas pamati.*
Eisa gramatika un moza vōrdneica.
DIE LATGALISCHE RECHTSCHREIBUNG. Kurz-
gefaßte Grammatik und Wörterbuch.
- RED. KOL., *Latgali trymdas 25 godūs. Bogōteigi ilus-
trāta latgaļu trymdas vēsture.*
Latgalen 25 Jahre im Exil.
- BUKŠS, M., *Francis Kemps, ceineitōjs par tautas tī-
seibom. Monografija.*
FRANCIS KEMPS, Fighter for rights of the people.
Monography, about 450 p.
FRANCIS KEMPS, ein Kämpfer für das Recht sei-
nes Volkes, ungefähr 450 Seiten § 7.00
- KEMPS, FRANCIS, *Rokstu izlase.*
- PRĪKUĻS, P. *Nūsamaļdejši. Stōsti.*
- GRIŠĀNS, J. *Pa atmiņu stygom II.*
Durch die Spuren der Erinnerung II.
- LATKOVSKIS, L., *Dzymtōs zemes ļaudis II.*
Die Leute meines Heimatlandes II.
- BUKŠS, M., *Pret straumi. Vārōjumi, vērtējumi, ceinas.*
(Ap 400 lp.)
Gegen den Strom.
- DEKTERS, *Darvu cīma ļaudis. Romans ar mōkslinīka*
Jōņa Trūpa ilustracijom un vōku.
- LAURINOVIČA - PRONEVSKA, *Pasauls lismōs.*
Welt in Flammen.
- RED. KOL., *Latgolas vēsture.*
Latgalische Geschichte.
- RED. KOL., *Latgaļu — vōcu — angļu vōrdneica.*
Latgalian - German - English Dictionary.
Latgalisch - Deutsch - English Wörterbuch.
- RED. KOL., *Latgaļu enciklopedija.*
Latgalische Encyklopedie.

VII PERIODICALS / ZEITSCHRIFTEN

DZEIVE — *Latgaļu žurnāls zynōtnei un literaturai, izīt par divim mēnešim reizi.*

LIFE — *Latgalian scientific and literary periodical, published bimonthly.*

Vol. I	(Nr. 1 — 20)	bound	\$ 20.00
Vol. II	(Nr. 21 — 40)	bound	\$ 20.00
Vol. III	(Nr. 41 — 60)	bound	\$ 20.00
Vol. IV	(Nr. 61 — 80)	bound	\$ 20.00
Vol. V	(Nr. 81 —		

DAS LEBEN — *Latgalisches wissenschaftliches und literarisches Journal, erscheint zweimonatlich.*

Band I	(Nr. 1 — 20)	ganzleinen	\$ 20.00
Band II	(Nr. 21 — 40)	ganzleinen	\$ 20.00
Band III	(Nr. 41 — 60)	ganzleinen	\$ 20.00
Band IV	(Nr. 61 — 80)	ganzleinen	\$ 20.00
Band V	(Nr. 81 —		

LATGOLAS BOLSS — *Latgaļu avīze trymdā. Gov. red. A. Pleišs.*

Red. A. Čačs, O. Dzeņš, L. Latkovskis, un J. Trūps.

VOICE OF LATGALIA. *Latgalian newspaper in exile.*

LATGALISCHE STIMME, *Latgalische Zeitung im Exil.*

1943 — 1944 Foto kopie	bound	\$ 120.00
Collection/Jahrgang 1948 — 1955	bound	\$ 50.00
Collection/Jahrgang 1956 — 1965	bound	\$ 50.00
Collection/Jahrgang 1966		\$ 6.00
Collection/Jahrgang 1967		\$ 6.00
Collection/Jahrgang 1968		\$ 6.00

VIII YEAR-BOOKS / JAHRBÜCHER

TĀVU ZEMES KALENDARS.

YEAR BOOK OF NATIVE COUNTRY.
HEIMATKALENDER.

Collection/Jahrgang 1946 — 1954	Band	\$ 15.00
Collection/Jahrgang 1955 — 1964	Band	\$ 15.00
Collection/Jahrgang 1965		\$ 2.00
Collection/Jahrgang 1966		\$ 2.00
Collection/Jahrgang 1967		\$ 2.00
Collection/Jahrgang 1968		\$ 2.00

**IX REPRESENTATIVES OF "LATGALIAN
BOOKS" / REPRÄSENTANTEN FÜR „LAT-
GALISCHE BÜCHER“**

In the USA and Canada:

Prof. L. Latkovskis, 1449 Goddard Ave., Louisville,
Ky. 40204, USA.

Mr. Fr. Teirumniks, 1205 N. Parker Str., Indiana-
polis 1, Ind., USA.

Mr. A. Čačš, 68 Bown Str., N.E., Grand Rapids 5,
Mich., USA.

Mr. O. Zvidris, 178 Calvington Drive, Downsview,
Ont., Canada.

In Australien:

Mr. R. Skrebels, 303 West Beach Rd.,
Richmond, S.A.

In England:

Mr. J. Mekšš, 82. Hough Lane, Leeds 13, England.

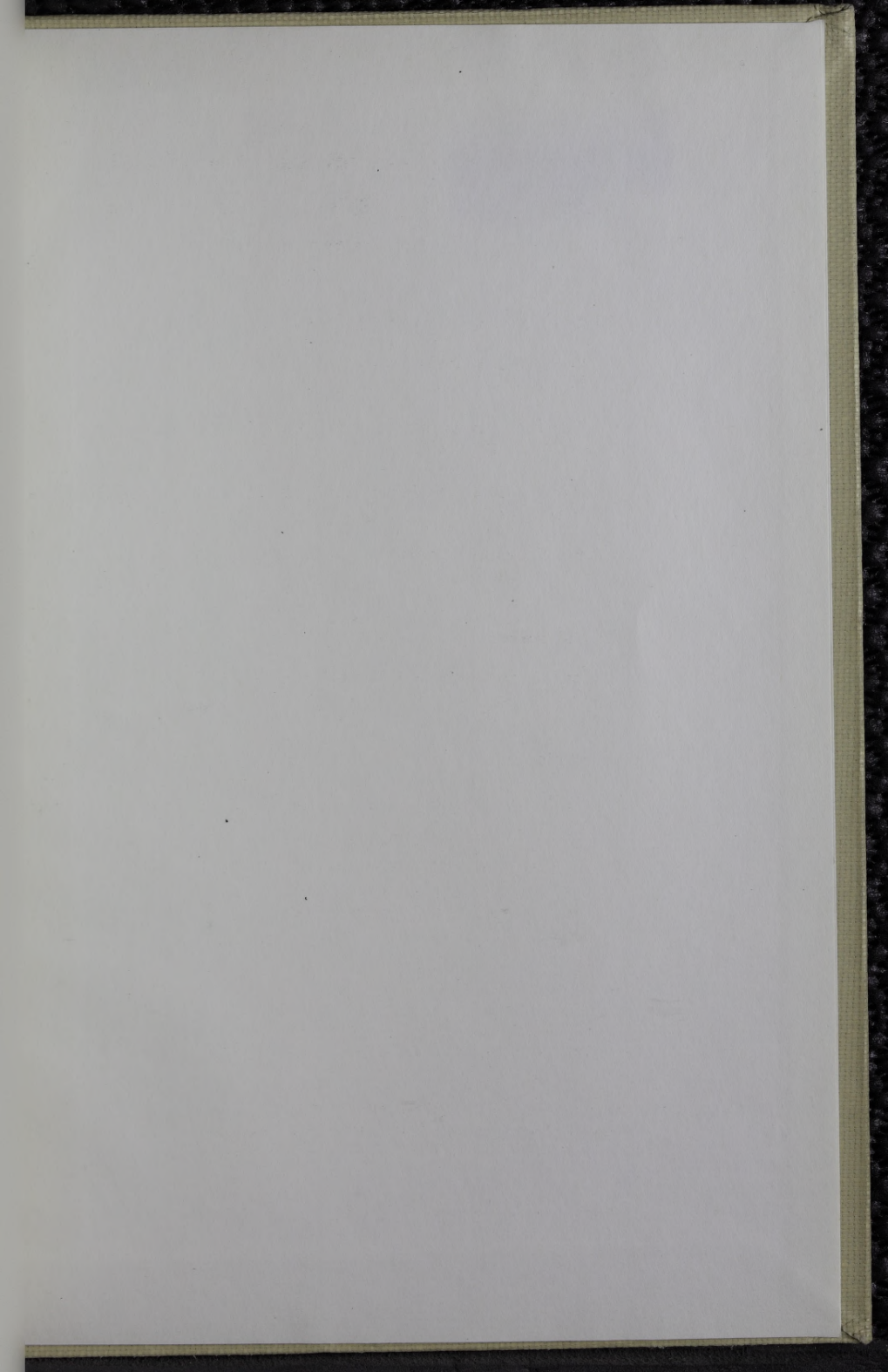
In Sweden, Norway, Finnland and Danmark:

Mr. A. Kancans, Vedeågslingan 22, Bandhagen,
Sweden.

In Germany:

Mr. Vl. Locis, Diamantstraße 1, 8000 München 54.
Tel. 54 56 32, Postscheckkonto 863 37, München.

Books can be ordered from Mr. Vl. Locis, and the
payment can be done through the representative of the
corresponding country or directly to Mr. Vl. Locis.

9-11 VI

IN REPRESENTATIVES OF ITALIAN
HOOPS / REPRESENTANTIN THE NAT-
GALSKJE BUNDE

In the USA and Canada:

Mr. J. J. ...

Mr. ...

Mr. ...

Mr. ...

In Australia:

Mr. ...

In England:

Mr. ...

In Sweden, Norway, Finland and Denmark:

Mr. ...

In Germany:

Mr. ...

These may be added ...

20,-

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTEKA

0306051295